

Jaarverslag 2019

Vrije Universiteit Amsterdam

VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	4
Kerngegevens	4
Voorwoord College van Bestuur	6
Bericht van de Raad van Toezicht	9
Bericht van de Medezeggenschap	15
Bestuur en organisatie	17
1. Over de VU	21
1.1 Grondslag, missie en historie	21
1.2 Profielthema's	22
1.3 De waarde die wij creëren	25
1.4 VU in de maatschappij 2019	28
2. Prestaties	32
2.1 Onderwijs	32
2.2 Onderzoek	40
2.3 Impact en valorisatie	54
2.4 Organisatie	63
3. Risicomanagement	80
4. Financiën	88
4.1 Financiële context	88
4.2 Resultaat 2019	89
4.3 Analyse baten en lasten	93
4.4 Treasury	102
4.5 Continuïteitsparagraaf	106
4.6 Helderheidsaspecten	124
4.7 Onkostenvergoedingen College van Bestuur	127

5. Studievoorschotmiddelen	130
Jaarrekening 2019	135
Overige gegevens	201
Toelichting besteding van de Rijksbijdrage werkplaatsfunctie	212
Overzicht nevenfuncties leden College van Bestuur VU	215
Overzicht functies leden Raad van Toezicht Stichting VU	216
Overzicht nevenfuncties leden Raad van Toezicht Stichting VU	217
Reflectie medezeggenschap op de inzet van de studievoorschotmiddelen VU	218

Bestuursverslag

Bestuursverslag

Kerngegevens

Onderzoek	
#Promoties	404 (210 vrouwen, 194 mannen)
#Cum laude	25 (9 vrouwen, 16 mannen)
% publicaties in de top 10% leiden ranking	14,1
# KNAW-leden	45
# Jonge Akademie-leden	6
# ERC grants	
• <i>Starting</i>	3
• <i>Consolidator</i>	5
• <i>Advanced</i>	3
# NWO Vernieuwingsimpuls toekenningen	
• <i>Veni</i>	13
• <i>Vidi</i>	5
• <i>Vici</i>	1
# Marie Skłodowska-Curie Innovative Training Networks (ITN toekenningen)	3 x als coördinator, 8 x als begunstigde
# NWO Zwaartekracht – hoofdaanvrager	2
# NWO Zwaartekracht – medeaanvrager	5
% Open Access	52%
# wetenschappelijke publicaties	7.080
# vakpublicaties	896
Valorisatie	
# Ingediende nieuwe patentaanvragen	9 (incl. VUmc)
# Gerealiseerde spin-offs	3 (incl. VUmc)
# Nieuwe licentieovereenkomsten	34 (incl. VUmc)
# Outputresultaten van maatschappelijke disseminatie	2.390
# Lidmaatschappen van maatschappelijke adviescommissies	397
# Studenten dat een vak volgt in ondernemerschap	1.405
Onderwijs	
# Studenten	26.593
# Bachelorstudenten	16.073
# Masterstudenten	10.520
# Internationale studenten	4.046
# Bacheloropleidingen	46
# Masteropleidingen	98
Tevredenheid NSE	76,4
# Topopleidingen Keuzegids bachelor	7
# Topopleidingen Keuzegids master	6
# Projecten Community Service Learning	26

Medewerkers	
# Medewerkers (fte)	3.674
waarvan wetenschappelijk personeel*	1.491
waarvan promovendi	601
waarvan student-assistenten	105
waarvan ondersteunend personeel	1.476
% Man/vrouw	49/51
% Vrouwelijke hoogleraren (streefcijfer 2020: 25%)	25
% Internationale wetenschappelijke stafmedewerkers	26
% Tijdelijk wetenschappelijk personeel (conform cao max 22%)	14
% Ziekteverzuim	3,4
Duurzaamheid	
Co2-footprint	41.548 ton
Energieverbruik	432.359 GJ
Gasverbruik	121.983 m3
Waterverbruik	119.402 m3
Afvalproductie	1.277 ton
Financiën	
Baten	€561.428**

* exclusief promovendi, student-assistenten

** inclusief eerste geldstroom geneeskunde, exclusief werkplaatsfunctie geneeskunde (bedrag in duizenden euro's)

Voorwoord College van Bestuur

Wij hechten grote waarde aan de maatschappelijke impact van onderwijs en onderzoek. Wij zijn een universiteit waar academische, persoonlijke vorming en maatschappelijke betrokkenheid centraal staan. Bij de VU word je niet alleen iets, maar ook iemand. Iemand met academische bagage en met een oog voor de samenleving.

Het VU-brede programma 'A Broader Mind' is daar een voorbeeld van. In 2019 zijn we bij vijf bacheloropleidingen van start gegaan met de cursus A Broader Mind. Studenten leren hierin maatschappelijke vraagstukken te benaderen vanuit verschillende wetenschappelijke disciplines. Ook met het onderwijsconcept 'The Mixed Classroom', waarbij we meer halen uit de verscheidenheid in het klaslokaal, geven we invulling aan persoonlijke ontwikkeling en omgaan met diversiteit.

In september zijn opnieuw meer studenten begonnen aan een opleiding aan de VU. Het aantal eerstejaars inschrijvingen voor een bacheloropleiding is vergeleken met vorig jaar met 18 procent gestegen naar 6.179 studenten. Ook de inschrijvingen voor een masteropleiding zijn met bijna 6 procent gestegen naar ruim 5.300 studenten. In totaal stonden in 2019 26.370 studenten bij ons ingeschreven; een stijging van 10 procent ten opzichte van vorig jaar.

En onze studenten zijn blij met ons. De VU eindigt in 2019 bij de NSE op een gedeelde eerste plaats bij de brede universiteiten. Internationale vergelijkingen zijn ook voorhanden. In de *Europe Teaching Ranking 2019*, van Times Higher Education (THE), staan wij in 2019 op nummer 24. Wij danken deze mooie positie aan de positieve feedback van studenten. We prolongeerden onze sterke positionering in de Academic Ranking of World Universities (ARWU) 2019 in de top 150 van wereldwijde excellente onderzoeksuniversiteiten, met positie 103, van de ruim 1.200 opgenomen universiteiten.

Ook de impact van de VU wordt erkend: in de *University Impact Ranking 2020*, van de THE staan wij op de 39^e plaats wereldwijd. We zijn daarmee de hoogst genoteerde Nederlandse universiteit.

Onderzoek

De waardering voor onze wetenschap zagen we terug in de lijst van *Highly Cited Researchers*, waar in 2019 26 VU-wetenschappers op terugkwamen, maar ook in de toekenningen van beurzen en prijzen die onze onderzoekers in 2019 ten deel vielen. Uit het brede scala van onderwerpen blijkt weer dat de diversiteit die de VU zo kenmerkt, ook van toepassing is op ons onderzoek.

Drie vooraanstaande wetenschappers van de VU en Amsterdam UMC (locatie VUmc), hebben ieder de European Research Council (ERC) Advanced Grant van €M2,5 gewonnen. Dit is de grootste individuele onderzoekssubsidie in Europa. De toekenningen zijn voor zeer uiteenlopende onderzoeksprojecten: de onderliggende mechanismen van het onbewust aanleren van regelmatigheid; innovatieve rekenmethoden en experimentele opstellingen die een brug slaan tussen genetica en neurowetenschappen; en nieuwe behandelingen voor tuberculose. Twee projecten waar de VU en Amsterdam UMC (locatie VUmc) bij betrokken zijn, kregen financiering vanuit de Nationale Wetenschapsagenda voor interdisciplinair onderzoek en innovaties waarmee maatschappelijke en wetenschappelijke doorbraken binnen bereik komen: één over herkenning van verschillende oorzaken van autisme en een ander over beveiligingsoplossingen voor het Internet of Things.

We ontvingen in 2019 ook een groot aantal NWO-talent- en andere prijzen voor individuele wetenschappers op een variëteit aan onderwerpen.

Waar we heel trots op zijn is dat VU-wetenschappers groot succes hebben behaald bij de Zwaartekrachtpremies 2019: de VU is hoofd- en medeaanvrager van vier van de zes multidisciplinaire projecten. De onderzoeken worden uitgevoerd door consortia van verschillende Nederlandse universiteiten, academische ziekenhuizen en onderzoeksinstituten. Extreem trots zijn we op Yvonne van Kooyk, hoogleraar Moleculaire Celbiologie en Immunologie, die de prestigieuze Spinozapremie 2019 ontving voor haar baanbrekende werk in de Immunologie.

Vakoverstijgend samenwerken

Wij zijn een brede universiteit en wij hechten veel waarde aan al onze disciplines en wij zien een enorme meerwaarde in samenwerking tussen disciplines. Het adviesrapport van de commissie Van Rijn, dat halverwege 2019 verscheen, en waarin een ander bekostigingssysteem van het hoger onderwijs werd voorgesteld, was voor ons aanleiding om stelling te nemen om diversiteit, kwaliteit en toegankelijkheid te beschermen. Wij bepleitten in een *position paper* aan de Tweede Kamer een interdisciplinaire blik op wetenschap en toegankelijk onderwijs vanuit het eigenstandig belang van elke discipline en riepen op om de historische ongelijkheden tussen universiteiten niet verder te vergroten.

Wij werken met een groot aantal verschillende instituten en partijen samen. Zo hebben we in 2019 als penvoerder met zowel universiteiten binnen het Aurora Netwerk, als externe partners, gewerkt aan het Erasmus+ voorstel: Aurora Alliance. De Aurora Alliance heeft als ambitie om studenten uit te rusten met vaardigheden die ze nodig hebben om toekomstige maatschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden. De focus ligt hierbij op innovatie en sociaal ondernemerschap.

We openden dit jaar ook het Amsterdam Sustainability Institute (ASI), een samenwerkingsplatform ten behoeve van de Sustainable Development Goals (SDG's). Urgente vraagstukken van nu, zoals klimaatverandering, verlies van biodiversiteit en voedselzekerheid, vragen om een aanpak die verschillende wetenschappelijke disciplines combineert. 2019 is ook het jaar dat de samenwerking met de Universiteit Twente concreet gestalte heeft gekregen met de start van een opleiding Mechanical Engineering die merendeels in Amsterdam is gehuisvest. Die was er nog niet in de provincie Noord-Holland op academisch niveau. In dit jaarverslag komen ook andere mooie samenwerkingen aan bod.

Nieuwe strategie VU 2020-2025

Na een verbindend traject van ruim 1 jaar is begin 2020 de nieuwe VU strategie 2020-2025 (Instellingsplan) gelanceerd. De strategie is tot stand gekomen met input uit alle geledingen van de VU en relevante stakeholders buiten de VU. Nooit eerder waren er zoveel mensen betrokken bij het bepalen van de koers, ambities en doelstellingen van de VU. We werken nu, in 2020, hard aan de implementatie van al onze ambities.

Financieel resultaat

Over 2019 heeft de VU een positief financieel resultaat behaald. De financiële sturing van de VU is erop gericht om onze middelen maximaal effectief in te zetten voor goed onderwijs, onderzoek en impact. In 2019 is ons dat beter gelukt dan in 2018, ook al hebben we, net als in 2018, een deel van de gedurende het jaar ontvangen rijksbijdragen in 2019 nog niet kunnen aanwenden. Deze nog niet gebruikte middelen, hebben wij wel benut om in de begroting van 2020 extra ruimte te creëren en zullen daarmee in 2020 als nog ten goede komen aan ons onderwijs en onderzoek.

De ontwikkeling van de financiële ratio's waaraan de VU moet voldoen van de Onderwijsinspectie en onze banken, is gezond.

Coronavirus (COVID -19)

Ten tijde van het opstellen van dit bestuursverslag wordt de mondiale samenleving tot in haar kern geraakt door een crisis als gevolg van het Coronavirus. Deze crisis heeft in de eerste plaats ernstige gevolgen en risico's voor de volksgezondheid en ons zorgstelsel. Voor de VU heeft deze crisis grote gevolgen voor de manier waarop wij invulling geven aan ons werkgeverschap en aan onze kernactiviteiten, onderwijs, onderzoek en valorisatie. De hele VU-gemeenschap wordt hierdoor zeer

ernstig geraakt. Op slagvaardige en veerkrachtige wijze transformeren we onze activiteiten naar werken en studeren op afstand. Toch verwachten we dat sommige studenten studievertraging zullen oplopen. Ons onderzoek wordt waar mogelijk gecontinueerd en waar nodig vertraagd. Het Coronavirus heeft op dit moment weliswaar een grote impact op de VU en leidt tot een hoge mate van onzekerheid naar de toekomst, maar heeft op basis van onze huidige kennis geen invloed op de continuïteitsveronderstelling van Stichting VU. Onze belangrijkste batenstromen bestaan uit Rijks- en overige overheidsbijdragen, ook waar het gaat om baten van werk voor derden (NWO en EU). Tegenover de extra kosten die de alternatieve onderwijsvormen en andere manier van werken met zich meebrengen, staan ook kostenbesparingen en bijsturing van kosten. Verder worden er op dit moment geen materiële effecten op de waardering van schattingselementen in de jaarrekening van Stichting VU verwacht. In het hoofdstuk risicomanagement wordt nog apart op de risico's als gevolg van het Coronavirus ingegaan en ook in de continuïteitsparagraaf wordt expliciet gemaakt hoe met de impact van het Coronavirus op de VU is omgegaan.

Tot slot

Wij zijn als College van Bestuur trots op alle medewerkers en op de resultaten die we samen hebben behaald. We zijn zeer dankbaar voor de inzet van alle medewerkers die zich elke dag weer opnieuw inzetten voor goed onderwijs, voor onafhankelijk onderzoek, voor talentontwikkeling en voor de bijdrage die wij aan de samenleving geven. We danken ook alle initiële en postacademische studenten dat zij bij ons komen voor hun onderwijs en ontwikkeling.

vlnr: prof. dr. C. Mirjam van Praag, voorzitter College van Bestuur; prof. dr. Vinod Subramaniam, rector magnificus en lid van College van Bestuur; dr. Marcel J.W.T. Nollen, lid College van Bestuur

Bericht van de Raad van Toezicht

Inleiding

De Raad van Toezicht Stichting VU houdt toezicht op het College van Bestuur van de Vrije Universiteit Amsterdam (VU). Met dit verslag legt de Raad van Toezicht verantwoording af over het uitgeoefende toezicht in 2019.

De Raad van Toezicht is steeds zo samengesteld, dat de leden ervan ten opzichte van elkaar en ten opzichte van het College van Bestuur onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. De samenstelling van de Raad van Toezicht heeft in 2019 geen wijzigingen ondergaan.

Overleg Raad van Toezicht en College van Bestuur

De Raad van Toezicht heeft in 2019 in algemene zin toezicht gehouden op de ontwikkeling van onderwijs, onderzoek en valorisatie aan de VU en de financiële huishouding en bedrijfsvoering van de VU. Een aantal belangrijke, terugkerende dossiers wordt hieronder nader uitgelicht.

In 2019 is de Raad van Toezicht door de organisatie intensief betrokken bij de totstandkoming van het instellingsplan voor de komende jaren: de VU Strategie 2020-2025. De Raad heeft tijdens het strategieproces verschillende inhoudelijke discussies gevoerd, onder meer met het CvB, de decanen, directeuren diensten, en de medezeggenschap. De Raad heeft het CvB gevraagd oog te hebben voor draagvlak binnen de organisatie, haalbaarheid, prioritering en inbedding in de bestaande structuren, en uitwerking van de strategie in een helder implementatieplan. Op 15 oktober is de Strategie 2020-2025 door de Raad van Toezicht goedgekeurd.

De Raad van Toezicht heeft verschillende malen met het College van Bestuur uitgebreid en diepgaand van gedachten gewisseld over de campusontwikkeling. Begin 2019 ging de Raad akkoord met een additionele investering in het Onderzoeksgebouw VU (op de plek van de voormalige 'schoolwerktuinen'). Gedurende het aanbestedingstraject heeft het CvB de Raad geïnformeerd over het verloop, de inschrijvingen en de mogelijke effecten op de financiële positie, incl. de financiële ratio's. De Raad heeft zich daarbij, ondersteund door het werk van de Audit- en Huisvestingscommissie, gericht op het toetsen van de afwegingen die het CvB maakt in aanloop naar besluitvorming in 2020 en de manier waarop zij de verschillende scenario's en alternatieven heeft onderzocht. In het kader van campusontwikkeling is de Raad gedurende het jaar eveneens op de hoogte gehouden van (vertraging in) het opleveren van het gebouw NU.VU.

De Raad van Toezicht handhaafde in 2019 de terugkerende bespreking van de privacywetgeving. Sinds de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in 2018 wordt in elke vergadering van de Raad de voortgang met betrekking tot het voldoen aan de verordening geagendeerd.

In 2019 werd de VU door de NVAO getoetst op het vormgeven van de Kwaliteitsafspraken hoger onderwijs (2019-2024). De Raad van Toezicht keurde het Kwaliteitsplan voor de inzet van de studievoorschotmiddelen goed, ondersteund door het voorbereidende werk van de Kwaliteitscommissie. Tijdens de site visit van de NVAO in januari 2020 zal de Raad van Toezicht met de visitatiecommissie in gesprek gaan over het Kwaliteitsplan.

In 2019 is door de Raad van Toezicht, ondersteund door de Remuneratiecommissie, de herbenoemingsprocedure van Rector Magnificus en lid van het College van Bestuur Vinod Subramaniam positief doorlopen. De Raad van Toezicht waardeert zijn brede en diepgaande inhoudelijke kennis van en inzicht in het wetenschappelijk onderzoek en onderwijs en zijn betrokkenheid bij de VU en bij haar studenten, en heeft hem vol overtuiging herbenoemd voor een tweede termijn per 1 september 2019. In 2019 is de werving gestart en afgerond voor de positie van lid van het College van Bestuur, in verband met het vertrek van Marjolein Jansen per 1 oktober 2019. Met het vertrek van Marjolein Jansen verloor de VU een ervaren en zeer vaardig bestuurder met een grote kennis van de complexe dossiers zowel binnen de VU als breder in het veld van het wetenschappelijk onderwijs. Op 1 oktober 2019 startte Marcel Nollen als haar opvolger. De Raad van Toezicht ziet in hem een gezagvolle bestuurder met veel bestuurlijke ervaring in een relevante setting, en bovendien deskundig op alle facetten van de bedrijfsvoeringportefeuille.

In verschillende vergaderingen vond de Raad van Toezicht gelegenheid om met het CvB verdiepend te spreken over politieke ontwikkelingen ten aanzien van de bekostiging van Hoger Onderwijs. In het bijzonder de publicatie van het rapport van de Adviescommissie Bekostiging Hoger Onderwijs en Onderzoek ('Van Rijn') was onderwerp van gesprek.

Voorts heeft het CvB in 2019 de Raad van Toezicht actief geïnformeerd en geconsulteerd over kwesties die om aandacht vroegen. Het betrof hier onder meer de positie van de VU inzake de Nashville-verklaring, enkele inspectiebezoeken bij het Universitaire Proefdieren Centrum (UPC), het stopzetten van de afstudeerrichting Nederlands binnen de bachelor Literatuur en Samenleving, de samenwerking met de Universiteit Twente en de reorganisatie van de Faculteit Religie en Theologie (FRT). Tijdens een verdiepende sessie op 15 oktober werd de Raad van Toezicht geïnformeerd over de stappen richting een nieuw bedrijfsvoeringslandschap (ERP), dat past bij de uitdagingen rondom de ontwikkeling in aantallen studenten en flexibele werkplekken.

Contacten met de instelling

In het voorjaar van 2019 heeft de Raad van Toezicht een gezamenlijke overleg met Marjolein Jansen, vicevoorzitter, en alle dienstdirecteuren gevoerd, waarin de hoofdlijnen, speerpunten en uitdagingen in het strategieproces zijn besproken. In het najaar vond het jaarlijkse gesprek tussen de Raad van Toezicht met Vinod Subramaniam, rector magnificus, en alle decanen plaats. Ook in dit overleg was de totstandkoming van het nieuwe instellingsplan en de manier waarop de decanen hierin betrokken zijn, een belangrijk gespreksonderwerp.

Delegaties vanuit de Raad van Toezicht en de Gezamenlijke Vergadering (GV), bestaande uit de Universitaire Studentenraad (USR) en Ondernemingsraad (OR) hebben op 13 mei en op 4 november informeel met elkaar gesproken over actuele thema's in de ontwikkeling van de VU. Daarnaast is er intensief contact geweest met de medezeggenschap in het kader van de benoeming van het nieuwe lid van het College van Bestuur. De Gezamenlijke Vergadering heeft geadviseerd over het profiel en over de voorgenomen benoeming. Een vertegenwoordiger van de USR en een vertegenwoordiger van de OR maakten deel uit van de sollicitatiecommissie.

Een aantal leden van de Raad van Toezicht is in de regel ook aanwezig bij de vergaderingen van de Ledenraad VUvereniging, in 2019 waren dat twee vergaderingen. Daarnaast hebben leden van de Raad van Toezicht individuele gesprekken met personen binnen de instellingen, brengen zij werkbezoeken en zijn zij aanwezig op belangrijke momenten voor de instellingen zoals bij de Opening Academisch Jaar, de Dies en dit jaar het afscheid van Marjolein Jansen als lid van het College van Bestuur. De voorzitter van de Raad van Toezicht woont twee keer per jaar de vergaderingen bij van de voorzitters van de Raden van Toezicht van universiteiten.

Identiteit

De Raad van Toezicht constateert met tevredenheid dat het thema identiteit en het bijzondere karakter van de VU ook in 2019 zeer actueel is. Het College van Bestuur en de organisatie slagen er goed in de verbondenheid met de maatschappij, zelfontplooiing in brede zin, de rol van zingeving, en de meerwaarde van diversiteit als thema's levend en tastbaar te maken voor de VU-gemeenschap. Uiteraard vond binnen het strategieproces het gesprek plaats over het bijzondere karakter van de VU en zingeving. De Raad van Toezicht onderschrijft dan ook de prominente plek die programma's als *'A Broader Mind'*, die bij uitstek de identiteit van de VU uitdragen, in de VU Strategie 2020-2025 innemen.

Commissies van de Raad van Toezicht

Audit- en Huisvestingscommissie

De Audit- en Huisvestingscommissie heeft in het voorjaar over de jaarrekening 2018 van Stichting VU gesproken in aanwezigheid van de accountant en hierover aan de Raad van Toezicht positief geadviseerd. In de jaarrekening 2018 werd geconstateerd dat het genormaliseerde resultaat fors hoger is dan het begrote resultaat. In opdracht van de commissie heeft het CvB een analyse van het verschil tussen prognose en resultaat laten opstellen. Deze analyse verklaarde het verschil naar tevredenheid van de commissie en de commissie heeft vertrouwen in de doorgevoerde verbeteringen. Ook heeft de commissie bij het CvB het belang van een goede uitleg van het positieve resultaat in het jaarverslag benadrukt, met het oog op de maatschappelijke discussie over bekostiging van universiteiten.

In het najaar 2019 besprak de commissie de begroting 2020 (inclusief risicoparagraaf en treasuryplan) van de VU, ter advisering aan de Raad van Toezicht. De Audit- en Huisvestingscommissie heeft de begroting over 2020 allereerst beoordeeld vanuit het oogpunt van de financiële gezondheid van de VU op de lange termijn. Daarnaast heeft de commissie het College bevraagd over het inschatten en afdekken van mogelijke cao-stijgingen op kortere termijn.

In 2019 ging de VU in zee met een nieuw extern accountantsteam. De Audit- en Huisvestingscommissie heeft zich dan ook, naast het reguliere toezicht op de financiële huishouding van de VU, nadrukkelijk gericht op de continuïteit in de externe controle.

Op basis van de rapportage inzake de interim-bevindingen 2019 van de externe accountant, heeft de commissie ook in 2019 geconstateerd dat het fundament van de interne beheersing op orde is. Mogelijkheden tot verbeteringen liggen in het inzicht in de processen en beheerssystemen op decentraal niveau. De commissie heeft bij de externe account het belang benadrukt van passende controlemethoden en het voorkomen van het beheersen van nieuwe technieken en werkwijzen met oude controls. In de vergadering van de Audit- en Huisvestingscommissie van 7 mei vond een korte private sessie plaats tussen de Audit- en Huisvestingscommissie en de externe accountant.

Gedurende het najaar 2019 is de commissie zeer intensief betrokken geweest bij de besluitvorming rond de investering en financiering van het nieuwe onderzoeksgebouw op de locatie van de voormalige Schoolwerktuinen (SWT). De tegenvallende uitkomsten van het aanbestedingstraject zijn in aanloop naar besluitvorming over de gunning uitgebreid en diepgaand besproken met de commissie. Daarbij zijn alle opties tegen het licht gehouden en zijn verschillende scenario's doorgerekend. De Audit- en Huisvestingscommissie heeft het College van Bestuur gevraagd een stevig kader van waaruit het voorgenomen besluit (in 2020) wordt genomen neer te zetten, waarin factoren als liquiditeitsontwikkeling, het draagvlak binnen de organisatie en continuïteit in geplande investeringen worden belicht.

Andere thema's die aan de orde zijn geweest, zijn tussentijdse financiële rapportages, treasury rapportages, fiscaliteit, risicomanagement en de ontwikkelingen binnen de VU Holding BV. In het kader van treasury heeft de Audit- en Huisvestingscommissie positief geadviseerd over een herstructurering van de derivatenportefeuille. Ook heeft de Audit- en Huisvestingscommissie gesproken over de aanpassingen in het allocatiemodel VUSAM, de financiële kaders van het nieuwe instellingsplan en het nieuwe financiële convenant VU-VUmc. De Audit- en Huisvestingscommissie is in 2019 met regelmaat bijgepraat over campusontwikkeling en de scenario's voor het bereiken van een energietransitie voor 2035.

De Audit- en Huisvestingscommissie is in 2019 vier keer in vergadering bijeen gekomen. De notulen van deze overleggen zijn geagendeerd en besproken in de vergaderingen van de Raad van Toezicht.

Kwaliteitscommissie

De Kwaliteitscommissie heeft in 2019 geadviseerd over de kwaliteit van onderwijs en onderzoek. Een vast agendapunt in de commissievergaderingen is wetenschappelijke integriteit, waarbinnen de rector de Kwaliteitscommissie op de hoogte stelt van lopende zaken.

Gedurende het jaar besprak en toetste de Kwaliteitscommissie verschillende strategische documenten met betrekking tot onderwijs, zoals de geactualiseerde Onderwijsvisie, de Onderwijsagenda 2018-2023, het Kwaliteitsplan Onderwijs 2019-2024 en het Instellingsplan. Daarbij richtte de commissie zich met nadruk op de inhoudelijke samenhang tussen deze verschillende documenten.

Het Kwaliteitsplan werd vastgesteld als onderdeel van de beoordeling van de Kwaliteitsafspraken door NVAO. De Kwaliteitscommissie heeft dit plan met name getoetst op de haalbaarheid en mate van concretisering van de voornemens en de manier waarop de voortgang gemonitord wordt. Aan het CvB is de opdracht gegeven een periodieke rapportage aan de commissie in te richten, om de voortgang van de in het plan gestelde resultaten te bewaken.

De uitkomsten van de onderwijsvisitaties per opleiding worden periodiek gedeeld tijdens de vergaderingen van de Kwaliteitscommissie. Met het accreditatieportret blijft de commissie geïnformeerd over de kwaliteit van de opleidingen van de VU en het systeem van kwaliteitszorg van de VU. Ook bij de voorbereiding op de Instellingstoets Kwaliteitszorg is de Kwaliteitscommissie intensief betrokken geweest. De commissie werd in staat gesteld al in een vroeg stadium mee te denken over het zelfevaluatie-rapport. Daarbij is geadviseerd om juist de zaken die de VU onderscheidt in het landschap van Nederlandse universiteiten te benadrukken. In het najaar van 2019 nam de Kwaliteitscommissie deel aan een verkennend bezoek van de visitatiecommissie.

Het marktaandeel van de VU en de instroomcijfers komen elk jaar ter sprake in de Kwaliteitscommissie. Ook in 2019 werd de trend van een stijgende instroom doorgezet, waardoor de VU met de grenzen van de mogelijkheden werd geconfronteerd. De Kwaliteitscommissie besprak mogelijke oplossingen en handelwijzen in de uitdagingen waar de VU zich met betrekking tot dit onderwerp ziet staan.

In het najaar van 2019 sprak de commissie uitgebreid met de directeur HRMAM en de directeur FCO over het beleid van de VU omtrent sociale veiligheid en zorgwekkend gedrag. De Kwaliteitscommissie heeft met tevredenheid geconstateerd dat de samenwerking tussen de beide diensten op dit thema is geïntensiveerd, als gevolg waarvan de VU in staat is een meer coherent systeem voor het melden, behandelen en rapporteren van voorvallen op te zetten. Daarnaast is aan de Kwaliteitscommissie gerapporteerd over de trainingen rondom sociale veiligheid voor faculteitsbesturen en MT's.

In het jaarlijkse gesprek met de directeur HRMAM en de Chief Diversity Officer heeft de Kwaliteitscommissie het diversiteitsbeleid van de VU besproken. De Kwaliteitscommissie heeft daarbij benadrukt dat diversiteit en inclusiviteit een expliciete plek zouden moeten krijgen in leiderschapstrajecten en successieplanning. Ook heeft de Kwaliteitscommissie het CvB geadviseerd het streefcijfer vrouwelijke hoogleraren te verhogen naar minimaal 30%.

In 2019 besprak de Kwaliteitscommissie eveneens het besluit de bachelor afstudeerrichting Literatuur en Samenleving: Nederlands te beëindigen, de ontwikkelingen binnen het programma Community Service Learning en het al dan niet opnemen van A Broader Mind in de curricula, het herziene allocatiemodel VUSAM en de procedure van decentrale selectie van een aantal VU-opleidingen. Daarnaast waren de politieke ontwikkelingen rondom de uitkomsten van het rapport van de Commissie van Rijn onderwerp van gesprek en is terugkerend gesproken over een optimale taakverdeling tussen het Taalcentrum en de Faculteit Geesteswetenschappen.

De Kwaliteitscommissie constateerde tenslotte dat veel van de strategische beleidsstukken die de Kwaliteitscommissie onder ogen krijgt, de nadruk ligt op onderwijs. De commissie zal zich in 2020 richten op het toezien op de strategie en visie voor onderzoek aan de VU.

In 2019 is de Kwaliteitscommissie vier keer bijeengekomen. De notulen van deze overleggen zijn geagendeerd en besproken in de vergaderingen van de Raad van Toezicht.

Remuneratiecommissie

De Remuneratiecommissie adviseert de Raad van Toezicht over zaken gerelateerd aan de werkgeversrol van de Raad. In verband met het vertrek van Marjolein Jansen, heeft de commissie in 2019 namens de Raad van Toezicht de werving en selectie van het nieuwe CvB-lid begeleid. De commissie bereidde het profiel, de procedure en de communicatie over de benoeming voor, en onderhield het contact met betrokkenen zoals het CvB, de GV, directeuren en decanen en het searchbureau dat de procedure ondersteunde. In de periode maart– juni hadden de leden van de Remuneratiecommissie en de secretaris van de Raad hierover meerdere keren per week contact met elkaar. De gesprekken met de kandidaten werden gevoerd door een brede sollicitatiecommissie, bestaande uit drie leden van de Raad van Toezicht, de voorzitter CvB, de Rector Magnificus, vertegenwoordigers van de Ondernemingsraad, de Universitaire Studentenraad, decanen, dienstdirecteuren en directeuren bedrijfsvoering van de VU.

In dezelfde periode begeleidde de Remuneratiecommissie namens de Raad van Toezicht ook de procedure die leidde tot de herbenoeming van Vinod Subramaniam als Rector Magnificus en lid van het College van Bestuur per 1 september 2019.

De Remuneratiecommissie heeft in het voorjaar de jaargesprekken met de bestuurders voorbereid. Rond de zomer heeft de commissie namens de Raad van Toezicht met de rector en de collegevoorzitter een jaargesprek gevoerd waarin werd teruggeblikt op de afgelopen periode en vooruitgekeken op basis van de belangrijkste voornemens en plannen voor het komende jaar.

In 2021 lopen de tweede termijnen van Herman Dijkhuizen (per 1 maart), Jan Louis Burggraaf en Eduard Klasen (beiden per 6 september) af. De statuten van stichting VU sluiten herbenoeming na afloop van een tweede termijn uit. Op voorstel van de Remuneratiecommissie heeft de Raad van Toezicht in najaar 2019 besloten om, in het kader van zowel het teamprofiel als de efficiency, de benodigde drie nieuwe leden gelijktijdig te werven in 2020. De Remuneratiecommissie heeft ter voorbereiding een concept profielschets en wervingsprocedure opgesteld en een searchbureau benaderd ter ondersteuning van het proces.

Daarnaast loopt in 2020 de eerste termijn van Aafke Hulk als lid van de Raad van Toezicht af. Zij is het lid van de Raad van Toezicht op voordacht van de medezeggenschap en aan de GV is eind 2019 gevraagd een standpunt in te nemen over haar herbenoeming.

Naast overleggen rond bovengenoemde specifieke thema's is de Remuneratiecommissie in 2019 twee keer formeel bijeengekomen om te spreken over verschillende werkgeverszaken. De notulen van deze overleggen zijn geagendeerd en besproken in het besloten overleg van de Raad van Toezicht.

Functioneren Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht evalueert ieder jaar het eigen functioneren aan de hand van de in het Algemeen Reglement vastgelegde criteria. Tijdens de jaarlijkse retraite op 20 juni heeft de Raad van Toezicht een zelfevaluatie gehouden, waarin onder andere het eigen functioneren, de relatie met het College van Bestuur en de betrokkenheid van de Raad van Toezicht bij de VU-organisatie aan de orde zijn geweest.

De Raad van Toezicht handelt in overeenstemming met de Code Goed Bestuur Universiteiten. Het principe van onafhankelijkheid is naar het oordeel van de Raad bij de uitoefening van zijn taken in het verslagjaar geëerbiedigd. Per 1 januari 2020 geldt de nieuwe code zoals in het najaar is vastgesteld.

Op 1 oktober heeft de Raad van Toezicht besloten een beleidslijn in te stellen voor het bepalen van de hoogte van de remuneratie van voorzitter en leden van de Raad. Met het besluit is de remuneratie gekoppeld aan de WNT-klasse van de instelling, op basis waarvan ook de bestuurders worden bezoldigd. De remuneratie is gelijk aan het maximale toegestane percentage van deze WNT-klasse. De vaste onkostenvergoeding voor RvT-leden is afgeschaft en afgesproken is dat reguliere onkosten niet (meer) worden gedeclareerd.

Tot slot

De Raad van Toezicht dankt de bestuurders en allen binnen de instellingen voor de inzet en prestaties van het afgelopen jaar en ziet ernaar uit als toezichthouder een bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling van de VU in 2020.

11 februari 2020,

Raad van Toezicht Stichting VU

drs. R. (Ron) Teerlink, voorzitter

H.H.J. (Herman) Dijkhuizen

prof. dr. A.C.J. (Aafke) Hulk

prof. dr. E.C. (Eduard) Klasen

mr. drs. J.L. (Jan Louis) Burggraaf

Bericht van de Medezeggenschap

Ondernemingsraad

2019 was een verkiezingsjaar voor de Ondernemingsraad en Onderdeelcommissies. Bij de OR-verkiezingen was er voor de medewerkers de keuze uit drie lijsten: FNV, CNV en VAWO. De VAWO-fractie is nieuw. De fractie van PROvu heeft niet meer deelgenomen aan deze verkiezingen. De praktijk leert dat er na de verkiezingen altijd goed wordt samengewerkt in de OR, ongeacht de fractie waar men bij hoort.

Ook dit jaar was er genoeg te doen voor de OR. Er waren drie reorganisaties. De OR heeft een belangrijke adviesrol bij reorganisaties. De reorganisaties waren bij de dienst Communicatie & Marketing (C&M), bij de Faculteit Gedrags- en Bewegingswetenschappen (FGB) en bij de Faculteit Religie en Theologie (FRT). Een reorganisatie kan voor de medewerkers van het betreffende onderdeel als een ingrijpende gebeurtenis worden ervaren, zeker als er arbeidsrechtelijke gevolgen zijn. Maar ook wanneer dit niet het geval is, beoordeelt de OR elke afzonderlijke reorganisatie zorgvuldig en kijkt daarbij naar het belang van de organisatie, waarom het nodig is en welke problemen ermee worden opgelost. Maar zeker ook naar de belangen van de medewerkers. Over het algemeen wordt niemand er blij van wanneer er een reorganisatie wordt aangekondigd bij het onderdeel waar men werkzaam is, dan is een zorgvuldige behandeling een voorwaarde.

De reorganisatie bij C&M was relatief overzichtelijk. In de hoorzitting, die de OR bij elke reorganisatie houdt, kwamen wel wat aandachtspunten naar voren, maar de OR kon uiteindelijk een positief advies uitbrengen.

Bij de reorganisatie van UCGB was dat ingewikkelder, maar ook hier is uiteindelijk een positief advies met een aantal aanbevelingen uitgekomen, nadat er extra toezeggingen gedaan waren. De behandeling van de reorganisatie FRT verliep anders. Dit is een reorganisatie met een aantal gedwongen ontslagen. De OR heeft hier een negatief advies uitgebracht. Er is over deze reorganisatie veel gesproken tussen OR en CvB, maar dat heeft helaas niet tot een oplossing geleid. Uiteindelijk heeft de OR besloten om aangaande het reorganisatiebesluit beroep in te stellen bij de Ondernemingskamer.

In 2018 is door de OR positief geadviseerd op de investering voor het zogenaamde Onderzoeksgebouw VU op de Schoolwerktuinen (SWT), wat één van de nieuwbouwprojecten ter vervanging van het Wis- & Natuurkunde (W&N) gebouw is. In 2019 kwam daar een extra post bij voor het Universitair Proefdiercentrum (UPC) dat onderdeel wordt van het SWT gebouw. Ook hierover heeft de OR uiteindelijk een positief advies uitgebracht. Wel met de kanttekening dat de OR zich zorgen maakte over telkens nieuwe aanvullende investeringen. De OR hoopt en verwacht dat het CvB de vinger aan de pols houdt om verdere kostenstijgingen zoveel mogelijk te voorkomen.

2019 was ook het jaar van het opstellen van de Strategie VU 2020-2025. Leden van de Gezamenlijke vergadering (OR en USR) hebben meegedraaid in de werkgroepen die het instellingsplan hebben voorbereid en ook deelgenomen aan de strategische conferenties over dit onderwerp. Op 11 december heeft de GV ingestemd met het instellingsplan, maar heeft daarbij wel een aantal aandachtspunten extra onder de aandacht gebracht. Deze aandachtspunten betreffen de groei van de universiteit, internationalisering en tenslotte de huisvesting en de VU-campus.

Al met al was 2019 voor de Ondernemingsraad weer een druk, maar vooral boeiend jaar.

Henk Olijhoek
Voorzitter Ondernemingsraad

Universitaire Studentenraad

Na een intensieve verkiezingsperiode in het voorjaar van 2019, is de Universitaire Studentenraad 2019-2020 (USR) vanaf september druk bezig geweest met het vervullen van zijn rol als vertegenwoordiger van alle studenten van de VU. De USR heeft ook dit jaar, net als voorgaande jaren, een uitdagende taak om diverse instemmings- en adviesaanvragen te behandelen en om uitvoering te geven aan zijn eigen ambitieuze beleidsplan. De USR was ook betrokken bij het vaststellen van de Strategie VU 2020-2025, de Instellingstoets Kwaliteitszorg en de Kwaliteitsafspraken.

De USR stond dit jaar voor een unieke set aan uitdagingen. Voor het eerst bezetten internationale studenten zetels binnen de Raad. Dat is een positieve ontwikkeling, omdat de USR er immers is om *alle* studenten te vertegenwoordigen, zowel nationaal als internationaal. Maar het betekent wel dat de USR zich in een uitdagend transitiejaar bevindt. De Raad moet leren vergaderen in het Engels, niet alleen intern, maar ook met de organisatie. Voor gremia waarbij dat niet mogelijk blijkt, zoals bij de Gezamenlijke Vergadering met de Ondernemingsraad, wordt gezocht naar creatieve oplossingen om ieder lid te kunnen faciliteren.

De USR maakt zich zorgen over de afnemende participatiecijfers binnen de medezeggenschap. Een ontwikkeling die niet alleen bij de VU, maar ook op landelijk niveau waarneembaar is. Met de invoering van het leenstelsel is dit een nog grotere uitdaging geworden. Het zich een jaar lang inzetten als lid van een studentenraad is voor studenten, door de invoering van het leenstelsel, veel duurder geworden en daardoor minder aantrekkelijk. Daarom is de USR met het College van Bestuur in gesprek over de toegankelijkheid van bestuursjaren en kijken we wat we samen kunnen doen om studenten te motiveren om middels de medezeggenschap een mooie bijdrage te leveren aan de universiteit. Eind 2019 is de USR gestart met de organisatie van een VU-brede wervingsactiviteit, in een poging studenten warm te maken voor de medezeggenschap en studenten en medezeggenschap beter aan elkaar kunnen verbinden.

2019 was ook het jaar van grote beleidsmatige vraagstukken en toetsingen van de Vrije Universiteit. We zijn als centrale medezeggenschap trots op hoe de universiteit zich over deze vraagstukken heeft gebogen en onze betrokkenheid daarin. Zo hebben we net voor de jaarwisseling de Strategie VU 2020-2025 vastgesteld en waren wij onderdeel van meerdere panels die uiteindelijk hebben bijgedragen aan een positieve beoordeling van de Instellingstoets Kwaliteitszorg.

Wij kijken als USR terug op een zeer intensief en leerzaam 2019, met veel successen en leerpunten voor ons en de universiteit. We hopen met evenveel motivatie en daadkracht onze werkzaamheden voort te zetten in 2020. Met dank aan de organisatie en het CvB voor de ondersteuning in 2019.

David Palm
Voorzitter Universitaire Studentenraad

Bestuur en organisatie

Bestuur en toezicht

De VU is een bijzondere instelling die in de zin van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) uitgaat van de Vereniging voor christelijk hoger onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en patiëntenzorg (VUvereniging), en in stand wordt gehouden door de Stichting VU.

De universiteit en de stichting worden bestuurd door het College van Bestuur, dat verantwoording is verschuldigd aan de Raad van Toezicht. De VU past de code Goed Bestuur van de Vereniging van Universiteiten (VSNU) toe en leeft deze na.

In verband met de status van bijzondere instelling, week de governance van de VU in 2019 in de volgende opzichten af van wat op grond van de WHW geldt voor openbare instellingen:

- leden van de Raad van Toezicht worden benoemd en herbenoemd door de Raad van Toezicht, na goedkeuring door de Ledenraad van de VUvereniging;
- met de medezeggenschap van de VU is een aangepast proces overeengekomen om het lid van de Raad van Toezicht te benoemen dat in het bijzonder het vertrouwen van de medezeggenschap geniet. Daarbij trekken Raad van Toezicht en medezeggenschap gezamenlijk op om te komen tot de voorgenomen benoeming, die ter goedkeuring aan de Ledenraad van VUvereniging wordt voorgelegd.

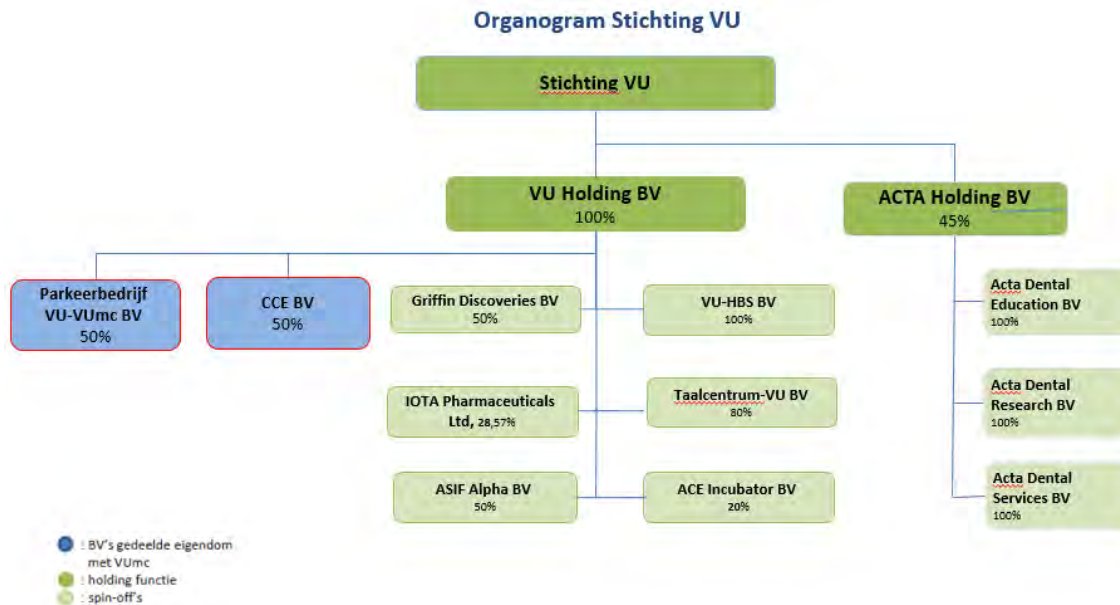
Eind 2019 is de nieuwe *'Code goed bestuur universiteiten'* vastgesteld door de general assembly van de VSNU. De nieuwe *'Code goed bestuur universiteiten'* is per 1 januari 2020 van kracht.

Belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de oude code zijn:

1. Er is gekozen om de reikwijdte van de code uit te breiden. In de nieuwe code worden, naast de CvB- en de RvT-leden, ook decanen en andere leden van faculteitsbesturen aangesproken.
2. De nieuwe code besteedt expliciet aandacht aan het belang van een open cultuur en een veilige omgeving.
3. De vormgeving van medezeggenschap krijgt ruimer aandacht in de nieuwe code.
4. Aandacht voor de goede inrichting van de governance van samenwerkingsverbanden.

Centraal in de code staan negen principes op basis waarvan de bestuurders en toezichthouders van de bij de VSNU aangesloten universiteiten invulling geven aan goed bestuur.

De VU heeft een analyse uitgevoerd om vast te stellen in hoeverre de VU voldoet aan de nieuwe code. Conclusie is dat de VU ook over 2019 al grotendeels voldeed aan de nieuwe code. Aandachtspunten voor de VU zitten voornamelijk bij een aantal uitwerkingen van het principe dat bestuurders elke vorm van persoonlijk tegenstrijdig belang vermijden. Dit is het gevolg van de uitbreiding van de betekenis van het begrip *'bestuurder'* tot leden van faculteitsbesturen.

Organogram Stichting VU

VU Holding BV heeft in juli 2019 een belang verworven in ASIF Alpha BV en ACE Incubator BV.

Faculiteiten en diensten

Het bestuur en de inrichting van de universiteit zijn geregeld in het Bestuursreglement VU. In 2019 telde de universiteit negen faculteiten. De Faculteit der Geneeskunde maakt integraal deel uit van het VU medisch centrum (VUmc) en de Faculteit der Tandheelkunde maakt deel uit van het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA), waarin de VU samenwerkt met de Universiteit van Amsterdam (UvA).

De universiteit kent daarnaast acht diensten die het onderwijs, onderzoek en de valorisatie van de faculteiten ondersteunen en die namens het College van Bestuur kaders stellen vanuit wettelijke opgedragen taken.

De decanen van de faculteiten vormen onder voorzitterschap van de rector magnificus het College van Decanen. Dit is het College voor Promoties bedoeld in de WHW, dat besluit over academische aangelegenheden, zoals promoties en eredoctoraten.

Aan het hoofd van iedere faculteit staat een faculteitsbestuur van drie of vier leden, benoemd door het College van Bestuur. De decaan is voorzitter van het faculteitsbestuur en eindverantwoordelijk voor het functioneren van de faculteit. Aan het hoofd van een dienst staat een directeur. De directeur is eindverantwoordelijk voor het functioneren van de dienst.

Medezeggenschap

De VU kent een stelsel van gedeelde medezeggenschap, met als centrale organen de ondernemingsraad (OR), de Universitaire Studentenraad (USR), en de Gezamenlijke Vergadering (GV), die bestaat uit de leden van beide organen. Deze organen ontleen hun bevoegdheden aan de Wet op de Ondernemingsraden (WOR) en aan de eigen VU-regelgeving met betrekking tot medezeggenschap, die op de WHW is gebaseerd. In de USR zitten elf studenten. De facultaire medezeggenschap wordt uitgeoefend in de onderdeelcommissie (ODC), de facultaire studentenraad (FSR) en de gezamenlijke vergadering van beide organen. De diensten kennen ook elk een onderdeelcommissie, maar zonder studentengeleding.

Lokaal Overleg

Het Lokaal Overleg (LO) is het overleg tussen werkgever (het College van Bestuur) en werknemers. Het College van Bestuur wordt daarbij vertegenwoordigd door de directeur HRMAM. De werknemers zijn vertegenwoordigd door drie werknemersorganisaties (FNV Overheid, CNV Connectief en VAWO). Het LO is ingesteld in de cao met de bedoeling om in de uitwerking van beleid optimaal rekening te kunnen houden met de lokale omstandigheden.

Organogram Vrije Universiteit Amsterdam

H1

Over de VU

1. Over de VU

De Vrije Universiteit Amsterdam is een bijzondere universiteit met faculteiten in de alfa-, bèta-, gamma- en medische wetenschappen.

1.1 Grondslag, missie en historie

Grondslag

De VU opereert binnen de rechtspersoon Stichting VU. In de statuten van Stichting VU staat als grondslag:

'De Stichting VU gaat uit van de Vereniging, die, voortbouwend op haar christelijke oorsprong, ten doel heeft om bij te dragen aan een betere wereld, een wereld waarin rechtvaardigheid, medemenselijkheid, en verantwoordelijkheid voor elkaar en voor de wereld centraal staan. De Stichting laat zich hierdoor inspireren bij de inrichting van haar onderwijs en onderzoek en bij het delen van kennis met en dienstbaar zijn aan de maatschappij. Zij onderkent en waardeert de rol die levensbeschouwing en zingeving hierbij spelen.'

De VUvereniging draagt bij aan zowel bij de interactie van de VU met de samenleving, als aan de ontwikkeling van haar identiteit.

Missie

Wij nemen met wetenschappelijk en waarde gedreven onderwijs, onderzoek en valorisatie, verantwoordelijkheid voor mens en planeet. Wij leiden studenten en professionals op met kennis van zaken en 'A Broader Mind'. Ons onderzoek is grensverleggend zowel binnen als tussen disciplines. Onze studenten en medewerkers staan als vrije denkers en met aandacht voor diversiteit, zingeving en medemenselijkheid in verbinding met elkaar en de samenleving. Dat is de missie van de Vrije Universiteit Amsterdam (januari 2020).

Historie

De VU werd in 1880 opgericht onder leiding van de theoloog, journalist en politicus Abraham Kuyper. De universiteit werd gefinancierd met particuliere gelden. De drijfveren van toen zijn ook vandaag nog leidend.

Vrijheid is onze hoogste waarde. De universiteit heeft een onafhankelijke positie, terwijl we ons tegelijkertijd verantwoordelijk voelen om een maatschappelijke rol te spelen. Wetenschappers van de VU spelen een belangrijke rol in het publieke debat en dragen bij aan de vorming van de publieke opinie op basis van de wetenschap.

Vanuit onze onafhankelijkheid en ons verantwoordelijkheidsgevoel dragen wij bij aan de pluriformiteit in de samenleving. Binnen onze universiteit krijgen ook controversiële opvattingen de

ruimte. Sinds haar oprichting weerspiegelen het academisch bedrijf en de wetenschappelijke overtuigingen van de VU de diversiteit in de maatschappij. Bij de VU respecteren we ieders overtuiging, terwijl elke overtuiging ook ter discussie gesteld mag worden. Ook dat is de taak van de universiteit. We zien de VU als een cultuurdrager, een waardengemeenschap met een impact die voorbij haar eigen grenzen reikt.

Identiteit

Vrijheid is ons fundament. Vrijheid zit in de naam van onze universiteit en betekent voor ons: vrijheid om te zijn wie je bent; vrijheid om je persoonlijk en intellectueel te ontwikkelen, in de richting die bij je past; vrijheid in onderwijs, onderzoek en valorisatie, buiten de gebaande paden, en over grenzen van vakgebieden heen; vrijheid in het wetenschappelijke en maatschappelijke debat.

Kernwaarden

Uit onze identiteit en onze historie volgen onze kernwaarden Verantwoordelijk, Open en Persoonlijk. Wie deel uitmaakt van de VU-gemeenschap onderschrijft deze waarden.

Verantwoordelijk	Open	Persoonlijk
We stellen ons dienstbaar en betrokken op naar mens en maatschappij	We zijn toegankelijk en ontvankelijk voor diversiteit in vakgebieden, culturen, ideeën, nationaliteiten, overtuigingen en levensbeschouwingen	We hebben aandacht en respect voor elk individu en in onze gemeenschap wordt elk lid gekend

1.2 Profielthema's

Vier profielthema's reflecteren onze inhoudelijke focus in onze drie kerntaken onderwijs, onderzoek en valorisatie. Ze geven inhoudelijk vorm aan onze missie. De vier profielthema's worden multi- en interdisciplinair ingezet.

In 2019 zijn de ambities voor de profielthema's in de Strategie VU 2020-2025 aangescherpt. In dit verslag over 2019 nemen we de nieuwe ambities op, om de verbinding met de nieuwe strategie te maken en het duurzame karakter van de profielthema's te onderstrepen.

1. *'Human Health & Life Sciences'* bestudeert de gezondheid en het welzijn van mensen, inclusief de organisatie en bekostiging daarvan.
2. *'Governance for Society'* bestudeert de inrichting en het bestuur van organisaties en samenlevingen.
3. *'Science for Sustainability'* bestudeert de voorwaarden voor een toekomstbestendig evenwicht tussen mens, milieu en economie.
4. *'Connected World'* bestudeert de invloed van digitalisering en globalisering op menselijke, culturele, economische en politieke verhoudingen.

Human Health & Life Sciences

Door toename van het aantal leefstijl- en leeftijdgerelateerde aandoeningen zoals obesitas, stress en burn-out, neemt de druk op de zorg toe. Binnen het thema Human Health & Life Sciences werken de VU, het Amsterdam UMC en het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA) samen aan fundamenteel onderzoek, technologische innovaties, nieuwe zorgconcepten en nieuwe laagdrempelige en betaalbare interventies.

Het onderzoek is een mix van medische, technische, bèta-, gamma- en alfadisciplines met wetenschappelijke en maatschappelijke impact. Daarmee geven we een impuls aan de traditionele zorg door meer nadruk te leggen op preventie, ziektemanagement, patiënt-participatie en adequate en betaalbare ondersteuning bij langdurige zorg. Ook willen we mensen beter in staat stellen om zich aan te passen aan de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.

Resultaten 2019

- Samenwerking met GGD Amsterdam: bevorderen mentale gezondheid in de stad
- Zwaartekracht voorstel BRAINSCAPES van Danielle Posthuma
- Spinozapremie voor Yvette van Kooyk
- ERC Advanced grants voor Jan Theeuwes, Danielle Posthuma en Sergey Nejentsev

Doelstellingen 2020

- Grensoverschrijdend onderzoek verder uitbouwen in samenwerking met publieke en private partners.
- Samenwerking met bedrijven en *scale-ups* die op dit terrein actief zijn faciliteren in een apart gebouw, samen met de gemeente Amsterdam en het Amsterdam UMC.
- Het aanbod aan bacheloropleidingen op dit thema aanscherpen.
- Vergroten en flexibiliseren van de doorstroom tussen bachelor- en (research) masteropleidingen.
- We bouwen de mogelijkheden tot *Community Service Learning* verder uit en bundelen het postacademisch onderwijs.

Governance for Society

Het profielthema Governance for Society gaat over de weerbaarheid van het democratisch bestuur in een dynamische samenleving. Binnen dit thema bundelen we uiteenlopende disciplines voor het verkennen van maatschappelijke vraagstukken. Daarbij hebben we een sterke focus op het sociale domein en veiligheidsvraagstukken. In ons onderwijs vertalen we dat naar vakoverstijgende afstudeerrichtingen, minoren, honoursvakken en opleidingen zoals de bachelor *Philosophy, Politics and Economics* (PPE), de bachelor *Law in Society* (LiS), de master *Law and Politics of International Security* en de minor *Peace and Conflict Studies*.

Resultaten 2019

- Businesscase, onderwijsvisie en onderwijsstrategie voor School of Governance opgesteld
- Ere doctoraat voor professor Anne Marie Slaughter
- ERC Advanced grant voor Maurice Crul

Doelstellingen 2020

- Meer expertise uit afzonderlijke disciplines bundelen voor valorisatie-activiteiten.
- Meer vernieuwend onderzoek doen met maatschappelijke partners.
- Het postacademisch onderwijs verder professionaliseren.

- Amsterdam School of Governance ontwikkelen voor hoogopgeleide professionals in de non-profit sector.
- Amsterdam School of Management ontwikkelen voor hoogopgeleide professionals in het bedrijfsleven.

Science for Sustainability

Met dit thema beogen we om de voorwaarden te creëren waaronder mens, milieu en economie met elkaar in evenwicht komen zonder uitputting van de aarde. We doen dat o.a. door fundamentele wetenschappelijke kennis te verbinden met kennis over het doorvoeren van duurzame veranderingen in de samenleving. *Science for Sustainability* is een multidisciplinair thema, waarbij meerdere faculteiten en onderdelen van de VU-bedrijfsvoering betrokken zijn.

Resultaten 2019

- Nieuwe honours cursus Designing Innovations for Sustainability
- Twee universiteitsminoren Global Challenges, Interdisciplinary Solutions en Global Food Security
- Onderzoeksexpertise op de thema's:
 - Good health and well-being (SDG-3)
 - Quality of education (SDG-4)
 - Affordable and clean energy (SDF-7)
 - Reduced inequalities (SDG-10)
 - Climate action (SDG-13): mede resulterend in een 2e plaats wereldwijd t.a.v. deze SDG in de Times Higher Education Impact Rankings 2020.
 - Strengthen the means of implementation and revitalize the global partnership for sustainable development (SDG-17)

Doelstellingen 2020

- Het uitbouwen van het *Amsterdam Sustainability Instituut (ASI)*, het VU onderzoeksinstituut voor interdisciplinair onderzoek op het gebied van duurzaamheid.
- Valorisatie met impact op duurzaamheid met nieuwe bedrijvigheid in het *Demonstrator Lab* en de *Amsterdam Venture Studios*.
- Samenwerking met gemeente Amsterdam en Amsterdamse bedrijven op het gebied van duurzaamheid en de nieuwe huisvesting voor spin-offs en spin-ins.
- Een helder geprofileerd, internationaal aantrekkelijk aanbod van multidisciplinaire bachelor- en masteropleidingen ontwikkelen rond het thema *Science for Sustainability*.
- Het verder ontwikkelen van ons internationale profiel als een van de topinstituten in de wereld op het gebied van Sustainability.

Connected World

Mondiale netwerken bepalen steeds meer onze economie, onze cultuur, onze relaties en onze directe omgeving. Mensen over de hele wereld zijn dichterbij elkaar gekomen door globalisering en digitalisering: we zijn een 'connected world'. Onderwijs en onderzoek binnen het thema Connected World richten zich op de vele maatschappelijke vragen die voortkomen uit de toegenomen globalisering en digitalisering. Vragen als: welke rol speelt technologie in ons dagelijks leven? Wat betekent het om informatie te delen met compleet vreemden? Leven we in informatie bubbels wanneer we een bepaalde mening hebben? Bieden sociale media ons veiligheid in massabijeenkomsten? Bieden computers hulp bij het begrijpen en in kaart brengen van het verleden?

Resultaten 2019

- Onderzoeksinstituut CLUE+ is leidend binnen twee Horizon 2020 Innovative Training Networks. De netwerken omvatten ieder 20 universiteiten en ieder netwerk heeft 15 PhD studenten geworven.
- Zwaartekracht voorstel HYBRID INTELLIGENCE door Frank van Harmelen
- Archeologisch onderzoek met behulp van 'civil science' en digitale technologieën
- 5 nieuwe minoren:
 - *Digital Humanities and Social Analytics*
 - *European History and Culture*
 - *Migration Studies*
 - *Vreemde talen leren*
 - *Religiewetenschappen*
- De masteropleiding *Text Mining*

Doelstellingen 2020

- De komende jaren versterken we ons onderzoek naar de samenwerking tussen mens en machine, waarbij wetenschappers de specifieke kwaliteiten van machine-intelligentie en de intelligentie van de mens, effectief met elkaar laten samenwerken om daarmee de gezamenlijke intelligentie te vergroten.
- We gebruiken onze specifieke expertise op het vlak van natuurlijke taalbewerking in het onderwijs bij onder andere de bètawetenschappen, Sociale Wetenschappen en in de School of Business and Economics (SBE).
- We bouwen het onderwijs op het gebied van *Connected World* verder uit.

1.3 De waarde die wij creëren

Sinds onze oprichting in 1880 is het ons doel om met ons onderwijs en onderzoek meerwaarde te creëren voor de samenleving en bij te dragen aan een betere wereld. Ons onderzoek is zowel fundamenteel als toegepast en beslaat het gehele wetenschappelijke spectrum van alfa en gamma, tot bèta, leven en medisch. Onze rijke academische omgeving maakt grensverleggend interdisciplinair onderzoek en talloze maatschappelijke toepassingen mogelijk.

Omdat wij onze maatschappelijke impact beter willen laten zien, rapporteerden wij in ons jaarverslag over het jaar 2018 voor het eerst over hoe wij waarde creëren voor de maatschappij aan de hand van een waardecreatiemodel. In dit verslag over 2019 gaan wij hiermee verder, gebaseerd op de richtlijnen van het 'integrated reporting' raamwerk.

Ons waardecreatiemodel (zie afbeelding) is geactualiseerd op basis van de nieuwe Strategie VU 2020-2025. Het is een volgende stap om onze waardecreatie op korte, middellange en lange termijn te laten zien. Het is onze ambitie om het waardecreatiemodel als middel te gebruiken om te kunnen sturen op onze meerwaarde voor de maatschappij en onze impact op de Sustainable Development Goals (SDG's). Daarom is de Strategie VU 2020-2025 reeds in dit model opgenomen.

Het waardecreatiemodel laat zien hoe wij meerwaarde creëren door te investeren in onze kerntaken onderwijs, onderzoek en valorisatie, alsmede in onze mensen en in onze omgeving. Concreet zijn dit investeringen in bijvoorbeeld onderwijsbeleid, samenwerkingsverbanden, innovatie, kwaliteit van diensten, de campus of faciliteiten. Dit zien we terug aan de bovenkant van het model. In het model noemen we dit 'Input'.

Langs de lijnen van de nieuwe strategie, met de negen ambities en de drie speerpunten Duurzaam, Divers en Ondernemend, maar ook met de manier waarop we zijn georganiseerd en met onze historische waarden, geven we richting aan ons handelen en aan de input op de kerntaken onderwijs, onderzoek en valorisatie. Dit zien we terug in het midden van het model.

De toegevoegde waarde van deze investeringen en wat we daar in 2019 mee hebben gedaan, zien we terug in de output van onze kerntaken en onze organisatie, bijvoorbeeld in de hoge kwaliteit van het onderzoek, aantal topopleidingen, aantal spin-offs en dergelijke. In het model noemen we dit 'Output'.

Onze vier profielthema's *Human Health & Life Sciences*, *Connected World*, *Governance for Society* en *Science for Sustainability* geven inhoudelijk vorm aan onze missie en reflecteren de focus ten aanzien van onze kerntaken. De SDG's in dit waardecreatiemodel komen overeen met de SDG's in de Strategie VU 2020-2025. Omdat in de Strategie VU 2020-2025 de koppeling wordt gemaakt tussen onze profielthema's en de SDG's, illustreren we in dit Jaarverslag 2019 ook de bijdrage van de VU aan de SDG's aan de hand van onze vier profielthema's. Dit zien we terug aan de onderzijde van het model.

Naast de bijdrage aan de SDG's door de focus op onze profielthema's, hebben wij als organisatie invloed op de SDG's via onze bedrijfsvoering en ons HR-beleid. Het is ons streven om een zo groot mogelijke positieve impact te hebben op de maatschappij, maar onze impact is niet in alle gevallen positief. Zo brengen onze activiteiten CO₂-uitstoot en de productie van afval met zich mee. Onze negatieve impact proberen wij uiteraard zoveel mogelijk te beperken.

Hoe wij waarde creëren

Input

Onderwijs	Onderzoek	Valorisatie	Organisatie
<p>We investeren in:</p> <ul style="list-style-type: none"> De kwaliteit van het onderwijs Het studiesucces van studenten Het ontwikkelen van een afgewogen en internationaal onderwijsprofiel Het innoveren van het onderwijs Ondersteunende processen 	<p>We investeren in:</p> <ul style="list-style-type: none"> Onderzoekstalent Ondersteuning bij aanvragen van subsidies en fondsen Cofinanciering van onderzoek Het ontwikkelen van dataopslag Onderzoeksvaardigheden Interdisciplinaire samenwerking Promotievolgsysteem 	<p>We investeren in:</p> <ul style="list-style-type: none"> Valorisatie als onderdeel van strategisch beleid Het creëren van bewustzijn, cultuur en opleidingen op het vlak van valorisatie en ondernemerschap De portaalfunctie van IXA als verbinder van wetenschappers onderling en met het bedrijfsleven Co-creatie en ondernemerschap 	<p>We investeren in:</p> <p>Faciliteiten</p> <ul style="list-style-type: none"> Investeringen in de campus en de gebouwen op de campus (zowel bestaand als nieuw) Het opzetten en actualiseren van beleid voor verantwoorde bedrijfsvoering <p>Medewerkers</p> <ul style="list-style-type: none"> Diversiteit Goed werkgeverschap Duurzame inzetbaarheid Talenontwikkeling

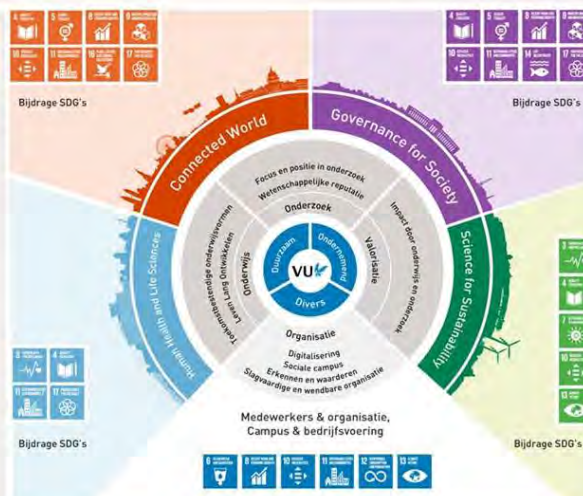
Vrije Universiteit Amsterdam

Missie

Wij nemen met wetenschappelijk en waarde gedreven onderwijs, onderzoek en valorisatie, verantwoordelijkheid voor mens en planeet. Wij leiden studenten en professionals op met kennis van zaken en 'A Broader Mind'. Ons onderzoek is grensverleggend zowel binnen als tussen disciplines. Onze studenten en medewerkers staan als vrije denkers en met aandacht voor diversiteit, zingeving en medemenselijkheid in verbinding met elkaar en de samenleving

Organogram

Output

Onderwijs:	Onderzoek	Valorisatie	Organisatie
26.593 Studenten	404 Promoties	3 Spin-offs (incl. VUmc)	25% Vrouwelijke hoogleraren
16.073 Bachelorstudenten	14% Publicaties top 10%	34 Nieuwe licenties (incl. VUmc)	51% Vrouwelijke medewerkers
10.520 Masterstudenten	Leiden ranking	9 Patentaanvragen (incl. VUmc)	49% Mannelijke medewerkers
4046 Int. studenten	45 ERC-grants	2390 Outputresultaten van maatschappelijke disseminatie	26% Int. wetenschappelijke medewerkers
46 Bacheloropleidingen	11 NWO Vernieuwingsimpuls toekenningen	1405 Studenten die een vak in ondernemerschap volgen	3,4% ziekteverzuim
98 Masteropleidingen	11 Marie Skłodowska-Curie ITN		41.548 ton CO ₂ -footprint
76,4 Topopleidingen	7 NWO Zwaartekracht		432.359 GJ Energieverbruik
7 Keuzegids bachelor	52% Open Access		121.983 m ³ Gasverbruik
6 Topopleidingen	7.080 Wetenschappelijke publicaties		119.402 m ³ Waterverbruik
6 Keuzegids master	896 Vakpublicaties		1.277 ton Afvalproductie
26 Projecten Community Service Learning			

In de hoofdstukken 2.1 *Onderwijs*, 2.2 *Onderzoek*, 2.3 *Valorisatie en impact* en 2.4 *Organisatie*, komt de waardecreatie steeds aan het begin van het hoofdstuk terug.

1.4 VU in de maatschappij 2019

In dit overzicht zijn een aantal bijzondere prestaties opgenomen die een beeld geven van de VU in 2019, zonder daarbij uitputtend te zijn.

Academie-Kus 2019

VU collegevoorzitter Mirjam van Praag en UvA collegevoorzitter Geert ten Dam ontvingen op 14 februari gezamenlijk de Academie-Kus 2019 van vakbond VAWO voor hun steun voor WOinActie.

Dit is de eerste keer dat de vakbond de prijs aan een werkgever heeft uitgereikt. De beweging WOinActie komt op voor de belangen van het universitair onderwijs en de verwevenheid met wetenschappelijk onderzoek, dat door bezuinigingen en de snelle toename van het aantal studenten onder grote druk staat. Het CvB heeft WOinActie vrijwel vanaf het begin openlijk gesteund en zorgde er ook in 2019 voor dat vanuit de VU aan acties kon worden meegedaan, onder meer door het laten vervallen van de aanwezigheidsplicht voor de Onderwijsstaking van 15 maart en het faciliteren van busvervoer naar Leiden voor de alternatieve opening van het academisch jaar op 2 september.

VU gaat voor duurzaamheid

Tijdens de feestelijke opening van het Amsterdam Sustainability Institute (ASI) op 16 mei hebben directeur SDG Nederland en vice-decaan van de Faculteit der Bètawetenschappen het SDG charter getekend. De Sustainable Development Goals zijn zeventien doelen van de VN-lidstaten om van de wereld een betere plek te maken in 2030. Het ASI zal onderzoekers op het gebied van duurzaamheid met elkaar in contact zal brengen. Ook zal het ASI interdisciplinair onderzoek aanmoedigen door het financieel ondersteunen van activiteiten met een innovatief karakter. Op het gebied van bedrijfsvoering heeft de VU in april en mei meegedaan aan de landelijke Printless Contest, georganiseerd door Green Business Club Nederland. De VU heeft gedurende deze maanden met een reductie van 8,4 procent 114.476 pagina's bespaard (gelijk aan een reductie van 1.453,9 kg CO₂ en 22.895,3 liter water).

Beveiligingslek Intel-processoren

Onderzoekers van VUSec (Systeem- en netwerkbeveiligingsgroep van de VU) hebben een groot lek ontdekt in chips van Intel. Door dit lek was het mogelijk om wachtwoorden en andere gevoelige informatie te lekken uit andere programma's. De onderzoekers vonden het lek in 2018 en gaven Intel de kans om het lek te dichten, voordat de ontdekking in mei openbaar zou worden gemaakt.

VU Pride

VU Pride, het LHTBQ+ netwerk binnen de VU, heeft subsidie ontvangen vanuit de Students-4-Students campagne om op vier thema's verbeteringen te bewerkstelligen: *Zichtbaarheid en vindbaarheid, Inclusiviteit organisatie, Community & netwerk en Kennis vinden, maken en delen*. Ook hebben VU Pride en HvA Pride dit jaar het initiatief genomen om met de VU, HvA, UvA en Inholland voor de eerste keer gezamenlijk deel te nemen aan de botenparade van Pride Amsterdam. 'Higher Education' was het motto van de boot die gezamenlijk zo'n 125.000 studenten en 17.000 medewerkers vertegenwoordigde.

Bordspel 'De Beste Bachelor'

Hoe kunnen opleidingen en medewerkers hun studenten ondersteunen gedurende de bacheloropleiding? Deze vraag staat centraal in het bordspel 'De Beste Bachelor' dat in juni 2019 is gelanceerd. 'De Beste Bachelor' is ontwikkeld door VU Analytics en stimuleert opleidingsdirecteuren, opleidingscoördinatoren, studieadviseurs, studentendecanen en studenten om met elkaar in gesprek te gaan over het studiesucces en welzijn van bachelor studenten. De basis voor het spel zijn de analyses uit *Student Analytics*, het studiedata onderzoeksproject van de VU. Daarnaast is gebruik gemaakt van de input van studieadviseurs en studentendecanen en van wetenschappelijke inzichten. Het spel is ook beschikbaar voor andere onderwijsinstellingen.

Thames Challenge Cup

De mannenacht van studentenroeivereniging Okeanos heeft in juli 2019 een historisch resultaat geboekt door de Thames Challenge Cup op de Henley Royal Regatta te winnen. Dit internationale roei-evenement is één van de meest prestigieuze roeiwedstrijden ter wereld, waarbij vijf dagen lang ploegen in knock-out races over een baan van ruim twee kilometer over de Thames racen.

Groei studenten zet door

In september zijn opnieuw meer studenten begonnen aan een opleiding aan de VU. Het aantal eerstejaars inschrijvingen voor een bacheloropleiding is vergeleken met vorig jaar met 18 procent gestegen naar 6.179 studenten. Dit aantal is inclusief studenten die vorig jaar al aan de VU studeerden, maar aan een nieuwe bacheloropleiding zijn begonnen. Ongeveer 5.000 eerstejaars bachelor studenten hebben een Nederlandse vooropleiding, ruim 1.000 studenten hebben een buitenlandse vooropleiding. Ook de inschrijvingen voor een masteropleiding zijn met bijna 6 procent gestegen naar ruim 5.300 studenten, waarvan meer dan 4.000 eerstejaars masterstudenten een Nederlandse vooropleiding hebben en bijna 1.300 studenten een buitenlandse vooropleiding. In totaal stonden er op de peildatum 1 oktober 26.370 studenten ingeschreven bij de VU, wat vergeleken met vorig jaar een stijging van 10 procent betekent.

Bachelor Mechanical Engineering van start

In september is de opleiding Mechanical Engineering van start gegaan, de nieuwe gezamenlijke bacheloropleiding van de VU en Universiteit Twente. Met de opleiding kunnen studenten kiezen voor een universitaire technische opleiding in de regio Amsterdam en wordt er tegemoetgekomen aan de grote vraag naar universitaire technici. Colleges worden gegeven aan beide universiteiten.

Wereldsnelheidsrecord fietsen

Studenten van de VU en TU Delft schreven in september 2019 voor enkele dagen het vrouwelijke wereldsnelheidsrecord fietsen op hun naam tijdens de World Human Powered Speed Challenge. Dit is het wereldkampioenschap voor mensaangedreven voertuigen en vindt plaats in de woestijn in Nevada in de Verenigde Staten. Met de zelfgemaakte aerodynamische ligfiets van het studententeam van de VU en TU Delft haalde atlete Rosa Bas een snelheid van 122,12 km per uur.

Zwaartekracht succes

VU wetenschappers hebben groot succes behaald bij de Zwaartekrachtpremies 2019 die 20 september door Minister van OCW Ingrid van Engelshoven zijn uitgereikt. De VU is hoofd- en medeaanvrager van vier van de zes projecten die een Zwaartekrachtpremie hebben ontvangen. De Zwaartekrachtpremies financieren multidisciplinaire projecten van tien jaar, met de ambitie om wereldwijd toonaangevend Nederlands onderzoek te stimuleren dat mogelijk leidt tot internationale doorbraken. De onderzoeken worden uitgevoerd door consortia van verschillende Nederlandse universiteiten, academische ziekenhuizen en onderzoeksinstituten. Hoogleraar Genetica Danielle

Posthuma en hoogleraar Knowledge Representation & Reasoning Frank van Hamelen zijn als hoofdaanvragers ieder verantwoordelijk voor een Zwaartekrachtpremie van ongeveer 20 miljoen euro. Hoogleraren Toby Kiers (URC Chair, Mutualistic Interactions) en Joline Beulens (Epidemiology, VUmc) zijn medeaanvragers van projecten die worden gecoördineerd door respectievelijk de UvA en UU.

Spinozaprijs voor Yvette van Kooyk

Op 2 oktober heeft hoogleraar Moleculaire Celbiologie en Immunologie Yvette van Kooyk de Spinozaprijs 2019 ontvangen voor haar baanbrekende werk in de Immunologie. De Spinozaprijs van NWO is de hoogste onderscheiding in de Nederlandse wetenschap en wordt jaarlijks toegekend aan drie of vier onderzoekers die in Nederland wonen en naar internationale maatstaven tot de absolute top behoren. Van Kooyk ontrafelde de wijze waarop het immuunsysteem ontregeld raakt bij het ontstaan van kanker, auto-immuunziekten en infectieziekten zoals hiv/aids.

Goede scores NSE en Keuzegids

De VU doet het zeer goed op het gebied van studenttevredenheid en onderwijs. Bij de NSE (Nationale Studenten Enquête) stijgt de VU van een derde plaats in 2018, naar een gedeelde eerste plaats dit jaar bij de brede universiteiten (met UU en Radboud).

De Keuzegids laat eveneens een stijgende lijn zien. In de Keuzegids Universiteiten 2020 bezet de VU de tweede plaats onder de brede klassieke universiteiten. De VU is daarbij de enige klassieke universiteit met een bovengemiddeld goede score op het gebied van leven en omgeving. De bacheloropleidingen Aardwetenschappen, Biologie, Econometrie en Operationele Research, Geneeskunde, Filosofie en Literatuur en Samenleving hebben het kwaliteitszegel 'Topopleiding' gekregen.

Watersymposium

Als onderdeel van de vijfde editie van de Amsterdam International Water Week werd op 6 en 7 november op de VU het internationale symposium *Water in Times of Climate Change* georganiseerd. Het symposium had ten doel om oplossingen te vinden voor aan milieu gerelateerde waterproblematiek in de steden Amsterdam (overstromingsrisico), Kaapstad (drinkwatertekort) en Jakarta (snelst zinkende stad). Het symposium is in samenwerking met patriarch Bartholomeus I van de oosters-orthodoxe kerk georganiseerd, die ook wel de Groene Patriarch wordt genoemd vanwege zijn pioniersrol op het gebied van milieu.

Theoloog des Vaderlands

Samuel Lee, directeur van het *Center for Theology of Migration* aan de faculteit Religie en Theologie, is in november benoemd tot de nieuwe Theoloog des Vaderlands. Het is de eerste keer dat een theoloog met een migratie-achtergrond deze rol vervult. Lee is de negende Theoloog des Vaderlands en volgt hoogleraar Missiologie en Interculturele Theologie Stefan Paas op (eveneens van de VU).

H2 Prestaties

2. Prestaties

2.1 Onderwijs

2.1.1 Waardecreatie in het onderwijs

In dit hoofdstuk beschrijven wij de toegevoegde waarde van ons onderwijs op basis van de investeringen (input) die wij in 2019 hebben gedaan in ons onderwijs en welke resultaten (output) dat heeft opgeleverd. Tezamen met de input en output van onze andere kerntaken en die van onze organisatie, vormt dit de waardecreatie van de VU in 2019. Zie ook het waardecreatiemodel op pagina 27.

In deze paragraaf kijken we ook vooruit naar de doelstellingen en uitdagingen van op het gebied van onze onderwijsinspanningen in 2020.

Input

Op basis van de Onderwijsagenda 2019 is in 2019 geïnvesteerd in:

- Het versterken van de kwaliteit van het onderwijs, onder meer met een zelfevaluatie-rapport voor de Instellingstoets Kwaliteitszorg en het verder ontwikkelen en afronden van het VU Kwaliteitsplan Onderwijs 2019-2024.
- Het vergroten van het studiesucces van studenten, onder meer door het intensiveren van het onderwijs en studiebegeleiding.
- Het ontwikkelen van een afgewogen en (internationaal) profilerend onderwijsportfolio, onder meer met een breder internationaal bachelor aanbod.
- Onderwijsinnovatie, onder andere door het delen van expertise over onderwijsvernieuwingen via de VU Onderwijswerkplaats van het VU Netwerk Teaching & Learning.
- Het verder optimaliseren van de student- en onderwijsondersteuning door het op een goede manier inrichten van ondersteunende processen.

Output

# Studenten	26593
# Bachelorstudenten	16073
# Masterstudenten	10520
# Internationale studenten	4046
# Bacheloropleidingen	46
# Masteropleidingen	9
Tevredenheid NSE	76,4
# Topopleidingen Keuzegids bachelor	8
# Topopleidingen Keuzegids master	6
# Projecten Community Service Learning	26

Resultaten 2019

- Het aanbod van internationale bacheloropleidingen is vergroot.
- De VU is gestegen in de NSE-ranglijst.
- Er is een zelfevaluatie uitgevoerd in het kader van de Instellingstoets kwaliteitszorg (ITK).

- De VU is voorloper in 'student analytics' en het voorspellen van het succes van studenten. De medewerkers van VU Analytics hebben de minister van OCW daarover bijgepraat.

Doelstellingen 2020

- Network Teaching & Learning brengt kennis en expertise rondom onderwijsvernieuwingen meer en zichtbaarder bij elkaar om vernieuwingen in het onderwijs extra te stimuleren, onderling te inspireren en opleidingen en docenten te ondersteunen.
- Om de maatschappelijke impact van het onderwijs te vergroten en een inclusieve cultuur te versterken, worden de onderwijsconcepten rondom A Broader Mind, Community Service Learning, Mixed Classroom en Ondernemerschapsonderwijs in samenhang verder uitgewerkt en vormgegeven in het onderwijs.
- De doelstellingen in de Strategie VU 2020-2025 voor flexibilisering van het onderwijs, Leven Lang Ontwikkelen (LLO) en gepersonaliseerd leren worden in 2020 uitgewerkt in concrete acties voor het onderwijs.
- Er wordt in 2020 een brede visie op studentenwelzijn ontwikkeld met acties ter verbetering van studentenwelzijn op korte en lange termijn.
- We willen meer leraren opleiden en professionaliseren in het licht van dreigende lerarentekorten en de maatschappelijke behoefte aan academisch opgeleide leraren.

Dilemma's en uitdagingen

- Het bij elkaar brengen van expertises om het onderwijs te vernieuwen
- Voldoende budget om processen continue te blijven verbeteren
- Het omgaan met de grote toestroom van studenten
- De flexibiliteit bij docenten om ook tot 19.15 uur les te geven, en bij studenten om in de avonduren lessen te volgen

2.1.2 Onderwijsvisie

De onderwijsvisie van de VU sluit aan op de academische cultuur die wordt gekarakteriseerd door drie kernwaarden: persoonlijk, open en verantwoordelijk. Bij de VU leiden we studenten op tot verantwoordelijke, kritische en geëngageerde academici. Er is ruimte en aandacht voor wat docenten en studenten beweegt, en voor fundamentele en toegepaste wetenschap. Docenten op de VU stimuleren en ondersteunen we om zich te professionaliseren.

Kenmerken van ons onderwijs zijn:

- De student is hoofdverantwoordelijke voor de eigen studieloopbaan en succes. De student kent veel autonomie en het zelfsturend vermogen van de student wordt gestimuleerd.
- De VU is inclusief. De diversiteit van studenten en docenten wordt in het onderwijs geïntegreerd.
- Maatschappelijke vraagstukken worden multidisciplinair bestudeerd en aangepakt.
- De VU neemt haar maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Kerncijfers Onderwijs					
	2015	2016	2017	2018	2019
# Studenten					
Bachelorstudenten	13.583	13.055	13.280	14.425	16.073
Bacheloropleidingen	44	46	47	45	46
Instroom bachelor (EOI)	4.426	4.597	5.031	5.949	6.891
<i>waarvan met buitenlandse vooropleiding</i>	232	297	539	789	1.056
Deelnemers excellentie	10,3%	8,4%	8,8%	7,36%	10,6%
Masterstudenten	9.340	9.006	9.583	10.142	10.520
Masteropleidingen	96	98	106	91	98
Instroom master (EOI)	4.519	4.359	4.731	5.096	5.206
<i>waarvan met buitenlandse vooropleiding</i>	322	360	766	1.028	1.166
Totaal ingeschrevenen	22.925	22.359	22.867	24.567	26.593
Tevredenheid bachelor NSE	80,9	82,3	85,0	85	*
Tevredenheid master NSE	77,1	79,0	80,9	81	*
Tevredenheid VU NSE			75,5	75,9	76,4
Topopleidingen Keuzegids bachelor		3	4	6	6
Topopleidingen Keuzegids master		3	10	10	6
# Diploma's					
Bachelor (exclusief joint degrees UvA)	3.224	3.306	3.083	2.810	3.174
Master (exclusief joint degrees UvA)	4.245	4.254	4.065	4.269	4.785

* *niet beschikbaar*

Kerncijfers onderwijs 2015–2019

Aantal bekostigde inschrijvingen	Bekost niveau	stjr 2019 (voorlopig)			stjr 2018 (definitief)		
		BA	MA	Totaal	BA	MA	Totaal
Faculteit							
Religie en Theologie	L	41	75	116	36	55	91
Rechtsgeleerdheid	L	1.094	636	1.730	947	592	1.539
Geesteswetenschappen	L	635	241	876	582	224	806
	H		18	18		18	18
Geneeskunde	T	931	973	1.904	917	885	1.802
	H		87	87		95	95
Tandheelkunde	T	165	197	362	174	182	356
Bètawetenschappen	H	3.172	1.475	4.647	2.918	1.500	4.418
				0			0
School of Business and Economics	L	2.128	1.242	3.370	1.654	1.136	2.790
Sociale wetenschappen	L	647	598	1.245	526	570	1.096
	H		7	7		17	17
Gedrags- en Bewegingswetenschappen	L	1.321	348	1.669	910	370	1.280
	H	478	224	702	443	253	696
AUC	H	237		237	338		338
Totaal		10.849	6.121	16.970	9.445	5.897	15.342
<i>Recapitulatie per cluster</i>							
Top bekostigingscluster	T	1.096	1.170	2.266	1.091	1.067	2.158
Hoog bekostigingscluster	H	3.887	1.811	5.698	3.699	1.883	5.582
Laag bekostigingscluster	L	5.866	3.140	9.006	4.655	2.947	7.602
Totaal		10.849	6.121	16.970	9.445	5.897	15.342

Bekostigingsgegevens 2018-2019

Toegankelijkheid

Wij koesteren de gedachte dat in iedere student een talent schuilt, en we zijn trots op de bijdrage die elke student levert aan de ontdekking en ontwikkeling van dit individuele talent. Studenten zijn uniek en waardevol, en krijgen binnen de universiteit de mogelijkheid tot volle ontplooiing. Toegankelijkheid en gelijke kansen in het onderwijs zijn daarbij belangrijke waarden voor de VU. Wij zetten ons in voor het studiesucces van alle studenten. Dit is een van de kwaliteitsthema's uit het kwaliteitsplan en betreft maatregelen die de toegankelijkheid, doorstroom en gelijke kansen bevorderen. Voor de poort investeren wij in de toegankelijkheid via onder meer deelname in het onderwijsnetwerk Onderwijs Partners Regio Amsterdam (OPeRA) en het Pre-University College (zie 2.1.4) met scholen voor voortgezet onderwijs en hoger onderwijsinstellingen. Het Pre-University College biedt specifiek activiteiten aan voor de doelgroep eerste generatiestudenten om een goede start te maken. De VU biedt taalcursussen voor studenten aan om volwaardig deel te kunnen nemen aan het onderwijs (zowel Nederlands als Engels) en investeert in het didactische concept van de Mixed Classroom (zie 2.4.2). Wij vinden het belangrijk hbo studenten de mogelijkheid te bieden door te stromen naar een WO-master, indien zij dit willen en hiervoor de capaciteiten hebben. Daarvoor zijn diverse schakeltrajecten ingericht (zie 2.1.4). Daarnaast verrichten wij met VU Analytics onderzoek naar factoren die studiesucces bepalen. Ook zetten wij ons als VU in voor een

betere fysieke en digitale toegankelijkheid voor studenten met een beperking. Wij hebben ons als een van de eerste universiteiten in Nederland gecommitteerd aan het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, waarvan het doel is om studeren voor iedereen mogelijk te maken. De doelstellingen die uit de getekende verklaring voortvloeien zijn uitgewerkt en worden (tot 2020) gerealiseerd.

2.1.3 A Broader Mind

In 2019 hebben studenten en docenten gezamenlijk vormgegeven aan de verdere ontwikkeling van een pilot van de leergang 'A Broader Mind'. 'Studenten leren met dit programma een maatschappelijk vraagstuk vanuit verschillende wetenschappelijke disciplines te benaderen. De thema's zijn gebaseerd op de SDG's. De cursus A Broader Mind is in 2019 bij vijf bacheloropleidingen van de VU van start gegaan.

Een belangrijk onderdeel van A Broader Mind is Community Service Learning (CSL). Bij CSL zetten studenten hun academische vaardigheden in bij het oplossen van actuele, maatschappelijke vraagstukken, nauwe samenwerking en interactie met een maatschappelijke partner.

2.1.4 Studiesucces

VU Analytics

Het vergroten van het studiesucces en het voorkomen van uitval van studenten blijft voor ons een belangrijk aandachtspunt. Wij zetten in 2019 VU Analytics in, om analyses uit te voeren op instroom, studieherkomst en studiesucces van studenten per opleiding, matching, de BSA, het volgen van dubbele studies, premasterprogramma's en doorstroom van bachelor- naar masteronderwijs. Voor studentbegeleiding zijn er patronen van uitval, struikelvakken en studievoortgang onderzocht. Voor verbetering van aansluiting met het voortgezet onderwijs, zijn het bezoek aan open dagen, matching, bezoek aan de Pre Student Community en de introductie geanalyseerd. We onderzochten ook studentbegeleiding, studie-uitval, diversiteit, studenten met autisme en groepseffecten op individuele studievoortgang.

Optimaliseren onderwijsondersteuning voor studenten

Het meerjarige project 'Optimaliseren Onderwijsplanning' heeft in 2019 geleid tot een nieuwe website voor de roosters en de invoering van het roostersysteem TermTime. Door de hoge instroom en daarmee de grote hoeveelheden studenten per opleiding, wordt nu het gebrek aan onderwijsruimtes tijdens de piektijden zichtbaar. Een werkgroep onderzoekt hoe dit kan worden opgelost. De informatie voor studiekeuzers op onze website is verbeterd en er is een nieuwe Studiegids ontwikkeld.

Studentbegeleiding en studentenwelzijn

Wij willen er optimaal aan bijdragen dat onze studenten hun studie succesvol doorlopen en afronden. Onze studentbegeleiding is erop gericht om studenten te adviseren, begeleiden, stimuleren en inspireren, opdat zij hun kennis, competenties, inzichten en toepassing daarvan, optimaal ontwikkelen. Het studentenwelzijn staat onder druk en is landelijk, en op de VU, een aandachtspunt. We hebben studieadviseurs die richting en ondersteuning bieden binnen de context van het studieprogramma en de persoonlijke situatie van de student. We hebben studentendecanen die studenten ondersteunen binnen de context van de procedures van de VU en landelijke wet- en regelgeving. En we werken met studentenpsychologen die specifieke studentondersteuning bieden voor de geestelijke gezondheid en het welzijn van de student.

Voortzetting Onderwijs Partners Regio Amsterdam

De VU participeert in het onderwijsnetwerk Onderwijs Partners Regio Amsterdam (OPeRA), waar 66 scholen voor voortgezet onderwijs en vijf instellingen voor hoger onderwijs in deelnemen en dat als doel heeft om in de regio de aansluiting tussen voortgezet en hoger onderwijs te verbeteren en studiesucces en onderwijskwaliteit te bevorderen. In 2019 is het netwerk drie keer bij elkaar geweest. Er is een werkgroep gestart over taalvaardigheden. OPeRA heeft ook dit jaar een website gelanceerd, waar ook een digitale nieuwsbrief bij hoort.

Aansluiting Voortgezet Onderwijs

Het Pre-University College (PUC) is een scholennetwerk voor docenten en schoolleiders en bestuurders in het voortgezet onderwijs en wetenschappers van de VU om kennis te delen en te ontwikkelen. In 2019 waren 52 scholen aangesloten. Het netwerk heeft tot doel om scholieren hun talenten te laten ontdekken en zich voor te bereiden op de universiteit. PUC maakt deel uit van OPeRA.

Met het programma *Better Prepared* helpen we startende eerste-generatiestudenten (leerlingen en studenten van wie beide ouders geen hoger onderwijs hebben gevolgd) om effectief te leren studeren in een universitaire omgeving.

Met het programma *Be Prepared* helpen we leerlingen uit 5 vwo een studiekeuze te maken.

De twee programma's samen vormen één leerlijn. In 2019 zijn 50 masterclasses georganiseerd. 1.382 leerlingen bezochten de VU, en 106 klassen zijn door VU studenten bezocht. Er zijn 131 VU studenten actief geweest binnen het PUC.

Schakelen tussen hbo en universiteit

In 2019 zijn ongeveer 600 studenten ingestroomd in een bacheloropleiding aan de VU, nadat zij een hbo-propedeuse of bachelor hebben behaald. Een kleine 800 hbo-bachelor gediplomeerden starten in september 2019 een premasterprogramma. De Faculteit der Rechtsgeleerdheid is in september 2019 gestart met een ingedaald schakelprogramma in samenwerking met de Hogeschool van Amsterdam. Na afronding van dit programma kunnen studenten drempelloos instromen bij de master Rechtsgeleerdheid aan de VU. Daarnaast zijn gesprekken opgestart met de Hogeschool van Amsterdam (HvA) om de samenwerking te versterken, onder andere ter bevordering van de 'wisselstroom'.

Taalbeleid

De VU hanteert een verbindend taalbeleid dat gericht is op inclusie. Tweektaligheid (Engels en Nederlands) is het uitgangspunt. Dat betekent dat er een gemotiveerde keuze voor een taal of soms twee talen wordt gemaakt. In 2019 is de taaltoets Engels voor eerstejaars bachelor studenten ingevoerd. Studenten die laag scoorden, konden een korte remediërende cursus volgen. In 2019 zijn tevens modules voor communicatieve vaardigheden ontwikkeld voor verschillende opleidingen, een passend aanbod Nederlandse taalvaardigheid voor NT2-studenten, en een cursus Nederlands voor internationale medewerkers in de medezeggenschap. Daarnaast hebben 500 internationale studenten gesubsidieerd een cursus '*Basic Dutch on Campus*' kunnen volgen. Het aanbod van taaldiensten binnen de VU is verzameld op een website.

Aanbod Engelstalig onderwijs

In lijn met het taalbeleid VU zijn in 2019 Engelstalige trajecten gestart in de bacheloropleidingen Politicologie en Communicatiewetenschap. De overwegingen bij het internationaliseren van ons bacheloronderwijs zijn dat de opleiding zowel voor de Nederlandstalige als de niet-Nederlandstalige studenten toegankelijk en aantrekkelijk is en dat het studenten de mogelijkheid geeft om kennis te maken met een studieomgeving en curriculum die internationaal georiënteerd zijn. Het didactische concept van de Mixed Classroom kan in deze opleidingen bij uitstek worden toegepast. Dat geldt ook voor de nieuwe bacheloropleiding '*Law in Society*' die per september 2019 succesvol van start is gegaan. De bacheloropleiding Religiewetenschappen heeft in 2019 een vernieuwd tweetalig curriculum ontwikkeld dat onder de nieuwe naam '*Theology and Religious Studies*' is geaccrediteerd. Het vernieuwde programma gaat per september 2020 van start. Ook de bachelor Archeologie en de bachelor Oudheidwetenschappen hebben in 2019 voorbereidingen getroffen om per september 2020 een Engelstalige track te kunnen starten. In september 2019 is op de VU-campus de Engelstalige bacheloropleiding '*Mechanical Engineering*' van start gegaan, in samenwerking met de Universiteit Twente. Tot slot zijn twee Engelstalige masterspecialisaties in 2019 via een Toets Nieuwe Opleiding als master geaccrediteerd: '*Digital Business Innovation*' en '*Transport and Supply Change Management*'.

2.1.5 Kwaliteit Onderwijs

Jaarlijks wordt een update gemaakt van de Onderwijsagenda VU. In de Onderwijsagenda VU 2018-2023 zijn de doelen voor het onderwijs aan de VU voor de langere termijn vastgelegd, voortbouwend op die van de afgelopen jaren. De vijf belangrijkste doelstellingen zijn:

- Het versterken van de kwaliteitscultuur
- Het vergroten van het studiesucces van studenten
- Het ontwikkelen van een afgewogen en (internationaal) profilerend onderwijsportfolio
- Het verder innoveren van het onderwijs
- Het verder optimaliseren van de student- en onderwijsondersteuning

Instellingstoets Kwaliteitszorg

In 2019 is de Instellingstoets Kwaliteitszorg voorbereid. Er is een zelfevaluatierapport (ZER) geschreven dat weergeeft hoe het systeem van kwaliteitszorg aan de VU is ingericht. Naast de ZER zijn de onderwijsvisie en de onderwijsagenda 2019 uitgebracht. Het verkennende bezoek heeft plaatsgevonden op 18 en 19 november 2019. Een commissie onder leiding van Janke Cohen Schotanus heeft de VU bezocht. Naar aanleiding van dit eerste bezoek zijn twee thema's geselecteerd door de commissie voor het verdiepende bezoek in januari 2020. Het rapport van de commissie wordt maart 2020 verwacht.

Docentkwaliteit

In 2019 heeft het derde cohort van de VU Leergang Onderwijskundig Leiderschap (LOL) zijn traject afgerond. BKO- en SKO-trainingen gaan in gestaag tempo voort. In nauw overleg met de faculteiten wordt het Raamwerk onderwijsprestaties verder geïmplementeerd. Onder het WP is een enquête afgenomen met de vraag of hun onderwijsprestaties gewaardeerd worden. De uitslag hiervan wordt in februari 2020 verwacht.

Onderwijsvernieuwing: VU Network for Teaching & Learning

Vanaf 2019 worden de middelen die in het kader van de kwaliteitsafspraken zijn ontwikkeld, ingezet voor onderwijsvernieuwing. Daartoe is het VU Network for Teaching & Learning (VUNT&L) opgericht, met als doel het stimuleren van een florierende, inspirerende onderwijscommunity van docenten, studenten en ondersteuners; het verbeteren van onderwijskwaliteit en het uitvoeren van kleinschalige didactische en experimenten. VUNT&L is in 2019 succesvol van start gegaan met de Onderwijswerkplaats. In de jaarplannen hebben faculteiten aangegeven welke innovaties ze in 2020 willen uitvoeren, al dan niet ondersteund vanuit VU NT&L.

Implementatie Toetsbeleid en Testvision

Het nieuwe VU Toetskader is in werking getreden in september 2018. Uit de inventarisatie in 2019 blijkt, dat het toetsbeleid van de faculteiten in lijn is met het VU Toetskader. De belangrijkste aandachtspunten zijn het actueel houden van bestaande toetsplannen en samenstellen van nog ontbrekende toetsplannen; de uniforme werkwijze en opslag van toetsdossiers verbeteren en het creëren van draagvlak voor het gebruik van toetsmatrizen.

2.1.6 Talent

Studenten die extra uitdaging zoeken in het onderwijs, konden in 2019 kiezen uit een breed scala aan interdisciplinaire vakken van zowel de VU als de UvA als onderdeel van het honours programma. In 2019 volgde 10% van de studenten het honours programma; dat is een toename van 4% ten opzichte van 2018.

Comeniusprijzen en -projecten

In 2019 zijn op de VU drie Comeniusprojecten in uitvoering.

In 2019 ontving Leonore de Wit een Senior Fellow (Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen; *Students who care*). De volgende docenten ontvingen een Teaching Fellow:

- Erin la Cour (Faculteit der Geesteswetenschappen; *Opening a Dialogue about Mental Health through Comics and Creative Writing*),
- Hanna Leyerzapf (VUmc; *Doorbreek de stilte. Geneeskundestudenten maken verbindend theater over veiligheid en welbevinden*),
- Marcelle Reneman (Faculteit der Rechtsgeleerdheid; *Leren door te doceren. Rechtenstudenten voor de klas in het middelbaar onderwijs*),
- Natalia Silvis-Cividjian (Bètafaculteit; *VU-BugZoo. A persuasive digital platform for teaching software testing*),
- Johan Stunt (Bètafaculteit; *Skills-based education. Statistiekonderwijs voor het opleiden van kritische academici*),
- Anouk Wouters (VUmc; *Buddies breaking barriers. Een buddiesysteem voor diversiteitsbevordering in de geneeskundeopleiding*).

2.2 Onderzoek

2.2.1 Waardecreatie in het onderzoek

In dit hoofdstuk beschrijven wij de toegevoegde waarde van ons onderzoek op basis van de investeringen (input) die wij in 2019 hebben gedaan in ons onderzoek en welke resultaten (output) dat heeft opgeleverd. Tezamen met de input en output van onze andere kerntaken en die van onze organisatie, vormt dit de waardecreatie van de VU in 2019. Zie ook het waardecreatiemodel op pagina 27.

Input

- Onderzoekstalent en toponderzoekers
- Een subsidiedesk die ondersteunt en adviseert bij subsidie- en fondsaanvragen (Subsidiedesk VU/VUmc)
- Een Innovation Exchange Office voor de ondersteuning van wetenschappers bij kennisoverdracht (IXA)
- Budget voor de cofinanciering van extern gefinancierd onderzoek dat de draagkracht van één faculteit overschrijdt (M€1)
- Budget voor interfacultaire projecten ter versterking van de profielthema's (4 x K€70)
- Een meerjarig VU Research Data Support Programma waarin gewerkt wordt aan faciliteiten voor onderzoekers, zodat zij kunnen werken volgens de principes van Open Science en FAIR, en zodat de VU kan voldoen aan de zorgplichten van de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit
- Een online tool voor het opstellen van Data Management Plannen (DMP Online)
- Een Research Data Management Helpdesk in de UB die tevens ondersteuning biedt voor de Data Stewards in de faculteiten
- Een Netwerk of Doctorate Schools waarin de PhD coördinatoren van de VU samenwerken om de opleiding en begeleiding van promovendi van de VU te optimaliseren
- De organisatie van *PhD Gatherings* door het International Office voor community vorming van (internationale) promovendi
- Een High Performance Computing (HPC)-raad die een HPC-cursus verzorgt met de UB en SURF en die kleine HPC-projecten financiert (ontwikkelde software, modellen of methodes worden aangepast, zodat ze bruikbaar worden voor andere HPC-gebruikers van de VU).
- Een promotievolgsysteem (*Hora Finita*)

Output

#Promoties	404 (210 vrouwen, 194 mannen)
#Cum laude	25 (9 vrouwen, 14 mannen)
% publicaties in de top 10% leiden ranking	14,1
# KNAW-leden	45
# Jonge Akademie-leden	6
# ERC grants	
<i>Starting</i>	3
<i>Consolidator</i>	5
<i>Advanced</i>	3
# NWO Vernieuwingsimpuls toekenningen	
<i>Veni</i>	13
<i>Vidi</i>	5
<i>Vici</i>	1
# Marie Skłodowska-Curie ITN toekenningen	3 x als coördinator, 8 x als begunstigde
# NWO Zwaartekracht – hoofdaanvrager	2
# NWO Zwaartekracht – medeaanvrager	5
% Open Access	52%
# wetenschappelijke publicaties	7.080
# vakpublicaties	896

2.2.2 Kwaliteit Onderzoek

Onderzoeksprofiel

Wij zijn een brede universiteit die behoort tot de wereldtop. Ons onderzoek is zowel fundamenteel als toegepast en beslaat het gehele wetenschappelijke spectrum. Deze rijke academische omgeving maakt grensverleggend interdisciplinair onderzoek en talloze maatschappelijke toepassingen mogelijk. Het onderzoek van de VU combineert diepgaande vakinhoudelijke kennis met een brede multidisciplinaire blik en vaardigheden. Onderzoekers van de VU kijken graag over de grenzen van hun vakgebied en dragen met hun kennis en kunde bij aan een betere wereld, vandaag en in de toekomst.

Onderzoeksinstituten

Het onderzoek van de VU beslaat wetenschappelijke en maatschappelijke onderwerpen die vanuit verschillende disciplines worden benaderd. Om dit interdisciplinaire onderzoek te bevorderen en te huisvesten, hebben wij VU interdisciplinaire onderzoeksinstituten opgezet. Daarnaast zijn wetenschappers van de VU veelvuldig werkzaam binnen verschillende NWO- en KNAW-instituten.

Interfacultaire instituten		Naam/Afkorting
Research institute for the heritage and history of the cultural landscape and urban environment		CLUE+
The emerging networked world in its technological, economic and social aspects		Network Institute
Institute for the Study of Work, Care and Welfare		Talma Institute
Amsterdam Sustainability Institute		ASI
Institute for criminological research		A-LaB
Institute for learning, teaching, upbringing and development in societal context		LEARN!
Facultaire instituten		
Institute for Societal Resilience		ISR
Institute for Law and Governance		Kooijmans institute
Institute for Brain and Behavior Amsterdam		IBBA
Amsterdam Business Research Institute		ABRI
Amsterdam Institute of Molecule and Life Sciences		AIMMS
Interuniversitaire instituten		
Tinbergen Institute for Economics, Econometrics and Finance		Tinbergen
Institute for Lasers, Life and Biophotonics Amsterdam		LaserLaB
Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam		ACTA
Amsterdam Centre for Ancient Studies and Archeology		ACASA
Amsterdam Data Science		ADS
Publiek-private instituten		
Advanced Research Center for Nanolithography (in samenwerking met ASML en UvA)		ARCNL
Amsterdam UMC alliantie instituten		
Amsterdam Neuroscience (VU en Amsterdam UMC)		AN
Amsterdam Public Health (VU en Amsterdam UMC)		APH
Amsterdam Cardiovascular Sciences (VU en Amsterdam UMC)		ACS
Amsterdam Movement Sciences (VU en Amsterdam UMC)		AMS
Cancer Center Amsterdam (VU en Amsterdam UMC)		CCA
Amsterdam Infection & Immunity Institute (Amsterdam UMC)		AI&II
Amsterdam Gastroenterology & Metabolism (Amsterdam UMC)		AG&M
Amsterdam Reproduction & Development (Amsterdam UMC)		AR&D

Overzicht instituten waar VU aan bijdraagt

Onderzoeksfaciliteiten

Een hoogwaardige onderzoeksinfrastructuur is voor ons van cruciaal belang om grensverleggend onderzoek te doen. Wij investeren daar voortdurend in. De volgende onderzoeksinfrastructuur van VU en VUmc is opgenomen in de Nationale Roadmap Grootchalige Infrastructuur:

Onderzoeksinfrastructuur	Doel
Cluster CLARIAH-PLUS	Digitaliseren van analoge bronnen van tekst, beeld en geluid verbetert de toegang van onderzoekers tot grote hoeveelheden gegevens.
Cluster ODISSEI: <ul style="list-style-type: none">• Netherlands Twin Register (NTR)• Longitudinal Aging Study Amsterdam (LASA)	Het verzamelen, integreren, opslaan en ontsluiten van sociaalwetenschappelijke gegevens door en voor onderzoekers en anderen.
Cluster ELIXIR-NL:	Een digitale omgeving voor het toegankelijk en uitwisselbaar maken van de data die de levenswetenschappen genereren
Cluster BBMRI: <ul style="list-style-type: none">• Parelsnoer Initiatief (PSI), nationale diabetesbiodatabank• Nederlandse Studie naar Depressie en Angst (NESDA)• Netherlands Twin Register (NTR)	Maakt biomaterialen, beelden en gegevens uit (longitudinaal) onderzoek vindbaar, toegankelijk en uitwisselbaar voor onderzoek naar het voorkomen en behandelen van ziekten met een sterk focus op het individu (personalized health & medicine).
Cluster MRI en Cognitie: <ul style="list-style-type: none">• VUmc Imaging Center	Verschaft onderzoekers en klinici informatie over de structuur (anatomie), het functioneren (fysiologie) en de biochemische processen (metabolisme) in de hersenen en andere delen van het lichaam.
Integrated Carbon Observing System - Netherlands (ICOS-NL)	Registreert continu de uitwisseling van broeikasgassen tussen land, zee en atmosfeer

Onderzoeksinfrastructuur VU en VUmc

Rankings

In toonaangevende internationale rankings behoort de VU tot de wereldtop van universiteiten.

Volgens de *Impact Rankings*, die de bijdrage van universiteiten aan de SDG's van de Verenigde Naties inventariseert, draagt de VU naar verhouding vooral goed bij op de volgende doelen:

- Gelijke rechten voor mannen en vrouwen en empowerment van vrouwen en meisjes
- Bevorderen van veiligheid, publieke diensten en recht voor iedereen
- Inclusief, gelijkwaardig en kwalitatief onderwijs voor iedereen
- Versterken van het mondiaal partnerschap om de duurzame doelen te bereiken

In de Times Higher Education (THE) University Impact Rankings 2020 staat de VU op de 39e plaats wereldwijd en t.a.v. de daarin opgenomen impact op SDG 13 'Climate Action' op de 2e plaats.

Onderzoeksvisitaties

Sinds het vorige jaarverslag is één nieuw rapport van een onderzoeksvisitatie verschenen. Het onderzoek van Filosofie aan de VU is samen met het filosofieonderzoek van de universiteiten van Tilburg, Leiden, Groningen, Utrecht en Rotterdam door een internationale commissie beoordeeld. Het rapport beslaat de periode 2012-2017 en de scores op de criteria kwaliteit, relevantie en toekomstbestendigheid zijn voor de VU uitstekend. De kwaliteit werd als zeer goed beoordeeld en

de relevantie en toekomstbestendigheid als excellent. De commissie merkt op dat de VU ten aanzien van de kwaliteit ambitieuze doelen heeft gesteld en dat deze op een effectieve manier zijn behaald. De cultuur in het departement is goed en de kwaliteit is op orde. Dit leidt ook tot een snel stijgende reputatie van het filosofieonderzoek aan de VU. De commissie is onder de indruk van het leiderschap in het departement en het aandeel externe financiering van bijna 50%.

De komende periode wordt het onderzoek van Politicologie, Sociologie, Antropologie, Organisatiewetenschappen, Taalwetenschap, Aardwetenschappen en Tandheelkunde geëvalueerd.

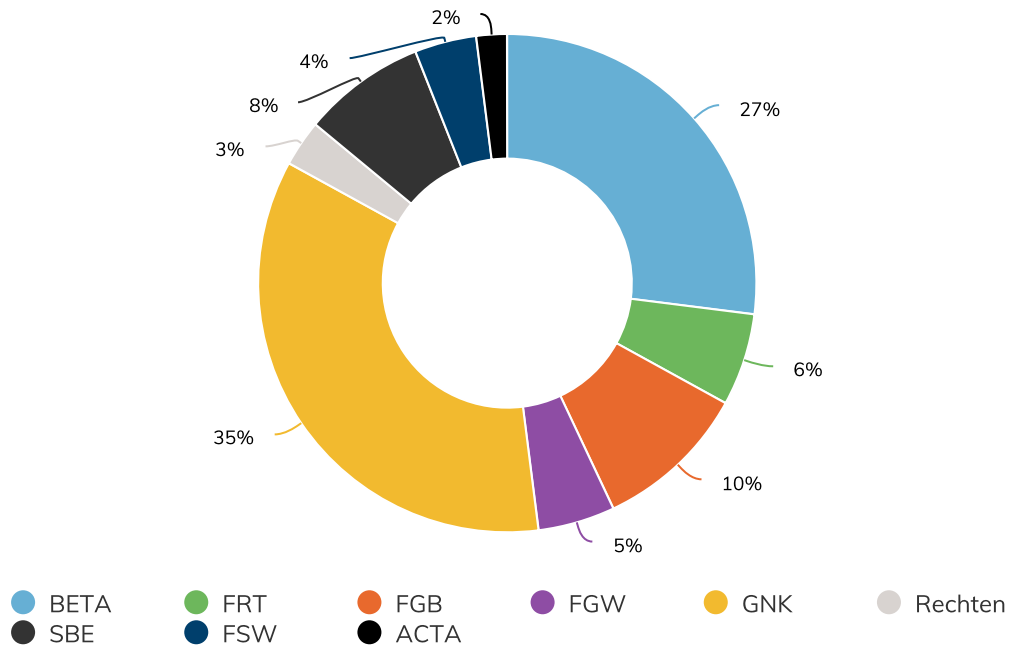
Promoties

In 2019 promoveerden 404 promovendi: 210 vrouwen en 194 mannen. Er werd 25 keer cum laude uitgereikt.

2019							
Faculteit	Promoties	M / V	% M / V	Joint Doctorates	Cum Laude	% Cum Laude	M / V
BETA	109	63 / 46	58% / 42%	2 / 6	8	7%	63% / 38%
FRT	25	18 / 7	72% / 28%	0 / 2	2	8%	100% / 0%
FGB	41	18 / 23	44% / 56%	0 / 1	3	7%	33% / 67%
FGW	22	15 / 7	68% / 32%	1 / 1	1	5%	0% / 100%
GNK	142	46 / 96	32% / 68%	1 / 4	7	5%	71% / 29%
Rechten	13	6 / 7	46% / 54%	0 / 0	2	15%	100% / 0%
SBE	31	18 / 13	58% / 42%	1 / 0	2	6%	50% / 50%
FSW	15	9 / 6	60% / 40%	0 / 0	0	0%	0% / 0%
ACTA	6	1 / 5	17% / 83%	0 / 0	0	0%	0% / 0%
Totaal	404	194 / 210	48% / 52%	5 / 14	25	6%	64% / 36%

Verdeling promoties per faculteit in 2019

% promoties per faculteit

Percentage promoties per faculteit

Graduate Schools

Graduate Schools, VU Onderzoeksinstituten, nationale onderzoeksscholen en interne aanbieders zoals de dienst HRM en de UB van de VU, bieden onderwijs voor promovendi op het terrein van methodologie, onderzoeks- en professionele vaardigheden en wetenschappelijke integriteit. Alle PhD coördinerende eenheden verzamelen we onder de naam *Graduate Schools*.

Met ingang van 1 juli 2019 is het promotiereglement aangepast. Het sluit aan bij de uitgangspunten voor de opleiding en begeleiding van promovendi die het Rectoren College op 9 april 2019 heeft onderschreven. Het nieuwe reglement is bovendien genderneutraal geformuleerd en de taal is gemoderniseerd. Wijzigingen hebben onder andere betrekking op het promoveren in de kunsten, uitsluiting van coauteurs bij de samenstelling van de promotiecommissie, de procedure bij het beoordelen van een manuscript en op wat promovendi en promotoren kunnen doen als er problemen ontstaan tijdens het promotietraject.

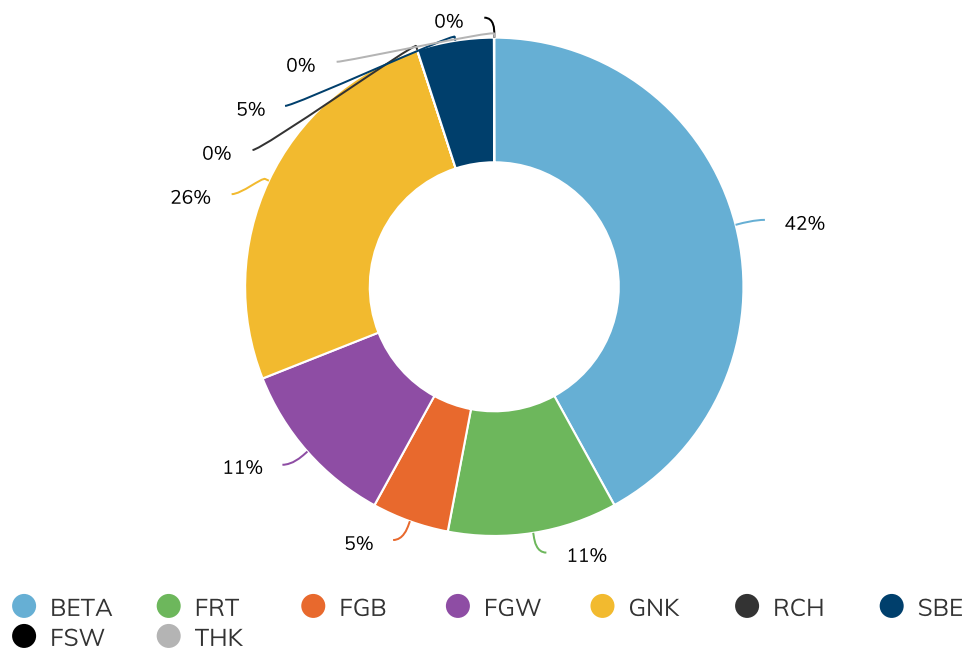
Openstellen van het onderwijsaanbod voor promovendi

Promovendi wilden graag beter inzicht in het VU-brede opleidingsaanbod, zodat zij ook buiten hun eigen Graduate Schools cursussen kunnen volgen. In 2019 is de openstelling van het onderwijs voorbereid zodat het College van Decanen in november hiertoe kon besluiten. In 2020 wordt het inzicht in het aanbod nog verbeterd met een PhD portal waarin alle cursussen te vinden zijn. Ook is een Netwerk van Graduate Schools opgericht waarin facultaire PhD coördinatoren en beleidsondersteuners deelnemen, ondersteund vanuit Bestuurszaken, International Office en HRM.

Joint Doctorate Degrees

In 2019 hebben wij 19 keer een Joint Doctorate Degree verleend (5 mannen en 14 vrouwen) aan promovendi die hun promotietraject deels aan de VU en deels aan een andere universiteit hebben doorlopen. De VU heeft de gezamenlijke doctorstitel toegekend met samenwerkingspartners in Nederland (3 joint doctorates), Europa (7 joint doctorates) en daarbuiten (9 joint doctorates).

% joint doctorates per faculteit

Verdeling van joint doctorate degrees over de faculteiten

Wetenschappelijke integriteit

VU en Amsterdam UMC, locatie VUmc (hierna: VUmc) trekken samen op in het bevorderen van een open academisch klimaat en het integer beoefenen van wetenschap. VU en VUmc voldoen aan de 21 zorgplichten uit de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit.

Sinds 2016 zijn er facultaire vertrouwenspersonen voor wetenschappelijke integriteit die allerlei vragen over wetenschappelijke integriteit kunnen beantwoorden. Deze vertrouwenspersonen werden ook in 2019 regelmatig benaderd voor hulp of advies. Wanneer een dilemma niet met behulp van een vertrouwenspersoon of anderszins binnen de faculteit kon worden opgelost, kwamen meldingen terecht bij het CvB en werden ze onderzocht door de Commissie Wetenschappelijke Integriteit.

In 2019 hebben de vertrouwenspersonen wetenschappelijke integriteit voor VU en VUmc samen 25 meldingen afgehandeld, waarvan 15 bij de VU. De meldingen varieerden van kleine vragen tot ingewikkelde situaties of bemiddelingstrajecten. Daarnaast werden de vertrouwenspersonen benaderd met kleine vragen die niet als melding zijn aangemerkt. Ook konden zij medewerkers doorverwijzen naar vertrouwenspersonen die gespecialiseerd zijn in andere onderwerpen (zoals ongewenst gedrag, personele kwesties), naar het faculteitsbestuur (bijvoorbeeld bij personele

kwesties), naar een studenten- of promovendidecaan of naar het College van Bestuur. De vaste Commissie Wetenschappelijke integriteit VU-VUmc (CWI) die formele klachten behandelt op het gebied van wetenschappelijke integriteit startte in 2019 in drie zaken een inhoudelijk onderzoek. Daarnaast rondde de CWI twee onderzoeken af naar nog lopende kwestie die waren binnengekomen in 2018.

VU Research Data Support Programma

Met het VU Research Data Support Programma helpen we onderzoekers om waar mogelijk transparant en open met hun data om te gaan en waar nodig hun data goed te beschermen. Onderzoekfinanciers en tijdschriften stellen steeds hogere eisen aan research data management (RDM) en verwachten dat onderzoekers de principes van Open Science en FAIR (Findable, Accesible, Interoperable, Reusable) databeheer volgen. Het programma is erop gericht om dat mogelijk en makkelijk te maken. Het doel van het programma is om de onderzoeker te ondersteunen in alle fasen van de onderzoekscyclus met goede RDM-systemen (infrastructuur) en met persoonlijke ondersteuning. Goed databeheer begint met het maken van een Data Management Plan (DMP), dat vaak verplicht is bij aanvragen voor externe financiering of samenwerking. Sinds september 2019 kunnen VU-onderzoekers hiervoor *DMP-online* gebruiken. In 2019 is vooronderzoek gedaan naar oplossingen voor het opslaan en archiveren van vertrouwelijke en gevoelige data. De behoeften verschillen sterk per faculteit en vakgebied, er is niet één oplossing voor iedereen. Co-creatie met onderzoekers is een belangrijk uitgangspunt; grote groepen onderzoekers uit verschillende faculteiten proberen verschillende RDM-systemen nu uit. Ze krijgen daarbij ondersteuning vanuit het Research Data Support programma. De RDM Support Desk leert van hun ervaringen en ontwikkelt zich zo verder. Persoonlijke ondersteuning dichtbij de onderzoekers is belangrijk. De meeste faculteiten hebben dan ook Data Stewards, ondersteund door de experts van de RDM Support Desk. Door onderzoekers te stimuleren hun data te delen zodat ze hergebruikt kunnen worden, willen we onderzoek versnellen. Integriteit is daarbij belangrijk: replicatie en reproductie van onderzoek moeten mogelijk zijn.

2.2.3 Externe financiering van wetenschappelijk onderzoek

Subsidedesk VU/VUmc

De Subsidedesk VU/VUmc ondersteunt en adviseert onderzoekers van de VU bij aanvragen voor externe financiering van onderzoek.

NWO Zwaartekracht

Hoogleraar *Statistical Genetics* Danielle Posthuma en hoogleraar *Knowledge Representation & Reasoning* Frank van Harmelen, zijn hoofdaanvragers van een Zwaartekrachtprogramma dat in 2019 is toegekend. De hoogleraren Toby Kiers (URC Chair, *Mutualistic Interactions*) en Joline Beulens (*Epidemiology*, VUmc) zijn medeaanvragers van projecten die gecoördineerd worden door respectievelijk de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Utrecht. De VU-hoogleraren Guus Smit (Molecular Neurobiology), Huib Mansvelder (Neurophysiology) en Piek Vossen (Computational Lexicology) zijn medeaanvragers van de projecten onder leiding van Posthuma en Van Harmelen. Het ministerie van OCW heeft met deze langlopende multidisciplinaire projecten de ambitie om wereldwijd toonaangevend Nederlands onderzoek te stimuleren. De onderzoeken worden uitgevoerd door consortia van verschillende Nederlandse universiteiten, academische ziekenhuizen en onderzoeksinstituten. De toekenning van een Zwaartekracht is een erkenning van de hoge kwaliteit van het wetenschappelijk onderzoek van de VU en biedt jonge getalenteerde wetenschappers een unieke kans om zich wetenschappelijk te ontwikkelen.

Nationale Wetenschaps Agenda (NWA)

In 2019 zijn in de eerste ronde van de Nationale Wetenschapsagenda - Onderzoek op Routes in consortia (NWA-ORC) vanuit verschillende routes aanvragen ingediend. Als penvoerder heeft de VU in die ronde geen aanvragen gehonoreerd gezien. Onderzoekers van de VU participeren wel in het project *An Internet of Secure Things (INTERSECT)* - omvang programma M€8,2) en in *New, rational therapy decisions for development brain disorders (NewTDec)* – omvang programma M€1,8). In de 2019 ronde heeft NWO de subsidievoorwaarden aangescherpt met onder meer een vooraanmelding van het proposal en een bindende selectie van de pre-proposals door de commissie. Hierop zijn meerdere voorstellen op diverse routes uitgenodigd een full proposal uit te werken. De uitslag hiervan wordt in 2020 verwacht.

Marie Curie beurzen

Binnen het Marie Curie programma voor excellente onderzoekers zijn door de VU drie beurzen verworven voor buitenlandse jonge onderzoekers die hun loopbaan gedurende een aantal jaren bij de VU willen vervolgen. Deze persoonsgebonden beurzen geven onderzoekers de kans om ervaring op te doen met nieuwe disciplines en/of onderzoeksmethodes om zo hun wetenschappelijke carrièremogelijkheden te versterken.

NWO Vernieuwingsimpuls

De Vernieuwingsimpuls van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) is een competitief programma dat talentvolle en creatieve onderzoekers een persoonsgebonden financiering biedt. De Vernieuwingsimpuls omvat drie financieringsvormen, gericht op verschillende fasen in de wetenschappelijke carrière van onderzoekers. De Veni is bedoeld voor pas gepromoveerde onderzoekers en bedraagt maximaal K€250. De Vidi richt zich op onderzoekers die na hun promotie al enkele jaren onderzoek hebben verricht en bedraagt maximaal K€ 800. De Vici is bedoeld voor senior onderzoekers die hebben aangetoond een eigen onderzoekslijn te kunnen ontwikkelen en bedraagt maximaal M€ 1,5. Het onderstaande overzicht laat zien welke VU-onderzoekers in 2019 een Vernieuwingsimpuls-toekenning hebben ontvangen.

Toekenningen	Onderzoek	
NWO Veni		
Elco Koks	Het verbeteren van de veerkracht van mondiale handel voor klimaatextremen	Faculteit der Bètawetenschappen
Nanon Labrie	Kleine kinderen, grote zorgen: Klinisch argumenteren op de afdeling neonatologie	Faculteit der Bètawetenschappen
Marieke Meijer	Ontwikkelingsstoornissen begrijpen op celniveau	Faculteit der Bètawetenschappen
Nicholas Pearce	Identificatie van eiwitbewegingen in kristallen	Faculteit der Bètawetenschappen
Michel Nivard	Genetische structurele modellen werpen licht op de oorzaken van psychiatrische ziekte	Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen
Jellie Sierksma	Het begrijpen en voorkomen van discriminatie in het hulpgedrag van kinderen	Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen
Mariken van der Velden	Beloofd is Beloofd! Het Ontrafelen van Electorale Consequenties van Politieke Compromissen	Faculteit der Sociale Wetenschappen
Kasper Welbers	Poortwachter in het tijdperk van fake news: Het effect van vertrouwen op online nieuwsconsumptiegedrag	Faculteit der Sociale Wetenschappen
Aylin Aydinli	Van Promotie naar Prullenbak: De impact van prijspromoties op voedselverspilling	School of Business and Economics
Evelien Hoeben	Online en offline groepsdruk ontrafeld	Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Marit Roemer	Werkingsmechanisme van immunotherapie in Hodgkin lymfoom	Vrije Universiteit Medisch Centrum
Berend van der Wildt	Een nieuwe beeldvormende strategie voor diagnose en behandeling van hersenziekten	Vrije Universiteit Medisch Centrum
Charissa van den Brom	Remmen van lekkende bloedvaten om schade aan nieren te voorkomen	Vrije Universiteit Medisch Centrum
NWO Vidi		
Jasper van Vliet	Sturing voor de duurzame ontwikkeling van bewoonde gebieden	Faculteit der Bètawetenschappen
Jörg Endrullis	Automaten voor Oneindige Stroom	Faculteit der Bètawetenschappen
Francisco Blasques	Econometrische methoden voor verkeerde modellen	School of Business and Economics
Linda Douw	De hersenlagen van ons denken	Vrije Universiteit Medisch Centrum
Gijs Kooij	Natuurlijk wapen tegen chronische ontstekingen	Vrije Universiteit Medisch Centrum
NWO Vici		
Coen Ottenheijm	The diaphragm: a breath(-)taking muscle	Vrije Universiteit Medisch Centrum

NWO toekenningen 2019

European Research Council

De European Research Council (ERC) versterkt grensverleggend wetenschappelijk onderzoek. Dit doet de ERC door de allerbeste wetenschappers te ondersteunen met subsidies voor fundamenteel onderzoek. De ERC Starting Grant wordt toegekend aan veelbelovende jonge onderzoekers en bedraagt M€ 1,5. Voor onderzoekers die halverwege hun carrière zijn, is er de ERC Consolidator Grant die M€ 2 bedraagt. De ERC Advanced Grant is een subsidie die wordt toegekend aan uitzonderlijke senior onderzoekers en bedraagt M€ 2,5. Het onderstaande overzicht laat zien welke VU-onderzoekers in 2019 een ERC-toekenning hebben ontvangen.

ERC Starting Grant		
Frederik van Ede	Preparing memories for action: how visual working memories are sculpted by their anticipated use	Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen
Rik Peels	Belief Extremism. The Epistemology and Ethics of Fundamentalism	Faculteit der Geesteswetenschappen
Antoinette Schapper	Papuans on the move. The linguistic prehistory of the West Papuan languages.	Faculteit der Geesteswetenschappen
ERC Consolidator Grant		
Conor Mow-Lowry	Omni-directional interferometric inertial sensor	Faculteit der Bètawetenschappen
Stefan Witte	Seeing the invisible: Light-based 3D imaging of opaque nanostructures	Faculteit der Bètawetenschappen
Daniel Balliet	Ecological Origins of Cross-Societal Variation in Cooperation	Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen
Catherine de Vries	Narratives of Loss: Unravelling the Origins of Support for Socially Conservative Political Agendas	Faculteit der Sociale Wetenschappen
Dimitris Pavlopoulos	Righting the Wrongs. A Life Course Dynamics Approach for Non-Standard Employment	Faculteit der Sociale Wetenschappen
ERC Advanced Grant		
Danielle Posthuma	From GWAS to functional studies: Tackling the complex nature of brain disorders	Faculteit der Bètawetenschappen en Vrije Universiteit Medisch Centrum
Jan Theeuwes	What to expect when you are not expecting it: How implicit regularities drive attentional selection	Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen
Sergey Nejentsev	Using CRISPR genome screens and dual transcriptome analyses to dissect host-pathogen interactions in tuberculosis	Faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen

ERC Toekenningen 2019

Toekenningen NWO Vernieuwingsimpuls en ERC Grants 2012-2019

De onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van het aantal Vernieuwingsimpuls- en ERC-toekenningen tussen 2012-2019.

	NWO Veni	NWO Vidi	NWO Vici	ERC Starting Grant	ERC Consolidator Grant	ERC Advanced Grant	
2019							
VU	10	3	0	3	5		2 ²
VUmc	3	2	1	0	0		1
2018							
VU	9	5	4	3	0		1
VUmc	3	4	1	0	0		0
2017							
VU	5	6	2	2	2		1
VUmc	4	1	0	0	0		0
2016							
VU	10	4	3	3	0		1
VUmc	5	1	1	0	0		0
2015							
VU	5	4	2	3	0		2
VUmc	0	0	0	0	0		0
2014							
VU	7	3	7	3	4		2
VUmc	1	0	1	0	0		0
2013							
VU	10	5	2	1	2		6
VUmc	3	3	0	1	0		1
2012							
VU	7	7 ¹	3	3	n.v.t.		1 ²
VUmc	4	3 ¹	0	0	n.v.t.		1 ²

¹Eén Vidi-laureaat is zowel werkzaam voor de VU als het VUmc.

²Twee ERC-advanced-laureaten zijn zowel werkzaam bij de VU als het VUmc.

Toekenningen NWO Vernieuwingsimpuls en ERC Grants 2012-2019

H2020-toekenningen 2019

Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van het aantal H2020-toekenningen van de Europese Commissie in 2019.

Onderzoeker	Project	Pijler/programma/actielijn
Jeroen Aerts (BETA)	RECEIPT - REmote Climate Effects and their Impact on European sustainability, Policy and Trade	Societal Challenges/Climate Action
Dim Coumou (BETA)	TiPES - Tipping Points in the Earth System	Societal Challenges/ Climate Action
Jan Theeuwes (FGB)	ROAR - Investigating the Role of Attention in Reading	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Individual Fellowships
Raoual Oudejans (FGB)	SHOTPROS – A Human Factors Based (VR) Training Framework for Decision-making and Acting Capabilities Under Stress and in High-risk Situations for European Leas	Societal Challenges/Secure Societies
Julia Blasch (BETA)	NEWCOMERS - New Clean Energy Communities in a Changing European Energy System (NEWCOMERS)	Societal Challenges/Social Sciences and Humanities (SSH) aspects of the Clean-Energy Transition
Tilo Hartmann (FSW)	PersVR - Unraveling the persuasive power of 360°-video Virtual Reality narratives	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Individual Fellowships
Su Lin Goei (BETA)	ARETE – Augmented Reality Interactive Educational System	Leadership in enabling and industrial technologies/Information and Communication Technologies
Victor de Boer (BETA)	InterConnect - Interoperable Solutions Connecting Smart Homes, Buildings and Grids	Leadership in enabling and industrial technologies/Information and Communication Technologies
Gijs Wuite (BETA)	AntiHelix - Untangling the role of DNA helicases in human disease may lead to new therapies	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Innovative Training Networks
Kees van Gestel (BETA)	PRORISK - Best chemical risk assessment professionals for maximum Ecosystem Services benefit	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Innovative Training Networks
Martine Smit (BETA)	ONCORNET2.0 - ONCOgenic Receptor Network of Excellence and Training 2.0	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Innovative Training Networks
Ronald van Balen (BETA)	S2S-Future - Signal Propagation in Source to Sink for the FUTUre of earth Ressources and Energies	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Innovative Training Networks
Elly Konijn (FSW)	ELIT - Empirical study of Literature Training Network	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Innovative Training Networks
Pim Leonards (BETA)	PERFORCE3 - Innovative Training Network on PER and polyfluorinated alkyl substances towards the Future Of Research and its Communication in Europe 3	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Innovative Training Networks
Heather Leslie (BETA)	LimnoPlast – Microplastics in Europe’s freshwater ecosystems: from sources to solutions	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Innovative Training Networks
Dave Huitema (BETA)	NEWAVE – Next Water Governance	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Innovative Training Networks
Roberta Croce (BETA)	CAPITALISE – Combining Approaches for Photosynthetic Improvement to Allow Increased Sustainability in European Agriculture	Industrial Leadership/ Nanotechnologies, Advanced Materials, Biotechnology, and Advanced Manufacturing and Processing

Ted Veldkamp (BETA)	DOWN2EARTH - Translation of climate information into multilevel decision support for social adaptation, policy development, and resilience to water scarcity in the Horn of Africa Drylands	Societal Challenges/Climate Action
Thomas Spijkerboer (RCH)	ASILE - Global Asylum Governance and European Union's Role	Societal Challenges/Europe in a changing world – Inclusive, innovative and reflective societies
Stijn Sieckelinck (FSW)	EDURAD	Internal Security Fund - Police
Freek Ariese (BETA)	LASERLAB-EUROPE - The Integrated Initiative of European Laser Research Infrastructures	Excellent Science/Infrastructures/ Integrating and opening existing national and regional research infrastructures of European interest
Gareth Davies (BETA)	EPN-2024-RI - EUROPLANET 2020 Research Infrastructure	Excellent Science/Infrastructures/ Integrating and opening existing national and regional research infrastructures of European interest
Patricia Lago (BETA)	uDEVOPS - Software Quality Assurance for Microservice Development Operations Engineering	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Research and Innovation Staff Exchange
Bert Windhorst (VUmc)	Immune-Image - Immune-Image: Specific Imaging of Immune Cell Dynamics Using Novel Tracer Strategies	Societal Challenges/Innovative Medicines Initiative
Ronald van Vollenhoven (VUmc)	3TR - Identification of the Molecular Mechanisms of non-response to Treatments, Relapses and Remission in Autoimmune, Inflammatory, and Allergic Conditions	Societal Challenges/Innovative Medicines Initiative
D. Michiel Pegtel (VUmc)	UNPACK PD-L1 - Molecular mechanism and inhibition of extracellular vesicle-mediated PD-L1 release in melanoma cells	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Individual Fellowships
Ronald van Vollenhoven (VUmc)	ARCAID - Amsterdam Rheumatology Center for Autoimmune Diseases	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Co-funding of regional, national and international programmes
Hans Berkhof (VUmc)	RISCC – Risk-based Screening for Cervical Cancer	Societal Challenges/Health, demographic change and wellbeing
Brenda Penninx (VUmc)	TO_AITION - A high-dimensional approach for unwinding immunometabolic causes of cardiovascular disease-depression multimorbidities	Societal Challenges/Health, demographic change and wellbeing
Brenda Penninx (VUmc)	EarlyCause – Causative Mechanisms & Integrative Models Linking Early-Life-Stress to Psycho-Cardio-Metabolic-Multi-Morbidity	Societal Challenges/Health, demographic change and wellbeing
Connie Jimenez (VUmc)	SECRET – Exploitation of the SECRETory pathway for cancer therapy to address European research	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Innovative Training Networks
Charlotte Teunissen (VUmc)	MIRIADE - Multi-omics Interdisciplinary Research Integration to Address Dementia Diagnosis	Excellent Science/ Marie Skłodowska-Curie Actions/Innovative Training Networks
Joline Beulens (VUmc)	EXPANSE – EXposome Powered Tools for Healthy Living in Urban Settings	Societal Challenges/Health, demographic change and wellbeing

H2020-toekenningen 2019

2.3 Impact en valorisatie

2.3.1 Waardecreatie in valorisatie

In dit hoofdstuk beschrijven wij de toegevoegde waarde van onze valorisatie-activiteiten op basis van de investeringen (input) die wij daar in 2019 in hebben gedaan en welke resultaten (output) dat heeft opgeleverd. Tezamen met de input en output van onze andere kerntaken en die van onze organisatie, vormt dit de waardecreatie van de VU in 2019. Zie ook het waardecreatiemodel op pagina 27.

Input

- Valorisatie als onderdeel van strategisch beleid
- Het creëren van bewustzijn, cultuur en opleidingen op het vlak van valorisatie en ondernemerschap
- De portaalfunctie van IXA als verbinder van wetenschappers onderling en met het bedrijfsleven
- Co-creatie en ondernemerschap

Output

VU VUmc/Geneeskunde Totaal

	VU	VUmc/ Geneeskunde	Totaal
# ingediende nieuwe patentaanvragen	5	4	9
# nieuwe licentieovereenkomsten	20	14	34
# gerealiseerde spin-offs	2	1	3
# verstrekte en verworven pre-seed en PoC-funds	0	1	1
Omvang verstrekte pre-seed en PoC-funds (in €)	€ 0	€ 99.500	€ 99.500
# studenten dat een vak volgt in ondernemerschap	1405		
# outputresultaten van maatschappelijke disseminatie	2390		
# lidmaatschappen van maatschappelijke adviescommissies	397		

Resultaten 2019

- Vastgestelde strategie & beleid voor valorisatie: valorisatie als proces om impact te maken
- Het creëren van awareness, het werken aan de cultuur en de opleiding van medewerkers op valorisatie
- Aanstellen van valorisatie *officers*

Doelstellingen 2020

- Realiseren Open Research Amsterdam
- Impact Festival 2020
- Externe communicatiestrategie voor de rol van de VU in de maatschappij

Dilemma's en uitdagingen

- De discussie rondom erkennen en waarderen en de context en cultuur waarin je opereert met daarbij de vraag: wat is wetenschappelijk excellentie? Het beeld van wat wetenschappelijke excellentie is, gecombineerd met de toch al hoge werkdruk kan een belemmering vormen voor meer/betere valorisatie.
- De balans tussen groei en compliance. Ondernemerschap moet gestimuleerd worden, maar wel binnen grenzen en kaders om compliance te borgen.

- Aan wie wordt intellectueel eigendom toegekend als de valorisatie plaatsvindt aan het VUMC, de VU of de UvA?

2.3.2 Innovatie en ondernemerschap

Valorisatiestrategie en Impact Board VU

In 2019 is de valorisatiestrategie ingebed in de Strategie VU 2020-2025. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Valorisatie is gelijkwaardig aan onderwijs en onderzoek en wordt als zodanig erkend en gewaardeerd.
- Ondernemerschap en een ondernemende houding zijn vanzelfsprekend bij onze studenten en medewerkers.
- De VU-campus is een kennis- en innovatiehub in Amsterdam, Nederland en daarbuiten.
- De ondersteuning van valorisatieactiviteiten is effectief en adequaat.

Als onderdeel van de eerste ambitie is eind 2019 de Impact Board VU (IBVU) opgericht. In dit gremium zitten vertegenwoordigers van alle faculteitsbesturen. Het overleg zal dienen voor kennisoverdracht voor faculteiten op het gebied van hun valorisatieactiviteiten en als adviesorgaan van het college van bestuur. De eerste bijeenkomst van de IBVU is in januari 2020.

Met verschillende, en steeds grotere onderwijsprogramma's, stimuleren wij ondernemerschap onder studenten. Zie hieronder voor een overzicht van het aanbod.

Bacheloropleidingen

- *Science, Business & Innovation* (SBI) (298)
- specialisatie Entrepreneurship, in de bacheloropleidingen Bedrijfskunde en International Business Administration (120)

Masteropleidingen

- *Science, Business & Innovation* (92)
- *Entrepreneurship* (VU-UvA joint degree) (20)
- *Management, Policy Analysis & Entrepreneurship* in HH&LS (78)
- *Premaster Entrepreneurship* (6)
- *Business Administration: digital business and innovation* (150)

Minoren

- *Entrepreneurship* (Business Administration) (268)
- *Technology Entrepreneurship* (11)
- *Managing Digital Innovation* (99)

Honours programma's

- VU/ UvA Honours Programme *The Future Entrepreneur* (16)
- VU/UvA Honours Course *Social Entrepreneurship and Civic Learning* (1)

Vakken

- *Entrepreneurship in Health and Life Sciences* (15)
- *Corporate Entrepreneurship* (33)
- *Entrepreneurship in Human Movement Sciences* (32)
- *Ondernemerschap en Innovatie, een Relationeel Perspectief* (53)
- *Entrepreneurship for Physicists* (41)

- *Entrepreneurship in Data Science and Analytics* (36)
- *Entrepreneurship in Artificial Intelligence and Computer Science* (42)
- *Entrepreneurship in Biomedical Physics and Technology* (14)

De bacheloropleiding *Science, Business & Innovation* (SBI) heeft het bijzonder kwaliteitskenmerk 'Ondernemen' van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) gekregen.

Postacademisch onderwijs

De VU biedt een breed scala aan opleidingen voor professionals en andere belangstellenden via verschillende instituten:

- VU Law Academy (VULAW)
- Executive Education van de School of Business and Economics
- Taalcentrum-VU
- VU Academie voor Sociale Wetenschappen (VASW)
- VU-NT2 (Nederlands als tweede taal)
- LEARN! Academy
- VULerarenacademie
- Universitair Centrum voor Gedrag en Bewegen (UCGB)
- HOVO|VU vanaf vijftig
- Zijlstra Center

VASW, VULAW en het Zijlstra Center ontwikkelen samen multidisciplinaire opleidingen voor professionals in de semi-publieke sector.

Ondernemerschap medewerkers

Om ondernemerschap en valorisatie te stimuleren, heeft IXA in 2019 diverse valorisatieworkshops en ondernemerschapsprogramma's aangeboden, waarvan verschillende programma's in samenwerking met ACE.

Valorisatieprogramma's

IXA is het gezamenlijke valorisatiecentrum van VU, UvA, HvA en Amsterdams UMC. IXA ondersteunt onderzoekers in brede zin: van het vinden van nieuwe samenwerkingspartners en financieringsbronnen, tot het begeleiden bij het starten van een eigen bedrijf, zoals bijvoorbeeld met marktanalyses en het ontwikkelen van businessplannen. De ondersteuning van IXA bestaat verder uit bescherming, beheer en licentiering van intellectueel eigendom, het voeren van zakelijke onderhandelingen en het opstellen van (samenwerkings-)contracten. Belangrijk onderdeel is het geven van voorlichting aan medewerkers van VU over de mogelijkheden en aandachtspunten op het gebied van valorisatie. Binnen Amsterdam zijn diverse onderzoeksinstituten waarin nauw wordt samengewerkt tussen de Amsterdamse kennisinstellingen.

IXA voert ieder jaar het Valorisatieprogramma *IXAnext - Talent voor Innovatie* uit, met als doel om kennis in de regio Amsterdam te benutten en te verspreiden. Verschillende kennisinstellingen werken hierin samen. Bij dit programma hoort ook de Physics2Market Grant, om te stimuleren dat natuurkundig onderzoek gevalideerd wordt ten behoeve van samenwerking met een industriële partner.

IXA beheert ook fondsen voor de VU om valorisatie op weg te helpen. Het *Academic Proof of*

Concept Fund Amsterdam (APCA) biedt medewerkers en externe partijen van IXA-kennisinstellingen de mogelijkheid om te testen of een idee marktrijp gemaakt kan worden. Het *Proof of Concept Fonds* (POC) biedt beginnende ondernemers de mogelijkheid om een technische haalbaarheidsstudie te doen. IXA verleent ook pre-seedleningen die start-ups in de gelegenheid stellen om een bedrijf te starten en verder uit te bouwen.

Resultaten

Amsterdam Venture Studios

In de Amsterdam Venture Studios VU-Campus hebben 5 nieuwe spin-offs hun intrek genomen: Amsterdam Venture Studios is een samenwerking tussen de Amsterdamse kennisinstellingen met incubators op vier andere universitaire campussen: Amsterdam Science Park (UvA), Amsterdam Health & Technology Centre (AMC), de Binnenstadscampus (Humanities Lab), Roeterseiland (Law Hub) en de Amstelcampus (HvA).

Demonstrator Lab

In 2019 heeft het Demonstrator Lab 15 nieuwe projecten toegelaten. Het totaal staat nu op 45. Vier projecten hebben geresulteerd in een BV/start-up. In totaal heeft het Demonstrator Lab geleid tot 8 start-ups;

De start-ups *Findest* en *Scitodate* zijn in 2019 beide genomineerd voor de finale van de Academic Startup Competition voor de meest baanbrekende innovaties van onderzoek in Nederland. *Findest* is in de top 10 geëindigd, waardoor ze hun bedrijf mochten pitchen in Silicon Valley.

GAMeC, het prestigieuze Italiaanse kunstmuseum, heeft ArtScience kunstwerken aangekocht van het nieuwe Hybrid Forms Lab, dat een onderdeel is van het Demonstrator Lab.

Verskillende grants en valorisatiesubsidies

In 2019 hebben verschillende VU-onderzoekers een grant of valorisatiesubsidie ontvangen.

Start-up *Strike-f (x)*, een bokszak die realtime feedback biedt over impactkracht, locatie en oriëntatie van slagen, heeft een *NWO Take-off grant fase 2* ontvangen.

Onderzoekers Imran Avci en Davide Iannuzzi hebben een *NWO-Demonstrator Grant* ontvangen voor tests met PAS-WRAP-technologie om methaanlekken te detecteren in olie- en gaswinning.

Start-up *Fitsurance* heeft een *Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT)* subsidie ontvangen voor een haalbaarheidsstudie.

Ondernemerschapsonderwijs voor kunstmatige intelligentie en informatica

In 2019 is er een nieuw keuzevak Ondernemerschap voor kunstmatige intelligentie en informatica bij gekomen.

Erwin Peterman en Gijs Wuite winnen Impact Award 2019

Erwin Peterman, hoogleraar Natuurkunde van Levende Systemen, en Gijs Wuite, hoogleraar Natuurkunde van Levensprocessen (VU) hebben de *Impact Award 2019 van de Amsterdam Science & Innovation Award* gewonnen. Zij ontvingen deze prijs voor de ontwikkeling van hoogwaardige meetinstrumenten.

Behandeling hoogtevrees met virtual reality

Onderzoekers van de VU en TU Twente, onder leiding van VU-onderzoeker Tara Donker, ontwikkelden ZeroPhobia, een behandeling tegen hoogtevrees via een smartphone app en een eenvoudige VR-bril.

2.3.3 Internationalisering

Internationalisering draagt veel bij aan de kwaliteit van ons onderwijs en onderzoek. Studenten doen tijdens hun opleiding internationale ervaringen op die hen in een uitstekende uitgangspositie brengen voor hun latere carrière. Internationale ervaringen verruimen de blik van studenten, een perspectiefverbreding die een belangrijke voorwaarde is om grensoverschrijdend aan wetenschappelijke en maatschappelijke uitdagingen te werken. Onderzoekers werken steeds meer samen in internationale verbanden. Die samenwerking met internationale partners versterkt de kwaliteit en de profilering van ons onderzoek. Voor het uitvoeren van de VU Internationaliseringsstrategie, zoals opgenomen in het Instellingsplan 2015-2020, wordt gebruik gemaakt van een meerjarige Internationaliseringsagenda. In 2019 is een groot aantal activiteiten uit deze agenda uitgevoerd. Daarnaast is in 2019 een nieuwe internationaliseringsstrategie opgeleverd voor 2020-2025.

Internationale studentmobiliteit

Het aantal internationale studenten is in 2019 wederom fors gestegen. Met name de internationale instroom in de bachelor programma's nam toe. Verheugend was ook de toename van het aandeel niet-EER studenten, hetgeen belangrijk bijdraagt aan de diversiteit op de campus. In 2019 nam ook de studiepuntmobiliteit (uitwisseling, *Summerschools*, semesterprogramma) toe, maar de groei was hier bescheiden.

Voor deze groeiende groep internationale studenten zijn grote inspanningen geleverd om visa en huisvesting te regelen. Ook dit jaar is het gelukt om alle internationale studenten aan de VU van huisvesting te voorzien. Om in de toenemende huisvestingstekorten voor studenten te voorzien is er overleg gevoerd met de gemeente Amsterdam, maar ook omliggende gemeenten betaalbare woningen te realiseren. Nieuwe vormen van studiepuntmobiliteit in 2019 waren de VU Winterschool die vooral op PhD-kandidaten is gericht, en *faculty led* programma's (Maleisië). Beide programma's worden voortgezet in 2020.

Internationale staf mobiliteit

In 2019 is het *International Talent Program* opgezet voor internationale medewerkers aan de VU. In 2019 zijn veel meer vacatures dan voorheen internationaal actief aangeboden, dus niet alleen via het portaal van Academic Transfer, maar ook via andere kanalen en actief op *jobfairs* (Boston, London, Bogota, Beijing, Shanghai, Jakarta). Tijdens deze bezoeken wordt ook altijd een alumni event georganiseerd, vaak in samenwerking met de Nederlandse ambassade aldaar.

Aan internationale kandidaten werden verhuisdiensten aangeboden om de overgang voor de nieuwe medewerker (en zijn/haar familie) naar Nederland makkelijker te maken. De *career support* voor echtgenoten vindt structureel plaats via speciaal ontwikkelde workshops. Voor nieuwe internationale staf is een workshop ontwikkeld om hen voor te bereiden op de Nederlandse onderwijscultuur en onderzoeksstructuur. Voor buitenlandse promovendi werd gestart met een *bridging course* bij aanvang van hun traject om snel gewend te raken aan de Nederlandse promotiecultuur. Met hetzelfde oogmerk werd een *predoc* cursus in Jakarta georganiseerd (gezamenlijk met RUG en UL georganiseerd in het Erasmus Training Centre) voor Indonesische PhD-kandidaten die naar Nederland willen komen.

De verschillende activiteiten zorgen voor een warm welkom en zachte landing in Amsterdam. Om de *customer journey* te blijven monitoren en verbeteren, wordt op jaarlijkse basis een online enquête uitgezet onder internationale staf en een dialoogtafel georganiseerd.

Aurora-netwerk

In 2016 werd onder aanvoering van de VU en de University of East Anglia, het Aurora netwerk opgezet van 9 Europese universiteiten. De samenwerking gaat om onderwijs, (daaraan gerelateerd) onderzoek, ondersteuning en het functioneren van de universiteit in de breedst mogelijke zin. De universiteiten die in 2019 deelnamen aan het netwerk waren naast de VU: University of Aberdeen, Grenoble Alpes University, University of Antwerp, University of Bergen, University of Duisburg-Essen, University of East Anglia, University of Gothenburg en de University of Iceland.

De samenstelling van het netwerk veranderde in 2019 aanzienlijk als gevolg van het Europese initiatief 'European University Alliances' (v/h Macron initiatief). Een aantal Aurora leden was betrokken bij Alliance voorstellen van andere consortia, en zegden het Aurora lidmaatschap op terwijl nieuwe partners toetraden, ook om de geografische spreiding te vergroten.

Terugtrekkende partners waren Bergen, Antwerpen en Gothenburg, toetredende partners waren University Rovira i Virgili, University of Naples, University of Innsbruck.

Aurora Alliance

In Aurora verband is besloten een voorstel in te dienen voor het European University Alliances programma, onder de naam *Aurora Alliance*. Het voorstel concentreert zich op het thema 'Social Entrepreneurship and Innovation'.

Langs die lijn en door middel van vergaande samenwerking op onderdelen van de onderwijsprogramma's wil de Alliance ervoor zorgen dat afgestudeerden (nog) beter in staat zijn om bijdragen te leveren aan de maatschappelijke uitdagingen waar Europa voor staat. Het relateren van onderwijs en onderzoek aan de bijdragen die geleverd wordt aan de SDG's, is ook een expliciet onderdeel van het voorgestelde programma van de Alliance. Het voorstel is ingediend in februari 2020, de evaluatie wordt verwacht rond de zomer 2020. De VU leidt de Aurora Alliance.

Centrum voor Internationale Samenwerking – CIS

CIS beleefde een goed jaar in 2019 waarin een groot aantal projecten in capaciteitsopbouw en onderzoekssamenwerking met ontwikkelingslanden en opkomende economieën werden geacquireerd en uitgevoerd. Specifieke landen waarin CIS de laatste jaren actief is geweest zijn Indonesië, Zuid-Afrika, Ethiopië, Kenia, Bhutan, Rwanda, Ghana, Mali, en Maleisië. Het werk van CIS wordt bijna geheel gefinancierd door externe bijdragen.

2.3.4 Open Science

Stimulering Open Access

Voor ons is vrije toegang tot wetenschappelijke informatie van groot belang. Zowel dankzij deelname aan de VSNU 'big deal'-afspraken met grote uitgevers, als aanvullende financiering, kunnen VU onderzoekers in ruim 7.000 peer reviewed tijdschriften zonder extra kosten in Open Access publiceren. In 2019 heeft de VU geparticipeerd in de landelijke Open Access Pilot Taverne, en heeft daarmee 6% meer aan Open Access gerealiseerd. Tevens heeft de UB gewerkt aan een Open Access Dashboard, waarmee de faculteiten inzicht kunnen krijgen in het eigen percentage Open Access.

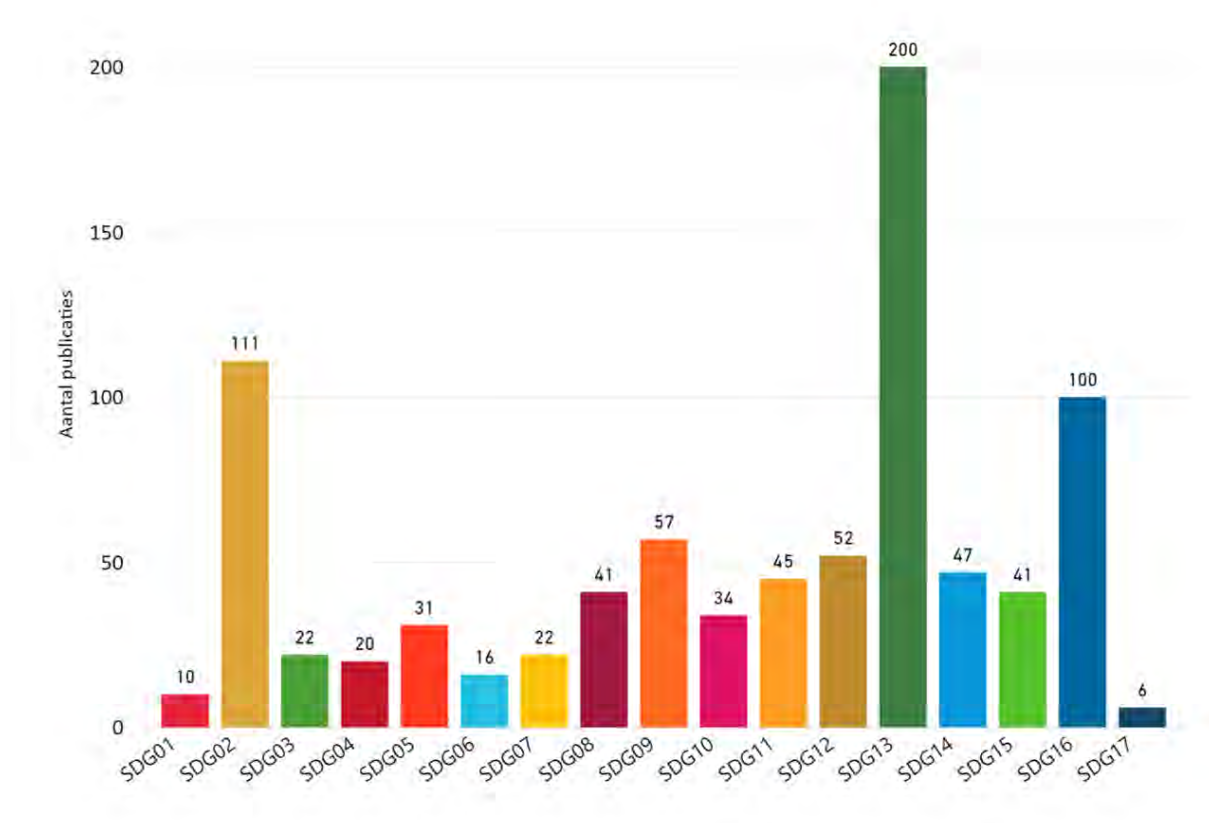
De UB organiseerde in 2019 het seminar '*I Hate/Love Open Science*' en het seminar '*How To Publish a World Class Paper*'. In 2019 maakte de UB een vervolg met de Library Live podcast, waarin we in gesprek gaan over hoe we in een veranderende wereld van wetenschap om moeten gaan met het waarderen en belonen van onderzoek en onderzoekers. Nieuw in 2019 waren de '*Data Conversations*'; korte meetings over Research Data Management.

SDG Dashboard

In 2019 heeft de UB een conceptmodel ontwikkeld waarmee de maatschappelijke impact van ons onderzoek inzichtelijk wordt gemaakt. Een dergelijk dashboard is ook voor de VSNU gemaakt. Dit heeft geleid tot een Nederlands dashboard voor de SDG's. Bovendien is ook onderzocht hoe publicaties, anders dan in wetenschappelijke tijdschriften, maar wel wetenschappelijk van aard, kunnen worden gemonitord op hun maatschappelijk impact.

Aantal publicaties per SDG

Op de horizontale as worden de verschillende SDG's weergegeven als categorieën. Per SDG wordt op de verticale as het aantal publicaties weergegeven.

Onderzoeksonderwerpen bij de VU naar SDG's

In 2019 zijn er voor VU en VUmc 855 publicaties geïdentificeerd, die bijdragen aan de 17 SDG's. Hierbij is een duidelijke focus van onderzoek zichtbaar op drie specifieke SDG's, namelijk Zero Hunger (SDG 2), Climate Action (SDG13) en Peace, Justice and Strong Institutions (SDG16).

'Library as a Place': studieplekken

In 2019 is doorgewerkt aan het programma *Library as a Place*. Dit gaat over het verbeteren van de kwaliteit, kwantiteit, zichtbaarheid en vindbaarheid van studieplekken, en over het waarmaken van een heldere visie op de inrichting van studieplekken, de dienstverlening en faciliteiten daaromheen. De Pop-Up Studiezaal, *De Verdieping*, is populair onder studenten. We hebben de lessen die we hier leren meegenomen naar de inrichting van het nieuwe NU-gebouw. De studieomgeving daar zal verrijkt worden met identiteitsdragers zoals Academisch Erfgoed, wetenschapsoutput, creaties van studenten, kunst en opbrengsten uit A Broader Mind. In de tweede helft van 2019 is gewerkt aan de ambitie rondom de herinrichting van de Leeszaal Bijzondere Collecties en het Entreegebied van de UB, om hier ook de zichtbaarheid en eigenheid te vergroten.

Erfgoed en collecties

Samen met studenten heeft de UB de grote tentoonstelling '*Cabinets of Wonder*' samengesteld. Op meerdere plekken op de campus waren intrigerende combinaties van kunst en erfgoed te zien. De mobiele vitrine, die in 2019 gerealiseerd kon worden dankzij de VU-vereniging, is daarvoor ingezet. Ook met andere exposities (o.a. over satire) en de verkiezing over onze topstukken zijn de collecties zichtbaar gemaakt.

2.3.5 Partners en samenwerkingsverbanden

Samenwerking Universiteit van Amsterdam (UvA)

De VU en de UvA werken samen op gebied van onderwijs, onderzoek en valorisatie. De VU en UvA hebben een gemeenschappelijke Tandheelkundige Faculteit (ACTA) en het *Amsterdam University College* (AUC). Voorbeelden van gezamenlijke instituten van VU en UvA zijn het Tinbergen Instituut (samen met de Erasmus Universiteit Rotterdam), het *Amsterdam Centre for Ancient Studies and Archeology* (ACASA), *Advanced Research Center for Nanolithography* (ARCNL, met ASML) en *Amsterdam Data Science*. De VU en de UvA kennen ook gezamenlijke onderwijsprogramma's zoals Archeologie, *Computational Science* en *Entrepreneurship*. Bij de ondersteuning van valorisatie werkt de VU samen met de UvA in IXA.

Samenwerking gemeente Amsterdam

De Gemeente Amsterdam en de Amsterdamse kennisinstellingen sloten in 2019 een *City Deal*. Het doel is om de samenwerking in Amsterdam te vereenvoudigen, door onderzoeksexpertise en maatschappelijke vragen beter vindbaar te maken via [Openresearch.amsterdam](https://openresearch.amsterdam). Verschillende VU onderzoekers hebben in 2019 informatie over projecten en hun expertise in het portal gezet, en dit portal wordt in 2020 gelanceerd.

De VU participeert in de *Amsterdam Economic Board* (AEB). De VU neemt ook deel aan het actieprogramma *Open Kennis Amsterdam* voor het aantrekken en behoud van internationale studenten, en *Open Amsterdam!* om de internationale reputatie van Amsterdam als kennisstad te versterken. Tenslotte is in 2019 gestart met het opzetten van het *Kenniscentrum Kansen(on)gelijkheid*; een samenwerkingsverband met UvA, HvA en Gemeente Amsterdam, waar onderzoek op dit thema, en de impact ervan, worden versterkt door samenwerking met deze partijen.

Samenwerkingsverband ACE

Amsterdamse kennisinstellingen hebben in 2018 het samenwerkingsverband ACE hernieuwd opgezet om studenten en onderzoekers te helpen bij het opstarten van hun eigen bedrijf. In de afgelopen vijf jaar begeleidde ACE meer dan 150 start-ups. Het formaliseren van deze samenwerking vergroot de capaciteit van ACE om programma's op alle campussen te organiseren en daarmee talent te werven. ACE verzorgt de gezamenlijk incubatorprogramma's van bovengenoemde kennisinstellingen. Zij verzorgen succesvolle programma's voor start-ups en vernieuwen hun aanbod constant. In 2019 een programma gestart voor *Artificial Intelligence*, met de naam *AI Start-up Lab*.

Amsterdamse partners zetten in op Life Sciences & Health en AI

In 2019 ondertekenden Femke Halsema, de burgemeester van Amsterdam, en de voorzitters van Amsterdam UMC, VU, UvA, NKI/Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis, Sanquin en *Amsterdam Economic Board* een *Memorandum of Understanding* (MoU) over samenwerking op het gebied van *Life Sciences & Health* (LSH) en *Artificial Intelligence* (AI). In de bundeling van deze twee onderscheidende Amsterdamse krachten – LSH en Data Sciences/AI – gaat een enorme (groei-)potentie schuil. Daarom werken Amsterdamse partners samen in een versterking van het innovatie- en vestigingsklimaat voor *Life Sciences & Health*-bedrijven en het aantrekken, opleiden en behouden van talent.

Samenwerking in Innovation District Zuidas

VU en Amsterdam UMC werken samen met de Gemeente Amsterdam (Economische Zaken en Zuidas) met het oog op versterking van het *Innovation District Zuidas* (IDZ). De combinatie van de economische activiteiten op de Zuidas en de aanwezigheid van de kennisinstellingen VU en Amsterdam UMC maken dit gebied tot een bijzondere locatie waarin onderzoek, innovatie en ondernemerschap elkaar kunnen versterken.

VU, Amsterdam UMC en de gemeente Amsterdam zien vanuit inhoudelijke, en economische profilering aanleiding om in het IDZ vestigingsplaatsmogelijkheden te creëren voor bedrijven die onderzoekssamenwerking nastreven en een aanvulling zijn op het ecosysteem. Het gaat hierbij om start-ups, scale-ups en nevenvestigingen van bestaande (Nederlandse en buitenlandse) bedrijven.

5,4 miljoen euro om effectiviteit medicijnen beter in beeld te brengen

Het internationale consortium *Photonics Translational Research – Medical Photonics* (MEDPHOT) onder leiding van hoogleraar Biofotonica Johannes de Boer van de Vrije Universiteit Amsterdam krijgt 5,4 miljoen euro uit het Perspectiefprogramma van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) voor het programma 'Licht voor beter zicht op ziekten'. Het onderzoek gaat mede uitgevoerd worden in het recent geopende *Amsterdam UMC Imaging Center*.

2.4 Organisatie

2.4.1 Waardecreatie in de organisatie

Input

Faciliteiten

- Investerings in de campus en de gebouwen op de campus (zowel bestaand als nieuw)
- Het opzetten en actualiseren van beleid voor verantwoorde bedrijfsvoering

Medewerkers

- Diversiteit
- Goed werkgeverschap
- Duurzame inzetbaarheid
- Talentontwikkeling

Output

Faciliteiten

CO ₂ -footprint	41.548 ton
Energieverbruik	432.359 GJ
Gasverbruik	121.983 m3
Waterverbruik	119.402 m3
Afvalproductie	1.277 ton

Medewerkers

Verhouding ondersteunend personeel/wetenschappelijk personeel	1: 1,49 (ultimo 2019)
Vrouwelijke hoogleraren (streefcijfer 2020: 25%)	25,00%
Basis Kwaliteit Onderwijs-certificaten (streefcijfer 2023: 85%)	82,00%
Tijdelijk wetenschappelijk personeel (conform cao max. 22%)	14%
Internationale wetenschappelijke stafmedewerkers	26,00%
Geregistreerde nevenwerkzaamheden hoogleraren	90,00%
Gevoerde jaargesprekken	70,00%
Ziekteverzuim	3,40%

Resultaten 2019

Faciliteiten

- Aanleg nieuw polderdak
- Rookvrije campus
- BREEAM-certificaat Excellent voor het nieuwe onderzoeksgebouw
- Duurzaamheid als speerpunt in de strategie/het instellingsplan
- Nieuwe afvalaanbesteding met een focus op afvalscheiding
- Opzet verantwoord inkoopbeleid

Medewerkers

- Lancering van *The Art of Engagement*, een leidraad voor betere samenwerking en sturing in de gehele organisatie.
- Roadmap Duurzame Inzetbaarheid
- Veel aandacht voor sociale veiligheid van medewerkers, met een verplichte training 'Oog voor sociale veiligheid' voor bestuurders en leidinggevenden en het theaterstuk *#MeTooAcademia: the learning curve*, gevolgd door een 'active bystander training' voor medewerkers.

- Vernieuwd Jaargesprek, met meer aandacht voor het goede gesprek over prestaties, talent en groei.
- Nieuw en gebruikersvriendelijk declaratiesysteem

Doelstellingen 2020

Faciliteiten

- Plan *Sustainable Campus 2020-2025* gereed
- Realisatie groene en rookvrije ingangen
- Verder vergroenen van het campusplein
- Meer (duurzame) foodtrucks op het campusplein
- Verder ontwikkelen van het verantwoord inkoopbeleid
- Opening nieuwe parkeervoorziening voor fietsen

Medewerkers

- Vervanging van het bestaande ERP-systeem
- Verdere stappen op het thema erkennen en waarderen
- Een (nog) veiligere universiteit worden
- Programma ontwikkeling Duurzame Inzetbaarheid
- Betere coördinatie op trainingen en het trainingsaanbod

Dilemma's en uitdagingen

Faciliteiten

- Spanningsveld tussen zuinig omgaan met ruimte enerzijds en de eisen die gebruikers aan de ruimte stellen (b.v. een rustige werkplek)

Medewerkers

- Voldoende budget voor alle (aanvullende) activiteiten en verantwoordelijkheden
- Toenemende werkdruk door meer werk met evenveel mensen
- Behoefte aan meer flexibiliteit in de organisatie om beter te kunnen samenwerken
- Binden van studenten met een migratie-achtergrond (specifiek niet-westers en tweede generatie) aan de VU na hun opleiding

2.4.2 Diversiteit en inclusiviteit

In 2019 hebben wij een Diversity Office (DO) ingericht onder leiding van een Chief Diversity Officer (CDO). Het survey *I belong @ VU* is uitgevoerd onder ruim 2.000 VU-studenten, over de relatie tussen hun thuisgevoel, gevoelens van uitsluiting en discriminatie enerzijds en studiesucces anderzijds. Om diversiteit in het onderwijs te bevorderen hebben we in 2019 het model van de Mixed Classroom doorontwikkeld tot een unieke VU methodiek om de aanwezige diversiteit in achtergronden, perspectieven en ideeën nog sterker in te zetten voor de verrijking van het onderwijs. We schreven een Engelstalige handleiding voor docenten en er is gewerkt aan initiatieven om internationale Masterstudenten beter te integreren in de VU-gemeenschap. Ook ontwikkelden wij het programma '*Unpack your Study Abroad*', om studenten die in het buitenland gaan studeren te helpen om meer uit deze ervaring te halen. In 2020 gaat de pilot van start. Om diversiteit onder medewerkers te bevorderen, organiseerden we in 2019 op internationale vrouwendag een evenement over genderongelijkheid door de jaren heen. In maart 2019 organiseerden we samen met Entrée (Jongerenvereniging Concertgebouw) en Young Global People, een evenement '*Bridging Success*', voor 150 jongeren met een migrantenachtergrond, over het vinden van een eerste baan. Daarnaast vond in 2019 het negende studentuitwisselingsprogramma met UCLA plaats. Vier studenten van de VU hebben zes weken aan

een 'academic bootcamp' bij UCLA deelgenomen, en vier studenten van UCLA hebben zes weken aan de VU doorgebracht.

De kick-off van VU Pride in februari 2019 was de start van een project, dat in 2020-2021 wordt uitgevoerd en waaraan het Ministerie OCW financieel bijdraagt. Eind 2019 werd de Martin Luther King Lezing georganiseerd, die in het teken stond van jonge *gamechangers*.

Talentbeleid medewerkers

2019 stond in het teken van bestendigen en continueren van de bestaande programma's. De tweede lichting van het traineeship bedrijfsvoering ging van start. Twaalf jonge talenten zijn bij verschillende diensten en faculteiten begonnen aan hun opdrachten voor 22 maanden. Voor het aanstormend toptalent zijn diverse 'add on premies' uitgereikt voor medewerkers die een ERC Starting Grant of een NWO VIDI-subsidie hebben toegewezen gekregen. Ook is er een vervolgcontract afgesloten met het e-learningplatform GoodHabit, waardoor alle medewerkers gebruik kunnen blijven maken van het aanbod van ruim 120 online trainingen. Ter stimulering van de doorstroom van vrouwelijk toptalent, is in 2019 een nieuwe aanmeldronde opgestart voor de Fenna Diemer-Lindeboom leerstoel. De Fenna Diemer-Lindeboom leerstoelen helpen faculteiten het vrouwelijk talent binnen hun organisatie te spotten en een laatste drempel naar het hoogleraarschap weg te nemen. Vrouwelijke universitaire (hoofd)docenten worden door faculteiten voorgedragen voor een Fenna Diemer-Lindeboom leerstoel en benoemd voor een periode van maximaal vijf jaar. Bij goed functioneren wordt de leerstoel omgezet in een vaste hoogleraaraanstelling.

Percentage vrouwelijke hoogleraren

Wij hebben in VSNU-verband het streefpercentage van 25 procent vastgesteld voor het percentage vrouwelijke hoogleraren in 2020. Eind 2019 heeft de VU dit percentage bereikt. Daar zijn we als VU trots op en we vinden het belangrijk om deze trend met kracht voor te zetten. In 2020 stellen we daarom een nieuw streefcijfer vast voor 2025. Inclusief Westerdijk hoogleraren is het percentage vrouwelijke hoogleraren zelfs 26,5%. De landelijke Westerdijk Talentimpuls is in 2018 ingesteld om honderd extra vrouwelijke hoogleraren te benoemen, bovenop de streefcijfers die voor 2020 waren geformuleerd. Bij ons heeft dit geleid tot acht benoemingen.

Mensen met een arbeidsbeperking (Participatiewet)

Eind 2019 hebben wij 47,8 banen ingevuld volgens de definitie van de quotumwet. Deze medewerkers zijn zowel werkzaam bij de diensten als bij de faculteiten. In 2019 is ingezet op nieuwe samenwerkingsmogelijkheden om meer mensen met een arbeidsbeperking aan de slag kunnen bij de VU. Wij willen niet alleen voldoen aan de quotumwet, maar streven ook naar een inclusief samengestelde medewerkerspopulatie. In 2019 is ook een samenwerking gestart met de Stichting Studeren & Werken op maat. Deze stichting richt zich specifiek op de groep hoogopgeleide jongeren met een arbeidsbeperking. Daarnaast is een intensieve samenwerking gestart met de gemeente Amsterdam en het Werkgeversservicepunt Groot Amsterdam. Ondanks alle goede initiatieven, zijn wij er toch nog niet in geslaagd om te voldoen aan de doelstellingen uit de banenafspraken. Om hieraan te voldoen had de VU 60 fte banen moeten hebben vervuld. Met het activeren van de quotumwet is de doelstelling per jaar nog eens extra verhoogd.

2.4.3 Goed werkgeverschap

Instroom van nieuwe medewerkers

In 2019 zijn we gestart met een Applicant Tracking System (ATS), waarmee we het sollicitatieproces professionaliseren en vereenvoudigen. Het sollicitatieproces van de VU voldoet hierdoor ook aan de AVG. De communicatie met sollicitanten is eenduidiger en professioneler. Daarnaast is het werving- en selectiebeleid aangepast, waardoor tegelijkertijd intern en extern geworven kan worden. Hierdoor kunnen we sneller en flexibeler acteren op de krappe arbeidsmarkt. De voorkeurspositie voor interne kandidaten blijft behouden.

Terugdringen tijdelijke contracten

Het aantal tijdelijke contracten is gedaald van 14,1 procent (eind 2018) naar 13,6 procent eind 2019. Het aantal tijdelijke contracten wordt vooral veroorzaakt door het aantal docenten met een tijdelijk dienstverband die de flexibele schil vormen in de onderwijsorganisatie. Deze flexibele schil is nodig als gevolg van fluctuaties in studentenaantallen. De cao vereist een maximum van 22 procent tijdelijke contracten (kleiner of gelijk aan 4 jaar); de VU zit ruim onder dit maximum. Dat komt onder andere doordat we bewust omgaan met tijdelijke contracten.

Optimalisatie digitale dienstverlening

Het declaratieproces van de VU was in de ogen van veel medewerkers lastig en ingewikkeld. In 2019 is het proces daarom grondig aangepakt en vernieuwd. Het gehele proces is hierdoor eenvoudiger, logischer en intuïtiever geworden in een *self service* omgeving.

Optimalisatie jaargesprek

In 2019 is een nieuwe opzet voor het jaargesprek ontwikkeld, waarbij zowel de inhoud, als de digitale ondersteuning zijn gemoderniseerd. In de nieuwe opzet wordt de beoordelingssystematiek losgelaten en komt er meer ruimte voor reflectie en een dialoog over prestaties en groei. De veranderingen hebben ook als doel dat medewerkers en leidinggevendenden vaker met elkaar in gesprek gaan en sneller kunnen bijsturen.

Leiderschap

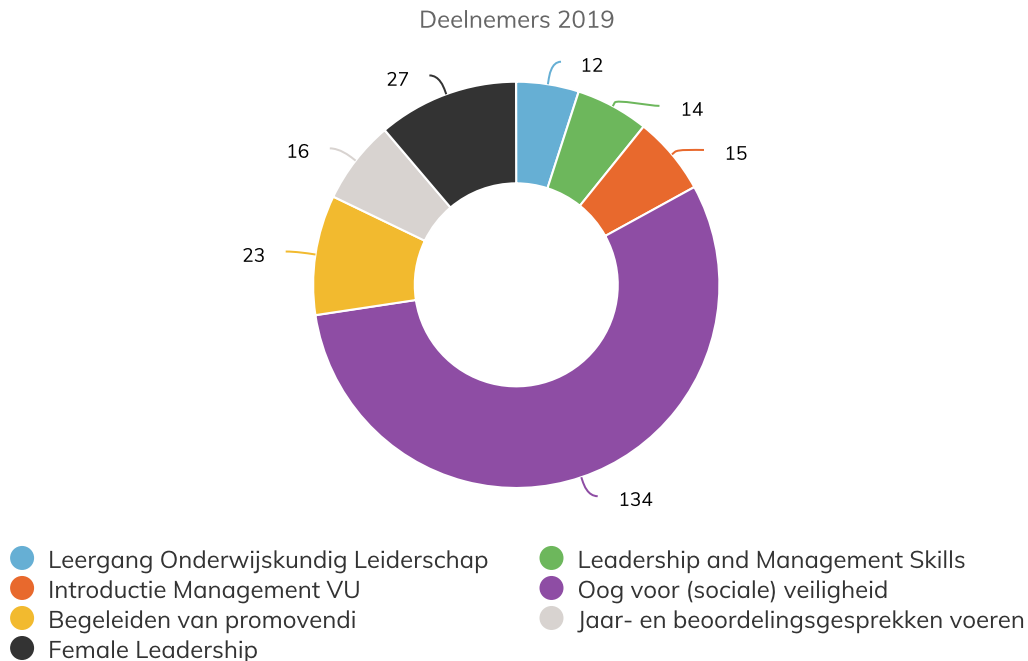
In 2019 is een Cultuurversneller aangesteld. Deze medewerker onderzoekt dwars door, en met de organisatie, hoe de samenwerkingsprincipes, de *'Art of Engagement'*, levend gemaakt kunnen worden voor iedereen. Dat is een leidraad voor betere samenwerking en sturing in de gehele organisatie. Daarnaast past het topmanagement de *'Art of Engagement'* toe op de onderlinge samenwerking met dialogisch leiderschap, een werkwijze om je met betrokkenheid naar de ander helder uit te spreken. Besloten is om de *'Art of Engagement'* voorlopig tevens te hanteren als onze gedragscode. We onderzoeken hoe we de onderliggende principes kunnen vertalen naar studenten. In 2019 werden één decaan benoemd en twee interim decanen aangesteld. Twee decanen werden geworven voor een start in 2020. Daarnaast zijn onder de decanen twee conrectoren en zes portefeuillehouders benoemd. Ook werden twee directeursbenoemingen voor 2020 voorbereid.

Leiderschapsprogramma's

In 2019 werden de belangrijkste leiderschapsprogramma's (Leadership and Management Skills, Persoonlijk Leiderschap en Oog voor sociale veiligheid) goed bezocht en gewaardeerd. De vraag naar deze programma's en naar programma's voor senior leidinggevendenden groeit. Helaas kon deze behoefte in 2019 door onderbemensing en –financiering niet worden beantwoord. Wel is de coachpool uitgebreid met een teamcoachpool. De belangstelling hiervoor neemt snel toe. Ook is

gewerkt aan een Raamwerk Leidinggeven waarin vereiste vaardigheden en opleidingsaanbod voor diverse leidinggevende niveaus samenkomen. Dit wordt in 2020 in besluitvorming gebracht als basis voor opleiding op alle niveaus. Het aantal deelnemers aan leiderschapsopleidingen is gestegen (164 deelnemers in 2018 tegen 129 in 2017). Deelnemers evalueren het opleidingsaanbod gemiddeld goed (cijfer 4 op 5).

Opleidingen voor leidinggevenden

Aantal deelnemers opleidingen voor leidinggevenden 2019

Onderwijskwalificaties docenten

De kwaliteit van de docent bepaalt de kwaliteit van het onderwijs. En van de manieren om de kwaliteit van docenten te bevorderen, is docenten goed te scholen en te faciliteren tijdens hun onderwijscarrière. Wij hebben bij de VU drie opleidingen die aansluiten bij de loopbaanfase van docenten en de verschillende rollen en taken binnen het onderwijs: de Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO), de Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO) en de Leergang Onderwijskundig Leiderschap (LOL). In 2019 hebben 130 medewerkers hun Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) behaald. Hiermee komt het BKO-percentage binnen de VU eind 2019 op 82 procent, een stijging ten opzichte van eind 2018 (79 procent). In totaal behaalden 30 medewerkers een Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO). In 2019 startte voor de vijfde keer de Leergang Onderwijskundig Leiderschap (LOL) met 12 deelnemers uit verschillende faculteiten, waaronder ACTA en het Amsterdam University College (AUC). Dit is de derde leergang die door de VU zelf wordt georganiseerd. De leergang geeft deelnemers bagage om als onderwijskundig leider binnen een faculteit te opereren en is bestemd voor wetenschappelijk medewerkers op regiefuncties in het onderwijs, zoals portefeuillehouders onderwijs en opleidingsdirecteuren.

Duurzame inzetbaarheid

In 2019 was duurzame inzetbaarheid van medewerkers een belangrijk thema. Voor de VU is het belangrijk dat medewerkers gezond en met plezier hun werk doen, nu en in de toekomst. We zijn daarom begonnen met het vormgeven van een programma Duurzame Inzetbaarheid, waarbij we een 'roadmap' hebben gemaakt die de belangrijkste uitdagingen en oplossingen voor de VU op dit gebied weergeeft. Daarnaast werd in november werd de 'Week zónder Werkstress: Relax and Reload' georganiseerd, met workshops (onder meer in samenwerking met bedrijfsmaatschappelijk werk), podcasts, tai-chi sessies en een fit-test. Ook werd er aandacht besteed aan mantelzorgers met een klein presentje op de Dag van de mantelzorg. In het kader van de cao-afspraken om mobiliteit van medewerkers in de bedrijfsvoering te stimuleren, zijn er verschillende pilots '*perspectief houden op fijn werk*' gestart, o.a. in samenwerking met SoFoKles. Zo zijn er twee groepen secretaresses gestart die in het kader van de pilot een '*kijkje in de keuken*' bij een ander organisatieonderdeel hebben genomen. Uitkomst van deze pilots was dat medewerkers zich bewuster werden van hun eigen loopbaanwensen. Bij een aantal deelnemers heeft dit geleid tot een nieuwe loopbaanstap.

Loopbaanbegeleiding

De loopbaanadviseur heeft 155 intakegesprekken gevoerd met medewerkers met een loopbaan- of coachingsvraag en er zijn 102 trajecten gestart bij loopbaancoaches uit de pool. Daarnaast zijn er 10 nieuwe herplaatsingskandidaten aangemeld waarvan er 3 intern zijn geplaatst. Van de herplaatsingskandidaten uit 2018, is er 1 intern geplaatst. Verder zijn er drie '*Career Orientation*' Trainingen georganiseerd waaraan 30 jonge wetenschappers hebben deelgenomen. Ook vond er een pilot '*Smart Work*' plaats met 10 PhD's, gericht op slimmer werken in plaats van harder werken. Tot slot werd dit jaar weer het mentoraat georganiseerd waarbij 31 talentvolle wetenschappers (postdoc's en ud's) voor een reeks gesprekken gekoppeld worden aan hoogleraren en UHD's over de faculteitgrenzen heen.

In 2019 is de werk-naar-werk begeleiding gecontinueerd. Medewerkers met een aflopend dienstverband worden uitgenodigd voor een aantal verplichte workshops (LinkedIn, Competenties en Netwerken en Effectief Solliciteren). Het doel is werkloosheid te voorkomen door medewerkers zo goed mogelijk te ondersteunen bij het vinden van een nieuwe baan. Vanaf 1 januari 2019 tot 1 januari 2020 zijn 60 workshops georganiseerd waaraan 236 medewerkers hebben deelgenomen. Naast de werk-naar-werkbegeleiding wordt ook de instroom in de WW gemonitord met als doel om medewerkers die toch een WW-uitkering aanvragen, blijvend te ondersteunen bij het zoeken naar een nieuwe baan en daarmee de uitkeringskosten te beperken. Bovendien werden voor uitkeringsgerechtigden 11 keer '*Monthly Career Meetings*' georganiseerd, met onderwerpen relevant voor arbeidsmarktwerking zoals '*Bevlogen presenteren*', '*Colour your closet*' (kledingadvies voor sollicitaties), '*How to apply in daily practice*' (voor bètawetenschappers) en '*Pitch*'.

2.4.4 Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim

Arbodienst

Goede arbeidsomstandigheden zorgen ervoor dat mensen gezond en veilig kunnen werken en zijn een belangrijke randvoorwaarde voor duurzame inzetbaarheid voor VU-medewerkers'. Wij hebben een gecertificeerde interne arbodienst, die bestuur, faculteiten en diensten adviseert over arbeidsomstandigheden en duurzame inzetbaarheid van medewerkers, en hen ondersteunt bij de uitvoering van het arbeidsomstandighedenbeleid. De arbodienst is ISO 9001:2015-gecertificeerd. In 2019 is de arbodienst na een externe audit weer gecertificeerd voor een periode van drie jaar.

Preventie

Medewerkers hebben vrij toegang tot het spreekuur van de bedrijfsarts of een arbo-adviseur. Er is veel aandacht voor psychosociale arbeidsbelasting zoals werkdruk, pesten of seksuele intimidatie. Voor individuele medewerkers is informatie over een goede werkplekinrichting beschikbaar. Indien nodig worden zij door de bedrijfsarts doorverwezen voor gespecialiseerde begeleiding of behandeling. Bij problemen rond de inrichting van de werkplek kan met toestemming van de leidinggevende en/of op verzoek van de bedrijfsarts een werkplekonderzoek worden ingezet, waarna bijvoorbeeld een betere werkhouding, meer afwisseling in de werkzaamheden, passend meubilair of aanpassingen aan de computerwerkplek worden geadviseerd. Voor sommige klachten is de oplossing niet eenvoudig, zoals bij klachten over het binnenklimaat. In deze situaties blijven goede communicatie en management van verwachtingen belangrijk.

In het kader van brandpreventie van de gebouwen zijn in 2019 dertien inspecties uitgevoerd. Bouwkundige en technische aanpassingen zijn uitgevoerd om te kunnen voldoen aan de geldende brandveiligheidseisen. Het brandveilig in gebruik nemen van het Nieuwe Universiteitsgebouw is gerealiseerd door intensieve samenwerking van interne en externe betrokkenen. De evenementenorganisatie van de VU is geadviseerd over het (brand)veilig organiseren van evenementen en de daarbij te gebruiken draaiboeken.

Flexibel werken

Wij stellen voor alle VU-medewerkers binnen onze gebouwen een verantwoorde werkomgeving ter beschikking, inclusief passende apparatuur.

De Wet flexibel werken (Wfw) geeft werknemers het recht op flexibel werken. Medewerkers kunnen een verzoek indienen voor aanpassing van de arbeidsduur, werktijden en arbeidsplaats. Flexibel werken kan een instrument zijn voor het beheersen van de individuele werkdruk.

Beleidskader Veiligheid & Gezondheid en risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E)

In 2019 is het Beleidskader Veiligheid en Gezondheid (V&G) VU en de Notitie over de gewijzigde aanpak werkwijze Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) VU vastgesteld. Taken en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen rondom veilig en gezond werken zijn nu overzichtelijker beschreven en makkelijker te vinden. Een goed preventief beleid beperkt onder meer gezondheidsrisico's, ziekteverzuim, ongevallen en het ontstaan van beroepsziekten.

Bedrijfsmaatschappelijk werk

Het bedrijfsmaatschappelijk werk biedt medewerkers kortdurende begeleiding om een oplossing te vinden voor werkgerelateerde en/of privéproblemen die van invloed zijn op het werk. Daarnaast adviseert het bedrijfsmaatschappelijk werk het management en neemt deel aan het expertteam zorgwekkend gedrag en aan sociaal medische teams. Het doel is arbeidsongeschiktheid te voorkomen en de duur te verkorten.

In 2019 deden 99 medewerkers een beroep op het bedrijfsmaatschappelijk werk (78 in 2018). In totaal werden 285 gesprekken gevoerd. Bij de 99 cliënten was sprake van 170 werkproblemen en 116 privéproblemen. In 2019 ging het in 65 procent van de gevallen om preventieve gesprekken, waarbij de cliënten niet arbeidsongeschikt waren op het moment van aanmelding.

Aantal meldingen werkgerelateerde problemen	2019
Arbeidsinhoud (werkdruk, functioneringsproblemen, loopbaanproblemen e.d.)	69
Arbeidsverhoudingen (samenwerkingsproblemen met de leidinggevende of collega's, ongewenste omgangsvormen, gebrekkige communicatie en ondersteuning en onvoldoende waardering e.d.)	66
Arbeidsomstandigheden (kwaliteit/veiligheid werkplek, fysieke belasting e.d.)	4
Arbeidsvoorwaarden (salaris, werktijden, scholing e.d.)	11
Verandering/reorganisatie (verandering taak/functie, opheffen functie, ontslag, verandering automatisering e.d.)	20

Meldingen werkgerelateerde problemen

Bij de meldingen van privéproblemen ging het met name om psychische, relationele en lichamelijke problemen, assertiviteit en werk/privébalans.

Werkdruk en werkstress

In 2019 zijn diverse bijeenkomsten voor medewerkers georganiseerd rond onderwerpen als mindfulness en stresshantering. Daarnaast zijn in het kader van de Week zonder werkstress (*Relax and Reload*) zowel VU-breed als per faculteit en dienst verschillende activiteiten georganiseerd om stress tegen te gaan. Zo waren er tai chi en yoga lessen, mindfulness sessies, lunchwandelingen, stoelmassage en podcasts met VU-wetenschappers die vertelden over hun onderzoek naar stress. Ook konden medewerkers hun lichamelijke fitheid laten doormeten.

Vertrouwenspersoon ongewenste omgangsvormen voor medewerkers

In 2019 is een tweede (mannelijke) centrale vertrouwenspersoon voor medewerkers aangesteld. Daarnaast is er per faculteit en dienst minimaal één decentrale vertrouwenspersoon aangesteld. De centrale en decentrale vertrouwenspersonen komen vier keer per jaar bijeen voor overleg. In 2019 is gewerkt aan een betere bekendheid van de vertrouwenspersonen.

In 2019 hebben zich totaal 59 medewerkers bij de VU vertrouwenspersonen (centraal en decentraal) gemeld. In 2018 waren er 28 meldingen. Eén melding is uitgemond in een officiële klacht bij het College van Bestuur. Meldingen behelsden onder andere: intimidatie door leidinggevenden; algemene intimidatie; pesten; racistische opmerkingen; niet integer handelen; seksuele intimidatie; agressie; sociale veiligheid en arbeidsconflicten.

Eenheid	%
FRT	3,8
FGW	2,8
RCH	3,2
ACTA	5,9
FGB	2,7
FSW	2,7
SBE	1,3
Bèta	2,2
UBVU	4,7
SOZ	4,8
C&M	8,4
IT	5,9
FCO	4,5
BZ	3,3
HRMAM	4,3
FIN	8,3
VU totaal	3,4
Diensten	5,5
Faculteiten	2,8

Ziekteverzuim VU per eenheid

Medewerkers die zich hebben ziekgemeld, worden tijdens het ziekteverzuim begeleid door de bedrijfsarts. Tijdens het spreekuur komen werk-gerelateerde en medische oorzaken van verzuim aan de orde, evenals adviezen over behandeling en re-integratie. Naast het verzuimspreekuur houdt de bedrijfsarts een arbeidsgezondheidskundig ('preventief') spreekuur, waar medewerkers op eigen initiatief hun gezondheid en arbeidsomstandigheden kunnen bespreken zonder ziekgemeld te zijn. Indien nodig volgt een advies om bijvoorbeeld arbeidsomstandigheden aan te passen, een werkplekonderzoek te verrichten of bepaalde begeleiding in te zetten. De medewerkers van de VU zijn goed op de hoogte van deze mogelijkheid voor een arbeidsomstandighedenspreekuur, er wordt regelmatig gebruik van gemaakt.

De licht dalende trend uit 2018 van het gemiddelde verzuimpercentage van de VU (inclusief ACTA, heeft zich doorgezet en is in 2019 gedaald naar 3,4% (2018: 3,7 procent). Het verzuim bij de diensten (5,5%) is gelijk gebleven en de daling heeft plaats gevonden bij de faculteiten (van 3,1% naar 2,8%).

In 2019 zijn er verdere stappen gezet in het optimaliseren en (waar mogelijk) uniformeren van de dienstverlening om leidinggevendenden beter te ondersteunen bij ziekte van een medewerker. Zo zijn onder meer de geautomatiseerde notificaties duidelijker en concreter gemaakt en werd een pilot gestart met de coördinator langdurig verzuim die medewerkers en leidinggevendenden ondersteunde bij de processen rond langdurig verzuim. Deze pilot is positief geëvalueerd: een dergelijke coördinator heeft een toegevoegde waarde, onder meer doordat de regels in het traject van de Wet verbetering Poortwachter steeds strikter worden. Het wordt steeds belangrijker om niet alleen goede afspraken te maken, maar deze ook vast te leggen en de termijnen voor bijvoorbeeld het laten verrichten van een arbeidsdeskundig onderzoek of het inzetten van het tweede spoor goed te monitoren.

Ziekteverzuim Faculteiten

Wetenschappers met leidinggevende taken hebben een omvangrijk takenpakket waardoor er sprake is van een kwetsbare balans tussen de afzonderlijke taken. Veel medewerkers ervaren een hoge werkdruk met risico op overbelasting. Ook in 2019 speelde dit probleem waarbij het spanningsveld tussen onderwijs geven en onderzoek doen regelmatig aan de orde kwam. Het is dan ook niet verbazingwekkend dat veel verzuim wordt veroorzaakt door psychische klachten. De trends die het afgelopen jaar veel in het nieuws waren (uitval door psychische klachten als gevolg van de hoge werkdruk in de academische wereld) zijn ook bij de VU herkenbaar. Zeker bij mensen die aan het begin van hun carrière staan is aandacht hiervoor ook van belang.

Ziekteverzuim Diensten

Bij de diensten is het verzuimpercentage (gemiddeld 5,5 procent) hoger dan bij faculteiten (gemiddeld 2,8 procent). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat medewerkers bij diensten minder regelmogelijkheden hebben om bijvoorbeeld thuis te werken of de werktijden aan te passen vanwege het dienstverlenend karakter aan de organisatie. Aandacht hiervoor blijft van belang om overbelasting en uitval te voorkomen. Bij enkele diensten is het verzuim afgenomen in 2019 en bij andere juist toegenomen. Het verlagen van het verzuim staat bij diensten hoog op de agenda en er worden gerichte acties ingezet.

2.4.5 Veiligheid en privacy

Versterking van onze integrale veiligheidszorg

Als maatschappelijk betrokken instelling, volgen wij bij de VU nauwgezet de veranderingen in de wereld en in de directe omgeving van de universiteit. Maatschappelijke en technologische ontwikkelingen hebben direct invloed op de situatie van onze instelling. Nieuwe ontwikkelingen, weten wij als geen ander, bieden kansen voor exploratie, maar ook risico's. Door het open karakter van ons instituut, zijn wij in belangrijke mate een *'spiegel van de samenleving'*. We zijn als organisatie dan ook zeker niet immuun voor veranderingen in risico's en risicoperceptie.

We merken we dat onze omgeving steeds hogere eisen stelt aan het niveau en de kwaliteit van onze veiligheid en zelfredzaamheid. Denk hierbij aan (Nederlandse en internationale) studenten, aan lokale veiligheidspartners (gemeente en brandweer) of aan het Ministerie van Onderwijs. Daarnaast wordt nadrukkelijker aandacht besteed aan kwesties rond verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid. Wij dragen actief bij aan de veiligheid en de veiligheidsbeleving van alle aan de universiteit verbonden medewerkers, studenten en anderen bij de VU betrokken aanwezigen op de campus. Daarbij strekt zich in toenemende mate onze verantwoordelijkheid ook uit naar studenten, die in het kader van exchangeprogramma's, in het buitenland vertoeven. Daarbij moet worden vastgesteld dat er geen sprake is van onveiligheid, maar dat het een voortdurend aandachtspunt is om onze veilige omgeving te kunnen blijven waarborgen. Wij beschouwen veiligheid dan ook als een randvoorwaarde voor een goed academisch klimaat waarbinnen betrokkenen zich ongehinderd kunnen ontplooiën. Voor het functioneren van de VU is het immers essentieel dat er in alle opzichten sprake is van een veilige studeer-, onderzoeks- en werkomgeving.

Veiligheidsvisie Gastvrij en Alert

De bestuurlijke veiligheidsvisie *'Gastvrij en Alert'* is in 2019 geactualiseerd. Deze visie is vertaald naar een beleid waarin veel aandacht is voor proactieve en preventieve maatregelen op alle veiligheidsdomeinen (fysieke veiligheid, sociale veiligheid, informatiebeveiliging en privacy) en het veiligheidsbewustzijn. Wij nemen niet alleen maatregelen, maar investeren ook in het gesprek op de universiteit over verschillen in opvattingen.

Commissie Integrale Veiligheid

De Commissie Integrale Veiligheid (CIV) heeft een *'Business Control Framework Integrale veiligheid'* opgesteld. De commissie is in 2019 vijfmaal bijeen geweest. Eind 2019 heeft het CvB het besluit genomen om een Chief Security Officer (CSO) aan te stellen die de CIV voorziet. De CSO heeft een coördinerende, adviserende en monitorende rol waarbij de beleidsverantwoordelijkheid in de lijn primair ligt bij de betreffende organisatie-eenheden.

Integrale Bedrijfsnoodorganisatie VU Campus

De Integrale Bedrijfsnoodorganisatie VU Campus is (iBNO) ingericht om de werkwijzen van de bestaande bedrijfsnoodorganisatie te stroomlijnen. Faculteiten, diensten en de BHV-organisatie hebben ieder voor hun specifieke risico's een noodplan opgesteld; het iBNO-rompdocument verbindt deze decentrale noodplannen. Tezamen met de noodplannen van de eenheden vormt dit rompdocument het Integrale Bedrijfsnoodplan VU. Bij organisatie in rust werken FCO en HRMAM op dit beleidsthema nadrukkelijk samen om de continuïteit in de iBNO te waarborgen. Het *Calamiteitenprotocol extreem weer ('code rood')* is daar een voorbeeld van en is in 2019 uitgewerkt. Het protocol beschrijft een handelswijze hoe er door de VU met 'code rood' wordt omgegaan voor medewerkers en studenten.

Het inzetten van de bedrijfsnoodorganisatie kan op verschillende niveaus: operationeel, tactisch of strategisch. Binnen de bedrijfsnoodorganisatie wordt indien nodig opgeschaald naar het bovenliggende niveau. In 2019 is er op verschillende niveaus en met diverse casussen geoefend.

Samenwerking met veiligheidspartners

De VU is inmiddels twee jaar aangesloten bij het veiligheidsplatform Uilenstede en heeft het platform uitgebreid met een communicatieoverleg waardoor studenten beter bereikt worden. Wij zijn ook aangesloten bij het Veiligheidsoverleg Studentenhuisvesting Amsterdam, met als gesprekspartner de Gemeente Amsterdam, woningcorporaties en instellingen voor hoger onderwijs. Deze samenwerking is geïntensiveerd naar aanleiding van signalen van onveiligheid bij de verschillende studentencomplexen, zoals de Spinozacampus. Wij doen als VU ook mee in het Platform Integrale Veiligheid Hoger Onderwijs. Daarnaast onderhouden we contacten met diverse (veiligheids)organisaties uit de omgeving en nemen we deel aan het veiligheidsplatform Zuidas.

Bedrijfshulpverlening

Wij hebben, conform de Arbowet, een goed functionerende bedrijfshulpverlening (BHV)-organisatie met voldoende opgeleide BHV'ers die over adequaat materiaal beschikken. Het opleidingsniveau van de BHV'ers blijft op peil door nascholing en trainingen. Daarnaast geven BHV-instructeurs blusinstructies aan eerstejaarsstudenten van de bètafaculteit, en worden afdelingen op verzoek voorgelicht over wat te doen bij calamiteiten.

Opleiding ontruimers	Basisopleiding	17
	Herhaling	75
VURIT-oefeningen	Intern	62
	Extern oefencentrum	59
Blusinstructie eerstejaarsstudenten Bètafaculteit		837
Ademluchtopleiding		8
Gebouwontruimingen	Griffioen / Sportcentrum	
	RNC/Cyclotron	
	The Basket	
	Transitorium Kinderrijk	5

Nascholing, training BHV en ontruimingen in 2019

De BHV'ers van de VU hebben in 2019 bijgedragen aan een grote oefening van de brandweer op de VU-campus. De focus lag op het oefenen met specifiek materiaal en het gaspakkenteam voor de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen. Met deze oefendag heeft de VU een positieve bijdrage geleverd aan de geoefendheid van de brandweer én de eigen BHV.

Fysieke incidenten en ongevallen in één database

Medewerkers, bedrijfshulpverleners en studenten kunnen op vertrouwelijke basis melding maken van fysieke en/of sociale incidenten, onveilige situaties en bedreiging, ook via social media. Per 1 januari 2019 zijn alle meldingen van fysieke en sociale incidenten in één database geïntegreerd. In 2019 zijn 103 meldingen gedaan. Bijna de helft van het totaal aantal ongevalsmeldingen betreft onwel worden van studenten of bezoekers (flauwvallen, hart- en buikklasten, etc.) en ongevallen zonder of met gering letsel. Incidenten met onwel worden zijn in het algemeen niet arbeidsgerelateerd. Er zijn geen meldingen gedaan over arbeidsongevallen naar de Inspectie SZW.

Soort melding	
brand, automatische brandmelding	7
gevaarlijke stof	1
ongeval met (ernstig) letsel	32
prikincidenten	3
onveilige situatie	6
onwel	45
overig	3
technisch	6

Gemelde incidenten in 2019

Sociale veiligheid

In 2019 was er veel landelijke aandacht rondom het thema ongewenst gedrag binnen de Academie. Zo schreven het Landelijk Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren (LNVH) en FNV/VAWO rapporten over ongewenst gedrag en sociale onveiligheid op universiteiten. De VU besteedde hier aandacht aan met o.a. de training 'Oog voor sociale veiligheid', verplicht voor topmanagement en afdelingshoofden, gratis toegankelijk voor alle leidinggevenden. Ook zijn er binnen bijna alle faculteiten en diensten decentrale vertrouwenspersonen aangesteld om het melden van ongewenst gedrag laagdrempeliger te maken voor medewerkers. Daarnaast is het theaterstuk '#MeTooAcademia: the learning curve' verschillende malen opgevoerd voor medewerkers binnen de VU gekoppeld aan een 'active bystander' training, waarin medewerkers worden getraind om ongewenst gedrag niet onopgemerkt voorbij te laten gaan maar er juist op te acteren.

2.4.6 Duurzaamheid op de campus

De VU beheert op systematische wijze haar milieubelasting en is continue met de vermindering daarvan bezig. Daarom rapporteert de VU in haar jaarverslagen, grotendeels vanaf 2010, over de ontwikkeling van de milieuprestatie op de thema's: energie en CO2, vervoer en mobiliteit, (afval)water en afval(stoffen) inkoop en social return en eten en drinken. Alle verbruiksgedaten, prestatie-indicatoren en omrekeningen naar footprints worden ook opgenomen in het milieubarometerrapport. Juist om ontwikkelingen zichtbaar te maken, zijn ook de gegevens van de afgelopen vier jaar onderdeel van het Milieubarometerrapport Vrije Universiteit.

Energie	2017	2018	2019
Energieverbruik (berekend als ingekocht elektra, gas, gasolie, warmte en koude)	397.944 GJ	431.474 GJ	432.359 GJ
waarvan elektra preferent (zelf opgewekt met WKK)	10.497 MWh	37.561 MWh	10.455 MWh
waarvan elektra niet- preferent	27.403 MWh	1.108 MWh	26.798 MWh
waarvan warmte (HT/LT/RW)	49.892 MWhth	50.649 MWhth	48.316 MWhth
waarvan ingekochte koude	4.859 MWhth	5.562 MWhth	4.934 MWhth
Totale gasverbruik	129.430 m ³	133.158 m ³	121.983 m ³
Behaalde verbetering energie-efficiency	2,47% in de gebouwen 17,63% opwek bij het CCE	2,13% in de gebouwen 6,66% opwek bij het CCE	
Water			
Totale waterverbruik	124.417 m ³	134.877 m ³	119.402 m ³
T.o.v. vorig jaar	+0,07%	+8 %	-11 %
Afval			
Totale afvalproductie	1.046 ton	1.221 ton	1.277 ton
waarvan gevaarlijk afval	70 ton	58 ton	75 ton
waarvan bedrijfsafval	975 ton	1.142 ton	1.277 ton
T.o.v. vorig jaar	- 15 %	+ 16 %	+ 4,4 %
Vervoer			
Totale aantal medewerkers-km	240.000.000 km	255.110.000 km	272.635.000 km
waarvan fiets/voet	15.400.000 km	16.110.000 km	17.080.000 km
waarvan OV	198.000.000 km	211.400.000 km	226.175.000 km
waarvan auto	26.200.000 km	27.600.000 km	29.380.000 km
T.o.v. vorig jaar	- 0,4 %	+ 6 %	+ 6,9%

Footprint van de VU-Campus

Energie Masterplan

VU en VUmc voeren het Energie Masterplan 2035 uit. Hierin is de transitie van de energiehuishouding naar een duurzame VU-campus beschreven. VU en VUmc werken er hard aan om in 2035 fossielvrij te zijn, dat is 100 procent aardgasvrij in combinatie met 100 procent duurzaam opgewekte elektriciteit. In de periode tot 2021 wordt al ruim M€21 geïnvesteerd in energiemaatregelen, zoals verdere optimalisatie van noodstroomvoorzieningen en van warmtekoudeopslag. In de periode tot 2035 worden alle turbines en ketels uitgefaseerd die door aardgas worden aangedreven. Het beleid van de gemeente Amsterdam is aardgasvrij te zijn vanaf

2050. De Meerjarenaafspraken Energie-efficiency (MJA) met de overheid schrijven voor dat de VU jaarlijks minimaal twee procent energie-efficiencywinst moet behalen. Daarmee ligt de VU op koers om de doelstelling van 2020 te halen: 30 procent energiebesparing ten opzichte van 2005. Daarmee zijn we 'Paris Proof' en dragen we ruimschoots bij aan onze aandeel in de reductie van de broeikasgassen.

Vervoer en mobiliteit

In de afgelopen jaren heeft de VU maatregelen genomen om het woon-werkverkeer en zaken- of dienstenverkeer te vergroenen. De komende jaren zet de VU zich in om de voorzieningen voor fietsers en elektrisch vervoer te verbeteren (aantal plaatsen, oplaadpunten, uitbreiding aantal lockers, douches etc). Wij voeren een groen vervoersbeleid en spannen ons in om het autogebruik te ontmoedigen. Het parkeerbeleid is restrictief waarbij een werknemer alleen een parkeervergunning krijgt in bepaalde gevallen; zoals bijvoorbeeld invaliditeit of een slechte OV-verbinding. Ook komen carpoolers in aanmerking voor een parkeervergunning. Fietsen wordt juist gestimuleerd. Er zijn deelfietsen voor VU-pashouders beschikbaar en het gebruik van de eigen fiets voor woon-werkverkeer wordt gesubsidieerd. Zo blijft de campus een aangename plek om prettig te verblijven.

(Afval)water en afval(stoffen)

Op het dak van het Hoofdgebouw van de VU is in 2019 een blauw-groen dak aangelegd. Dat betekent beplanting (groen) en wateropvang (blauw) op het dak. Op het dak zijn lokale grassen en kruiden ingezaaid, kleine vijvers aangelegd voor vogels, en er is een wilde bijenkolonie gehuisvest. Het dak is niet toegankelijk voor publiek. Wetenschappers verbonden aan het Amsterdam Sustainability Institute gebruiken het polderdak ook voor onderwijs en onderzoek. Denk aan onderzoek naar verandering in luchttemperatuur, luchtvochtigheid, waterbalans, isolerende werking en fijnstof/ luchtkwaliteit boven het groene dak, vegetatieontwikkeling over de tijd, etc. Deze nieuwe ontwikkeling om regenwater op te slaan en te gebruiken wordt ook onderzocht vanuit een historisch perspectief van regenwatergebruik in Amsterdam. Vroeger was dit veel gebruikelijker. Zo kan onderwijs en onderzoek bijdragen aan het vergroten van de kennis over groene daken. Bij de VU scheiden wij afval in meer dan 20 fracties. Voor de toekomst wordt nog meer ingezet op het scheiden van kunststoffen uit het restafval en betere afvoer van E-waste. We blijven streven naar een vermindering van de hoeveelheid afvalstoffen door bij het inkopen van goederen eisen te stellen aan terugname van verpakkingen door leveranciers en eisen te stellen aan de verpakkingen zelf om zo bij te dragen aan een meer circulaire economie.

Rookvrije campus

Een deel van het VU-campusterrein, het gebied rondom het 0|2 Labgebouw, ACTA en de Botanische tuin Zuidas, werd samen met het terrein rondom Amsterdam UMC per 1 oktober 2019 rookvrij. In de loop van 2020 wordt de hele campus rookvrij.

2.4.7 Campusontwikkeling

De VU maakt in Zuidas deel uit van een toonaangevend zakelijk en kennisintensief geheel, met woningen en voorzieningen. Hier liggen kansen voor bedrijven en instellingen die zich in de buurt van de VU, Amsterdam UMC en de top van het bedrijfsleven willen vestigen dankzij de hoogwaardige infrastructuur voor wetenschappelijk onderzoek en stedelijke voorzieningen. De dynamische omgeving en goede bereikbaarheid maken de campus interessant voor studenten,

patiënten, onderzoekers en bedrijven. Er is veel aandacht voor het ruimtegebruik door de groei van het aantal studenten, opleidingen en aantal medewerkers. Mogelijke oplossingsrichting liggen niet alleen in het beschikbaar stellen van meer vierkante meters, maar vooral in het effectiever inrichten, inzetten en gebruiken van de beschikbare ruimte om zo de huisvestingslasten niet te veel te laten stijgen.

In de afgelopen periode zijn belangrijke mijlpalen bereikt in de vernieuwing van de campus die hieronder worden uitgelicht.

- De ingebruikname van het Nieuwe Universiteitsgebouw (NU) is in 2019 gestart. Het gebouw is duurzaam, innovatief en multifunctioneel ontworpen en beslaat 31.000 m³. In het gebouw komen onderwijs, wetenschap en bedrijfsleven samen. Studenten en medewerkers van met name de bètawetenschappen gaan hier werken en onderzoek doen. Het atrium op de begane grond wordt een levendige plek waar plaats is voor horecagelegenheden en andere voorzieningen zoals winkels. Onderwijsruimten zijn ook geschikt als theater- en filmzalen. Het NU gebouw is een Smart Building waarbij data ook voor onderzoeksdoeleinden kan worden toegepast. Naast de parkeergarage die in 2019 in gebruik is genomen is er ook een fietsenstalling voor 1.600 fietsen die in april 2020 wordt geopend.
- Het ontwerp van ons nieuwe Onderzoeksgebouw heeft het duurzaamheidscertificaat BREEAM-nieuwbouw ontvangen. Het gebouw behaalde de score excellent. Het Onderzoeksgebouw VU wordt een bèta-medisch Labgebouw en is de volgende stap in de vernieuwing van de bètahuisvesting en onderzoekinfrastructuur.
- Het gebouw MF clustert op termijn bachelor, master- en postacademisch onderwijs en -onderzoek gericht op 'brain, body en behavior' en faciliteert hiermee de samenwerking, kruisbestuiving en ontmoeting en draagt bij aan het VU-brede thema Human Health & Life Sciences. In 2019 is een aantal gebouwdelen verbouwd en vervolgens in gebruik genomen.
- In 2019 zijn de nieuwe SkillsLabs in gebruik genomen voor studenten om te leren infuussprikken, intuberen, bedverplegen, hechten en gipsen, scopisch opereren en reanimeren. De ruimtes bieden alle voorzieningen die nodig zijn om de studenten en cursisten op een adequate manier te onderwijzen en goed voor te bereiden op de praktijk.
- Het gebouw Transitorium is in 2019 verbouwd om de werkomgeving te moderniseren voor een aantal diensten van de VU. De dynamiek van het gebouw is veranderd van een onderwijs- en onderzoeksgebouw, naar een kantoorgebouw. Centraal staat samenwerken en ontmoeten.
- Het duurzaamheidskeurmerk *BREEAM In-Use* is voor de gebouwen AZW en ACTA opnieuw getoetst en verlengd met het predicaat very good.

Nieuwe initiatieven

Visie op studieplekken

Er is een nieuwe visie op studieplekken vastgesteld naar aanleiding van de groeiende populariteit van studeren op de campus. Er zijn ook meer studieplekken gecreëerd.

Amsterdam Performance & Health Centre

In 2019 is gewerkt aan het ambitiedocument *Amsterdam Performance & Health Centre*. Hierin is de visie en ambitie geformuleerd van de vier kennisinstellingen VU, VUmc, HVA en AMC, voor sport, bewegen en gezondheid. In dit ambitiedocument wordt een visie neergezet voor het beoogde kennisinstituut. De planning is dat het huisvestingsplan in 2020 gereed zal zijn zodat er aanvullende besluitvorming kan plaatsvinden en daarna concrete (deel)projecten ontwikkeld kunnen worden.

Profilering VU Science Campus

In 2019 is gewerkt aan het gezamenlijk bepalen van de 'placebrand' (het 'urban canvas') om het gebied verder te profileren als *Innovation District*. Ook is er gewerkt aan het verder uitbouwen van het netwerk/ecosysteem tussen VU, VUmc, overheid en bedrijfsleven.

Wonen op de Campus

De VU heeft in 2019 een verkenning gedaan op de stedenbouwkundige inpassing voor de Torenlocatie op een centrale plek midden op de VU Campus.

Studentenhuisvesting Campus Uilenstede

In 2019 is de gebiedsvisie op Laan van Kronenburg 7A door de gemeenteraad van Amstelveen goedgekeurd. Onderdeel hiervan is onder andere de toevoeging van 2.500 studentenwoningen in het gebied. Laan van Kronenburg 7A vormt daarin een belangrijke locatie omdat daar een deel van die toekomstige woningopgave is voorzien. De VU en studentenhuisvester DUWO hebben principeafspraken gemaakt ten aanzien van het in erfpacht geven door de VU van deze locatie aan DUWO. Deze overeenkomst wordt naar verwachting in 2020 voltooid.

De VU draagt hiermee ook bij aan het convenant 'Studentenhuisvesting Amsterdam 2019-2022' dat VU in 2019 heeft ondertekend samen met andere kennisinstellingen, de gemeente Amsterdam en sociale huisvesters. Daarin is afgesproken om een gezamenlijke inspanning te leveren voor extra studentenhuisvesting in de komende jaren.

H3

Risicomanagement

3. Risicomanagement

Binnen de VU zijn risico's geen zaken die altijd vermeden moeten worden, maar is risicomanagement een integraal en onmisbaar onderdeel van het op een beheerste en weloverwogen manier realiseren van doelen. Risicomanagement is bij de VU een belangrijk bestuurlijk aandachtspunt en een vast onderdeel in de planning- en controlcyclus. Voor het goed functioneren van risicomanagement is een cultuur waarin verantwoordelijkheid wordt genomen en waarin men elkaar vertrouwt en aanspreekt belangrijker dan de aanwezigheid van een veelheid aan regels en procedures die slechts schijnveiligheid bieden.

Om risico's effectief te signaleren, te bespreken en te beheersen, is het helder formuleren van strategische doelen van belang. Dit vindt voor de VU als geheel plaats in het instellingsplan en in de jaarplannen, en voor de eenheden in de eigen jaarplannen. Eén maal per twee jaar worden VU-breed en jaarlijks door de decentrale eenheden risicobijeenkomsten gehouden om gezamenlijk de belangrijkste actuele risico's te benoemen en te prioriteren. Daarbij wordt aangegeven in welke mate aan belangrijke risico's voldoende dan wel nog onvoldoende aandacht wordt besteed.

Het risicomanagement wordt verder geborgd door activiteiten op het gebied van control en audit. In de jaarplannen van de eenheden zijn risicoparagrafen opgenomen die in het verdere verloop van de planning en control cyclus worden gevolgd met betrekking tot ontwikkeling en beheersing van risico's.

Verdere ontwikkeling van risicomanagement

Wij streven naar continue verbetering van het risicomanagement binnen de VU. Een belangrijk aandachtspunt in 2020 is de inventarisatie van risico's en beheersmaatregelen in relatie tot het implementeren van de nieuwe Strategie 2020-2025. Door middel van workshops en besprekingen in de loop van 2020 zullen de leden van het CvB, de directeuren bedrijfsvoering, de directeuren van diensten en de decanen hierin betrokken zijn. Doel is om een risicoparagraaf op te stellen bij het implementatieplan Nieuwe Strategie. Verder zal in 2020 aandacht worden gegeven aan de verdere ontwikkeling van risicomanagement op het gebied van onderzoekskwaliteit en valorisatie, naar analogie van het risicomanagement inzake de onderwijskwaliteit. In 2020 zal ook worden gestart met het gebruik van een tool voor risicomanagement waarmee de kwaliteit en continuïteit van het risicomanagementproces verder kan worden geprofessionaliseerd en geborgd. Daarnaast maakt deze tool het gemakkelijker om in de organisatie risico's binnen eenheden te consolideren tot VU-brede risico's en deze te analyseren en te volgen.

Risicobereidheid

Met ingang van 2017 is binnen de VU onze risicobereidheid geformuleerd in zogeheten risicobereidheidsverklaringen of *'risk appetite statements'*. De risicobereidheid of *'risk appetite'* is de mate waarin de VU bereid is risico's te nemen in de realisatie van haar (strategische) doelstellingen.

De risicobereidheid van de VU is bij het opstellen van dit jaarverslag opnieuw beoordeeld, maar niet gewijzigd. De mate waarin de VU bereid is risico's te lopen bij de realisatie van haar doelstellingen verschilt per doelstelling, onderwerp en per risicocategorie.

Hierna volgt een overzicht van de risicobereidheidsverklaringen van de VU:

Onderwerp	Risicocategorie	Risicobereidheid	Toelichting
Strategisch	Strategisch	Gematigd	De VU is bereid gematigde risico's te nemen bij het nastreven van haar ambities zoals verwoord in het instellingsplan Strategie 2020-2025. We zoeken steeds de balans tussen onze maatschappelijke functie van onderwijs en onderzoek enerzijds (lage risicoacceptatie) en onze valorisatie ambities en initiatieven voor innovatie van onderwijs en onderzoek voortvloeiend uit onze profielthema's (hogere risicoacceptatie) anderzijds.
Financieel	Vermijdbaar Extern	Laag	De VU stuurt op een solide financiële positie om primair de continuïteit van onderwijs en onderzoek inclusief ondersteuning te waarborgen en secundair de toegang tot de financiële markten zeker te stellen. De VU is niet bereid risico's te lopen die de convenanten met onze externe financiers en de signaleringgrenzen van de onderwijsinspectie in gevaar brengen.
Operationeel	Vermijdbaar	Laag	De VU richt zich vooral op het behoud van de continuïteit van onze primaire en ondersteunende processen. We streven ernaar de risico's die deze continuïteit in gevaar kunnen brengen zoveel mogelijk te beperken. Onze risicoacceptatie is in dit verband dan ook laag. Voorbeelden zijn personeel, huisvesting, IT-infrastructuur, facilitaire ondersteuning en (financiële) informatievoorziening.
Compliance	Vermijdbaar Extern	zeer laag tot nul	De VU streeft ernaar te voldoen aan alle van toepassing zijnde wet- en regelgeving. We hebben daarbij speciale aandacht voor wet- en regelgeving op het gebied van onderwijs- en onderzoekskwaliteit, integrale veiligheid, aanbestedingen, financial reporting, data- en cyberveiligheid en privacybescherming. We hanteren een 'zero tolerance' beleid bij omkoping en corruptie, fraude en alle andere vormen van (illegaal) ongewenst gedrag. Hierbij realiseren we ons dat een risicobereidheid van "nul" niet garandeert dat elke overtreding kan worden uitgesloten. Daarom is de bereidheid "zeer laag tot nul".

Belangrijkste risico's

Wij onderscheiden risico's die structureel om aandacht vragen en specifieke risico's die op dit moment actueel zijn, maar na verloop van tijd naar verwachting minder belangrijk zullen worden in termen van bewaking en te nemen (extra) maatregelen.

Structurele risico's

Binnen de VU wordt *structureel* aandacht besteed aan signalering en beheersing van vermijdbare en externe risico's op het gebied van onderwijskwaliteit (binnen de cyclus onderwijskwaliteitszorg), integrale veiligheid (binnen de desbetreffende eenheden en gecoördineerd door de commissie integrale veiligheid), wetenschappelijke integriteit, data- en cyberveiligheid (IT), privacybescherming (Bestuurszaken), compliance en fraude (o.a. Bestuurszaken, Financiën).

Onderdeel van het VU-Beleid t.a.v. integrale veiligheid is ook het Pandemie protocol governance t.a.v. crisismanagement. Ten tijde van het opstellen van dit jaarverslag worden vanwege de COVID 19 (Corona virus) crisis, zowel dit protocol als de crisismanagement aanpak ten volle benut.

Voortdurende aandacht is er ook voor externe risico's die voortkomen uit mogelijke veranderingen van het rijksbeleid op het gebied van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. Dit betreft niet alleen de bekostiging, maar zeker ook wet- en regelgeving inzake het WO en inzake studiefinanciering en dergelijke. Veranderingen daarin kunnen grote gevolgen hebben voor de instelling. Het rijksbeleid wordt dan ook in samenwerking met de VSNU nauwlettend gevolgd; waar nodig wordt actief met de politiek gecommuniceerd om voor de VU nadelige gevolgen van het rijksbeleid te voorkomen of op te heffen.

Specifieke risico's

Uit de recente risico-inventarisaties komen voor de VU als geheel ook een aantal belangrijke specifieke risico's naar voren. De specifieke risico's worden ingedeeld naar drie hoofdgroepen:

- Strategische risico's, met betrekking tot het behalen van strategische doelen
- Vermijdbare risico's, met betrekking tot continuïteit en de kwaliteit van de primaire en ondersteunende processen
- Externe risico's, met oorzaken van buitenaf

Dit onderscheid is van belang omdat de verschillende risicogroepen ook om een van elkaar verschillende manier van beheersing vragen. In de tabel aan het einde van dit hoofdstuk worden per hoofdgroep de risico's beschreven conform de binnen de VU gehanteerde risicosystematiek, waarbij per risico tevens de relevante aspecten, waaronder de ontwikkeling van het risico, genomen maatregelen en risicobereidheid, worden weergegeven.

Corona virus

Ten tijde van het opstellen van dit bestuursverslag wordt de mondiale samenleving tot in haar kern geraakt door een crisis als gevolg van het Coronavirus. Deze crisis heeft in de eerste plaats ernstige gevolgen en risico's voor de volksgezondheid en ons zorgstelsel. Voor de VU heeft deze crisis grote gevolgen voor de manier waarop wij invulling geven aan ons werkgeverschap en aan onze kernactiviteiten, onderwijs, onderzoek en valorisatie. De hele VU-gemeenschap wordt hierdoor zeer ernstig geraakt. Op slagvaardige en veerkrachtige wijze transformeren we onze activiteiten naar werken en studeren op afstand. Toch verwachten we dat sommige studenten studievertraging zullen oplopen. Ons onderzoek wordt waar mogelijk gecontinueerd en waar nodig vertraagd. Het Coronavirus heeft op dit moment weliswaar een grote impact op de VU en leidt tot een hoge mate van onzekerheid naar de toekomst, maar heeft op basis van onze huidige kennis geen invloed op de continuïteitsveronderstelling van Stichting VU. Onze belangrijkste batenstromen bestaan uit Rijks- en overige overheidsbijdragen, ook waar het gaat om baten van werk voor derden (NWO en EU). Tegenover de extra kosten die de alternatieve onderwijsvormen en andere manier van werken met zich meebrengen, staan ook kostenbesparingen en bijsturing van kosten.

Er zijn ook risico's op de middellange en lange termijn, afhankelijk van de vraag hoe lang het virus actief zal zijn, hoeveel schade het zal aanrichten en hoeveel tijd en inspanning nodig is om wereldwijd weer een normale situatie te bereiken. Daarbij kan de economische gevolgschade van het virus leiden tot een economische recessie die tot eigenstandige risico's leidt.

De aandacht die het risicomanagement van de VU aan dit onderwerp geeft, is weergegeven in onderstaande risico-inventarisatie binnen de categorie externe risico's. Het effect dat de gevolgen van de Coronacrisis op zijn beurt weer heeft op andere risico's (bijvoorbeeld spanning op de arbeidsmarkt neemt mogelijk af door crisis en ook mogelijk lagere instroom op studentenaantallen die druk op huisvesting beperkt), is nog niet verwerkt in de overige risico's.

Brexit

Ten opzichte van de risico-inventarisatie in het VU Jaarverslag 2018, is het risico inzake de gevolgen van Brexit komen te vervallen. Een inventarisatie van de mogelijke impact van een harde Brexit voor de VU geeft op dit moment geen aanleiding tot het nemen van extra maatregelen. Desondanks wordt het verloop van de nu lopende Brexit onderhandelingen nog gevolgd in het komende jaar totdat de exacte condities waaronder de Brexit daadwerkelijk wordt geëffectueerd duidelijk zijn.

Inventarisatie en analyse van de belangrijkste risico's

Strategische risico's									
Nr	Categorie	Risico	Beschrijving	Mogelijke Impact	Trend	Trendverklaring	Risico-bereidheid	Maatregelen	Link met strategische doelstellingen
1	Strategisch	Personeel	Er is opnieuw sprake van forse toename van de studenteninstroom. Daarnaast doen vernieuwingen in onderwijs, onderzoek en ondersteunende processen een groot beroep op het aanpassingsvermogen van het personeel. De arbeidsmarkt wordt in de breedte krapper, waardoor veel vacatures langer open staan. Dit bij elkaar kan leiden tot hoge werkdruk met als gevolg ziekteverzuim, onvrede en personeelsverloop.	Discontinuiteit van reguliere primaire en ondersteunende processen, maar ook van sommige vernieuwingsprocessen.		Het risico was stabiel maar neemt weer iets toe door verdere groei van de instroom en krap blijvende arbeidsmarkt	Laag	(1) Intensivering van werving van personeel (2) Strategische personeelsplanning (SPP) (3) Actieve signalering en beperking van te hoge werkdruk m.b.v. in samenspraak met medezeggenschap opgestelde werkdruk matrix (4) Inzet op duurzame inzetbaarheid van medewerkers (5) Extra aandacht voor dit onderwerp in de BO-cyclus	Een moderne, sterke en toekomstbestendige Vrije Universiteit.
2	Strategisch	Campus-ontwikkeling	De belangrijkste risico's zijn op dit moment: (1) De toename van de studenteninstroom is hoger dan verwacht, daarnaast is sprake van groei door zwaartekracht- en sectorplangelden. Dit betekent een grotere behoefte aan ruimte voor studenten en personeel dan tot nu toe was voorzien met als risico ondercapaciteit. (2) Daarnaast heeft de huidige marktsituatie ook hogere prijzen tot gevolg in de bouwsector met als risico overschrijding van projectbudgetten en/of financieringsknelpunten.	(1) Knelpunten bij de logistieke uitvoering van de onderwijs- en onderzoeksprocessen. (2) Ontevreden studenten en personeel. (3) Hogere exploitatielasten als gevolg van hogere investeringen en/of kosten van extra huur van ruimte.		Het risico is toegenomen door groei van de vraag naar ruimte en kostenstijgingen in de bouwsector.	Laag	(1) Inspanningen om bezetting te optimaliseren worden voortgezet, waarbij flexwerken moet leiden tot efficiënter ruimtegebruik. (2) Daarnaast kunnen specifieke ruimtes zoals labruimte in sommige gevallen effectiever worden ingericht en ingezet. (3) Zoveel mogelijk vermijden van leegstand van ruimtes. (4) Frequente actualisering van gekwantificeerde meerjarige ruimte- en financieringsbehoefte op basis van ramingen van studenten- en personeels-aantallen en prijsontwikkelingen in de bouwsector. (5) Indien nodig huur van ruimte.	(1) Versterken van het unieke locatieprofiel van de VU-campus in de Amsterdam Kennis Metropool, internationaal, inhoud gedreven en gastvrij. (2) Bieden van een aantrekkelijke studeer- en werkomgeving voor studenten en medewerkers. (3) Bieden van een aantrekkelijke vestigingsplaats voor samenwerkingspartners.
3	Strategisch	Samenwerkingsverbanden	Op het gebied van geneeskunde (via VUmc/AMC) neemt de samenwerking met de UvA toe, op bèta-gebied vinden veranderingen plaats. Nieuw is de samenwerking met de TU-Twente. Door middel van de samenwerking wordt voor alle partijen voordeel beoogd en verwacht. De administratieve organisatie, financiën, logistiek en de operatie van de samenwerkingen zijn complex door verschillende organisaties, systemen en kostprijsmodellen.	(1) Verschillen van inzicht en fricties tussen betrokkenen in de samenwerking. (2) Onzekerheden over instroom en gebrek aan evenwicht inzake ingeschreven studenten. (3) Hiaten in de uitvoering met als gevolg slechte beoordelingen, ontevreden studenten en reputatieschade. (4) Te grote afhankelijkheid van externe partners.		De Instroom BSC ME met Twente is naar verwachting. Met de UvA is een nieuwe verreken-systeematiek overeen gekomen. De afbouw van de Joint Degrees Informatica wordt komend jaar aangepakt. Met VUmc zijn op een aantal gebieden zoals kostenverrekeningen en investeringen recent duurzame afspraken gemaakt.	Gematigd	(1) Op CvB niveau het wederzijds commitment bewaken inzake evenwicht in samenwerkingsverbanden (aantallen studenten, financiën, participatie docenten). (2) Sterk leiderschap over de projectorganisaties en over de reguliere uitvoering. (3) Heldere vastlegging van afspraken. (4) Transparante business-cases en verslaglegging van voortgang en resultaten van samenwerking voor beide partners. (5) Alternatieve opties open houden zolang dat nodig is.	Samenwerking met andere instellingen ten behoeve van excellent onderwijs, onderzoek en valorisatie, maar daarbij opererend vanuit eigen kracht.

Vermijdbare risico's										
Nr	Categorie	Risico	Beschrijving	Mogelijke Impact	Trend	Trendverklaring	Risico-bereidheid	Maatregelen	Link met strategische doelstellingen	
1	Vermijdbaar	Compliance m.n. op het gebied van privacy-wetgeving	Met name op het gebied van actuele privacywetgeving (AVG), veranderingen in de archiefwetgeving en effecten van de wet open overheid (WOO). Naleving vraagt om belangrijke aanpassingen in administratieve processen en menselijk gedrag.	Regels worden ongewild niet nageleefd met privacy schending, boetes en reputatieschade als mogelijke gevolgen.		Risico neemt iets af door toegenomen VU brede risicobewustzijn en kennis inzake deze materie, door genomen maatregelen in systemen en regelgeving, en door extra aangestelde expertise met name bij BZ.	Zeer laag tot nul	(1) De formatie voor advies en toezicht op gebied van privacybescherming is versterkt en uitgebreid. (2) Processen en procedures zijn en worden nog verder doorgelicht op kwetsbaarheden en vervolgens aangepast. (3) Langs de lijnorganisatie en via de Commissie Integrale Veiligheid wordt verder gewerkt aan hogere bewustwording inzake privacy risico's. (4) Toegang tot informatie-systemen is en wordt verder extra beveiligd.	De VU acht veiligheid van persoonsgegevens, en naleving van wet-regelgeving van zeer groot belang.	
2	Vermijdbaar	Beheersing en informatievoorziening	Bij de vernieuwing van de bedrijfsvoering is eerst de personeelssamenstelling en de organisatiestructuur aangepast, maar het goed inregelen van de systemen en het integreren van (keten-) processen voor informatievoorziening is nog niet afgerond.	Ontijdige en/of onvolledige stuur-informatie leidt tot vertraging en/of onjuiste besluitvorming. Dit schaadt de effectiviteit van primaire en ondersteunende processen.		In 2019 is grote progressie geboekt bij de verbetering van de managementinformatie in het BI traject t.a.v. zowel HR, Financiën en Onderwijsinformatie.	Laag	1. Realisatie van het Management Informatie (MI) project aangestuurd door een brede stuurgroep o.l.v. directeur Financiën met vertegenwoordigers van alle betrokken diensten en een vertegenwoordiger van faculteiten. Uitvoering grotendeels gerealiseerd door IT per einde 2019. 2. In het ERP-vervangstraject wordt hier expliciet op voortgebouwd en aandacht besteed aan data-architectuur en master data-management.	Een doeltreffende besturing op alle niveaus in de organisatie.	
3	Vermijdbaar	Informatie-technologie (IT)	De belangrijkste actuele risico's op IT-terrein liggen op het gebied van: (1) Snel gaande ontwikkelingen ten aanzien van Informatie-technologie brengen risico's met zich mee ten aanzien van het VU-breed tijdig en voldoende kunnen maken van de digitale transitie. (2) Cyberdreigingen en informatiebeveiliging.	(1) Er ontstaat achterstand van de VU op het gebied van digitalisering ten opzichte van andere instellingen en er kan onvoldoende worden ingespeeld op nieuwe kansen. (2) De vertrouwelijkheid van gegevens wordt aangetast, gegevens kunnen worden gemanipuleerd, continuïteit van processen kan in gevaar komen.		De stijging van IT-risico's komen voort uit de toegenomen afhankelijkheid van IT en de impact die IT heeft op alle processen van de VU en in het bijzonder het primaire proces. In het verlengde hiervan neemt daarnaast de externe dreiging t.a.v. IT toe, en ook de impact van regelgeving. De casus t.a.v. ransomware bij de universiteit van Maastricht heeft de potentiële kwetsbaarheid en aantrekkelijkheid van Universiteiten voor Cybercrime aangetoond. Per saldo resulteert dit, ondanks alle door IT genomen maatregelen in stijgende IT-risico's.	Laag	(1) In het nieuwe instellingsplan en in de implementatie daarvan wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan het verwezenlijken van de ambities op het gebied van digitalisering. (2) Versterking bescherming van informatie en bescherming tegen cyberaanvallen door een reeks van maatregelen en het laten uitvoeren van een audit op de IT-systemen om inzicht te krijgen op lekken en kwetsbaarheden. Inclusief het maximaal lering trekken uit de Casus Maastricht.	(1) Continuïteit van de primaire en ondersteunende processen. (2) Innoverende IT-facilitering voor onderwijs, onderzoek en andere IT-afhankelijke processen. (3) Veiligheid van in informatiesystemen opgeslagen gegevens.	
4	Vermijdbaar	Vervanging ERP systeem	Het huidige systeem is sinds de jaren '90 in gebruik. Dit is een grote verandering voor de gehele VU organisatie. Risico's zijn: discontinuïteit tijdens voorbereiding en vervanging, te hoge verwachtingen bij gebruikers/ onvoldoende meenemen van gebruikers, impact op werkdruk, onvoldoende bezetting en kennis functioneel beheer, overschrijding projectbudget.	Tussentijds ontoereikende en/of discontinuïteit van de dienstverlening, ontevreden gebruikers, oploop van werkdruk, financiële knelpunten.	Nieuw	Dit is een omvangrijke verandering, die veel tijd, aandacht en geld vraagt en ook VU breed een hoge impact heeft.	Laag	(1) In de overall programma-aanpak krijgt de beheersing van de risico's bij voorbereiding, invoering en conversie apart bijzondere aandacht o.l.v. een zware en inhoudelijk betrokken Stuurgroep. (2) De risico's in de betrokken bedrijfsvoeringsdomeinen worden daarbij expliciet meegenomen, terwijl (3) daarin tegelijkertijd geen wezenlijke andere systeem- en procesveranderingen worden doorgevoerd zodat de focus zich richt op de ERP vervanging	Voldoen aan huidige en toekomstige eisen van overheid, samenleving en overige stakeholders met betrekking tot besturing, verantwoording, beheersing, transparantie en rechtmatigheid.	
5	Vermijdbaar	Onderwijs-kwaliteit	De relatie tussen bekostiging per student en beschikbare docenturen per student staat onder druk. Verder zorgt de toename van de instroom in 2019 en 2020, in combinatie met een krappe arbeidsmarkt, voor mogelijke capaciteitsknelpunten in de uitvoering van het onderwijs.	(1) Verminderde kwaliteit van het gedooceerde onderwijs door extensivering (minder docenturen en contacturen per student) (2) Ontevreden studenten, (3) Reputatieschade		Na de afname van het risico in de laatste jaren neemt het per saldo nu weer iets toe door de stijgende instroom.	Zeer laag	(1) Met betrekking tot werving van docenten waar mogelijk een flexibel arbeidsvoorwaarden-beleid, en wordt ook ingezet op junior-docenten en werving in het buitenland. (2) In de strategische personeelsplanning wordt meer aandacht gegeven aan carrièrekansen in het onderwijs. (3) Ten behoeve van onderwijs-kwaliteit worden boven de studievoorschotgelden middelen uit bestaande kaders toegevoegd en waar nodig voor capaciteitsknelpunten tijdelijk vrijgemaakt uit facultaire reserves (m.n. SBE en RECH).	(1) Hoge kwaliteit van het onderwijs. (2) Uitstekende reputatie. (3) Optimalisatie van instroom.	

Externe risico's										
Nr	Categorie	Risico	Beschrijving	Mogelijke Impact	Trend	Trendverklaring	Risico-bereidheid	Maatregelen	Link met strategische doelstellingen	
1	Extern	Corona virus	De corona uitbraak bedreigt de gezondheid van personeel en studenten en ook de continuïteit van de processen en legt een grote druk op de organisatie.	<ul style="list-style-type: none"> - Ziekte en mogelijk overlijden van studenten en medewerkers. - (Langdurige) verstoring bedrijfsprocessen door verplicht thuiswerken en -leren, social distancing, op termijn mogelijk volledige lockdown: - Onderwijs: organisatie moet geforceerd over op afstandsonderwijs, daardoor mogelijke uitval van onderdelen van het onderwijs, studievertraging; grootste deel praktijkonderwijs kan niet op afstand worden aangeboden; digitaal tentamineren is beperkt in capaciteit; diverse capaciteitsissues als er sprake is van verminderde doorstroom door vertraging - Onderzoek: vertraging door stilleggen onderzoek, impact op wetenschappelijke output en reputatie (rankings); impact op carrière individuele wetenschappers; mogelijk niet kunnen voldoen aan verplichtingen jegens opdrachtgevers en subsidieverstrekkers - Ondersteunende processen: vertraging en uitval processen en projecten; deel takenpakket medewerkers kan niet op afstand (daardoor verlies van werk) - Valorisatie: hangt samen met onderzoek - Uitreizen internationals door situatie in Nederland en/of negatieve reisadviezen eigen overheid (en daardoor leegstand gereserveerde woonruimte) - Studenten en medewerkers in het buitenland komen vast te zitten door uitreisbeperkingen - Verminderde instroom Nederlandse studenten door vertraging eindexamens, toelatingstoetsen - Verminderde instroom buitenlandse studenten door reisbeperkingen - Uitval dienstverlening kritieke leveranciers (met allerlei secundaire gevolgen) - Continuïteit deelnemingen van VU 	Nieuw	Dit is een nieuwe omvangrijke bedreiging, die veel tijd en aandacht vraagt en VU breed een zeer grote impact heeft.	Doordat het Corona virus impact heeft op meerdere strategische doelen van de VU varieert de risicobereidheid t.a.v. de impact van 'Zeer laag tot nul' t.a.v. de gezondheid van studenten en personeel tot een gematigde risicobereidheid t.a.v. de implementatie van maatregelen t.a.v. de overgang naar online werken en onderwijs.	<ul style="list-style-type: none"> - Crisissteam niveau 2 volgens I-BNO structuur VU ingericht, is integraal in de lead voor crisismaatregelen, in directe afstemming met CvB en lijnorganisatie. - Operationele crisisteams binnen staven bezig met inhoudelijke ondersteuning crisisorganisatie, voorbereiden en uitwerken maatregelen, operationele taken, etc. - Intensieve (crisis)communicatie richting studenten, medewerkers en andere stakeholders VU volgt beleid en maatregelen RIVM zo strikt mogelijk, zo min mogelijk eigen interpretatie. - Intensief overleg met partners sectoraal (VSNU), lokaal/regionaal (ACTA, UvA, Amsterdam UMC, gemeente, Zuidas, etc.) en in VSNU-verband met ministerie OC&W. - Maximaal faciliteren van studeren en werken op afstand. - Terugroepen studenten en medewerkers in het buitenland, waar nodig ondersteuning door IO. - Minimale bezetting op campus aanwezig voor continuïteit vitale en kritieke processen (minimaal besmettingsrisico door beperkt aantal medewerkers) - Generiek uitstel BSA (sectoraal afgestemd) om doorstroomproblematiek te voorkomen. - Benutten financiële soliditeit (liquiditeit) van de VU voor nemen maatregel om IT capaciteit te vergroten t.b.v. afstandsonderwijs en thuiswerken. - Actieve bijsturing van kosten (beperken externen, terugdringen van huisvestingskosten a.g.v. lege gebouwen). - Onderzoek waar mogelijk voorzetten en waar nodig vertragen. - Overleg met onderzoeksfinanciers in VSNU verband. - Optimaal benutten van kracht VSNU samenwerking om in overleg met OCW en andere maatschappelijke partners gevolgen te beperken. - Indien nodig tijdelijk verstrekken liquiditeit aan deelneming. - Waar nodig betaaltermijnen met leveranciers versoepelen. - Actief overleg met cruciale leveranciers. - Langere termijn-scenario's worden uitgewerkt voor domeinen onderwijs, onderzoek, etc., inclusief consequenties voor de jaarplanning, in kaart brengen afhankelijkheden en eventueel noodzakelijke aanvullende maatregelen waar nodig/mogelijk in VSNU verband. 	Gezondheid en welzijn van studenten en personeel. Realisatie en continuïteit van de 3 hoofdtaken van de VU: Onderwijs, Onderzoek en Valorisatie.	
2	Extern	Onderwijs-bekostiging	Onzekerheden met betrekking tot rijksbeleid inzake bekostiging (o.a. commissie Van Rijn), en onzekerheden m.b.t. marktaandeel en fluctuaties van de instroom leggen een budgettaire druk op de uitvoering van het onderwijs binnen faculteiten, met name bij kleinere opleidingen en bij plotselinge toename van de instroom, mede als gevolg van vertraging in bekostigingsmodellen.	Budgettaire druk eerste geldstroom in relatie tot goed onderwijs voor veel studenten. Levensvatbaarheid kleine opleidingen komt in gevaar, evenals financierbaarheid van snel groeiende opleidingen.		De uitkomsten van de commissie Van Rijn, leiden tot een grote verschuiving van Alfa Gamma naar Beta opleidingen.	Gematigd	<ol style="list-style-type: none"> (1) De VU volgt ontwikkelingen nauwlettend en zoekt, al dan niet via de VSNU contact met de politiek. (2) De VU heeft besloten om voor 2020 waarin het effect van Van Rijn op totaal VU-niveau neutraal is, de adviezen van Van Rijn niet door te voeren binnen de VU. (3) Toekomstkansen van kleine opleidingen worden in overleg met faculteiten periodiek beoordeeld. 	Voldoende middelen voor excellent onderwijs op een breed terrein.	
3	Extern	Onderzoeks-bekostiging en valorisatie	Onzekerheden met betrekking tot rijksbeleid inzake bekostiging onderzoek eerste en tweede geldstroom, beperkt macrokader tweede geldstroom, grote concurrentie tussen instellingen om onderzoeksgelden tweede en derde geldstroom, waardoor gemiddeld kleine slagingskans per aanvraag.	Achteruitgang van omvang, kwaliteit en diversiteit van het onderzoek.		Internationale concurrentie neemt verder toe. Verder: Accent op onderwijskwaliteit en toename van onderwijslast legt beperking op aan beschikbare tijd voor acquisitie. Anderzijds: toekenningen Zwaartekrachtgeld en Sectorplangelden geven meer ruimte voor m.n. Beta-faculteit en daarnaast voor Rechtsgeleerdheid	Gematigd	<ol style="list-style-type: none"> (1) De VU volgt ontwikkelingen nauwlettend en zoekt, al dan niet via de VSNU contact met de politiek. (2) Er is een centraal matchingsfonds opgericht voor cofinanciering tweede en derde geldstroom. (3) Meer bestuurlijke aandacht voor effectiviteit van valorisatie-activiteiten en subsidiedesk. 	<ol style="list-style-type: none"> (1) Voldoende middelen voor excellent onderwijs op een breed terrein. (2) Valorisatie van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek. 	

H4

Financiën

4. Financiën

4.1 Financiële context

De financiële dynamiek waarin de VU zich bevindt, wordt gekenmerkt door de afnemende financiering per student vanuit de centrale overheid (OCW), een stijgende werkdruk en een toenemende noodzaak voor vernieuwing in verband met de voortdurende veranderingen in onze omgeving, zoals digitalisering, globalisering en nieuwe behoefte van studenten. De VU anticipeert op deze ontwikkelingen via investeringen in de kwaliteit van onderwijs en onderzoek, het verwerven van externe financiering, investeringen in de VU-campus, uitbreiding en investering van het aantal medewerkers en het verbeteren van de faciliteiten voor studenten, onderzoekers en medewerkers van de VU.

In financiële zin heeft het door de VU gevolgde beleid in 2019 geleid tot een positief resultaat van M€ 19,9 t.o.v. een begroot resultaat van M€ 12,7. Dat het resultaat over 2019 M€ 7,2 hoger uitvalt dan begroot wordt voor M€ 3,5 verklaard door het niet mogen passiveren van niet-benutte sectorplangelden die pas laat in het jaar door OCW werden toegewezen. Daarnaast wordt de resultaatsverhoging voor M€ 3,0 verklaard doordat niet alle geplande investeringen in 2019 konden worden gerealiseerd. Dat heeft geleid tot lagere afschrijvingskosten en een hoger bedrag aan geactiveerde bouwrente. De resterende resultaatsverbetering van per saldo M€ 0,7 wordt *grasso modo* verklaard door het saldo van een aantal verschillende posten. De positieve posten bestaan vooral uit het nog niet benutte deel (ter grootte van M€ 1,9) van enkele bijstellingen in de rijksbijdrage in de loop van het begrotingsjaar (o.a. volumegelden 2019) en uit een deel (M€ 1,9) van de centrale beleidsmiddelen dat in 2019 niet doelmatig kon worden ingezet, waaronder M€ 0,8 risicomarge en M€ 0,6 onbenutte onderzoeksreserveringen. De onbenutte onderzoeksreserveringen worden veroorzaakt door later dan geplande toekenning van onderzoekssubsidies waarvoor deze middelen t.b.v. matching gereserveerd waren. De negatieve posten bestaan vooral uit overschrijding van de begroting bij faculteiten en diensten met name als gevolg van niet-gecompenseerde pensioenpremiestijging (-/- M€ 1,3) en hogere transitiekosten als gevolg van invoering van de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB) (-/- M€ 1,0). Aangezien het positieve resultaat over 2019 ten tijde van de vaststelling van de begroting 2020 al zichtbaar was, is hierop in de begroting 2020 van de VU geanticipeerd door de beschikbaarstelling van extra beleidsmiddelen ter grootte van M€ 5,7 en beperking van de in de begroting op VU totaal niveau opgenomen risicomarge voor 2020.

Het in 2019 beschikbare bedrag aan studievoorschotgelden van M€ 6,5 is volledig besteed. Deze gelden zijn ingezet voor de uitvoering van het Kwaliteitsplan Onderwijs VU 2019-2024, inclusief de daarachter liggende meerjaren kwaliteitsplannen, en hebben geleid tot een merkbare verbetering van de onderwijskwaliteit, die ook door onze studenten wordt gewaardeerd.

Ook zijn wij zeer verheugd met de toekenning van twee Zwaartekracht aanvragen en met de toekenning van de sectorplangelden voor Bèta en Rechten. Deze extra toekenningen op onderzoeksgebied tellen voor de VU in 2019 op tot een bedrag van bijna M€ 7. Omdat deze toekenningen pas in de tweede helft van het jaar zijn gecommuniceerd en pas in december 2019 zijn verwerkt in de rijksbijdrage van OCW hebben er in 2019 nauwelijks bestedingen op plaatsgevonden. Omdat het hier gaat om geormerkte gelden, die niet voor een ander doel kunnen worden ingezet, hebben wij het niet gebruikte deel van de Zwaartekrachtgelden voor 2019 op de balans gezet, zodat deze kunnen worden besteed in 2020 en volgende jaren. Ten aanzien van de

sectorplangelden heeft het ministerie van OCW in de loop van 2019 sectorplanmiddelen verstrekt voor versterking van het wetenschappelijk onderzoek. Deze middelen zijn toegevoegd aan de lumpsum van iedere universiteit. Deze middelen zijn gekoppeld aan inhoudelijke sectorplannen en concrete begrotingen van de universiteiten. Het ministerie van OCW zal de inhoudelijke voortgang van de planrealisatie monitoren. In goed overleg met het ministerie van OCW was, mede vanuit een perspectief van matching van kosten en opbrengsten, een verwerking van deze bedragen beoogd op de balans in de jaarrekening 2019. Recent oordeelde de Commissie Onderwijs van de Raad voor de Jaarverslaggeving, tegen eerdere verwachtingen in, dat een dergelijke verwerking niet mogelijk is, op basis van de huidige regelgeving. Door toepassing van deze regels ontstaat onbedoeld een vertekend financieel beeld ter grootte van M€ 3,5 voor de Vrije Universiteit. Tegenover deze vrijval van middelen in 2019 zullen even zo grote tekorten staan in latere jaren.

In 2019 heeft het gevoerde financiële beleid, naast de doorloop van het meerjarige investeringsprogramma voor de huisvesting, geleid tot een extra beleidsimpuls van ongeveer M€ 12, waarvan M€ 6,5 voor onderwijskwaliteit in het kader van de studievoorschotmiddelen, M€ 0,8 voor overige onderwijsprioriteiten, ca. M€ 2 voor investeringen in onderzoek en de ondersteuning daarvan (incl. talentenbeleid) en ca. M€ 2,7 voor verbeteringen in de ondersteunende bedrijfsvoering. Dit betreft o.a. het meerjarige programma's voor verbetering van het weblandschap, het TOLL programma, een programma m.b.t. verbetering van de digitale documentenstromen en de optimalisatie van de IT-systemen, waaronder de verbetering van de managementinformatie.

Naast deze extra beleidsimpuls is in 2019 een extra bedrag van ruim M€ 4 ingezet voor diverse doeleinden, zoals het borgen van de structurele kosten van eerdere vernieuwingen en aanpassingen die noodzakelijk zijn in verband met wijzigingen in de wet- en regelgeving.

In 2019 heeft de VU voor in totaal M€ 47,4 geïnvesteerd in materiële vaste activa (M€ 41,8) en in software (M€ 5,6).

In de navolgende paragrafen staat de ontwikkeling en analyse van het resultaat 2019 van de VU in meer detail beschreven. In de continuïteitsparagraaf is de, o.b.v. het positieve resultaat en liquiditeitsontwikkeling van 2019 geactualiseerde, meerjarenbegroting tot 2024 (inclusief investeringen tot 2030) van de VU toegelicht.

4.2 Resultaat 2019

STAAT VAN BATEN EN LASTEN (in duizenden euro's)	REAL. 2019	BEGR. 2019	REAL. 2018
Totaal Baten	561.428	541.540	537.399
Totaal Lasten	533.348	521.028	508.624
Financiële baten en lasten	-6.974	-7.794	-4.695
Bijzondere posten inzake deelnemingen	-54	-29	-249
Regulier exploitatieresultaat	21.053	12.689	23.831
Reorganisatievoorziening *	-1.108	-	800
Resultaat VU **	19.945	12.689	24.631

* NB: de kosten van de reorganisatievoorziening zijn in de jaarrekening opgenomen onder de personele lasten. In 2018 betreft dit vrijval van voorziene reorganisatiekosten. In 2019 betreft dit het saldo van een dotatie ad k€ 1.298 en een vrijval van k€ 190.

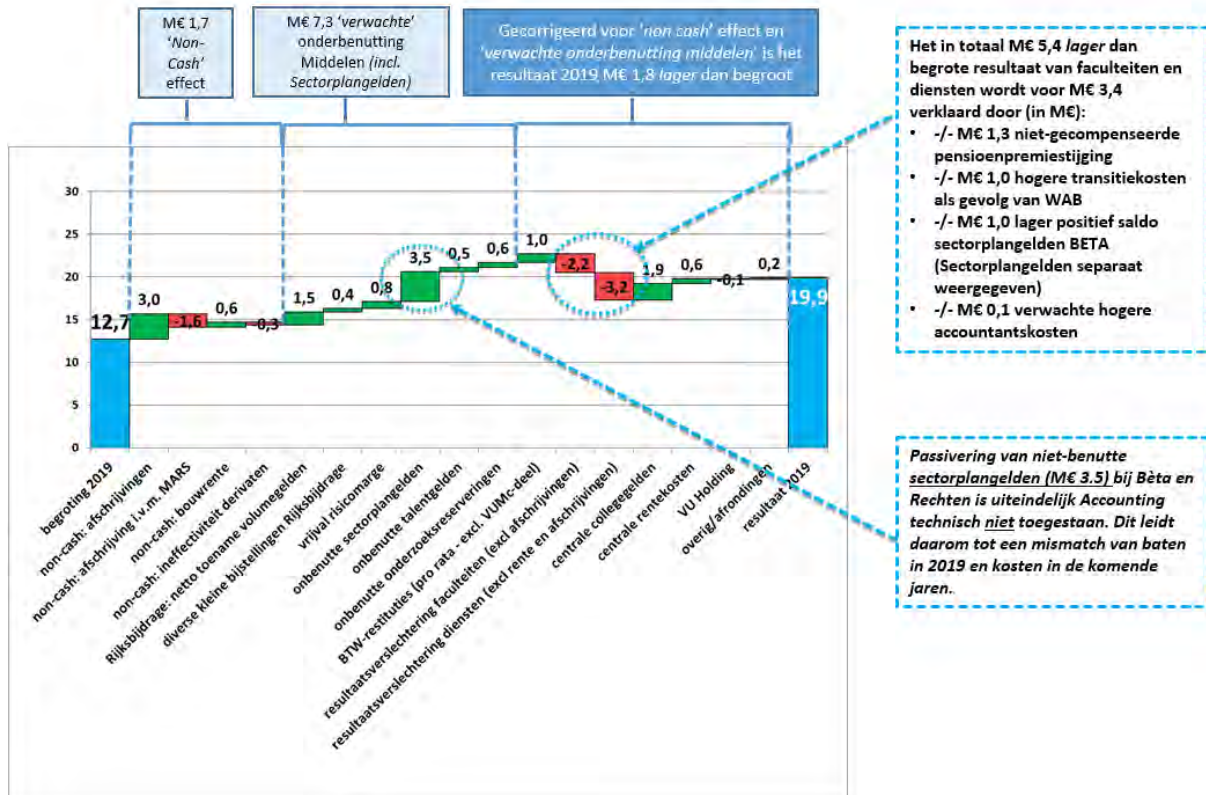
** Het Resultaat VU komt overeen met het resultaat zoals opgenomen is in de jaarrekening VU

Het resultaat van de Stichting VU bedraagt M€ 19,9 (incl. resultaat deelnemingen en resultaat VU Holding BV van M€ 0,1 negatief). Dit is M€ 7,2 beter dan het begrote resultaat van M€ 12,7 en M€ 4,7 lager dan in 2018.

Het genoemde verschil tussen realisatie en begroting wordt voor M€ 1,7 veroorzaakt door een viertal effecten met een non-cash karakter. Dit betreft: M€ 3,0 lagere reguliere afschrijvingskosten, +/- M€ 1,6 hogere afschrijvingskosten in verband met vervanging van ERP-systemen (MARS-programma), M€ 0,6 hogere geactiveerde bouwrente als gevolg van vertraging in de investeringen van met name gebouwen en +/-M€ 0,3 toename ineffectiviteit van de derivaten. Gecorrigeerd voor deze effecten met een "non cash"-karakter is het resultaat per saldo M€ 18,2; dit is M€ 5,5 hoger dan begroot. Dit verschil bestaat uit de volgende elementen:

- Onderbenutting gereserveerde middelen ter grootte van M€ 7,3:
 - Van de in de begroting opgenomen risicomarge van M€ 1,4 heeft de VU M€ 0,8 niet hoeven aan te spreken. Daarnaast is er gedurende 2019 M€ 1,9 van de M€ 5,5 in 2019 ontvangen, niet voorziene extra Rijksbijdrage (exclusief sectorplangelden) niet benut. Dit bedrag bestaat voor M€ 1,5 uit extra (niet begrote) volumegelden. Deze extra rijksbijdrage is onbenut gebleven omdat hiervoor geen doelmatige bestedingen in 2019 konden plaatsvinden als gevolg van het laat ter beschikking komen van deze niet begrote bijdrage.
 - M€ 3,5 is het gevolg van het uiteindelijk accounting-technisch niet toestaan van passivering van nog niet-benutte sectorplangelden bij Bèta en Rechten; deze middelen (onderdeel van de Rijksbijdrage) werden pas laat in het jaar toegewezen.
 - Van de gereserveerde beleidsmiddelen voor onderzoek is M€ 0,6 voor matching van grote onderzoeksprojecten onbenut gebleven, hiervoor zijn in 2019 wel projectaanvragen gedaan bij NWO, maar deze worden vooral pas vanaf 2020 in besteding genomen.
 - Een vrijval overige reserveringen die M€ 0,5 bedraagt.
- Resultaatsverslechtering bij faculteiten +/- M€ 2,2 voor een belangrijk deel veroorzaakt door ontoereikende OCW-compensatie voor de gestegen pensioenlasten, hogere transitiekosten als gevolg van de invoering van de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB) en is daarnaast geschoond voor het resultaatseffect van de sectorplangelden (bij Bèta was wel M€ 1,0 in de begroting opgenomen). *N.B. Voor de faculteiten en diensten samen is het tekort op de pensioenpremies +/- M€ 1,3 en op de transitiekosten (WAB) +/- M€ 1,0.*
- Resultaatsverslechtering bij diensten (exclusief non cash items afschrijvingen en exploitatierente) +/-M€ 3,2 voor een belangrijk deel veroorzaakt door ontoereikende OCW-compensatie voor de gestegen pensioenlasten en hogere transitiekosten als gevolg van de invoering van de (WAB), en daarnaast door aanzienlijk hogere uitgaven bij de dienst IT met name voor extern ingehuurde arbeid ten behoeve van de continuïteit van de dienstverlening.
- Hogere baten centrale collegegelden: M€ 1,9
- Hogere centrale BTW-restituties: M€ 1,0
- Lagere centraal betaalde rente: M€ 0,6
- Resultaat VU-Holding BV: +/- M€ 0,1
- Overige kleine resultaatseffecten per saldo: M€ 0,2

Hieronder zijn de belangrijkste mutaties tussen begroting en resultaat grafisch weergegeven.

De verschillende verklarende posten zijn geclusterd in drie groepen: de 'non-cash effecten' (afschrijvingen, ineffectiviteit derivaten en geactiveerde bouwrente), 'verwachte onderbenutting extra middelen', en overig.

Normalisering van het resultaat

Het resultaat is opgebouwd uit enerzijds *normale* reguliere en incidentele posten en anderzijds uit *bijzondere* incidentele positieve dan wel negatieve posten. Om het resultaat goed te kunnen duiden wordt het in de onderstaande tabel genormaliseerd, dat wil zeggen gecorrigeerd voor incidentele en bijzondere posten. Het genormaliseerde resultaat is per saldo M€ 0,6 lager t.o.v. het resultaat voor normalisatie en komt uit op M€ 19,3. Dit is M€ 6,6 positiever dan begroot. Het genormaliseerde resultaat geeft het beste beeld t.a.v. de structurele financiële ontwikkeling van de VU. In onderstaand overzicht is de normalisatie van het resultaat weergegeven.

Normalisering van het resultaat (in miljoenen euro's)	REAL. 2019	REAL. 2018
Resultaat VU (voor normalisatie)	19,9	24,6
<i>Incidentele posten:</i>		
Reorganisatiekosten FALW en Bedrijfsvoering incl. ontslaglasten	-0,2	-0,8
Reorganisatiekosten FRT	1,3	
Totaal incidentele posten	1,1	-0,8
Regulier resultaat	21,0	23,8
<i>Positieve incidentele/bijzondere posten:</i>		
Kosten ineffectiviteit renteswaps		-1,5
NWO SEO-gelden aandeel 2018		-0,2
Vrijval WIA-voorziening	-1,2	
Nabetaling gezamenlijke opleidingen VU-UvA oude jaren		-0,3
Prorata BTW	-1,0	-1,2
Niet-bestede Sectorplangelden 2019	-3,5	
Totaal incidentele bijzondere posten met positief resultaat-effect	-5,7	-3,2
<i>Negatieve incidentele/bijzondere posten:</i>		
Extra dotatie WIA-voorziening		0,9
Vitaliteitspact	0,2	
Dotatie AOW gat BWNNU		0,7
Voorziening langdurig zieken	0,5	0,3
Voorziening WAB (Wet Arbeidsmarkt in Balans)	1,0	
Onderwijsdienstverlening VUmc		1,0
Impairment IMVA (o.a. ontwikkelkosten E-HRM en Vuture Finance)	1,6	
Afboeking ontwerpkosten Alliantie gebouw	0,4	
Kosten ineffectiviteit renteswaps	0,3	
Totaal incidentele bijzondere posten met negatief resultaat-effect	3,9	2,9
Genormaliseerd regulier resultaat	19,3	23,5

De belangrijkste posten die in de normalisatie 2019 zijn opgenomen zijn de reorganisatiekosten van de Faculteit der Religie en Theologie (FRT) (M€ 1,3), Niet bestede sectorgelden (-/M€ 3,5), Impairment Immateriële Vaste Activa vanwege vervanging van de ERP-systemen (MARS-programma)(M€ 1,6) en een forse vrijval in de WIA-voorziening door diverse oorzaken, o.a. het effect van uitstel van de verhoging van de pensioenleeftijd als gevolg van het pensioenakkoord. Daarnaast werkt het positieve resultaat-effect van de wijziging van de berekeningswijze (uitspraak Hoge Raad) inzake de BTW-restituties (pro rata) in 2018 nog door in 2019. Een laatste belangrijke te normaliseren post is het negatieve resultaat-effect van de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB) in de vorm van M€ 1,0 hogere dotatie voorziening transitiekosten a.g.v. deze nieuwe wet.

4.3 Analyse baten en lasten

In de staat van baten en lasten hieronder worden de ontwikkelingen op de diverse baten en lastencategorieën afgezet tegen 2018 en de begroting.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN (bedragen in duizenden euro's)	REAL. 2019	BEGR. 2019	REAL. 2018	AFW. t.o.v. BEGR	AFW. t.o.v. 2018
Rijksbijdragen	350.823	341.720	333.656	9.103	17.167
Overige Overheidsbijdragen	696	678	657	18	39
College-, cursus- en/of examengelden	56.099	53.665	51.633	2.434	4.466
Baten werk voor derden	93.494	89.217	93.631	4.277	-137
Overige baten	60.316	56.260	57.822	4.056	2.494
Totaal Baten	561.428	541.540	537.399	19.888	24.029
Personele lasten	357.350	349.575	335.236	7.775	22.114
Afschrijvingslasten	48.074	49.563	45.331	-1.489	2.743
Huisvestingslasten	35.695	33.500	38.699	2.195	-3.004
Overige Lasten	92.229	88.390	89.359	3.839	2.870
Totaal Lasten	533.348	521.028	508.624	12.320	24.724
Financiële baten en lasten	-6.974	-7.794	-4.695	820	-2.279
Bijzondere posten inzake deelnemingen	-54	-29	-249	-25	195
Regulier exploitatieresultaat	21.053	12.689	23.831	8.364	-2.779
Reorganisatievoorziening *	-1.108	-	800	-1.108	-1.908
Resultaat VU *	19.945	12.689	24.631	7.256	-4.687

* NB: de kosten reorganisatievoorziening zijn in de jaarrekening en de resultaatsanalyse meegenomen onder de personele lasten.

Het Resultaat VU komt overeen met het resultaat zoals opgenomen is in de jaarrekening VU.

Rijksbijdragen en overige overheidsbijdragen

De in 2019 gerealiseerde M€ 350,8 aan rijksbijdragen bestaat voor M€ 350,0 uit de rijksbijdrage via OCW en voor M€ 0,8 uit bijdragen niet van OCW door onderlinge verrekening van rijksbijdrage tussen UvA en VU inzake het AUC, het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA) en de joint degrees tussen UvA en VU.

De bijdrage die de VU van OCW ontvangt voor de opleiding Orthodontie (M€ 0,7 in 2019) is verantwoord op de regel 'Overige overheidsbijdragen'.

De verantwoorde rijksbijdrage 2019 van OCW aan de VU bedraagt M€ 350 en is daarmee M€ 9,2 hoger dan begroot voor 2019¹ en M€ 17,2 hoger dan de gerealiseerde rijksbijdrage in 2018. De feitelijke ontvangsten via de rijksbijdrage OCW bedragen M€ 352,9². Hiervan is een bedrag van M€ 2,9 op de balans gezet via een middelenpassivering. Dit betreft het niet bestede deel van de toewijzingen Zwaartekracht 2019. Na aftrek van deze middelenpassivering resteert een te verantwoorde rijksbijdrage over 2019 van M€ 350. De stijging met M€ 9,2 ten opzichte van de begroting 2019 wordt verklaard door de volgende bijstellingen van de rijksbijdrage in de loop van het begrotingsjaar 2019:

- Op grond van een stijging van het aantal studenten in het WO volgens de Referentieraming is het landelijke macrobudget voor het universitaire onderwijs verhoogd. Deze verhoging wordt via de zogenaamde 'volumegelden' gealloceerd over de universiteiten. Op basis van de bijstelling volumegelden heeft de VU in 2019 M€ 4,1 extra aan middelen ontvangen. Hiervan was een bedrag van M€ 1,5 al voorzien in de begroting 2019 (netto-effect ten opzichte van begroting +M€ 2,6). Op basis van vigerende afspraken is ca. M€ 1,1 doorgegeven aan VUmc en ACTA in verband met het aandeel Geneeskunde en Tandheelkunde in de volumegelden.
- De loon- en prijscompensatie 2019 is door OCW in de toewijzing verwerkt. Hiervoor heeft de VU in 2019 M€ 6,9 aan extra middelen ontvangen, waarvan een bedrag van M€ 4,8 al was voorzien in de begroting 2019 (netto-effect ten opzichte van begroting +M€ 2,1). Op basis van vigerende afspraken is M€ 2,1 doorgegeven aan VUmc en ACTA ten behoeve van de faculteiten Geneeskunde en Tandheelkunde. Het restant van M€ 4,8 is beschikbaar gesteld aan de overige VU-eenheden. De feitelijke kostenstijging bij deze eenheden op basis van cao-maatregelen en sociale lasten (incl. pensioenpremie) bedroeg echter M€ 6,1, een dekkingstekort van M€ 1,3.
- De rijksbijdrage 2019 is voor de VU met M€ 0,6 verhoogd in verband met een drietal doeltoekenningen (Students 4 Students, Comenius-beurzen en de toewijzing voor de Versnellingsagenda).
- Van de ontvangen toewijzingen 2019 inzake Zwaartekracht en de sectorplannen Bèta en Rechten van in totaal M€ 6,9 hebben wij een bedrag van M€ 4,0 in 2019 verantwoord (zat nog niet in de begroting 2019). Dat is na aftrek van de passivering van M€ 2,9 in verband met nog niet bestede Zwaartekrachtgelden.
- Er zijn een aantal kleine externe en interne technische correcties verwerkt in de rijksbijdrage 2019 (waaronder een technische herschikking OCW en een bijstelling in de kaskorting) met een totaal effect van +/- M€ 0,2 (inclusief afrondingen).

College-, cursus en examengelden

BATEN in M€	Realisatie	Begroting	Realisatie	verschil
	2018	2019	2019	Real-begr
Wettelijk collegegeld incl PPE, AUC	43,1	43,1	44,7	1,6
Instellingscollegegeld: Niet-EER	6,1	7,9	8,7	0,8
Instellingscollegegeld: 2e diploma	1,2	1,4	1,3	-0,1
Overige inkomsten	1,3	1,2	1,3	0,1
Totaal college-, cursus- en examengelden	51,6	53,7	56,1	2,4

1 De totale begrote rijksbijdrage voor 2019 bedroeg M€ 341,7, waarvan M€ 340,8 direct via OCW en M€ 0,9 uit de verrekening met de UvA inzake ACTA en AUC.

2 De toewijzing volgens de 3e begrotingsbrief OCW 2019 bedraagt voor de VU M€ 353,7. Hierin zijn echter een tweetal kasmutaties verwerkt van in totaal M€ 0,8 (M€ 0,6 aflossing BaMa-compensatie en M€ 0,2 aflossing kaskorting), die door de VU al eerder als baten zijn meegenomen, waardoor de feitelijke rijksbijdrage (voor de middelenpassivering) uitkomt op M€ 352,9.

Per collegejaar 2019/2020 is het wettelijk collegegeld van € 2.060 naar € 2.083 gestegen, tevens steeg het niet-EER tarief van € 12.018 naar € 12.055. Met deze verhogingen was in de begroting geen rekening gehouden.

In de begroting was wel een toename van de instroom van reguliere studenten en van niet-EER studenten voorzien. De definitieve instroom was in beide gevallen echter hoger dan begroot. Beide bewegingen hebben geresulteerd in een hoger resultaat dan begroot.

In de continuïteitsparagraaf is een gedetailleerde tabel opgenomen met de aantallen studenten en tarieven.

Baten Werk voor derden

Baten Werk voor derden (in k€)	REAL. 2019	BEGR. 2019	REAL. 2018	AFW. t.o.v. BEGR	AFW. t.o.v. 2018
Contractonderwijs	20.350	20.870	20.498	-520	-148
Onderzoek tweede geldstroom					
Tweede geldstroom NWO	30.746	29.845	27.906	901	2.840
Tweede geldstroom KNAW en overige	258		285	258	-27
Subtotaal onderzoek tweede geldstroom	31.004	29.845	28.191	1.159	2.813
Onderzoek derde geldstroom					
Derde geldstroom Europese Unie	20.578	19.000	20.813	1.578	-235
Derde geldstroom Nationale overheden	4.294	1.700	1.734	2.594	2.560
Derde geldstroom Not for profit organisaties	15.783	15.500	17.664	283	-1.881
Derde geldstroom bedrijven	1.410	2.000	2.389	-590	-979
Derde geldstroom overige	75	302	2.342	-227	-2.267
Subtotaal onderzoek derde geldstroom	42.140	38.502	44.942	3.638	-2.802
Totaal Baten Werk voor derden	93.494	89.217	93.631	4.277	-137

Na enige toename in 2018 van de baten werk voor derden ten opzichte van 2017 zijn deze baten in 2019 vrijwel gelijk gebleven (geringe daling met M€ 0,1 naar M€ 93,5). Ten opzichte van de begroting 2019 is wel sprake van een toename (met M€ 4,3).

De toename ten opzichte van de begroting doet zich vooral voor in de tweede geldstroom (plus M€ 1,2) en in het onderzoek derde geldstroom (plus M€ 3,6). De toename van de baten uit onderzoek derde geldstroom werd gerealiseerd op het gebied van internationale samenwerkingsprojecten (Centrum voor Internationale Samenwerking - CIS) en daarnaast bij de faculteiten FGB, FSW, FRT en SBE.

Baten uit contractonderwijs namen iets af, zowel ten opzichte van 2018 (minus M€ 0,1) als ten opzichte van de begroting 2019 (minus M€ 0,5). Deze afname doet zich met name voor bij het Universitair Centrum voor Gedrag en Beweging (UCGB).

Overige baten

STAAT VAN BATEN EN LASTEN	REAL.	BEGR.	REAL.	AFW.	AFW.
(bedragen in duizenden euro's)	2019	2019	2018	t.o.v. BEGR	t.o.v. 2018
Overige baten	60.316	56.260	57.822	4.056	2.494

De overige baten bestaan uit een breed scala van doorberekeningen en opbrengsten die niet onder de andere standaard batencategorieën kunnen worden gerubriceerd, zowel op het gebied van onderwijs- en onderzoek als op het terrein van bedrijfsmatige activiteiten, inclusief die binnen de VU-Holding BV, en voorzieningen voor studenten en personeel zoals sport en cultuur.

De overige baten komen uit op M€ 60,3. Dit is M€ 4,1 hoger dan begroot en M€ 2,5 hoger dan in 2018. De belangrijkste oorzaken zijn: toename diverse onderwijs- en onderzoeksbaten en baten uit subsidies en sponsoring. Verder zijn o.a. de BTW-restituties toegenomen.

Personele lasten

PERSONELE LASTEN VU (in k€)	2019	2018	VERSCHIL
Brutolonen en salarissen	218.762	205.408	13.355
Sociale lasten en pensioenpremies	58.515	54.011	4.504
Personeel niet in loondienst	17.985	14.864	3.121
Dotaties personele voorzieningen	5.965	5.417	548
Overige personele lasten	4.594	4.200	394
Totaal	305.820	283.900	21.920
Gemiddeld aantal fte VU (excl. Vumc, AUC, Holding)	2019	2018	VERSCHIL
WP	2.147	2.126	21
OBP	1.448	1.408	40
Totaal	3.595	3.534	61
PERSONELE LASTEN VERBONDEN PARTIJEN (*)	2019	2018	VERSCHIL
Vumc	47.594	46.944	650
AUC	2.849	2.182	667
Overige verbonden partijen	2.195	1.410	785
Totaal	52.638	50.536	2.102
PERSONELE LASTEN TOTAAL GENERAAL	2019	2018	VERSCHIL
Totaal VU inclusief verbonden partijen	358.458	334.435	24.023

* De personele lasten voor het ACTA deel zijn opgenomen onder de reguliere kosten van de VU. Vumc, AUC en Overige verbonden partijen zijn hier afzonderlijk vermeld omdat deze niet direct in de boekhouding van de VU worden geadmistreerd.

De totale personele lasten (incl. incidentele lasten) van de Stichting VU zijn ten opzichte van 2018 met M€ 24 toegenomen. Binnen de VU zelf is het toename M€ 21,9.

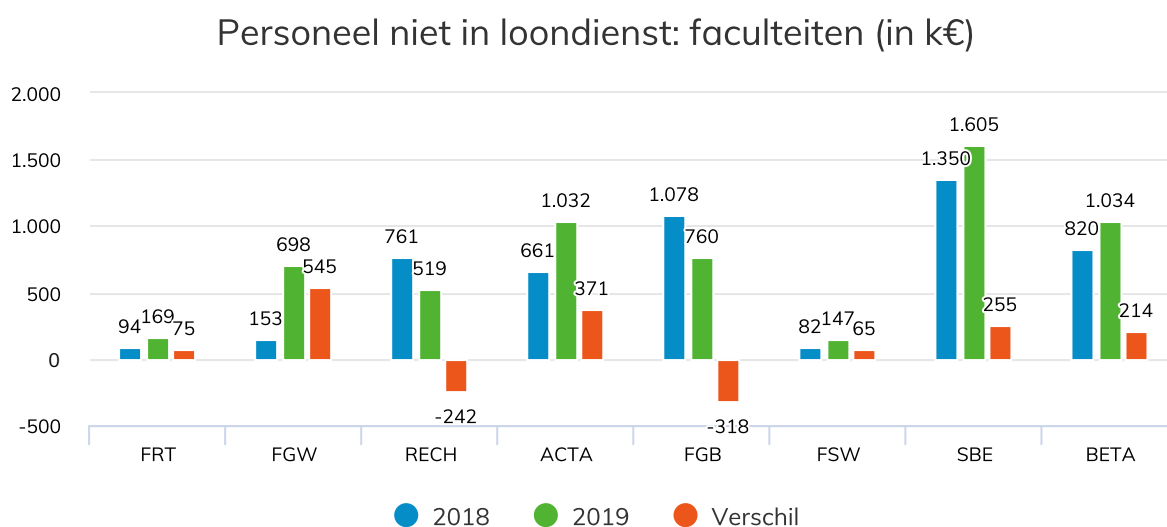
Lonen, salarissen en sociale lasten

De brutolonen en salarissen plus de sociale lasten en pensioenpremies van het eigen personeel zijn toegenomen met M€ 17,9. Dit is het gevolg van een gemiddeld hogere CAO (effect M€ 3,1), hogere pensioenpremies (effect M€ 1,8) en overige premies/werkgeverslasten (effect M€ 1,2). Het totale effect hiervan is M€ 6,1. De compensatie van OCW voor deze lastenstijging kwam (excl. het deel voor VUmc, ACTA en AUC) uit op M€ 4,8. Er is VU-breed (excl. VUmc, ACTA en AUC) dus een tekort op deze kostenstijging van M€ 1,3.

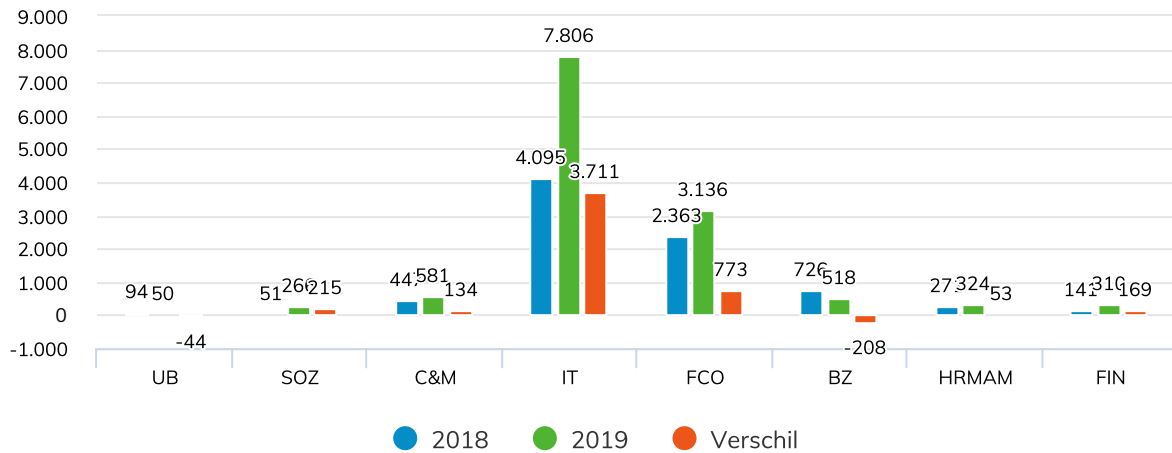
De resterende toename van de lonen, salarissen en sociale lasten bedraagt in totaal M€ 11,8 en komt vooral voort uit een toename van de gemiddelde formatie met 61 fte (effect ca. M€ 4,7) plus andere loonstijgingen (totaal M€ 7,1) zoals vanwege periodieken en hogere inschalingen of toelagen vanwege krapte op de arbeidsmarkt. De gemiddelde salarislast per FTE (incl. sociale lasten) nam in 2019 toe van k€ 73,4 in 2018 tot k€ 77,1 in 2019.

Personeel niet in loondienst

Hieronder volgt een grafisch overzicht van de kosten voor personeel niet in loondienst in 2018 en 2019 per faculteit en per dienst.

Personeel niet in loondienst: diensten (in k€)

De totale kosten van het ingehuurd personeel (detacheringen, uitzendkrachten e.d.) binnen de VU bedroegen in 2019 M€ 18,0 (2018 M€ 14,9). Dit is een forse stijging (M€ 3,1) ten opzichte van 2018. Echter, in 2015 kwamen deze kosten nog uit op M€ 29,3. Hoewel de omvang nog steeds bijna 40% lager is dan in 2015, zien we toch een stijging in de omvang o.a. door de gewijzigde arbeidsmarkt en in het bijzonder t.a.v. IT personeel. We blijven actief beleid voeren om de kosten van inhuur te beheersen. De realisatie in 2019 komt ten opzichte van de begroting M€ 6,5 hoger uit, waarvan M€ 1,4 bij de faculteiten en M€ 5,1 bij de diensten (inclusief inhuur t.b.v. CCE).

De belangrijkste oorzaak van de toename bij faculteiten is (m.n. bij SBE en BETA) is de stijging van de instroom en het daarbij niet tijdig kunnen vervullen van vacatures voor het onderwijs. Bij FGW en ACTA zijn vacaturekelpunten of tijdelijke vervanging belangrijke oorzaken. Bij FGB en RCH was er een afname van ingehuurd personeel. De stijging bij de diensten is met name veroorzaakt bij FCO en IT. Bij FCO is er minder eigen personeel bij het Coördinatie Centrum Energie (CCE) en daarom wordt er meer ingehuurd (+ M€ 1,0). Hier staan lagere personele lasten tegenover en inhuur voor contractmanagement t.b.v. externe partijen. Verder kwamen er bij FCO minder uren t.l.v. investeringen en is er meer ingehuurd op de overige afdelingen. Bij IT gaat het om moeilijk te vervullen vacatures gecombineerd met operationele noodzaak waardoor er meer extern is ingehuurd. Ook hier staan deels lagere personele lasten tegenover. De verbeteringen ten opzichte van 2018 doen zich voor bij FGB, RECH, BZ en de UB.

Dotaties personele voorzieningen

DOTATIES PERSONELE VOORZIENINGEN (in k€)	2019	2018	VERSCHIL
Ontslaglasten	3.200	4.043	-843
Reorganisatiekosten	1.108	-791	1.899
Transitievergoedingen	1.564	605	959
Ambts- en dienstjubilea	291	248	43
Sabaticals	-16	306	-322
Eigen risico WIA	-965	1.592	-2.557
Langdurig zieken	540	310	230
Vitaliteitspact	219		219
Overige personele voorzieningen	7	5	2
Totaal	5.948	6.318	-370

De dotaties aan de personele voorzieningen zijn met M€ 0,4 afgenomen ten opzichte van 2018. De belangrijkste oorzaak daarvan is de onvoorziene grote vrijval in de WIA voorziening van M€ 1,2. Deze wordt met name veroorzaakt door vervroeging van de pensioendatum van zes personen (M€ 0,3) a.g.v. het pensioenakkoord, overheveling naar de Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (IVA) voor vier personen (M€0,4) en een herstel-melding die leidt tot een vrijval (M€ 0,2). Daarnaast zijn de nieuwe dotaties ten laste van deze voorziening M€ 0,4 lager dan op basis van voorgaande jaren was begroot. Aan de ontslaglasten- en reorganisatievoorzieningen zijn de dotaties M€ 1,1 hoger, grotendeels als gevolg van de reorganisatie bij FRT (dotatie M€ 1,3). De dotatie sabbaticals (meerjarensparen) is per saldo M€ 0,3 lager. De dotatie voorziening langdurig zieken in M€ 0,2 hoger dan is 2018. In het kader van het nieuwe regeling inzake het Vitaliteitspact is een niet begrote dotatie van M€ 0,2 getroffen.

Afschrijvingslasten

STAAT VAN BATEN EN LASTEN	REAL.	BEGR.	REAL.	AFW.	AFW.
(bedragen in duizenden euro's)	2019	2019	2018	t.o.v. BEGR	t.o.v. 2018
Afschrijvingslasten	48.074	49.563	45.331	-1.489	2.743

De afschrijvingslasten zijn in 2019 M€ 48,1. Dit is M€ 1,5 lager dan begroot en M€ 2,7 hoger dan in 2018. Een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden voor de ontwerpkosten van het Alliantiegebouw (M€ 0,4) en een schattingswijziging is doorgevoerd in de resterende levensduur van bestaande IT-systemen in relatie tot het ERP-vervangingstraject (MARS-programma) met M€ 1,6 hogere afschrijvingslasten als gevolg. De reguliere afschrijvingslasten voor vastgoed zijn M€ 2,2 lager dan was begroot, door het opschuiven in de tijd van investeringen waaronder de latere ingebruikname van het NU-gebouw. Dit laatste betekent ook voor IT lagere afschrijvingen in 2019 (M€ 0,6). IT heeft tevens lagere afschrijvingen door het nog niet in gebruik nemen van Identity en Accessmanagement (IAM) en door latere ingebruikname van investeringen in de campus infrastructuur.

Huisvestingslasten

STAAT VAN BATEN EN LASTEN	REAL.	BEGR.	REAL.	AFW.	AFW.
(bedragen in duizenden euro's)	2019	2019	2018	t.o.v. BEGR	t.o.v. 2018
Huisvestingslasten	35.695	33.500	38.699	2.195	-3.004

De totale geconsolideerde huisvestingslasten bedragen in 2019 M€ 35,7 en namen ten opzichte van 2018 af met M€ 3,0 maar zijn M€ 2,2 hoger dan was begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere lasten dagelijks onderhoud M€ 0,3 vooral door hogere onderhoudskosten van het W&N-gebouw en hogere energielasten ad M€ 1,5. Verder vallen de kosten bij het Parkeerbedrijf en bij het AUC hoger uit (resp. M€ 0,2 en M€ 0,3).

Overige instellingslasten

STAAT VAN BATEN EN LASTEN	REAL.	BEGR.	REAL.	AFW.	AFW.
(bedragen in duizenden euro's)	2019	2019	2018	t.o.v. BEGR	t.o.v. 2018
Overige Lasten	92.229	88.390	89.359	3.839	2.870

De geconsolideerde overige instellingslasten komen in 2019 uit op M€ 92,2. Dit is M€ 3,8 hoger dan was begroot en M€ 2,8 hoger dan in 2018. Hiervan is M€ 0,2 begrepen in de toewijzing van het VUmc (het overige lastendeel van de toewijzing). Verder komt de toename vooral door hogere automatiseringskosten (M€ 0,9), hogere kosten voor abonnementen en collectiekosten (M€ 0,8), hogere reis-,verblijfs- en congreskosten (M€ 0,8), hogere accountantskosten (M€ 0,1) en het geheel van de uiteenlopende overige posten in deze categorie (per saldo M€ 1,0).

Financiële baten en lasten

FINANCIELE BATEN EN LASTEN (in k€)	2019	2018	VERSCHIL
Overige financiële baten	8	13	-5
Rentelasten divers	-16	-7	-9
Rentelasten bancaire financieringen	-999	-986	-13
Rentelasten SWAP-portefeuille	-12.201	-12.349	148
Wijzing ineffectiviteit renteswaps	-295	1.464	-1.759
Geactiveerde rentelasten	6.529	7.171	-642
Totaal	-6.974	-4.695	-2.279

Het geconsolideerde resultaat 2019 op de financiële baten en lasten bedraagt geconsolideerd -/ M€ 7,0. Ten opzichte van 2018 is het resultaat financiële baten en lasten afgenomen met M€ 2,3. De ineffectiviteit van de renteswaps is toegenomen met M€ 0,3. Dat is M€ 1,8 hoger dan in 2018. Dit is een non-cash verschil. De geactiveerde rentelasten (eveneens non-cash) zijn afgenomen met M€ 0,6 vanwege het opschuiven in de tijd van investeringen waaronder de latere ingebruikname van het NU-gebouw. De betaalde netto rentekosten vanwege de derivaten-portefeuille namen per saldo af met M€ 0,1 (positief cash-effect).

Balans (geconsolideerd)

BALANS (in M€)	REAL. 2019	REAL. 2018	VERSCHIL
ACTIVA			
<i>Immateriële vaste activa</i>	16,1	17,3	-1,2
<i>Materiële vaste activa</i>	587,7	587,1	0,5
<i>Financieel vaste activa</i>	2,2	2,8	-0,6
Totaal vaste activa	605,9	607,2	-1,3
<i>Voorraden</i>	0,8	0,8	0,0
<i>Vorderingen</i>	53,7	51,3	2,4
<i>Liquide Middelen</i>	77,8	49,7	28,1
Totaal vlottende activa	132,2	101,8	30,5
Totaal activa	738,1	709,0	29,2
PASSIVA			
Algemene reserve	275,9	254,6	21,3
Private bestemmingsreserve	2,5	2,6	-0,1
Wettelijke reserve ontwikkeling software	16,1	17,3	-1,2
Aandeel derden in eigen vermogen	0,1	0,1	0,0
Eigen vermogen	294,6	274,7	19,9
Voorzieningen	27,1	27,0	0,2
Langlopende schulden	220,1	230,5	-10,5
Kortlopende schulden	196,4	176,9	19,5
Totaal passiva	738,1	709,0	29,2

Activa

De omvang van de Activa is gestegen van M€ 709,0 naar M€ 738,1. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door de toename van de vlottende activa (m.n. liquide middelen) met M€ 30,5 vooral als gevolg van het positieve exploitatieresultaat over 2019 en het opschuiven van investeringen naar latere jaren.

Passiva

Aan de passivazijde is een toename van het Eigen Vermogen zichtbaar vanwege het positieve exploitatieresultaat van M€ 19,9. De langlopende schulden, die voor het grootste deel bestaan uit de EIB financiering voor de eerste fase van de campusontwikkeling (stand M€ 191,1 per 31.12.2019) zijn met M€ 10,5 gedaald door aflossing op de EIB financiering. Het volume aan getrokken leningen bij de BNG bedraagt per ultimo 2019 M€ 15. De ineffectiviteit van de derivaten bedraagt per ultimo 2019 M€ 13,1. De kortlopende schulden zijn met M€ 19,5 toegenomen, die voor een belangrijk deel ad M€ 10 betrekking heeft op de toename van de vooruit ontvangen bedragen voor contractonderzoek. Eind 2019 zijn enkele grote subsidietranche's uitbetaald aan de VU.

4.4 Treasury

De voornaamste ontwikkelingen in 2019 op het gebied van liquiditeiten, investeringen, externe financiering en renterisicomanagement worden hierna besproken. Het treasurybeleid van de VU voldoet aan de *'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016'* inclusief het daarin opgenomen overgangsbeleid.

Investeringen

Uit onderstaand overzicht blijkt dat de VU in 2019 M€ 47,4 heeft geïnvesteerd. Het grootste deel hiervan betreft gebouwen in uitvoering.

Investeringen (in M€)	2019	2018
Terreinen	-	-
Gebouwen	11,4	5,1
Gebouwen in uitvoering	22,6	37,5
Inventaris en apparatuur	7,7	8,9
Totaal materiele vaste activa	41,8	51,5
Software	5,6	5,4
Totaal immateriele vaste activa	5,6	5,4
Totaal investeringen	47,4	56,9

Externe financiering

Voor de eerste fase van het campusinvesteringsprogramma heeft de VU in september 2013 een kredietfaciliteit met de Europese Investeringsbank Bank (EIB) afgesloten voor een bedrag van M€ 230. Deze faciliteit is gebruikt om maximaal de helft te financieren van een aantal specifieke projecten. De andere helft van deze eerste fase wordt door de VU gefinancierd uit eigen middelen en gegenereerde kasstromen. In 2017 is de zevende en laatste tranche van M€ 25 opgenomen. Dit brengt het totaal opgenomen bedrag op M€ 206,6. De VU maakt geen gebruik van de gehele faciliteit, voornamelijk omdat projecten binnen budget zijn afgerond.

Ten behoeve van de tweede fase van het campusinvesteringsprogramma is eind 2017 een tweede lening bij de EIB en een lening bij de BNG Bank (BNG) afgesloten voor in totaal M€ 140. De eerste trekking van M€ 15 bij de BNG heeft in december 2018 plaats gevonden. Zie onderstaand overzicht van uitstaande leningen ultimo 2019.

Bank	Hoofdsom	Rente	Start	Eind
BNG	€ 15,0	EURIBOR 3M	1-12-2018	1-12-2032
EIB	€ 43,8	EURIBOR 3M	24-1-2014	17-12-2033
EIB	€ 45,0	EURIBOR 3M	16-7-2014	16-7-2034
EIB	€ 23,5	EURIBOR 3M	27-5-2015	27-5-2035
EIB	€ 17,0	EURIBOR 3M	9-12-2015	9-12-2030
EIB	€ 9,2	EURIBOR 3M	1-8-2016	1-8-2031
EIB	€ 27,7	EURIBOR 3M	20-12-2016	20-12-2031
EIB	€ 25,0	EURIBOR 3M	1-8-2017	1-8-2032

In 2020 zal, naast de tweede vastgelegde trekking bij de BNG van M€ 15, naar verwachting de eerste trekking onder de (tweede) EIB faciliteit plaats vinden.

In aanvulling op het financieringsarrangement voor de tweede fase wordt, naar aanleiding van de resultaten van de aanbesteding van de beoogde nieuwbouw, een uitbreiding van het kredietarrangement van totaal M€ 35 bij de BNG en de EIB aangevraagd. Deze uitbreiding wordt volledig meegenomen in de meerjarenprognose.

Convenanten en signaleringsgrenzen

Met de banken, de EIB, de Deutsche Bank (DB) en de BNG zijn vier financiële convenanten afgesproken. In 2019 is de VU ruim binnen deze gestelde normen gebleven. Onderstaande tabel geeft de waarden van de ratio's per 31 december 2019 en de norm van de banken weer.

Ratio ¹	VU	Banken
Solvabiliteit I	39,9%	>30%
Debt Service Coverage	3,1	>1,3
Loan to Value	36,3%	<50%
Investerings (in M€)	47,4	101,3 ²

- 1 *Solvabiliteit I = eigen vermogen / totaal vermogen*
DSCR = EBITDA / totaal financiële verplichtingen m.b.t. lang vreemd vermogen
Loan to value = totaal kort- en langlopende bankschulden / totale materiële vast activa
Investerings = gerealiseerde investeringen / 110% gebudgetteerde investeringen

- 2 *110% van investeringsbegroting 2019*

Daarnaast hanteert de onderwijsinspectie (OCW) vijf financiële signaleringsgrenzen. De onderstaande tabel geeft de waarden van deze ratio's per 31 december 2019 en de signaleringsgrenzen van de onderwijsinspectie weer.

Ratio ¹	VU	Onderwijsinspectie
Solvabiliteit II	43,6%	>30%
Liquiditeit (current ratio)	0,67	>0,50
Rentabiliteit ²	3,6%	≥0
Huisvesting ³	11,8%	<15%
Weerstandsvermogen	52,5%	>5%

1 *Solvabiliteit II = (eigen vermogen + voorzieningen) / totaal vermogen*

Current ratio = vlottende activa / kort vreemd vermogen

Rentabiliteit = resultaat / totale baten

Huisvesting = (huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen) / totale lasten

Weerstandsvermogen = eigen vermogen uitgedrukt als percentage van de totale baten

2 *signalering wanneer ratio meerdere jaren onder nul of laatste 2 jaar < -5% of laatste jaar < -10%*

3 *exclusief het VUmc deel van de CCE gerelateerde huisvesting- en afschrijvingslasten.*

Toelichting convenanten van de banken (voor de waarden per jaar zie de continuïteitsparagraaf):

Solvabiliteit I

De solvabiliteitsratio van de VU is met 39,9% over 2019 (2018: 38,7%) ruim boven de gestelde norm van 30%. Door het gepland aantrekken van vreemd vermogen zal de solvabiliteit na 2019 dalen naar een niveau van ca. 38%, ruim boven de gestelde norm, om vervolgens na 2022 weer toe te nemen.

Debt Service Coverage

De debt service coverage ratio bedraagt in 2019 3,1 (2018: 4,1), ruim boven de gestelde norm van 1,3. Doordat de afschrijvingen, rentelasten en de aflossingen vanaf 2020 zullen toenemen zal deze ratio licht dalen naar een stabiel niveau tussen de 2.5-2.9, ruim boven de gestelde norm van 1,3.

Loan to Value

De VU heeft in 2019 geen nieuw vreemd vermogen aangetrokken, maar wel afgelost op de bestaande financiering. Dit leidt tot een Loan to Value in 2019 van 36,3% (2018: 38,0%), ruim binnen de gestelde norm van 50%. Deze ratio zal de komende jaren toenemen door trekkingen onder de externe financieringen die eind 2017 zijn aangetrokken voor de investeringen in de tweede fase van het campusinvesteringsprogramma en de nog aan te trekken uitbreiding van het kredietarrangement. De verwachting is dat de Loan to Value op maximaal 43-44% zal uitkomen, ruim onder de norm van 50%, om na 2022 door aflossingen op de financieringen weer te dalen.

Investeringen

De investeringen in materiële en immateriële vaste activa mogen op jaarbasis niet meer bedragen dan 110% van de gebudgetteerde investeringen. In 2019 bleef de VU met M€ 47,4 (budget 2018: M€ 56,9) ruim onder de grens van M€ 89,0.

Toelichting signaleringsgrenzen van de onderwijsinspectie (voor de waarden per jaar zie de continuïteitsparagraaf):

Solvabiliteit II

Omdat de onderwijsinspectie de voorzieningen ook meeneemt in haar berekening van de solvabiliteit is deze ratio in 2019 voor de VU met 43,6% (2018: 42,5%) hoger dan de solvabiliteit zoals banken die berekenen en ruim boven de gestelde signaleringsgrens van 30%. Ook hier geldt dat de afname van de solvabiliteit na 2020 zal stabiliseren op een niveau van ca. 40%, ruim boven de gestelde signaleringsgrens.

Liquiditeit (current ratio)

De liquiditeits- of current ratio in 2019 is met 0,67 (2018: 0,58) hoger uitgekomen dan geprognoseerd (0,51) door enerzijds het hoger dan begrote resultaat en de daaruit voortvloeiende hoger dan begrote positie aan liquide middelen van M€ 77,8 ultimo 2019. Anderzijds door de verschuiving van de planning van investeringen in onder meer het NU.VU gebouw en het nog te bouwen Onderzoeksgebouw VU Schoolwerktuinen (SWT) en de daarmee verbonden werkzaamheden. De ratio bevindt zich nu ruim boven de ondergrens van 0,50 van de onderwijsinspectie. De verwachting is dat deze ratio als gevolg van de geplande (aanvullende) investeringen komend jaar zal afnemen. De weergegeven meerjaren prognose gaat uit van het feit dat volledig gebruik wordt gemaakt van de nog af te sluiten uitbreiding van het bestaande kredietarrangement. De nut en noodzaak van gebruik van deze uitbreiding zal in overleg met de stakeholders, waaronder de onderwijsinspectie, worden bekeken. Mocht niet volledig gebruik worden gemaakt van de uitbreiding van M€ 35 dan is het waarschijnlijk dat de ratio in 2021 onder de signaleringsgrens komt voor een aantal jaar.

De VU beschikt over een gecommitteerde rekening courant faciliteit en afdoende externe financiering waardoor er de komende jaren ruim voldoende liquiditeitsruimte is. Ook daarmee zijn de beschikbare liquiditeiten, mede gezien de maatschappelijke discussie rondom beschikbare reserves, momenteel nog steeds passend maar zeker niet te ruim voor de VU.

Rentabiliteit

Door het positieve resultaat van dit jaar bevindt de rentabiliteit in 2019 van 3,6% (2018: 4,6%) zich boven de signaleringsgrens van 0%. De verwachting voor de komende jaren is dat het resultaat en daarmee de rentabiliteit daalt maar boven de signaleringsgrens zal blijven.

Huisvesting

De huisvestingsratio, huisvestingslasten inclusief afschrijvingen, uitgedrukt als percentage van de totale lasten, bevindt zich met 11,4% (2018: 11,1%) onder de signaleringsgrens van 15%. De verwachting is dat deze ratio door investeringen in huisvesting en de daarmee gepaard gaande oplopende huisvestingslasten na 2019 toe zal nemen, maar nog ruim onder de signaleringsgrens zal blijven. De huisvestingsratio van de onderwijsinspectie wijkt af van de door de VU intern gebruikte ratio. In de door de inspectie gehanteerde ratio zijn de verhuur en benutting van gebouwen en huisvestingsfaciliteiten (o.a. een energiecentrale) met partners als het VUmc niet verdisconteerd. Tevens wordt in deze ratio geen rekening gehouden met de effecten van huisvesting aan de Zuid-As en de mate waarin een universiteit labgebouwen of andere technische faciliteiten nodig heeft voor haar Bèta of medische faculteiten (incl. tandheelkunde). De VU hanteert sinds een aantal jaren een eigen huisvestingsratio, waarin dergelijke nuances wel zijn opgenomen.

Het weerstandsvermogen

De weerstandsratio, eigen vermogen uitgedrukt als percentage van de totale baten, bevindt zich in 2019 met 52,5% (2018: 51,1%) zeer ruim boven de ondergrens van 5%. De verwachting is dat deze ratio door positief resultaat de komende jaren licht zal toenemen.

Renterisico

Om de renterisico's die voortkomen uit de financieringen te mitigeren heeft de VU in het verleden een aantal rentederivaten afgesloten. In 2019 is, net als voorgaande jaren, de waarderingmethodiek kostprijs hedgeaccounting in relatie tot de financieringsbehoefte van de VU toegepast. Zoals eerder benoemd is het eerste deel van deze financieringsbehoefte in 2013 ingevuld door de lening met EIB en het tweede deel in 2017 door een lening bij respectievelijk de EIB en de BNG Bank. Daarnaast wordt, zoals aangegeven, in 2020 een uitbreiding van het bestaande kredietarrangement aangevraagd bij de EIB en de BNG Bank.

Het ineffectieve gedeelte van de renteswapportefeuille onder de 'langlopende schuldverplichting' is beperkt gestegen ten opzichte van ultimo 2018 met een toename van K€ 294,5 naar M€ 13,06. Een verdere toelichting staat in de jaarrekening VU 2019.

Als onderdeel van de afdekking van het renterisico van de afgesloten financiering van M€ 140 (+ M€ 35 uitbreiding kredietarrangement) ten behoeve van de tweede fase campusontwikkeling, streeft de VU er naar om de inzet van de derivatenportefeuille in 2020 te optimaliseren en zodoende de ineffectiviteit ten opzichte van de langlopende schuldverplichting te beperken.

4.5 Continuïteitsparagraaf

Algemeen

De in de in deze continuïteitsparagraaf opgenomen cijfers betreffen de geconsolideerde cijfers van de Stichting VU. D.w.z. inclusief de VU Holding BV. In deze continuïteitsparagraaf zijn de consequenties verwerkt van het positieve resultaat en de positieve liquiditeitsontwikkeling 2019 van de VU. Op grond van de ontwikkeling in 2019 is zowel in de begroting voor 2020 als in de meerjarenbegroting voor 2021 t/m 2024 de verwachting van de VU t.a.v. de Rijksbijdrage in positieve zin aangepast. Dit leidt tot meer middelen voor onderwijs en onderzoek zowel voor exploitatie als investeringen en geeft tevens een goede financiële basis voor het realiseren van het nieuwe Instellingsplan 2020-2025. Daarnaast is een belangrijke wijziging t.o.v. de continuïteitsparagraaf in het vorige jaarverslag de aanpassing van de investeringen in het onderzoeksgebouw op de Schoolwerktuinen. Op grond van de inmiddels gegunde aanbesteding stijgt deze investering met M€ 43 a.g.v. de ontwikkelingen in de bouwmarkt.

In de continuïteitsparagraaf zijn al deze ontwikkelingen verwerkt door een verhoging van baten, lasten en investeringen en een aanpassing van het verwachte (en voor financiering van investeringen, benodigde) resultaat t.o.v. de continuïteitsparagraaf zoals deze was opgenomen in het jaarverslag 2018. Deze aanpassingen zijn doorgevoerd met een gelijktijdige ontwikkeling van de ratio's van de van de onderwijsinspectie en banken. In de navolgende paragrafen zijn deze aanpassingen in meer detail toegelicht.

Invloed Coronavirus

Op het moment van het vaststellen van deze continuïteitsparagraaf zitten wij nog midden in de Coronacrisis. Dit heeft een enorme impact op de gehele maatschappij en uiteraard ook op onze universiteit. De reguliere onderwijs- en onderzoeksactiviteiten zijn voor een belangrijk deel stilgelegd en er wordt het onderwijs en onderzoek online zo goed mogelijk voort gezet. Zonder enige twijfel zal de Coronacrisis een financiële impact hebben op de VU-begroting voor 2020 en de daarop volgende jaren, maar de omvang daarvan laat zich nu nog lastig voorspellen. Wij proberen hier in algemene zin op voorbereid te zijn door een solide risicobuffer te hanteren in deze continuïteitsparagraaf, waarbij wij ervan uitgaan dat we ook op de overheid kunnen vertrouwen als zou mogen blijken dat de effecten van de huidige crisis de financiële draagkracht van de individuele universiteiten te boven gaan. In de continuïteitsparagraaf wordt echter vooralsnog de begroting

2020 gehandhaafd en ook voor periode 2021 t/m 2024 is niet vooruitgelopen op eventuele gevolgen van het Coronavirus. Het is evident dat de gevolgen van het Coronavirus door kunnen lopen naar de periode 2021 t/m 2024. De mate van onzekerheid t.a.v. het verdere verloop van het virus en daarmee van de financiële gevolgen op de VU maakt kwantificering hiervan in de continuïteitsparagraaf op dit moment echter niet mogelijk.

Nieuw Instellingsplan

In de Continuïteitsparagraaf wordt uitgegaan van de implementatie van het nieuwe Instellingsplan Strategie VU 2020-2025 'Kenniscampus voor het leven'.

Daarbij zetten we onze vier multidisciplinaire profielthema's voort. De profielthema's geven inhoudelijk vorm aan onze missie en hebben betrekking op onderwijs, onderzoek en valorisatie. Deze profielthema's zijn:

1. Human Health & Life Sciences
2. Governance for Society
3. Science for Sustainability
4. Connected World.

In de onderstaande figuur zijn de voornaamste elementen van de nieuwe strategie schematisch weergegeven. Voor een uitgebreide beschrijving van de nieuwe strategie, van de profielthema's en de daarbij geformuleerde doelstellingen verwijzen wij naar paragraaf 1.2 van dit Bestuursverslag.

Schematische weergave belangrijkste elementen van de VU Strategie 2020-2025.

Prioriteiten Onderwijs

In de continuïteitsparagraaf wordt ten aanzien van het onderwijs uitgegaan van de Onderwijsvisie van de VU en van de verdere implementatie van de Onderwijsagenda 2018-2023. Hiervoor verwijzen we naar paragraaf 2.1 van dit Bestuursverslag. De belangrijkste aandachtspunten zijn:

1. Kwaliteitscultuur
2. Studiesucces
3. Onderwijsportfolio
4. Innovatie van onderwijs
5. Student- en onderwijsondersteuning
6. Inzet studievoorschotmiddelen 2019-2024

Prioriteiten Onderzoek

Ook ten aanzien van het onderzoek gaan we in continuïteitsparagraaf uit van hetgeen daarover in de nieuwe Strategie VU 2020-2025 is opgenomen. Hierbij verwijzen we daarom naar paragraaf 2.2 van dit Bestuursverslag. Zie ook de eerder genoemde profielthema's. Belangrijke aandachtspunten op onderzoeksgebied zijn:

1. A Broader Mind
2. Open Science en FAIR Data
3. Promovendi en postdocs
4. Zwaartekracht

Prioriteiten Impact en Valorisatie

Impact en Valorisatie is naast Onderwijs en naast Onderzoek een afzonderlijk aandachtsgebied van ons wetenschapsbedrijf. In het nieuwe instellingsplan en in paragraaf 2.3 van dit Bestuursverslag wordt ook daar veel aandacht aan geschonken. Belangrijke uitgangspunten voor de implementatie in komende jaren zijn:

1. De kerntaken onderwijs, onderzoek en valorisatie zijn gelijkwaardig
2. Ondernemende cultuur wordt gestimuleerd
3. De VU-campus is een innovatiehub
4. Er moet adequate ondersteuning zijn

Staat van Baten & Lasten, en Balans

STAAT VAN BATEN EN LASTEN	REALISATIE	BEGR.	RAMING	RAMING	RAMING	RAMING
Geconsolideerde cijfers in M€	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rijksbijdrage	350,8	361,7	375,5	386,3	390,0	399,2
Overige overheidsbijdragen en subsidies	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
College-, cursus- en/of examengelden	56,1	60,9	65,0	66,6	67,8	68,1
Baten werk voor derden	93,5	91,9	91,6	92,0	93,5	94,0
Overige baten	60,3	56,1	58,4	57,2	55,3	55,4
Totaal Baten	561,4	571,4	591,3	602,9	607,4	617,6
Personele lasten	358,5	372,6	379,0	384,9	385,5	388,9
Afschrijvingslasten	48,1	52,2	55,6	53,2	56,4	61,6
Huisvestingslasten	35,7	36,0	36,7	39,3	36,5	35,7
Overige Lasten	92,2	95,9	104,4	106,9	107,0	110,2
Totaal Lasten	534,5	556,7	575,7	584,3	585,6	596,3
Saldo baten en lasten	27,0	14,7	15,6	18,5	21,8	21,2
Saldo financiële baten en lasten	-7,0	-6,6	-10,7	-9,4	-10,9	-13,3
Saldo bijzondere posten en posities	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Aandeel derden in resultaat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Exploitatieresultaat	19,9	8,1	4,8	9,0	10,8	7,9
BALANS						
ACTIVA						
Immateriële vaste activa	16,1	14,3	14,7	15,1	15,7	16,5
Materiële vaste activa	587,7	625,7	693,5	740,2	737,4	717,2
Financiële vaste activa	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Totaal vaste activa	605,9	642,4	710,5	757,6	755,4	736,1
Vorraden	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Vorderingen	53,7	59,7	57,0	57,0	57,0	57,0
Liquide Middelen	77,8	71,2	37,6	38,4	42,4	48,2
Totaal vlottende activa	132,2	131,7	95,4	96,2	100,2	106,0
Totaal activa	738,1	774,1	805,9	853,8	855,6	842,1
PASSIVA						
Algemene reserve	275,9	283,0	288,5	297,1	306,9	313,6
Private bestemmingsreserve	2,5	3,2	2,7	2,9	3,2	3,5
Wettelijke reserve ontwikkeling software	16,1	14,3	14,7	15,1	15,7	16,5
Aandeel derden in eigen vermogen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Eigen vermogen	294,6	300,7	306,0	315,2	325,9	333,8
Voorzieningen	27,1	23,5	22,7	20,6	18,4	16,2
Langlopende schulden	220,1	236,4	294,7	335,5	328,8	309,6
Kortlopende schulden	196,4	213,5	182,5	182,5	182,5	182,5
Totaal passiva	738,1	774,1	805,9	853,8	855,6	842,1

In de bovenstaande tabel zijn de inhoudelijke ambities en ontwikkelingen vertaald in de door de VU verwachte financiële ontwikkeling van de Baten, Lasten en de balans voor de periode 2020 t/m 2024. In de navolgende paragrafen worden het financiële beleid en de ontwikkelingen van de baten, lasten, investeringen en ratio's voor de komende jaren nader besproken.

Financieel Beleid en Meerjarenperspectief

Het financiële beleid van de VU heeft invloed op het meerjarenperspectief. Het financiële beleid van de VU wordt gekenmerkt door:

- Structureel sluitende begrotingen en ratio's die voldoen aan de eisen zoals door de interne en externe toezichthouders worden gesteld.
- Eenheden dienen een positief resultaat uit de reguliere exploitatie te presenteren.
- De inzet van reserves moet voldoen aan het reservebeleid VU.
- De dynamiek in de inkomsten vanuit rijksbijdrage en collegegeld moet vertaald worden in budgetten voor onderwijs en onderzoek. Met andere woorden, meer of minder rijksbijdrage betekent ook meer of minder budget voor onderwijs, onderzoek en bedrijfsvoering.
- De budgetten voor bedrijfsvoering en huisvesting worden bepaald door de interne regels en worden regelmatig getoetst op marktconformiteit of vergeleken met relevante andere organisaties.

Hieronder wordt de ontwikkeling van de baten en lasten op hoofdlijnen weergegeven.

Ontwikkeling Rijksbijdrage

In de weergave van de Rijksbijdrage voor de periode 2020-2024 hebben wij met het Jaarplan 2020 als basis rekening gehouden met de volgende ontwikkelingen:

De voorlopige bekostigingsfoto voor het begrotingsjaar 2021 laat op basis van de bekostigde inschrijvingen voor het studiejaar 2019/2020, de bekostigde graden over het studiejaar 2018/2019 en de aantallen promoties over het kalenderjaar 2019 een stijging van het marktaandeel VU zien van ruim M€ 1,7. Hiervan heeft ca. M€ 0,2 betrekking op een hoger aandeel in de studievoorschotgelden. Dat bedrag zullen wij geoormerkt besteden op basis van het Kwaliteitsplan Onderwijs VU 2019 – 2024. Het restant bedrag aan verbetering marktaandeel ad M€ 1,5 is het saldo van enerzijds een daling van het marktaandeel Geneeskunde (VUmc), Tandheelkunde (ACTA) en AUC van in totaal ca. M€ 1,5 en anderzijds een stijging van het marktaandeel voor de overige faculteiten met ca. M€ 3,0. De daling van M€ 1,5 wordt direct verrekend met de betreffende faculteiten en leidt tot een lagere budgettoewijzing. De stijging van M€ 3,0 voor de overige faculteiten wordt toegevoegd aan het, interne, middelenkader VUSAM ¹, en op basis van de VUSAM-parameters toegerekend aan de individuele faculteiten. Omdat wij in onze meerjarenbegroting anticiperen op de meerjarige effecten van de ontwikkeling van ons marktaandeel, was een deel van de stijging van M€ 3,0 al voorzien via het Jaarplan 2020. Ten opzichte van de reeks in het Jaarplan 2020 bedraagt de meevaller voor het VUSAM-kader per saldo M€ 1,1. Dit is meegenomen in de VUSAM-budgetten op basis waarvan de faculteiten hun continuïteitsparagraaf hebben opgesteld. In totaal stijgt met middelenkader VUSAM in 2021 (excl. de effecten van het kostendoorbelastingsmodel KDM) met M€ 4,5 ten opzichte van het kader voor 2021 uit de vorige continuïteitsparagraaf. Naast het effect marktaandeel OCW ad M€ 3,0 betreft dit ook de hogere collegegeldontvangsten, met een stijging van M€ 1,5 ten opzichte van de raming uit de vorige Continuïteitsparagraaf (CP).

1 VUSAM: (VU Sturings- en Allocatiemodel) is het interne bekostigingsmodel van de VU

Dat het marktaandeel in 2021 en verder meevalt ten opzichte van het Jaarplan 2020 komt vooral door de hogere instroom per studiejaar 2019/2020, die leidt tot een hoger aantal bekostigde inschrijvingen. Hierdoor stijgt het marktaandeel van de VU in 2020 met M€ 3,8. Daar staat tegenover een daling in het marktaandeel in de bekostigde diploma's (ca. M€ 1,5) en de bekostigde promoties (ca. M€ 0,8). De daling in het marktaandeel diploma's en promoties raakt met name VUmc, ACTA en AUC (min M€ 2,0). Het effect hiervan voor de overige faculteiten blijft beperkt tot min M€ 0,3. Op basis van de gerealiseerde groei van de instroom verwachten wij dat ons marktaandeel in de diploma's de komende jaren weer zal gaan stijgen.

De gegevens uit de voorlopige bekostigingsfoto 2021 hebben wij ook gebruikt om onze meerjarenraming inzake het marktaandeel VU te actualiseren. Op basis hiervan verwachten wij een verdere toename van ons marktaandeel in de jaren 2022 en verder, waarmee wij rekening hebben gehouden in deze continuïteitsparagraaf. Hiervoor hebben wij de meerjarenramingen aangepast die wij hebben gehanteerd in de vorige continuïteitsparagraaf en de update daarvan in het Jaarplan 2020. Per saldo leidt de nieuwe prognose tot een stijging van het marktaandeel met M€ 4 voor 2022 en 2023 en met M€ 6 in 2024. Deze stijging is meegenomen in de VUSAM-kaders op basis waarvan de faculteiten hun continuïteitsparagraaf hebben opgesteld. In de meerjarenraming die is gehanteerd voor de vorige CP hebben wij al rekening gehouden met een oploop van het marktaandeel VU op basis van de doorwerking van de hogere instroom in het studiejaar 2018/2019. Dat effect hebben wij destijds nog doorgerekend tegen de 'oude' OCW-prijzen, dat wil zeggen de variabele onderwijstarieven exclusief de effecten a.g.v. het advies van de Commissie Van Rijn. In de nieuwe meerjarenprognose ten behoeve van deze CP hebben wij gerekend met de nieuwe en lagere variabele onderwijstarieven van OCW. Deze lagere tarieven beperken het positieve marktaandeeleffect van de instroomstijgingen in de studiejaar 2018/2019 en 2019/2020.

Net als in voorgaande jaren beschikken wij bij het opstellen van de continuïteitsparagraaf nog niet over informatie over de tussentijdse bijstelling van de rijksbijdrage OCW 2020 e.v. in verband met loon- en prijsruimte 2020, met de bijstelling sociale lasten 2019 (inclusief pensioenpremies) en met de Referentieraming (bijstelling volumegelden). Het ontbreken van deze belangrijke gegevens bemoeilijkt het opstellen van een geactualiseerde meerjarenbegroting, waarbij wij er voor kiezen om zelf een zo goed mogelijke raming te maken van deze middelen en deze mee te nemen in de bijgestelde meerjarenbegroting. Hiermee wachten wij dus niet tot het moment dat deze middelen ook werkelijk worden toegewezen. Hoe later de besluitvorming over deze extra middelen plaatsvindt, des te ingewikkelder is het voor universiteiten om dit mee te nemen in een bijgestelde (meerjaren)begroting. Hiermee stijgt het risico dat middelen tijdelijk 'op de plank' blijven liggen. Wij proberen dat te voorkomen door zelf vroegtijdig te anticiperen op bijstellingen in de OCW-bekostiging.

In het kader van het opstellen van de continuïteitsparagraaf hebben wij voor 2021 rekening gehouden met een voorschot van M€ 1,5 op de extra volumegelden in verband met de Referentieraming 2020.

Het huidige meerjaren onderwijsbudget OCW is 'geijkt' op de Referentieraming 2019. Ten opzichte van de getallen die zijn gehanteerd in de Referentieraming 2019 voor het studiejaar 2019/2020 (verwacht aantal inschrijvingen in het WO van 300.200) lijkt de realisatie minimaal 1% hoger uit te komen. Wij gaan ervan uit dat de Referentieraming 2020 overeenkomstig zal worden aangepast, en dat zou dan moeten leiden tot een extra toekenning van volumegelden in 2021 en verder. Wij schatten het effect voor de VU in 2021 op ca. M€ 1,4 en voor de jaren daarna op ca. M€ 2. Met deze bedragen is in deze CP al rekening gehouden.

Nog geen rekening is gehouden met een verwachte loon- en prijsruimte 2020, omdat wij nog geen volledig zicht hebben op de achterliggende kostenontwikkelingen (de onderhandelingen over een nieuwe cao lopen nog). Hierbij is belangrijk om op te merken dat wij aan onze decentrale eenheden hebben gevraagd om de extra lasten in verband met de stijging pensioenpremies en overige sociale lasten per 1 januari 2020 nog niet mee te begroten voor deze CP, in afwachting van de feitelijke compensatie die wij hiervoor van OCW zullen ontvangen en die wij door zullen geven aan de eenheden. De baten en lasten in verband met de extra toewijzingen uit de Zwaartekracht en uit de sectorplannen inzake Bèta en Rechten zijn verwerkt in deze CP. Verder hebben wij er rekening mee gehouden dat wij nog een structureel bedrag van M€ 2,8 zullen ontvangen ter versterking van de positie van de bètafaculteiten aan de algemene universiteiten (motie Van Meenen). In afwachting van de feitelijke toekenning van deze middelen door OCW en de definitieve afspraken met de bètafaculteit over de besteding van deze gelden, zijn deze middelen centraal geoormerkt gereserveerd. Met eventuele additionele budgetoverhevelingen vanuit de tweede geldstroom naar de eerste geldstroom (ter versterking van het onderzoeksbudget van de universiteiten) hebben wij nog geen rekening gehouden in deze CP. Wel hebben wij er alvast rekening mee gehouden dat de SEO-regeling komt te vervallen met ingang van het begrotingsjaar 2020.

Voor de jaren 2020 tot en met 2024 hebben wij rekening gehouden met een evenredig aandeel van de VU in de middelen die beschikbaar komen uit de studievoorschotten, conform de meerjarenreeksen die hierover door OCW zijn gecommuniceerd. Voor de jaren 2021 e.v. is de toewijzing van deze middelen afhankelijk van de kwaliteitsafspraken met de minister. Wij zijn nog in afwachting van de definitieve goedkeuring van ons Kwaliteitsplan Onderwijs VU 2019 – 2024, met daarin de invulling van de kwaliteitsafspraken tussen de VU en de minister.

De doorloop van bestaande bezuinigingsreeksen in de OCW-begroting hebben wij volledig verwerkt in deze continuïteitsparagraaf. Wij hebben geen rekening gehouden met eventuele nieuwe bezuinigingen die voort zouden kunnen vloeien uit de besluitvorming over de OCW-begroting bij de Voorjaarsnota of bij Prinsjesdag. Ook hebben wij geen rekening gehouden met de gevolgen van eventuele herverdelingen in de OCW-bekostiging als gevolg van herzieningen in het bekostigingssysteem. De effecten van 'Van Rijn' zijn op instellingsniveau volledig meegenomen in deze CP, maar wij hebben geen rekening gehouden met de door de Commissie beoogde interne herverdeling tussen Bèta enerzijds en de overige faculteiten anderzijds, omdat dit voor de overige faculteiten onaanvaardbare budgetkortingen zou opleveren.

Ten behoeve van de interne budgettering is rekening gehouden met een stijging van het reguliere bedrag dat beschikbaar is voor onderwijs en onderzoek via het interne verdeelmodel van de VU (VUSAM). Het beschikbare bedrag stijgt van M€ 202,2 in 2020 naar M€ 215,9 in 2021 en vervolgens verder naar een bedrag van M€ 227,9 in 2024. Dit is inclusief de effecten van het integrale kostendoorbelastingsmodel van de VU, maar exclusief de toewijzingen uit beleidsmiddelen (incl. de studievoorschotgelden).

Naast de middelen die worden verdeeld via VUSAM zijn er voor onderwijs en onderzoek op centraal niveau ook beleidsmiddelen beschikbaar om specifieke verbeteringen en vernieuwingen te ondersteunen (voor de periode 2021 – 2024 op ten minste een vergelijkbaar niveau als in de begroting 2020 en is er rekening gehouden met een risicomarge, waarvan de omvang oploopt in de tijd.

Ontwikkelingen collegegelden

AANTAL STUDENTEN PER STUDIEJAAR	DEFINITIEF 2017/2018	DEFINITIEF 2018/2019	DEFINITIEF 2019/2020	PROGNOSE 2020/2021	PROGNOSE 2021/2022	PROGNOSE 2022/2023	PROGNOSE 2023/2024	PROGNOSE 2024/2025
Reguliere studenten incl premaster	21.772	23.214	25.054	26.431	27.055	27.326	27.599	27.599
PPE studenten	122	192	234	239	300	300	300	300
Amsterdam University College	357	362	259	259	259	259	259	259
Instellingstarief: Niet- EER	475	641	880	910	930	950	950	950
Instellingstarief: 2e diploma	141	158	166	166	166	166	166	166
Totaal	22.867	24.567	26.593	28.005	28.710	29.001	29.274	29.274

COLLEGELD - TARIEVEN	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Wettelijk tarief	2.006	2.060	2.083	2.143	2.143	2.143	2.143	2.143
PPE tarief	4.050	4.100	4.100	4.146	4.146	4.146	4.146	4.146
AUC tarief	4.251	4.336	4.387	4.435	4.435	4.435	4.435	4.435
Instellingstarief gem. Niet-EER	11.150	12.018	12.255	12.555	12.555	12.555	12.555	12.555
instellingstarief gem. 2e diploma	7.499	8.566	9.347	9.347	9.347	9.347	9.347	9.347

BATEN in M€	Realisatie 2018	Realisatie 2019	Forecast 2020	Forecast 2021	Forecast 2022	Forecast 2023	Forecast 2024
Wettelijk collegegeld incl PPE, AUC	43,1	44,7	47,1	50,7	52,1	53,1	53,4
Instellingscollegegeld: Niet-EER	6,1	8,7	11,0	11,5	11,8	11,9	11,9
Instellingscollegegeld: 2e diploma	1,2	1,3	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Overige inkomsten	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Totaal college-, cursus- en examengelden	51,7	56,1	60,9	65,0	66,6	67,8	68,1

Bij het opstellen van de raming van studentaantallen hebben wij rekening gehouden met het volgende.

Voor wat betreft de financiële implicaties van de instroom bestaat een onderscheid tussen de effecten via de collegegelden en de effecten via de onderwijsbekostiging. Wijzigingen in omvang en samenstelling van de instroom werken direct door in de collegegeld-ontvangsten. De onderwijsbekostiging heeft een vertragende werking van minstens 2 jaar. Dit betekent dat maatregelen die betrekking hebben op de instroom voor de jaren 2019/2020 en 2020/2021 voor wat betreft de collegegelden wel effect kunnen hebben op de begrotingsperiode 2020, maar dat de effecten op de onderwijsbekostiging pas na die periode merkbaar zullen worden.

Vanaf 2017/2018 stijgt het aantal ingeschreven studenten. In 2018/2019 was er een groei in de Bachelor instroom van ruim 900 studenten. Het effect hiervan is nog 2 jaar zichtbaar op de totale populatiegroei van de studenten. Voor aankomende collegejaren wordt rekening gehouden met een landelijke groei van 1%. Dit is een voorzichtige aanname op basis van de referentieraming van OCW. Vanaf collegejaar 2024/2025 wordt stabilisatie verwacht.

Specifiek aandachtspunt is de internationale instroom, waaronder de niet-EER studenten. Deze instroom laat de laatste jaren een stijging zien. Vanaf 2019/2020 betreft dit 239 studenten. Ook de jaren daarna wordt een stijging van niet-EER studenten verwacht, maar minder fors dan collegejaren 2018/2019 en 2019/2020.

De instroom van studenten die het instellingstarief betalen voor 2^e diploma is stabiel. Er worden wel meer inkomsten verwacht voor dit type collegegeld, omdat er meer inschrijvingen zijn op de duurdere masters in plaats van de bachelors.

Vanaf studiejaar 2018/2019 betalen eerstejaars studenten die daarvoor in aanmerking komen het eerste jaar de helft van het collegegeld. In deze raming is hier rekening mee gehouden. Het verlies aan collegegeld inkomsten wordt gecompenseerd door OCW in de Rijksbijdrage.

Ontwikkeling baten werk voor derden

STAAT VAN BATEN EN LASTEN	REALISATIE	BEGR.	RAMING	RAMING	RAMING	RAMING
Geconsolideerde cijfers in M€	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baten werk voor derden	93,5	91,9	91,6	92,0	93,5	94,0

Ten aanzien van de baten werk voor derden (tweede en derde geldstroom) komt de meerjarenraming in de continuïteitsparagraaf voor de periode 2020 tot en met 2024 uit op een gemiddelde jaaromzet van M€ 92,6. Dit is lager dan in 2019 werd gerealiseerd (M€ 93,5). Binnen de faculteiten bestaat de neiging om deze baten en de daarmee samenhangende lasten, gezien de onzekerheden, wat voorzichtig te begroten. Het verwachte gemiddelde van M€ 92,6 is echter M€ 2,4 wel hoger dan wat in de vorige continuïteitsparagraaf werd geraamd over de periode 2019 tot en met 2023 (gemiddeld M€ 90,2).

De geraamde baten bestaan gemiddeld voor ca. 23% uit derde geldstroom onderwijs (*Postgraduate* e.d.), 33% tweede geldstroom onderzoek en 44% derde geldstroom onderzoek.

Ontwikkeling overige baten

STAAT VAN BATEN EN LASTEN	REALISATIE	BEGR.	RAMING	RAMING	RAMING	RAMING
Geconsolideerde cijfers in M€	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overige baten	60,3	56,1	58,4	57,2	55,3	55,4

De overige baten bestaan uit een breed scala van doorberekeningen en opbrengsten die meestal geen primaire onderwijs- of onderzoeksprestaties betreffen. De geraamde baten in 2020 tot en met 2022 vertonen een wat schommelende lijn en komt gemiddeld neer op M€ 56,5. Dit is M€ 3,8 lager dan in 2019 werd gerealiseerd. Ook voor de overige baten geldt dat de faculteiten en diensten deze voorzichtig begroten. Zo worden in sommige gevallen huurbaten van nog te verlengen contracten niet volledig in de meerjarenbegroting opgenomen.

Ontwikkeling personele lasten en fte's

ONTWIKKELING PERSONEELSLASTEN EN -FORMATIE	REAL.	BEGR.	RAMING	RAMING	RAMING	RAMING
x K euro	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totale personele lasten Stichting VU geconsolideerd	358,5	372,6	379,0	384,9	385,5	388,9
AF: lasten Vumc	-47,6	-46,3	-40,1	-41,0	-41,3	-42,2
AF: lasten AUC	-2,8	-2,6	-2,7	-2,8	-2,8	-2,8
AF: lasten Overige verbonden partijen (Holding)	-2,2	-2,8	-3,0	-3,0	-3,1	-3,1
Personeelslasten VU excl. Vumc, AUC, Holding	305,8	320,8	333,2	338,2	338,4	340,8
Waarvan:						
Personeel niet in loondienst	18,9	15,2	12,8	12,6	12,2	12,3
Centrale personeelsbudgetten	3,04	3,5	3,8	3,8	3,8	3,8
Overige personele lasten	9,8	10,0	11,4	11,6	11,6	11,7
Formatiebudgetten	274,0	292,1	305,2	310,2	310,8	313,0
Totaal personeelslasten VU excl. Vumc, AUC, Holding	305,8	320,8	333,2	338,2	338,4	340,8
Totaal formatiebudgetten	277,1	295,6	309,0	314,0	314,6	316,8
OMVANG FORMATIE AANGESTELD PERSONEEL (in FTE) (excl. VUmc, AUC en Holding)						
Formatie bij faculteiten en diensten	3.595	3.715	3.811	3.841	3.846	3.846
Nog toe voegen uit toe te wijzen reserveringen (*)		25	114	125	125	134
Totaal formatie	3.595	3.740	3.926	3.966	3.971	3.980
Waarvan:						
WP	2.147	2.249	2.384	2.417	2.426	2.432
OBP	1.448	1.491	1.541	1.550	1.544	1.547
Totaal formatie	3.595	3.740	3.926	3.966	3.971	3.980
Percentage WP	59,7%	60,1%	60,7%	60,9%	61,1%	61,1%
Percentage OBP	40,3%	39,9%	39,3%	39,1%	38,9%	38,9%
Gemiddelde kosten per formatieplaats (in k€)	77,1	79,0	78,7	79,2	79,2	79,6

* Het verwachte aantal fte uit nog toe te wijzen reserveringen was nog niet in de begroting 2020 opgenomen. Deze meerjarenraming bevat nog de nodige onzekerheden, afhankelijk van de wijze waarop deze middelen in de praktijk zullen worden ingezet. Effecten van de verwachte toewijzingen sectorgelden op de personeelslasten en fte-aantallen zijn zo goed mogelijk ingeschat.

In de meerjarenraming nemen de kosten van ingehuurd personeel verder af tot een stabiel niveau van iets meer dan M€ 12. De toename van de centrale personeelsbudgetten ten opzichte van 2019 is het gevolg van incidentele meevallers in 2019 (vooral een vrijval in de WIA-voorziening) die zich naar verwachting niet ook in volgende jaren zullen voordoen. De wijzigingen in het budgetmodel VUmc zorgt voor een lagere toewijzing aan het VUmc en daarmee voor lagere personele lasten VUmc. De wijze waarop centrale reserveringen, zoals beleidsruimte en risicomarge in de praktijk wordt ingezet kan de formatieontwikkeling nog beïnvloeden.

Verwacht wordt dat de gemiddelde kosten per formatieplaats na 2021 slechts in geringe mate zal toenemen. Met eventuele toekomstige verhogingen van cao en sociale lasten vanaf 2020 is nog geen rekening gehouden. Hiervoor zal in de rijksbijdrage een compensatie worden ontvangen, maar het risico bestaat dat deze niet volledig kostendekkend zal zijn.

Ontwikkeling huisvestings- en afschrijvingslasten

STAAT VAN BATEN EN LASTEN	REALISATIE	BEGR.	RAMING	RAMING	RAMING	RAMING
Geconsolideerde cijfers in M€	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Afschrijvingslasten	48,1	52,2	55,6	53,2	56,4	61,6
Huisvestingslasten	35,7	36,0	36,7	39,3	36,5	35,7

De afschrijvingen nemen toe van M€ 55,6 in 2021 naar M€ 61,6 in 2024. Hiervan komt resp. M€ 39,8 en M€ 45,1 voor rekening van huisvesting. Dit is conform de laatste planning van de campusinvesteringen (in het bijzonder het Onderzoeksgebouw op de Schoolwerktuinen). De afschrijvingen van de andere eenheden nemen licht toe, m.n. die van IT (resp. M€ 9,9 en M€ 11,1).

De huisvestingslasten nemen af van M€ 36,7 in 2021 naar M€ 35,7 in 2024. Dit wordt vooral veroorzaakt door de energielasten die afnemen van M€ 12,8 in 2021 naar M€ 11,2 in 2024.

Andere kosten, met name die voor beveiliging, schoonmaak en onderhoud nemen licht toe.

Ontwikkeling overige lasten

STAAT VAN BATEN EN LASTEN	REALISATIE	BEGR.	RAMING	RAMING	RAMING	RAMING
Geconsolideerde cijfers in M€	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overige Lasten	92,2	95,9	104,4	106,9	107,0	110,2

De overige lasten bestaan uit een grote diversiteit aan kosten, buiten de sfeer van de personeelslasten, afschrijvingskosten en huisvestingslasten. De geraamde lasten nemen toe van M€ 104,4 in de raming 2021 tot M€ 110,2 in de raming 2024. Er doet zich in de meerjarenreeks in 2021 een 'sprong' voor in de ontwikkeling van deze kosten. Deze wordt vooral veroorzaakt door toename van automatiseringskosten bij de dienst IT (met M€ 3,3). Daarnaast zijn er forse kostenstijgingen bij SBE (M€ 1), UB (M€ 0,5) en BZ (M€ 0,7). Een belangrijke oorzaak is tenslotte ook een hogere totale centrale reservering in de raming 2021 ten opzichte van de begroting 2020; van deze toename is een deel begroot als overige lasten.

Ontwikkeling financiële baten en lasten

STAAT VAN BATEN EN LASTEN	REALISATIE	BEGR.	RAMING	RAMING	RAMING	RAMING
Geconsolideerde cijfers in M€	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Saldo financiële baten en lasten	-7,0	-6,6	-10,7	-9,4	-10,9	-13,3

Dit betreft het saldo van financieringslasten verminderd met de geactiveerde bouwrente.

	2020	2021	2022	2023	2024
Financieringslasten	-11,5	-14,9	-17,1	-16,0	-13,3
Overige financiële baten en lasten	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Geactiveerde Bouwrente	5,4	4,1	7,7	5,0	0,0
Saldo financiële baten en lasten	-6,6	-10,7	-9,4	-10,9	-13,3

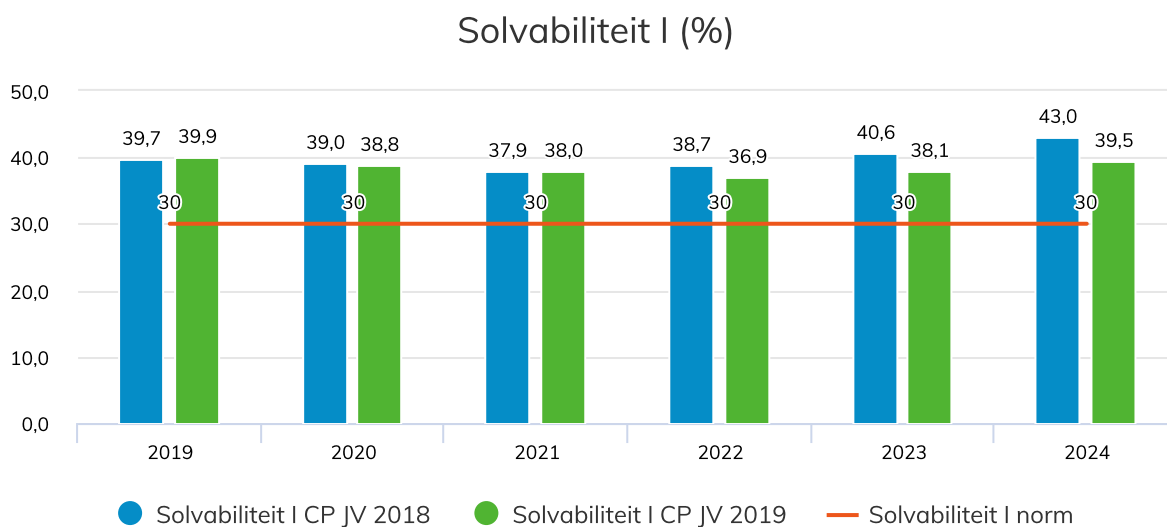
De financieringslasten nemen toe tot M€ 17,1 in 2022 en nemen daarna af. Dit houdt verband met de investeringen in huisvesting (met name het Onderzoek gebouw op de Schoolwerktuinen). Het renterisico is afgedekt. Na 2023 wordt er vrijwel geen bouwrente meer geactiveerd, dit betekent een negatief effect op het resultaat.

Ontwikkeling convenanten

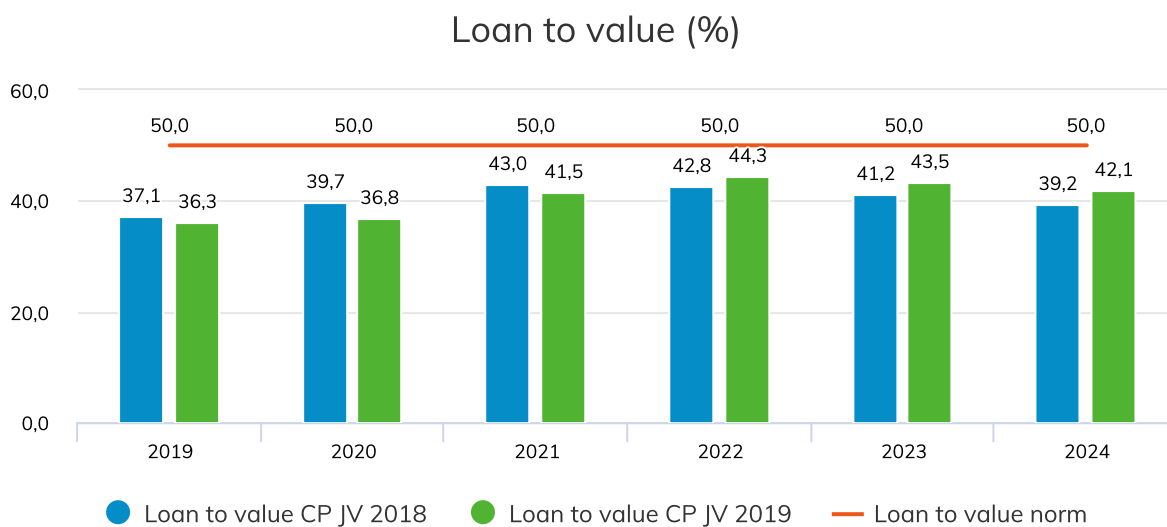
Convenanten banken

In onderstaand overzicht zijn de financiële convenanten (ratio's) weergegeven zoals die in de financieringsovereenkomsten met de banken zijn opgenomen. Uitgangspunt voor de berekening van de toekomstige ratio's is de meerjarenbegroting.

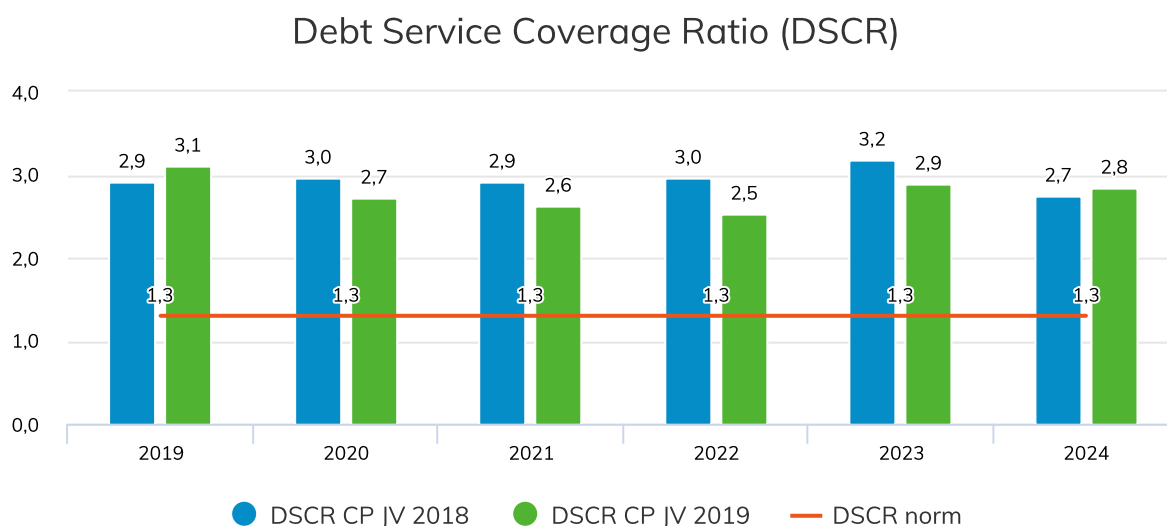
- Solvabiliteit I
- Loan to value
- Debt service coverage ratio (DSCR)

Figuur 1: solvabiliteit I VU 2019-2024

Figuur 2: loan to value VU 2019-2024

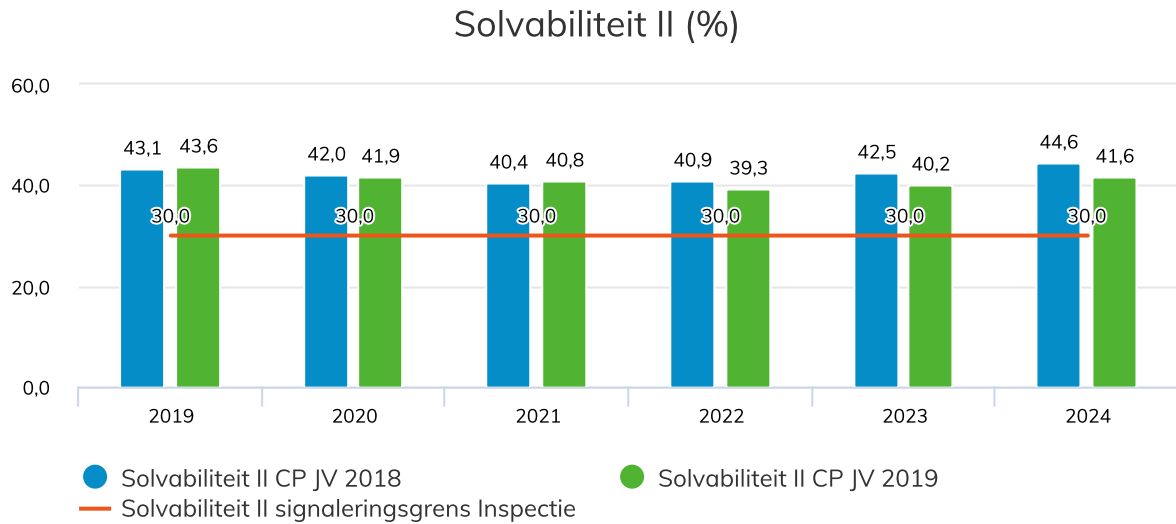

Figuur 3: Debt Service Coverage Ratio (DSCR) VU 2019-2024

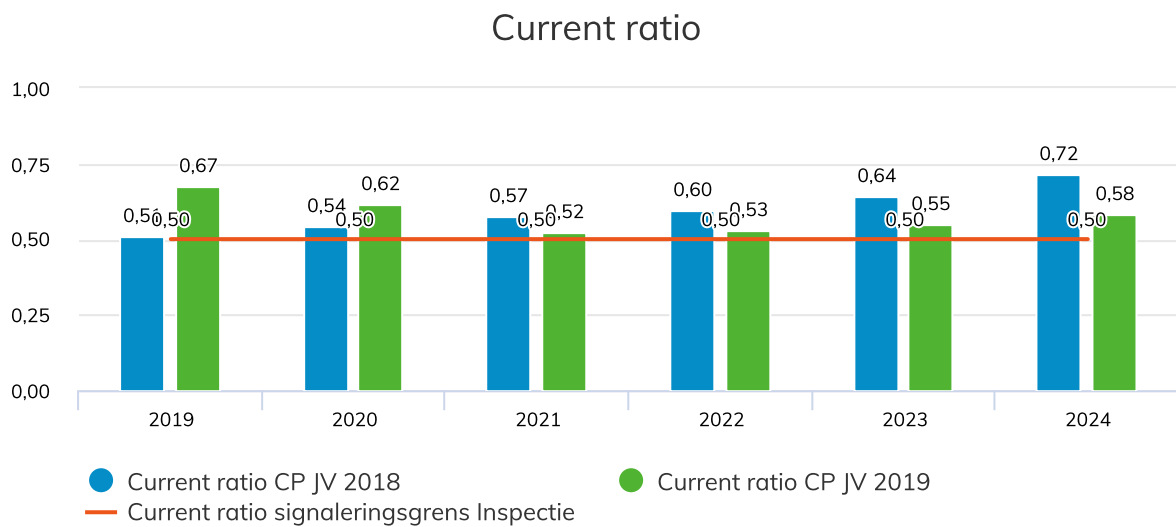
De ratio's blijven in de periode 2019-2024 binnen de met de banken afgesproken convenanten. De belangrijkste oorzaak van veranderingen van de ratio's t.o.v. de Continuïteitsparagraaf in het vorige jaarverslag is de verhoging en verschuiving in de tijd van de investering in het Onderzoekgebouw op de Schoolwerktuinen en de financiering daarvan. Deze wordt later in deze CP verder toegelicht.

Signaleringsgrenzen onderwijsinspectie

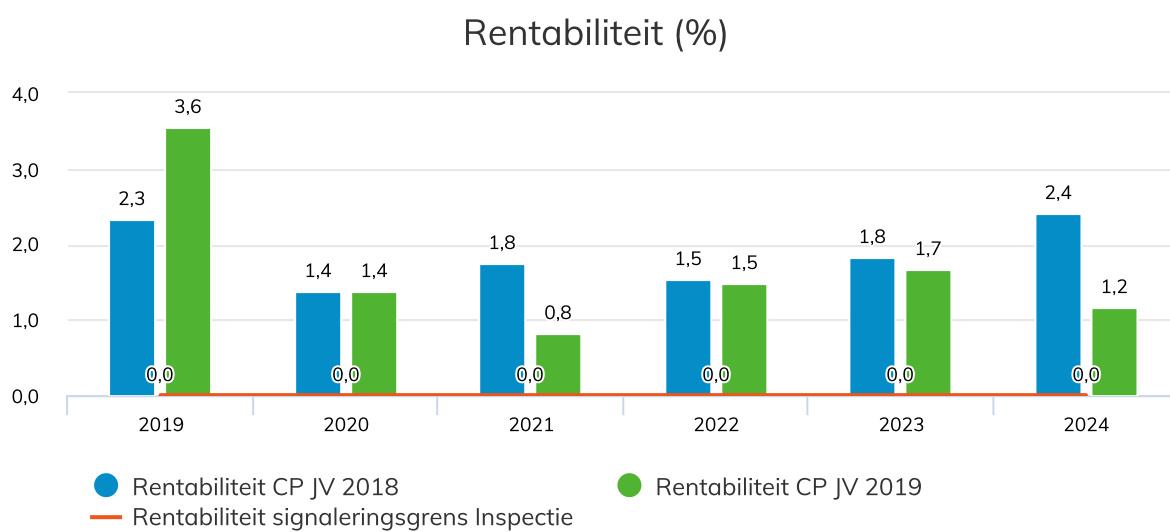
In onderstaand overzicht zijn de vijf financiële signaleringsgrenzen die de onderwijsinspectie hanteert weergegeven:

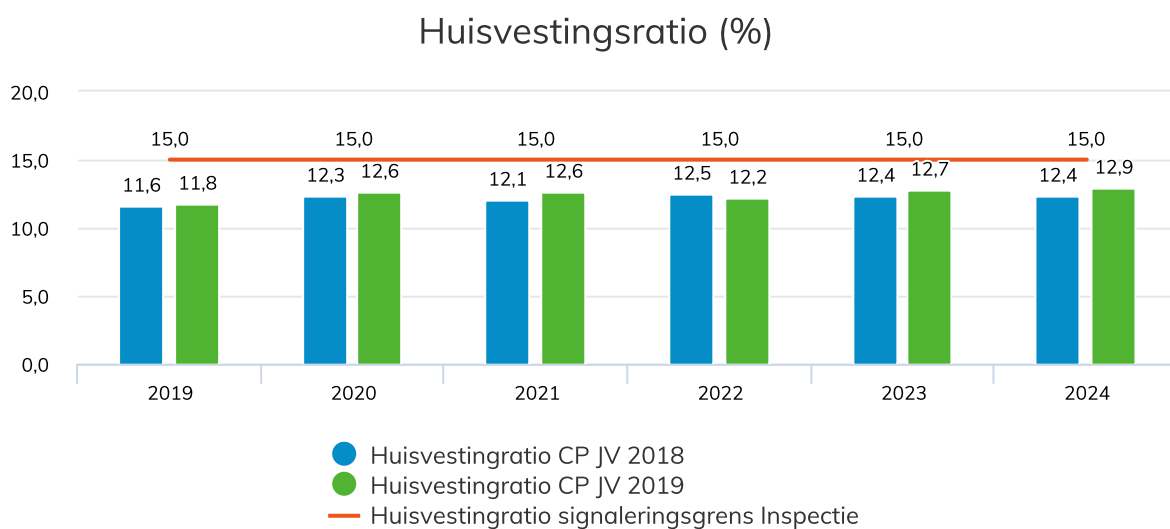
Figuur 4: solvabiliteit II VU 2019-2024

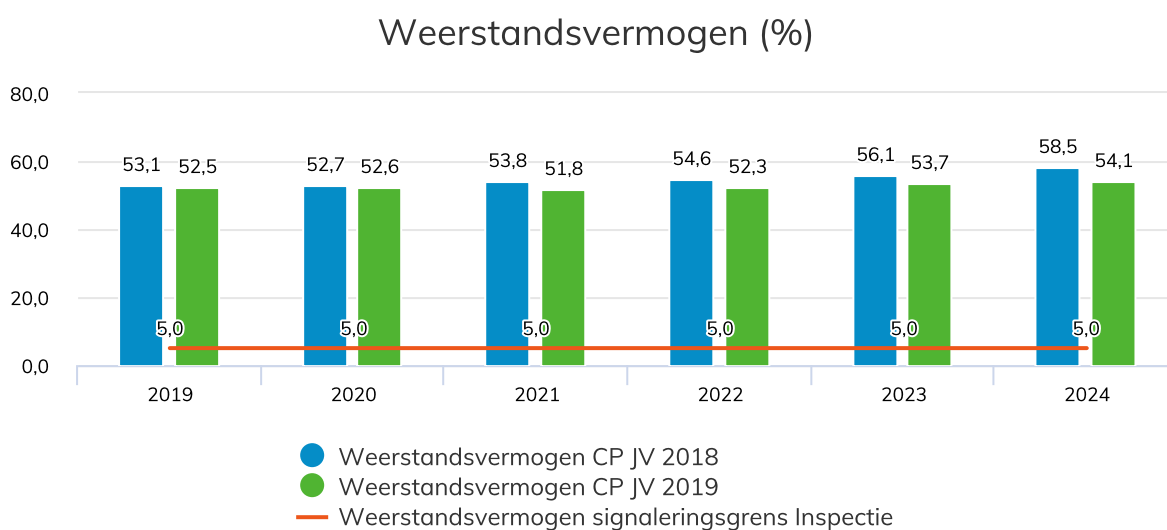
Figuur 5: current ratio VU 2019-2024

Figuur 6: rentabiliteit VU 2019-2024

Figuur 7: huisvestingsratio VU 2019-2024

Figuur 8: weerstandsvermogen VU 2019-2024

De solvabiliteitsratio II blijft in de periode 2019 - 2024 ruim boven de gestelde signaleringsgrens.

De current ratio bevindt zich in 2019 met 0,67 boven de signaleringsgrens van 0,50. De verwachting is dat deze ratio door toenemende investeringen het komend jaar zal afnemen. Afhankelijk of, in overleg met alle stakeholders, gebruik wordt gemaakt van de uitbreiding van het kredietarrangement dat naar verwachting afgesloten zal worden naar aanleiding van de hogere investeringen in het Onderzoeksgebouw op de Schoolwerktuinen, kan de ratio in 2021 en in de periode daarna onder de signaleringsgrens uitkomen. De VU beschikt, naast een passende liquiditeitsbuffer, over een gecommiteerde rekeningcourant faciliteit van M€ 40 en afdoende externe financiering waardoor er de komende jaren voldoende liquiditeitsruimte is.

Het weerstandsvermogen blijft in de periode 2019-2024 ruim boven de gestelde signaleringsgrens.

De rentabiliteit daalt om, na een stijging in 2022 zich tot en met 2024 rond de 1-1,5% te bewegen.

De huisvestingsratio van de onderwijsinspectie stijgt in de komende jaren licht.

In het maatschappelijk debat naar aanleiding van het advies van de Commissie van Rijn t.a.v. de bekostiging van universiteiten, is er veel discussie geweest over de maatschappelijk ervaren hoge solvabiliteit ('Reserves') van universiteiten. De ratio's van de VU zijn, hoewel gezond, relatief laag ten opzichte van het gemiddelde van de sector en sluiten daarmee aan bij het maatschappelijk gewenste beeld.

Investeringen en huisvestingsbeleid

In 2011 heeft de VU een masterplan opgesteld voor een campusinvesteringsprogramma van in totaal circa M€ 450 over de periode 2012-2022. Voor dit programma, dat stap voor stap in uitvoering wordt genomen en waar nodig tussentijds bijgestuurd, geldt als stelregel minder totaal ruimtegebruik, en het delen van ruimten en voorzieningen. Deze uitgangspunten dragen bij aan efficiënt ruimtegebruik en beheersing van de kostenstijging, die onlosmakelijk is verbonden met een vernieuwing van een verouderde campus.

De VU heeft voor de eerste fase van het programma een financieringsarrangement met de Europese Investerings Bank (EIB) afgesloten van M€ 230 waarvan, in totaal met M€ 207 aan trekkingen, niet de volledige financieringsruimte is benut. De benodigde investeringen in de eerste fase van het programma zijn voor 50% uit eigen middelen van de VU betaald en 50% met vreemd vermogen. De eerste fase wordt in 2021 officieel afgesloten met de oplevering van het NU gebouw.

Eind 2017 is voor de investeringen in nieuwbouw Onderzoeksgebouw VU Schoolwerktuinen (SWT) en de benodigde investeringen in de energiecentrale (CCE), als onderdeel van de tweede fase van het campusinvesteringsprogramma, een financieringsarrangement van M€ 140 afgesloten bij respectievelijk de BNG en de EIB. Hiernaast wordt bij deze banken in 2020 een uitbreiding van de bestaande financiering aangevraagd van M€ 35. De initiële investeringen worden volledig gefinancierd met vreemd vermogen. Hierdoor is er voldoende ruimte om de overige investeringen van de tweede fase van het campusinvesteringsprogramma uit eigen middelen te financieren. Dit betreft onder meer aanvullende investeringen die het gevolg zijn van in 2018 en 2019 gemaakte strategische keuzes over onder meer facilitering van samenwerking met derden, modernisering IT voorzieningen, de energietransitie en (niet gebouw gebonden) kosten bij de transitie naar het Onderzoeksgebouw VU. Daarnaast is uit de definitieve aanbesteding van het Onderzoeksgebouw VU, door met name marktwerking, een hogere aannemerssom gekomen dan voorzien. Dit leidt tot een aanvullende investering van *maximaal* M€ 43.

De overige investeringen bestaan verder uit investeringen in onderzoeksinfrastructuur (met name bij faculteiten), kwaliteitsverbetering onderwijs en onderzoek (bij de diensten) en vervangings- en uitbreidingsinvesteringen in IT faciliteiten die voor een belangrijk deel samenhangen met de (ver)nieuwbouw.

De VU heeft een meerjareninvesteringsbegroting waarin voldoende beslisruimte en flexibiliteit aanwezig is. De investeringen kennen verschillende fasen en duidelijke 'go/no go'-en 'on hold'-momenten. Er zijn geen verplichtingen aangegaan, die een kettingreactie van investeringsverplichtingen veroorzaken voor de komende jaren. Per casus wordt door een investeringscommissie kritisch gekeken naar nut, noodzaak, rendement, omvang en timing. Op basis van de beschikbaarheid van middelen en de strategie wordt het uiteindelijke besluit genomen om projecten in uitvoering te nemen.

In onderstaande tabel is de actuele investeringsbegroting opgenomen:

Meerjareninvesteringen VU (in M€)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
FCO Campusontwikkeling	66,36	92,54	83,73	43,63	29,11	24,95	31,36	23,44	27,25	21,31
IT	16,65	10,89	10,03	8,50	8,50	-	-	-	-	-
Faculteiten	5,24	6,05	4,10	3,14	3,10	-	-	-	-	-
Diensten	3,83	0,94	0,08	0,08	0,08	-	-	-	-	-
Totaal investeringen VU	92,08	110,43	97,93	55,35	40,79	24,95	31,36	23,44	27,25	21,31

N.B. geprognostiseerde (des)investeringen in grondposities worden niet meegenomen in dit overzicht. De VU is hier in haar financiële planning niet van afhankelijk.

De VU heeft diverse beheersmaatregelen ingesteld voor de bewaking van de investeringen en bouwkosten:

- Voor het toezicht op de bouwplannen is er de Audit- & Huisvestingscommissie;
- De medezeggenschap wordt via een eigen huisvestingscommissie betrokken bij de huisvestingsplannen;
- De treasurycommissie rapporteert maandelijks aan het College van Bestuur over de liquiditeit;

- De investeringsbeslissingen met financiële verplichtingen worden maandelijks, mede op basis van maandelijksse treasury rapportages, besproken in de investeringscommissie; de financieringsruimte is mede bepalend voor het aangaan van investeringsverplichtingen;
- In een tweemaandelijks overleg met de facilitaire campusorganisatie (FCO) en het College van Bestuur wordt de voortgang besproken van de (grote) campusinvesteringen.

Overige rapportages

Het risico beheersings- en controlesysteem binnen de VU

Risicomanagement is bij de VU een belangrijk bestuurlijk aandachtspunt en een expliciet onderdeel van de bestuurlijke dialoog en van de planning en control cyclus. In hoofdstuk 3 van dit jaarverslag wordt hierop uitvoerig ingegaan. In de continuïteitsparagraaf worden de belangrijkste elementen weergegeven.

De VU ziet risico's niet als zaken die altijd vermeden moeten worden, maar ziet risicomanagement als een belangrijk onderdeel van het op een beheerste en weloverwogen manier van realiseren van doelen.

Het risicoraamwerk van de VU kent de volgende dimensies:

- *Risicobereidheid ('Risk Appetite')*: De mate waarin de VU bereid is risico's te lopen bij de realisatie van haar doelstellingen wordt jaarlijks geëxpliciteerd in het risicohoofdstuk van het bestuursverslag en verschilt per doelstelling, onderwerp en per risicocategorie.
- *Cultuur en gedrag*: Het scheppen van een cultuur waarin verantwoordelijkheid wordt genomen, waarin men elkaar vertrouwt en waarin men elkaar aanspreekt.
- *Strategische doelen*: De VU ziet een risico als een gebeurtenis die het behalen van doelen in de weg kan staan. Heldere doelen staan daarmee aan de basis van risicobeheersing. De doelen van de VU staan verwoord in het Instellingsplan, en daarop gebaseerde jaarplannen.
- *Borging risicodialoog*: Het benoemen en bespreken van risico's in relatie tot de doelen en prestaties en de beheersing is een vast onderdeel van de periodieke bestuurlijke overleggen met de faculteiten en diensten van de VU.
- *Processen en procedures*: Het risicomanagement wordt verder geborgd door activiteiten op het gebied van control en audit. In de jaarplannen van de eenheden zijn risicoparagrafen opgenomen, die in het verdere verloop van de planning en control cyclus worden gevolgd met betrekking tot ontwikkeling en beheersing van risico's.

Hoofdingeling van risico's

De VU rubriceert de risico's naar drie hoofdgroepen:

- Strategische risico's, met betrekking tot het behalen van strategische doelen
- Vermijdbare risico's, met betrekking tot continuïteit en kwaliteit van de eigen processen
- Externe risico's, met oorzaken van buiten af

Elke risicogroep vraagt om een eigen benadering. In de praktijk komen ook risico's voor op de grensvlakken binnen deze hoofdingeling.

Belangrijkste specifieke risico's

In hoofdstuk 3 zijn deze risico's nader omschreven en worden per risico ook de risico-mitigerende maatregelen genoemd.

4.6 Helderheidsaspecten

In deze paragraaf wordt beschreven hoe de VU omgaat met de thema's zoals die zijn opgenomen in de notitie 'Helderheid in de bekostiging van het hoger onderwijs', uitgevaardigd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

- *Deelname eigen personeel aan opleidingen:*

De VU kent geen regeling waarin de VU het collegegeld voor initiële opleidingen bij de VU voor eigen rekening neemt.

- *Uitbesteding (delen van) Croho-geregistreeerde opleidingen*
 - De VU besteedde in 2019 geen (delen van) geregistreeerde opleidingen uit aan private organisaties en andere instellingen.
 - De VU biedt geen modules van een CROHO opleiding met certificaat als aparte leerroute aan. De VU kent vanzelfsprekend wel contractonderwijs maar dit is geen regulier onderwijs.
 - De VU staat niet toe dat een student een andere opleiding volgt dan waarvoor hij is ingeschreven.
- *Investeren van publieke middelen in private activiteiten*

De VU heeft in 2019 geen Rijksbijdrage aangewend voor de uitvoering van private activiteiten. Er zijn geen onderwijskundige publiek-private arrangementen afgesloten.

De private activiteiten van de VU zijn hoofdzakelijk opgenomen in VU Holding B.V., een 100% dochteronderneming, waarin onder meer de joint ventures Parkeerbedrijf VU-VUmc B.V. en Coördinatie Centrum Energie B.V. (hierna: CCE) voor het belang van 50% in vertegenwoordigd zijn. Alle activiteiten binnen VU Holding B.V., m.u.v. de joint ventures, komen voort uit de wettelijke valorisatie taak van de VU. Ofwel in directe zin door uitvoering van en het structuur bieden aan het proces van kennisvalorisatie, dan wel in indirecte zin door het verwerven, beheren en vervreemden van participaties in spin-off bedrijven die de kennis van de VU toepassen in innovatieve producten en diensten uit hoofde van kennisvalorisatie. In de joint ventures Parkeerbedrijf en CCE is de gezamenlijke exploitatie van de parkeergarages resp. het energiebedrijf verbijzonderd t.b.v. de gezamenlijke bedrijfsvoering van VU en VUmc. T.a.v. de parkeergarages vervult Parkeerbedrijf ook een dienstverlenende functie voor patiënten, cliënten en medewerkers. De oorsprong van de private activiteiten is aldus steeds gebaseerd op de toegevoegde waarde van de activiteiten voor het onderwijs en onderzoek van de VU. Een deel van de private activiteiten is echter ook binnen de VU opgenomen in aparte afdelingen. Dit zijn de activiteiten op het gebied van Cultuur (via het cultuurcentrum Griffioen) en Sport (Sportcentrum VU). Deze activiteiten zijn primair bedoeld voor de doelgroep van de VU: studenten en medewerkers. Het uitgangspunt is dat er geen faciliteiten of activiteiten worden gerealiseerd op grond van uitsluitend commerciële overwegingen. Uit hoofde van het realiseren van voldoende rendement zijn deze faciliteiten echter ook beschikbaar gesteld aan externe klanten, waarbij de prijsstelling is gebaseerd op integrale kostprijs en marktconformiteit.

- *Verlenen van vrijstellingen*

Het verlenen van vrijstellingen is binnen de VU alleen mogelijk op verzoek van de individuele student. Vrijstellingen kunnen worden verleend door de examencommissie; de gronden waarop zijn vastgelegd in de onderwijs- en examenregeling. De documentatie is opgenomen in de studentdossiers.

- *Bekostiging van buitenlandse studenten*

Binnen de VU worden buitenlandse studenten alleen ingeschreven als student als zij volledig voldoen aan de inschrijvingsvoorwaarden. Ingeschreven studenten worden alleen dan voor bekostiging in aanmerking gebracht als zij volledig voldoen aan de wet- en regelgeving hieromtrent.

- *Uitwisselingsstudenten*

Buitenlandse studenten die slechts een gedeelte van een opleidingsprogramma volgen worden ingeschreven als contractcursist conform de binnen de VU van toepassing zijnde regeling.

- *Collegegeld niet betaald door student zelf*

De inschrijfprocedures binnen de VU zijn conform wet- en regelgeving rondom dit thema.

Door de VU wordt – afgezien van toekenningen uit het profileringsfonds - geen rijksbijdrage besteed aan het op enige manier compenseren van het door studenten betaalde collegegeld. Indien het collegegeld namens een student door derden wordt betaald staat dit aangegeven op de door de student afgegeven machtiging

- *Toekenningen uit het profileringsfonds*

Als studenten door bijzondere omstandigheden studievertraging oplopen, kunnen zij een aanvraag indienen voor een financiële tegemoetkoming op grond van de regeling Profileringsfonds (voorheen Regeling Financiële Ondersteuning Studenten, FOS). De opzet van het Profileringsfonds en de daarbij behorende categorieën zijn gebaseerd op artikel 7.51 e.v. WHW. De financiële invulling is niet wettelijk vastgesteld; daarover beslist de desbetreffende onderwijsinstelling. Als het fonds niet volledig is uitgeput of indien er wordt over besteed, dan vloeien de gelden terug of komen uit de algemene middelen. De USR heeft wettelijk instemmingsrecht op het beleid dat ten grondslag ligt aan de regeling Profileringsfonds en de daarbij behorende hoogte van financiële ondersteuning. Het VU-Profileringsfonds is voor 2019 en later op 1,1 miljoen euro per jaar begroot. In 2019 is een bedrag van in totaal €1.296.157 besteed (zie de specificatietabel), in 2018 was dat €1.049.407 en in 2017 was dat €1.010.997. Er zijn in 2019 uitgaven gedaan aan veertig niet-EER (Europese Economische Ruimte) studenten voor een totaal van €28.700.

De toewijzingen zijn in 2019 ten opzichte van 2018 sterk gestegen. De stijging van het bedrag aan toekenningen voor studenten in overmachtssituaties (A) wordt veroorzaakt door een relatief grote stijging van het aantal ingediende aanvragen. De stijging van toekenningen voor toekenning van bestuursbudgetten aan studentenorganisaties (B) kan worden verklaard door de aanpassing en verruiming van de regeling in 2019.

2019	omschrijving	aantal studenten	aantal studenten	totaal bedrag	gemiddelde hoogte	gemiddelde duur
		aanvragen	toewijzingen	toekenningen	toekenningen	toekenningen
A	studenten in overmachtssituaties, zoals ziekte, functiebeperking, familieomstandigheden, mantelzorg of niet studeerbare opleidingen	598	498	€ 541.150	€ 1.000	4 mnd
B	studenten die optreden als bestuurslid van door de instelling erkende studie- of studentenverenigingen of in de studentenmedezeggenschap	525	485	€ 731.257	€ 1.500	6 mnd *)
C	overige, zoals het leveren van uitzonderlijke prestaties op het gebied van sport of cultuur	26	24	€ 23.750	€ 1.000	4 mnd
totaal		1149	1007	€ 1.296.157		

* de gemiddelde duur wijkt bij B af; de oorzaak daarvan is dat er zowel in totaalbedrag als in gemiddeld bedrag ook vacatiegeld en VAO opgenomen zijn; vacatiegeld en VAO staan los van het aantal maanden.

- *Maatwerktrajecten voor bedrijven of organisaties.*

De VU organiseerde in 2019 geen maatwerktrajecten voor bedrijven en organisaties als bedoeld in de Notitie Helderheid, d.w.z. het ontwikkelen van maatwerktrajecten waarbij een derde - een externe organisatie of bedrijf - een bijdrage betaalt voor het op maat snijden van een bestaande bekostigde opleiding.

- *Valorisatie*

Innovation Exchange Amsterdam (IXA) office VU & VUmc is het valorisatie centrum van VU & VUmc. IXA ondersteunt ondernemende wetenschappers door middel van advies en begeleiding bij de valorisatie van hun kennis of onderzoek. Deze ondersteuning bestaat o.a. uit het onderhandelen en opstellen van samenwerkingscontracten, patenteren en licenseren van uitvindingen, starten van een eigen bedrijf of verkoop en de daarbij behorende activiteiten, zoals marktanalyses, ontwikkelen businessplannen, etc. Indien dit leidt tot valorisatie activiteiten die plaatsvinden in de eigen rechtspersonen, worden deze opgenomen in de VU Holding B.V. In de Jaarrekening VU wordt hierover verantwoord. Uitgangspunt is dat er geen publieke middelen worden ingezet voor private activiteiten.

4.7 Onkostenvergoedingen College van Bestuur

Onkostenvergoedingen College van Bestuur (in euro's) 2019

	Bestuurs-kosten prof. dr. C.M. van Praag	Bestuurs-kosten prof. dr. V. Subramaniam	Bestuurs- kosten dr. M.J.W.T. Nollen	Bestuurs- kosten drs. M.H.T. Jansen	Totaal
Representatiekosten inclusief vaste onkostenvergoeding	3.276	2.544	600	1.800	8.220
Reiskosten binnenland	25.200	2.022	3.881	16.736	47.840
Reiskosten buitenland	23.676	404	0	0	24.079
Overige kosten	0	0	0	3.557	3.557
Totaal	52.152	4.970	4.481	22.093	83.696

Alle verantwoorde onkosten in het overzicht hebben betrekking op de periode januari – december 2019.

Dit overzicht is opgesteld conform de 'Declaratieregeling CvB-leden Nederlandse universiteiten van de VSNU'. Per 1 oktober 2019 is mevrouw drs. M.H.T. Jansen uit dienst getreden als vicevoorzitter CvB en per dezelfde datum is de heer dr. M.J.W.T. Nollen in dienst getreden als lid CvB.

Representatiekosten

Hier zijn de vaste onkostenvergoedingen verantwoord. Gezamenlijke diners van meerdere CvB-leden zijn naar rato verdeeld over de aanwezige CvB leden bij dit diner. De eigen representatiekosten zijn toegerekend aan individuele CvB leden. Deze zijn conform de VSNU normen verantwoord.

Reiskosten binnenland

Bij mevrouw prof. dr. C.M. van Praag zijn de maanden januari tot en met december 2019 opgenomen in de leasekosten. Bij mevrouw drs. M.H.T. Jansen zijn de maanden januari tot en met september 2019 opgenomen in de leasekosten, omdat zij per 1 oktober uit dienst is gegaan. De heer M.J.W.T. Nollen is per 1 oktober datum in dienst getreden bij de VU. Zijn leasekosten starten per 1 oktober 2019 en zijn verantwoord tot en met december 2019.

De heer prof. dr. V. Subramaniam heeft conform zijn arbeidsovereenkomst € 0,19 per kilometer gedeclareerd voor woon- werkverkeer en voor werkgerelateerd verkeer in zijn eigen auto. Deze post bevat ook gedeclareerde parkeerkosten. Daarnaast maakt mevrouw prof. dr. C.M. van Praag gebruik van taxi's of een studentchauffeur uit efficiencyoverwegingen. Ook de heer prof. dr. Subramaniam heeft in 2019 een studentchauffeur ingezet uit efficiencyoverwegingen.

Reiskosten buitenland

Onder deze categorie is drie keer een reis en verblijf van mevrouw prof. dr. C.M. van Praag in de Verenigde Staten verantwoord (een VSNU-reis in het kader van de valorisatiestrategie, een Life Science & Health-missie in samenwerking met gemeente Amsterdam en een reis in het kader van het Auroranetwerk). Ook is een vlucht en verblijf van mevrouw prof. dr. C.M. van Praag naar Grenoble verantwoord in het kader van het Auroranetwerk. Daarnaast is een treinreis en verblijf van de heer prof. dr. V. Subramaniam in het kader van de VSNU naar Brussel verantwoord.

Overige kosten

Onder overige kosten zijn opleidingskosten en advieskosten van mevrouw drs. M.H.T. Jansen verantwoord.

H5

Studievoorschotmiddelen

5. Studievoorschotmiddelen

Sinds 2018 komen uit de studievoorschotten middelen beschikbaar om verder te investeren in de kwaliteit van het onderwijs, inclusief de continuering van verbeteringen die in de periode van 2015 t/m 2017 mogelijk zijn gemaakt uit de voorinvesteringen. De inzet van deze studievoorschotmiddelen vindt in de jaren 2019 tot en met 2024 plaats op basis van het Kwaliteitsplan Onderwijs VU 2019-2024. Dit plan hebben wij ter beoordeling ingediend bij NVAO en OCW, en wij zijn nog in afwachting van de definitieve goedkeuring van ons kwaliteitsplan.

Op basis van het concept Kwaliteitsplan is in het Jaarplan VU 2019 rekening gehouden met een totale inzet aan studievoorschotgelden van M€ 6,5, waarvan M€ 2,7 voor VU-brede initiatieven en M€ 3,8 voor de meerjarenplannen van individuele faculteiten (*facultaire studievoorschotgelden*). Op basis van de bereikte overeenstemming met de centrale medezeggenschap begin 2019 over het definitieve Kwaliteitsplan VU is deze inzet licht gewijzigd, waarbij uiteindelijk M€ 2,5 beschikbaar is gesteld voor VU-brede initiatieven en M€ 4,0 voor de facultaire plannen. De totale begrote inzet in 2019 blijft hiermee ongewijzigd op een bedrag van M€ 6,5 en dat is iets meer dan het bedrag aan studievoorschotmiddelen dat is verwerkt in onze rijksbijdrage ad M€ 6,3.

De volgende tabel toont de realisatie 2019 in vergelijking met de begroting 2019

Kwaliteitsthema	Begroting 2019	Realisatie 2019	Realisatie t.o.v. begroting
	(na besluitvorming over Kwaliteitsplan)		
1. Intensiever, kleinschalig onderwijs	€ 1.778.600	€ 2.123.904	€ 345.304
2. Meer en betere begeleiding van studenten	€ 489.000	€ 553.762	€ 64.762
3. Studiesucces inclusief doorstroom, toegankelijkheid en gelijke kansen	€ 1.096.671	€ 899.421	€ -197.250
4. Onderwijsdifferentiatie	€ 920.000	€ 923.654	€ 3.654
5. Passende en goede onderwijsfaciliteiten	€ 1.268.100	€ 1.154.001	€ -114.099
6. Verdere professionalisering docenten	€ 951.062	€ 863.024	€ -88.038
TOTAAL VU	€ 6.503.433	€ 6.517.766	€ 14.333

NB. In verband met de gemaakte afspraken met de Universiteit van Amsterdam over de penvoering voor de gezamenlijke faculteiten Amsterdam University College (AUC) en het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA), is in deze cijfers rekening gehouden met het volledige bedrag aan facultaire studievoorschotgelden voor AUC (bedragen voor UvA en VU samen; VU rapporteert als penvoerder), maar niet met de facultaire studievoorschotgelden voor ACTA (UvA rapporteert als penvoerder over het gehele bedrag).

Toelichting per Kwaliteitsthema

Opmerking vooraf: in de onderwijsjaarverslagen van de faculteiten wordt een gedetailleerde toelichting gegeven op de realisatie van de facultaire studievoorschotgelden 2019 en de hiermee bereikte resultaten. Deze rapportage wordt per faculteit met de medezeggenschap besproken in de facultaire Gezamenlijke Vergadering, waarbij de facultaire medezeggenschap ook wordt uitgenodigd om een reflectie te schrijven over de inzet van de facultaire studievoorschotgelden 2019 en het daarvoor gevolgde proces.

De volgende toelichting richt zich op de hoofdlijnen van de realisatie centraal en decentraal, waarbij met name een aantal bereikte resultaten uit de centrale studievoorschotgelden 2019 verder worden uitgelicht.

1. Intensiever, kleinschalig onderwijs

Dit betreft voornamelijk de inzet van extra onderwijsformatie (extra junior/werkgroep docenten). Daarnaast is er geld geïnvesteerd in het ondersteunen van docenten bij het ontwikkelen en toepassen van activerende vormen en meer tijd voor begeleiden van studenten en het geven van feedback.

2. Meer en betere begeleiding van studenten

Dit betreft o.a. investeringen in het versterken van het studieadvies (o.a. BKS), het inzetten van meer mentoren en tutoren om studenten te begeleiden, loopbaancoaching en het beter begeleiden van studenten met een functiebeperking.

3. Studiesucces inclusief doorstroom, toegankelijkheid en gelijke kansen

Dit betreft zaken die het studiesucces bevorderen zowel voor de poort (taaltoetsen, matching) als na de poort; taalcursussen voor studenten om volwaardig deel te kunnen nemen aan het onderwijs (zowel Nederlands als Engels); aanpassingen in curricula om de doorstroom te bepalen; investeringen in mixed classroom; en tevens voorbereiding op de arbeidsmarkt. Ook wordt er geïnvesteerd in onderzoek naar factoren die studiesucces bepalen (*student analytics*).

4. Onderwijsdifferentiatie

Dit betreft onder meer de uitbreiding aanbod aan studenten om zich breder te ontwikkelen (o.a. *Community Service Learning, A Broader Mind*). Faculteiten zetten deze middelen in voor het ontwikkelen van nieuwe opleidingen, herziening curricula nieuwe leerlijnen en afstudeerrichtingen.

5. Passende en goede onderwijsfaciliteiten

Dit betreft onder meer de investering in ons 'VU Network for Teaching and Learning', een inspirerende onderwijs community waar gewerkt wordt aan het versteken van de onderwijscultuur, onderwijskwaliteit en onderwijsinnovatie (veelal digitalisering, maar breder dan dat). Daarnaast wordt ingezet op de modernisering van een aantal centrale ondersteunde systemen (optimalisatie onderwijsplanning, digitaal toetsen).

6. Verder professionalisering docenten

Dit betreft de professionalisering van de onder thema 1 genoemde juniordocenten, de trainingen voor docenten op het gebied van mixed classroom, taalcursussen voor docenten (zowel Engels als Nederlands voor internationale staf) en docentprofessionalisering op het gebied van toetsing. Ook valt binnen dit thema de investering in de implementatie van ons raamwerk onderwijsprestaties; het erkennen en waarderen van de onderwijsprestaties van onze docenten en de maatregelen rondom werkdruk en vitaliteit.

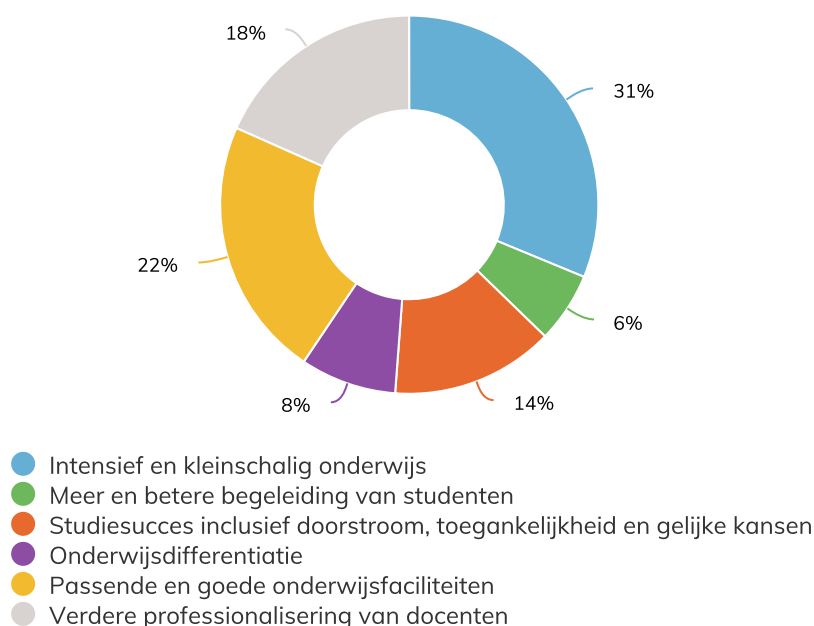
De totale uitgaven in het kader van de studievoorschotmiddelen 2019 bedragen M€ 6,5 en dat is overeenkomstig de begroting. Op de verschillende thema's zien wij wel verschillen ten opzichte van de begroting, waarbij met name op thema 1 (Intensiever, kleinschalig onderwijs) ruim M€ 0,3 meer is uitgegeven dan begroot, door de aanstelling van extra junior-docenten. De onderbesteding op de thema's 3, 5 en 6 van in totaal ongeveer M€ 0,4 is voornamelijk het gevolg van een vertraagde start van activiteiten in 2019, waarbij zal worden gezien of de in 2019 opgelopen vertraging in de bestedingen kan worden ingelopen in 2020 of volgende jaren. De onderbesteding heeft onder meer betrekking op het Network Teaching and Learning (M€ 0,13), de middelen voor Taalbeleid (M€ 0,09), de middelen voor Duurzame inzetbaarheid (M€ 0,06) en op een aantal facultaire activiteiten.

Inzet studievoorschotmiddelen 2019-2024

In het Kwaliteitsplan Onderwijs VU 2019 – 2024 hebben wij toegelicht op welke wijze wij een bijdrage willen leveren aan de 6 kwaliteitsthema's voor Onderwijs zoals genoemd in bijlage 1 bij het Sectorakkoord wetenschappelijk onderwijs 2018, en op welke wijze wij daarvoor de studievoorschotmiddelen inzetten over de periode 2019 tot en met 2024. Het Kwaliteitsplan Onderwijs VU 2019-2024 is de basis voor de kwaliteitsafspraken tussen de VU en de minister, waarbij wij nog in afwachting zijn van de definitieve goedkeuring van dit plan door de minister in het voorjaar van 2020.

Bij de uitwerking van het Kwaliteitsplan Onderwijs hebben wij geconstateerd dat de zes kwaliteitsthema's uit het sectorakkoord goed aansluiten op onze onderwijsvisie, onze ontwerpprincipes voor onderwijs en bij onze instellingsbrede onderwijsdoelstellingen zoals uitgewerkt in de Onderwijsagenda. We dragen daarom aan elke van de zes thema's bij ³. Dat wil niet zeggen dat we op alle thema's evenveel middelen inzetten. We investeren het meest in onderwijsintensivering (zie figuur)

Inzet studievoorschotmiddelen

Het Kwaliteitsplan Onderwijs VU is een optelsom van facultaire en VU-brede initiatieven. Dat past binnen onze cultuur om plannen voor onderwijskwaliteit en – vernieuwing niet *top down* op te stellen, maar op basis van een gezamenlijke agenda van faculteiten en College van Bestuur, waarbij ruimte is om rekening te houden met de verschillende uitgangspunten en mogelijkheden van de faculteiten. Bij de verdeling van het studievoorschotbudget binnen de VU hebben wij er bewust voor gekozen het grootste deel van het budget (60%) beschikbaar te stellen voor facultaire initiatieven en het restant (40%) voor VU-brede initiatieven.

³ Omdat we in het plan van 6 thema's uitgaan is de indeling van de verschillende voornemens onder de thema's t.o.v. de indeling in 2018 in een aantal gevallen iets gewijzigd.

Achter het facultaire aandeel van 60% liggen meerjarenplannen onderwijskwaliteit per faculteit. Daarin geven de faculteiten aan op welke wijze zij hun aandeel in de studievoorschotmiddelen zullen inzetten om bij te dragen aan de kwaliteitsthema's. Hieronder vallen ook intensiveringen die zijn ingezet in het kader van de voorinvesteringen onderwijskwaliteit tot en met 2017, en die wij graag vast willen houden via de studievoorschotmiddelen.

Voor de invulling van de 40% voor VU-brede initiatieven is een aantal programma's en projecten geformuleerd die faculteitsoverstijgend bijdragen aan de zes kwaliteitsthema's. Dit betreft deels nieuwe programma's en deels voortzetting of afronding van activiteiten die zijn gestart in het kader van de voorinvesteringen in de onderwijskwaliteit. De invulling van het centrale aandeel van 40% is voor de periode tot en met 2021 grotendeels vastgelegd. In 2019 hebben een aantal werkgroepen adviezen uitgebracht om de middelen die voor de periode 2022-2024 nog niet waren bestemd nader in te vullen. In het najaar van 2019 zijn deze adviezen binnen de VU besproken en zijn de budgetten geoormd. De medezeggenschap was in de werkgroepen vertegenwoordigd. Met deze aanvullende besluitvorming over het nog niet bestemde deel van de studievoorschotmiddelen is er sprake van een volledig geoormd inzet van deze middelen ten behoeve van het Kwaliteitsplan Onderwijs VU 2019 – 2024.

Het Kwaliteitsplan Onderwijs VU is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de relevante stakeholders in het onderwijsproces, waarbij in het bijzonder ook aandacht is gegeven aan de inbreng van de studenten en de medewerkers via de medezeggenschap. Uitgangspunt hierbij is dat het realiseren van de voornemens en doelen uit Kwaliteitsplan Onderwijs een co-creatie wordt van het College van Bestuur en de Gezamenlijke Vergadering (naast de vele andere betrokkenen in dit proces) uitgaande van een open dialoog, gezamenlijk gedragen uitgangspunten, enthousiasme, daadkracht en focus op het te behalen resultaat. In dit licht hebben wij in het voorbereidingstraject van het Kwaliteitsplan enkele gezamenlijke conferenties georganiseerd, waarin we niet alleen met elkaar hebben gesproken over de inhoud van het plan, maar ook over het achterliggende proces van het opstellen en monitoring van de plannen, inclusief de voorwaarden voor een effectieve betrokkenheid van de medezeggenschap daarbij. Daarnaast hebben vertegenwoordigers van de medezeggenschap deelgenomen aan de werkgroepen die een inhoudelijke bijdrage hebben geleverd aan het Kwaliteitsplan en zal voor de werkgroepen die aan de slag gaan met de uitvoering van het Kwaliteitsplan standaard een vertegenwoordiging namens de GV worden uitgenodigd. Dat betreft onder meer de werkgroep die de voornemens en doelen uit het Kwaliteitsplan willen gaan monitoren.

De achterliggende voornemens en doelen per kwaliteitsthema zijn uitgewerkt in het Kwaliteitsplan Onderwijs VU 2019-2024. De centrale medezeggenschap voor studenten en medewerkers, zoals verenigd in de Gezamenlijke Vergadering (GV) heeft ingestemd met dit plan. Op de facultaire meerjarenplannen die achter het VU-brede kwaliteitsplan liggen, is het instemmingsrecht van toepassing voor de facultaire Gezamenlijke Vergaderingen (GV's). Alle facultaire GV's hebben ingestemd met de huidige meerjarenplannen van de faculteiten.

De jaarlijkse besteding van de studievoorschotmiddelen is een hoofdlijn van de begroting, waarop het instemmingsrecht van de medezeggenschap van toepassing is. Ook hierbij maken wij weer een onderscheid naar de VU-brede besteding (instemmingsrecht voor de universitaire GV) en naar de besteding van de facultaire aandelen (instemmingsrecht voor de facultaire GV). Voor het begrotingsjaar 2020 hebben wij de instemming op de hoofdlijnen van de begroting.

Voor een reflectie van de medezeggenschap op de besteding van de studievoorschotmiddelen 2019, inclusief het daarbij gehanteerde proces, verwijzen wij naar de bijlage *'Reflectie medezeggenschap op de inzet van de studievoorschotmiddelen VU'*.

Jaarrekening

Jaarrekening 2019

Geconsolideerde balans per 31 december (na verwerking resultaat)

	2019	2018
<i>(bedragen x € 1.000)</i>		
ACTIVA		
Vaste activa		
1.1 Immateriële vaste activa	16.056	17.288
1.2 Materiële vaste activa	587.671	587.145
1.3 Financiële vaste activa	2.187	2.791
<i>Totaal vaste activa</i>	<i>605.914</i>	<i>607.225</i>
Vlottende activa		
1.4 Voorraden	771	778
1.5 Vorderingen	53.680	51.279
1.7 Liquide middelen	77.778	49.711
<i>Totaal vlottende activa</i>	<i>132.229</i>	<i>101.768</i>
Totaal activa	738.143	708.993
PASSIVA		
2.1 Eigen vermogen	294.609	274.659
2.2 Voorzieningen	27.105	26.954
2.3 Langlopende schulden	220.071	230.524
2.4 Kortlopende schulden	196.358	176.856
Totaal passiva	738.143	708.993

Geconsolideerde staat van baten en lasten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
BATEN			
3.1 Rijksbijdragen	350.823	341.720	333.656
3.2 Overige overheidsbijdragen	696	678	657
3.3 College-, cursus-, les- en examengelden	56.099	53.665	51.633
3.4 Baten werk iov derden	93.494	89.217	93.631
3.5 Overige baten	60.316	56.260	57.822
<i>Totaal baten</i>	<i>561.428</i>	<i>541.540</i>	<i>537.399</i>
LASTEN			
4.1 Personeelslasten	358.458	349.575	334.435
4.2 Afschrijvingslasten	48.074	49.563	45.331
4.3 Huisvestingslasten	35.695	33.500	38.699
4.4 Overige lasten	92.229	88.390	89.359
<i>Totaal lasten</i>	<i>534.456</i>	<i>521.028</i>	<i>507.824</i>
Saldo baten en lasten	26.972	20.512	29.575
5 Financiële baten en lasten	-6.974	-7.794	-4.695
Resultaat	19.998	12.718	24.880
6 Belastingen	-43	-29	-163
7 Resultaat deelnemingen	-6	-	-85
Resultaat na belastingen	19.949	12.689	24.632
8 Aandeel derden in resultaat	-5	-	-1
Netto resultaat	19.945	12.689	24.631

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

	2019	2018
<i>(bedragen x € 1.000)</i>		
Kasstroom operationele activiteiten		
Saldo van baten en lasten	26.972	29.575
4.2 Afschrijvingen	48.074	45.331
2.2 Mutaties voorzieningen	151	-2.323
Mutaties vlottende middelen		
1.4 Voorraden	7	12
1.5 Vorderingen	-2.401	14.515
2.4 Schulden	19.504	-5.539
<i>Kasstroom bedrijfsoperaties</i>	92.307	81.571
5. Financiële baten	8	13
5. Financiële lasten	-13.216	-13.342
Financieel resultaat	-13.208	-13.329
6. Belastingen	-43	-163
8. Mutatie Eigen vermogen (aandeel derden)	-5	-1
Kasstroom operationele activiteiten	79.050	68.078
Kasstroom investeringsactiviteiten		
1.1 Investerings in immateriële vaste activa	-5.606	-5.422
1.2 Investerings in materiële vaste activa	-35.233	-44.384
1.2 Desinvesteringen materiële vaste activa	-	261
1.3 Investerings in deelnemingen e/o samenwerkingsverbanden	-3	-
1.3 Mutaties leningen u/g	127	350
1.3 Vordering Ministerie OCW	475	551
Kasstroom investeringsactiviteiten	-40.240	-48.644
Kasstroom financieringsactiviteiten		
2.3 Nieuw opgenomen leningen / verplichtingen	-	15.000
2.3 Aflossing langlopende schulden	-10.744	-4.684
Kasstroom financieringsactiviteiten	-10.744	10.316
Mutatie liquide middelen	28.067	29.750
1.7 Liquide middelen per 1 januari	49.711	19.962
Mutatie liquide middelen	28.067	29.750
1.7 Liquide middelen per 31 december	77.778	49.711

Grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Algemeen

Stichting Vrije Universiteit is een onderwijsinstelling op grond van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) en stelt op basis van die wet een eigen jaarverslag op.

Stichting Vrije Universiteit is statutair en feitelijk gevestigd aan De Boelelaan 1105 in Amsterdam en is geregistreerd in het handelsregister onder nummer 53815211. De werkzaamheden en activiteiten van Stichting Vrije Universiteit bestaan uit het verzorgen van academisch onderwijs en het verrichten van wetenschappelijk onderzoek.

De jaarrekening 2019 van Stichting Vrije Universiteit is op 19 mei 2020 door het College van Bestuur vastgesteld.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, Titel 9 Boek 2 BW, Hoofdstuk 660 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de stellige uitspraken van de overige hoofdstukken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving en met de bepalingen van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector ('WNT').

Voor de enkelvoudige jaarrekening gelden dezelfde grondslagen als voor de geconsolideerde jaarrekening. De rapportagevaluta is de euro. De jaarrekening is opgesteld in duizenden euro's tenzij anders vermeld.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

De gevolgen van het COVID-19 (Corona) virus zijn hierbij in acht genomen en nader in de jaarrekening toegelicht bij 'Gebeurtenissen na balansdatum'. Hierbij is naar onze mening geen sprake van materiële onzekerheid over de continuïteit.

In de jaarrekening worden de activa en passiva gewaardeerd tegen de reële waarde, tenzij anders vermeld. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd in de functionele valuta door omrekening tegen de contante wisselkoers die geldt op de datum van de transactie tussen de functionele valuta en de vreemde valuta. De vervolgwaardering vindt plaats tegen de koersen op balansdatum. Koersverschillen die hierdoor ontstaan worden verwerkt in de staat van baten en lasten. Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta die tegen historische kostprijs worden opgenomen, rekenen wij om tegen de geldende wisselkoersen per transactiedatum.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het College van Bestuur van Stichting Vrije Universiteit zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat het College schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Stelselwijzigingen

In 2019 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingswijzigingen

In 2019 heeft zich de volgende schattingswijziging voorgedaan.

Schattingswijziging geactiveerde aanpassingen in SAP:

In 2019 heeft zich een schattingswijziging voorgedaan bij de immateriële vaste activa. De beoogde resterende gebruikstermijn van de concernbrede software SAP CATS/PPM, SAP E-HRM, SAP FICO en eSize bedraagt op grond van de lopende vervanging van het ERP-landschap van de VU nog één jaar gelet op de inwerkingtreding van het nieuwe ERP-landschap per 1 januari 2021. Deze schattingswijziging heeft in 2019 geleid tot een hogere omvang van de afschrijvingslast van € 1,6 miljoen. Dit bedrag vormt het negatieve effect op vermogen en resultaat in 2019 als gevolg van deze schattingswijziging.

Salderen

In sommige gevallen kunnen een actief en een post van het vreemd vermogen salderen in de jaarrekening. Salderen van deze posten vindt uitsluitend plaats als:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen; en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig, of beide posten gelijktijdig, af te wikkelen.

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens van Stichting Vrije Universiteit opgenomen, samen met haar groepsmaatschappijen en andere instellingen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin Stichting Vrije Universiteit overheersende zeggenschap, direct of indirect, kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten, die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld. Deelnemingen waarop geen overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend (geassocieerde deelnemingen) worden niet betrokken in de consolidatie.

Intercompany-transacties, intercompany resultaten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de groep.

De in de consolidatie begrepen instellingen zijn VU Holding B.V. (100%) en de daaraan verbonden dochtermaatschappijen:

- Coördinatie Centrum Energie B.V. (50%)
- Parkeerbedrijf VU-VUmc B.V. (50%)
- VU-HBS B.V. (100%)
- Taalcentrum-VU B.V. (80%)
- ASIF Alpha B.V. (50%)

De 50% deelnemingen zijn proportioneel in de consolidatie meegenomen. Niet in de consolidatie van VU Holding B.V. meegenomen zijn de deelnemingen Griffin Discoveries B.V. (50% deelneming, in liquidatie), lotapharma Ltd. (28,6% deelneming) en ACE Incubator B.V. (20%). De omvang van deze deelnemingen is van verwaarloosbaar belang voor het geconsolideerde totaal, derhalve is consolidatie van deze vennootschappen achterwege gebleven.

Stichting Vrije Universiteit heeft overheersende zeggenschap in VU Holding B.V. te Amsterdam.

Samenwerkingsverbanden

De samenwerkingsverbanden waarin Stichting Vrije Universiteit participeert, kennen geen rechtspersoonlijkheid en worden verwerkt in de jaarrekening van Stichting Vrije Universiteit voor het contractueel afgesproken aandeel. Van een samenwerkingsverband is sprake indien als gevolg van een overeenkomst tot samenwerking de zeggenschap door de deelnemers gezamenlijk wordt uitgeoefend.

De enkelvoudige jaarrekening bevat twee proportioneel verwerkte joint ventures in de vorm van gemeenschappelijke regelingen op basis van artikel 8.1 van de WHW.

- Het belang van Stichting Vrije Universiteit in het Amsterdam University College (AUC), een samenwerkingsverband met de Universiteit van Amsterdam, bedraagt 50%.
- Het belang van Stichting Vrije Universiteit in het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA), een samenwerkingsverband met de Universiteit van Amsterdam, bedraagt 45%.

Verhouding met het VUmc

In de staat van baten en lasten zijn de financiële gegevens van de faculteit der Geneeskunde, op basis van het door het VUmc opgestelde overzicht 'besteding van de rijksbijdrage geneeskunde' opgenomen. Dit overzicht is opgenomen in de bijlage in deze jaarrekening. De rijksbijdrage voor de medische faculteit wordt overgedragen aan het VUmc op grond van het financiële convenant VU-VUmc. De exploitatie van de medische faculteit is onlosmakelijk verbonden met de exploitatie van de totale ziekenhuisexploitatie van het VUmc. In overeenstemming met de gemaakte afspraken in het financiële convenant VU-VUmc kent de exploitatie van de medische faculteit een "nihil" resultaat. Op grond van de voorschriften zoals opgenomen in RJ 660 lid 506 worden de baten uit de eerste geldstroom en de daaraan toe te rekenen kosten op basis van een overeengekomen verdeelsleutel samengevoegd met de exploitatie van de VU.

De werkelijke besteding kan afwijken van de overeengekomen verdeelsleutel. Het verschil is voor rekening van het ziekenhuis.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de instelling en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Voor een overzicht van de groepsmaatschappijen, samenwerkingsverbanden en verbonden partijen wordt verwezen naar de desbetreffende paragraaf.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Voor zover niet ander is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de universiteit zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met de uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa (ontwikkelingskosten van software) worden gewaardeerd tegen kostprijs (verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs), verminderd met afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief hoger is dan de realiseerbare waarde ervan. Om vast te stellen of er voor een immaterieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar de betreffende paragraaf.

Onderzoekskosten worden verwerkt in de staat van baten en lasten. Uitgaven voor ontwikkelingsprojecten worden geactiveerd als onderdeel van de vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat het project financieel en technisch succesvol zal zijn (dat wil zeggen: als het waarschijnlijk is dat economische voordelen zullen worden behaald) en de kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. De afschrijving van de geactiveerde ontwikkelingskosten vangt aan zodra de activa gereed zijn voor ingebruikname en vindt plaats over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

De afschrijvingen zijn lineair en gebaseerd op de geschatte gebruiksduur. De gehanteerde afschrijvingstermijnen variëren tussen 4 en 7 jaar op grond van de individueel beoogde gebruiksduur.

Materiële vaste activa

Gebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen kostprijs (verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs), verminderd met eventuele investeringssubsidies, afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Voor de bijzondere waardeverandering van vaste activa verwijzen wij naar de desbetreffende paragraaf.

Kosten voor groot onderhoud worden geactiveerd zodra deze kosten zich voordoen en aan de activeringscriteria is voldaan. De boekwaarde van de bestanddelen die worden vervangen worden als desinvestering beschouwd en komen ten laste van de staat van baten en lasten. Alle overige onderhoudskosten worden direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Gebouwen en afschrijvingen

De afschrijvingen op gebouwen zijn lineair en gebaseerd op de verwachte gebruiksduur en de geschatte restwaarde van het pand. Wijzigingen in afschrijvingsmethoden, gebruiksduur en/of restwaarden worden verantwoord als een schattingswijziging. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Gebouwen worden afgeschreven vanaf het moment dat het in gebruik wordt genomen. De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd: casco 60 jaar (gebruikelijk in de onderwijssector), afbouw 30 jaar, gebouw Initium 20 jaar, inbouwpakket en technische installaties 15 jaar, investeringen in huurpanden 10 jaar (of kortere huurtermijn), aanleg sportterreinen 10 jaar, overige terreinvoorzieningen 30 jaar. Verbouwingen en kosten voor groot onderhoud worden afgeschreven in 4 tot 10 jaar. Investerings van vóór 2000 worden afgeschreven in 30 jaar.

Nieuwbouwprojecten niet afschrijven

Van nieuwbouwprojecten worden alleen directe bestedingen als ook de rechtstreeks toe te rekenen inzet van eigen personeel en direct toe te rekenen rente geactiveerd. Op activa in aanbouw wordt niet afgeschreven totdat het gebouw in gebruik wordt genomen. Voor de activering van personeelskosten zijn kostprijstarieven gehanteerd.

Inventaris en apparatuur en afschrijvingen

Inventaris en apparatuur worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met afschrijvingen.

De afschrijvingen op inventaris en apparatuur zijn lineair en gebaseerd op de verwachte gebruiksduur van deze activa. De activering grens voor investeringen in inventaris en apparatuur bedraagt € 25k. Investerings onder deze grens worden direct ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. De afschrijving start in het jaar dat het actief in gebruik is genomen waarbij er vanuit wordt gegaan dat alle investeringen halverwege het desbetreffende verslagjaar in gebruik worden genomen. De gehanteerde afschrijvingstermijnen variëren tussen 3 en 10 jaar.

Het boekenbezit is niet geactiveerd. De aanschaf van boeken komt direct ten laste van de exploitatie.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin Stichting Vrije Universiteit invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid worden tegen de vermogensmutatiemethode gewaardeerd. In overeenstemming met deze methode worden de deelnemingen in de balans opgenomen tegen het aandeel van Stichting Vrije Universiteit in de netto vermogenswaarde, vermeerderd met het aandeel in de resultaten van de deelnemingen vanaf het moment van verwerving, bepaald volgens de grondslagen zoals vermeld in deze jaarrekening. In de staat van baten en lasten wordt het aandeel van Stichting Vrije Universiteit in het resultaat van de deelnemingen opgenomen.

Wanneer van een deelneming volgens de vermogensmutatiemethode een negatieve waardering blijkt wordt een voorziening gevormd voor zover Stichting Vrije Universiteit aansprakelijk is voor de schulden van deze deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming in staat te stellen haar schulden te laten voldoen. In de desbetreffende paragraaf is een overzicht opgenomen van de deelnemingen.

Deelnemingen waarin Stichting Vrije Universiteit geen invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid worden initieel verwerkt tegen de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. De vervolgwaardering is tegen verkrijgingsprijs.

Vorderingen op deelnemingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Onder de financiële vaste activa is tevens de vordering op OCW inzake de BAMA-compensatie opgenomen. De BaMa-vordering betreft een vordering op OCW in verband met toegekende compensatie bij de invoering van de BaMa structuur. Jaarlijks wordt door OCW een bedrag uitgekeerd waarmee de omvang van de vordering afneemt.

Bijzondere waardevermindering van vaste activa

Stichting Vrije Universiteit beoordeelt jaarlijks of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt Stichting Vrije Universiteit op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt Stichting Vrije Universiteit de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen en verwerkt dit direct in de staat van baten en lasten.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Het waardeverminderingverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen

indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de staat van baten en lasten verwerkt.

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen de gemiddelde netto inkoopprijs. Bij de bepaling van de waarde wordt rekening gehouden met de mate van incourantheid van de voorraad. De omzetbelasting is inbegrepen voor zover deze niet teruggevorderd kan worden. De voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs op verkrijgingsprijzen onder toepassing van de FIFO-methode (*first in, first out*) of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen voor oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Onder de vorderingen wordt ook de kasbeperking rijksbijdrage OCW verantwoord.

De overlopende activa (en passiva) bestaan verder voor een belangrijk deel uit vorderingen (en vooruitontvangen baten) inzake onderzoeksprojecten. Dit overlopend actief (en passief) heeft betrekking op de geactiveerde directe en indirecte kosten van lopende contractactiviteiten, voor zover deze contractueel of op grond van een subsidieverlening door derden worden betaald, en zo nodig onder aftrek van een voorziening voor verwachte verliezen. Het overlopend actief is verantwoord onder aftrek van de gedeclareerde termijnen. Indien per saldo per project sprake is van vooruitfacturering is dit onder de kortlopende schulden verantwoord. Het betreft derhalve de netto bedragen per project. Resultaten uit hoofde van de onderzoeksprojecten worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kasmiddelen, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is ingedeeld naar vrije algemene reserves, bestemmingsreserves en wettelijke reserves. Op de bestemmingsreserves rust een door de organisatie zelf aangebrachte bestedingsbeperking. De bestemmingsreserves worden onderscheiden in publiek en privaat. Reserves en fondsen worden uitsluitend aangemerkt als privaat indien de herkomst van de middelen uit andere bron is dan de rijksbijdrage of het wettelijk vastgestelde collegegeld en de bestemming mogelijk niet kwalificeert als wettelijke taak van Stichting Vrije Universiteit.

De wettelijke reserves worden aangehouden op grond van wettelijke bepalingen. Bij Stichting Vrije Universiteit wordt een wettelijke reserve aangehouden voor de verbonden partijen en een wettelijke reserve ter hoogte van het geactiveerde bedrag van kosten van ontwikkeling onder de immateriële vaste activa, ingevolge artikel 2:365 lid 2 BW.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, met uitzondering van de voorzieningen voor uitgestelde personeelsbeloningen inzake ambts- en dienstjubilea, ontslaglasten en eigen risico WIA. Deze voorzieningen zijn gewaardeerd tegen de contante waarde omdat de momenten van het doen van de uitgaven betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, na de eerste verwerking tegen geamortiseerde kostprijs. Schulden met een looptijd langer dan een jaar worden als langlopend verwerkt. Schulden met een looptijd minder dan een jaar worden als kortlopende schulden verantwoord.

Financiële verplichtingen

Financiële verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde verminderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten. Na eerste verwerking worden de financiële verplichtingen tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve rentemethode gewaardeerd.

Uitzondering hierop betreffen de hierna beschreven (afgeleide) financiële instrumenten. Stichting Vrije Universiteit maakt gebruik van financiële instrumenten (renteswaps) ter afdekking van risico's met betrekking tot de rentelasten als gevolg van rentewijzigingen. Deze renteswaps worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere marktwaarde, waarbij gebruik wordt gemaakt van 'kostprijs hedge-accounting'.

Afgeleide financiële instrumenten

Bij het toepassen van kostprijs hedge-accounting is de eerste waardering en de grondslag van verwerking in de balans en de resultaatbepaling van het hedge-instrument afhankelijk van de afgedekte post. Dit betekent het volgende:

- indien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, wordt ook het derivaat tegen kostprijs gewaardeerd.
- zolang de afgedekte post in de kostprijs-hedge nog niet in de balans verwerkt wordt, wordt het hedge-instrument niet geherwaardeerd.

Stichting Vrije Universiteit past hedge accounting toe. Op het moment van aangaan van een hedge-relatie wordt dit gedocumenteerd. Stichting Vrije Universiteit stelt door een test periodiek de effectiviteit van de hedge-relatie vast. Dit kan gebeuren door het vergelijken van de kritische kenmerken van het hedge-instrument met die van de afgedekte positie, of door het vergelijken van de verandering in reële waarde van het hedge-instrument en de afgedekte positie.

Om het ineffectieve deel van de herwaardering in de juiste periode in de staat van baten en lasten te kunnen verwerken, vergelijkt Stichting Vrije Universiteit op elke balansdatum de volgende twee bedragen (in absolute zin):

- de cumulatieve waardeverandering van het hedge-instrument sinds het aanwijzen van de hedge-relatie; en
- de cumulatieve verandering van de waarde van de toekomstig afgedekte kasstromen voor zover deze aan het afgedekte risico toegerekend kan worden.

Indien het hedge-instrument op balansdatum een negatieve waarde heeft, en de cumulatieve waardeverandering van het hedge-instrument groter is dan dat van de verandering in waarde van de toekomstig afgedekte kasstromen, wordt het deel van de negatieve waarde van het hedge-instrument dat groter is als ineffectiviteit in de staat van baten en lasten verwerkt.

Stichting Vrije Universiteit past kostprijs hedge-accounting toe voor de renteswaps die ervoor zorgen dat bepaalde (mede in de toekomst aan te trekken) schulden effectief worden omgezet in vastrentende leningen (zogenoemde payer swaps). Het effectieve deel van de renteswaps wordt als onderdeel van de rentelasten op de afgedekte leningen over de looptijd van de kostprijs hedge-relatie in de staat van baten en lasten verwerkt. Het ineffectieve deel van de waardeverandering van de renteswaps wordt verantwoord in de staat van baten en lasten onder de financiële baten en lasten.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

De instelling loopt renterisico over (nog aan te trekken) rentedragende langlopende schulden (schulden aan kredietinstellingen) als gevolg van wijzigingen in de marktrente. Ter beperking van het renterisico heeft de instelling renteswaps afgesloten waarbij variabele rente wordt geruild tegen vaste rente. Voor de verwerking van deze renteswaps in de jaarrekening wordt verwezen naar de grondslagen voor de financiële verplichtingen.

Stichting Vrije Universiteit is voornamelijk werkzaam in Nederland, loopt nauwelijks valutarisico's en heeft geen significante concentraties van kredietrisico en liquiditeitsrisico. Stichting Vrije Universiteit heeft vorderingen verstrekt aan instellingen waarin wordt deelgenomen. Bij deze partijen is geen historie van wanbetaling bekend.

Stichting Vrije Universiteit maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk, worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten. Op dit moment zijn geen zekerheden verstrekt.

Grondslagen voor bepalen van het resultaat

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat reguliere onderwijstaken gelijkmatig over het collegejaar worden uitgevoerd. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Opbrengsten uit het verlenen van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en subsidies

De rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en subsidies uit hoofde van de primaire bekostiging worden volledig als baten in de staat van baten en lasten verwerkt in het jaar waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Indien de overige rijksbijdragen en subsidies een specifiek doel hebben, worden deze als baten naar rato van de verrichte werkzaamheden opgenomen.

Rijksbijdrage VUmc

In het VUmc is de Faculteit der Geneeskunde met het academisch ziekenhuis samengebracht. De financiering van de werkplaatsfunctie VUmc door Stichting Vrije Universiteit is in mindering gebracht op de rijksbijdrage OCW. De aan het onderwijs en onderzoek toe te rekenen lasten van de facultaire taken van de faculteit geneeskunde zijn in de jaarrekening opgenomen.

De overige aan het medisch cluster toe te rekenen baten uit onderwijs en onderzoek, waaronder de baten uit 2^e en 3^e geldstroom onderzoek, en de daarmee verband houdende lasten zijn opgenomen in de jaarrekening van VUmc, niet in de jaarrekening van Stichting VU.

College-, cursus-, les- en examengelden

Deze gelden worden tijdsevenredig toegekend aan het verslagjaar.

Baten werk in opdracht van derden

Resultaten van tweede- en derdegeldstroomprojecten, inclusief eventueel medegefinancierde delen uit de eerste geldstroom, komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten. Dit gebeurt op het moment dat (een afgerond deel van) het project klaar is. Onder de werken voor derden worden ook de opbrengsten van niet-wettelijke onderwijsactiviteiten opgenomen. Vooruitontvangen bedragen voor tweede- en derdegeldstroomprojecten worden als overlopende passiva onder de kortlopende schulden op de balans opgenomen. Voorgefinancierde lasten worden als overlopende activa onder de vorderingen op de balans verantwoord. Overeengekomen toekomstige inspanningen voor onderzoeksprojecten worden aan de betreffende jaren toegerekend. Eventuele negatieve resultaatverwachtingen van lopende onderzoeksprojecten worden in de staat van baten en lasten verwerkt. Inkomensoverdrachten uit samenwerkingsverbanden met andere onderzoeksinstellingen worden verwerkt op de bijbehorende batenrekeningen.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten worden gerealiseerd naar rato van de verrichte prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum en in verhouding tot in totaal te verrichten diensten onder de voorwaarde dat het resultaat betrouwbaar kan worden geschat. De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Leasebaten worden op tijdsevenredige basis verwerkt over de leaseperiode.

Personele lasten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze betrekking hebben op werknemers.

Stichting Vrije Universiteit heeft een pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte of contractuele basis premies betaald. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. Naast de premiebetalingen bestaan er geen andere verplichtingen, waardoor het opnemen van een pensioenvoorziening niet van toepassing is.

ABP probeert ieder jaar de pensioenen te verhogen met de gemiddelde stijging van de lonen in de sectoren overheid en onderwijs. Wanneer de dekkingsgraad lager is dan 105% vindt er geen indexatie plaats. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

De dekkingsgraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP per 31 december 2019 is 97%.

Leasecontracten

Bij Stichting Vrije Universiteit kunnen leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de instelling ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract. Stichting Vrije Universiteit heeft geen financial lease contracten.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Rentelasten worden geactiveerd gedurende de periode van vervaardiging van een actief, indien het een aanmerkelijke hoeveelheid tijd vergt om het actief gebruiks- of verkoopklaar te maken. De te activeren rente wordt berekend op basis van de verschuldigde rente over specifiek voor de vervaardiging opgenomen leningen en op basis van de gewogen rentevoet van leningen die niet specifiek aan de vervaardiging van het actief zijn toe te rekenen, in verhouding tot de uitgaven en periode van vervaardiging.

Voor de verwerking van de hedge accounting op financiële instrumenten wordt verwezen naar de waarderingsgrondslagen van de financiële verplichtingen.

Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst-en-verliesrekening van VU Holding B.V., rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-afrekbare kosten. VU Holding B.V. vormt samen met VU-HBS B.V. een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Toelichting op de geconsolideerde balans

(in duizenden euro's)

1.1 Immateriële vaste activa

Hieronder zijn opgenomen de kosten van aanschaffing (licenties en implementatie) van universitaire administratieve systemen onder aftrek van jaarlijkse afschrijvingen. Het verloop is als volgt.

	Software
Aanschafwaarde 01.01.2019	47.444
Cumulatieve afschrijvingen	-30.156
Boekwaarde 01.01.2019	17.288
Investerings 2019	5.606
Desinvesteringen 2019	-
Afschrijvingen 2019	-6.838
Aanschafwaarde 31.12.2019	53.050
Cumulatieve afschrijvingen	-36.994
Boekwaarde 31.12.2019	16.056

De belangrijkste investeringen in software betreffen migratie naar Windows 10, implementatie Skype for Business en kosten voor ontwikkeling van het toekomstig online landschap. Vanwege de overgang naar een nieuw ERP pakket heeft zich in 2019 een schattingswijziging voorgedaan zoals is toegelicht in de waarderingsgrondslagen. Dit heeft geleid tot een hogere afschrijvingslast van € 1,6 miljoen.

Voor de boekwaarde ultimo 2019 is in het eigen vermogen een wettelijke reserve gevormd (zie 2.1).

1.2 Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa wordt als volgt weergegeven.

	Terreinen	Gebouwen	In uitvoering	Inventaris en apparatuur	Totaal
Aanschafwaarde 01.01.2019	28.033	858.942	158.909	104.300	1.150.184
Cumulatieve afschrijvingen	-	-483.680	-	-79.359	-563.039
Boekwaarde 01.01.2019	28.033	375.262	158.909	24.941	587.145
Investeringen 2019	-	161	33.920	7.681	41.762
Desinvesteringen 2019	-	-	-	-	-
Overige mutaties 2019	4.280	51.926	-55.696	-510	-
Afschrijvingen 2019	-	-34.139	-392	-6.705	-41.236
Aanschafwaarde 31.12.2019	32.313	911.029	137.133	111.471	1.191.946
Cumulatieve afschrijvingen	-	-517.819	-392	-86.064	-604.275
Boekwaarde 31.12.2019	32.313	393.210	136.741	25.407	587.671

Als indicatie voor de actuele waarde wordt de herbouwwaarde van de gebouwen en de WOZ-waarde van de gebouwen en terreinen vermeld. De actuele herbouwwaarde is per 31 december 2019 getaxeerd op € 992 miljoen (2018: € 943 miljoen), dit is gelijk aan de verzekerde waarde. De WOZ-waarde van de gebouwen en terreinen is op 1 januari 2019 vastgesteld op € 409 miljoen.

Een deel van de grond aan de Laan van Kronenburg in Amstelveen is in erfpacht uitgegeven, dit betreft een bedrag van € 0,9 miljoen.

De investeringen in terreinen, gebouwen en in uitvoering en vooruitbetalingen betreffen in belangrijke mate de Campusontwikkeling aan De Boelelaan.

De investeringen in het gebouw NU.VU bedroegen in 2019 € 13,3 miljoen, waardoor de totale bestedingen aan NU.VU zijn gestegen tot € 95,9 miljoen. In april 2019 is de parkeergarage P3 in gebruik genomen en geactiveerd voor een bedrag van € 24,6 miljoen, en wordt in 30 jaar afgeschreven.

De belangrijkste investeringen in Inventaris en Apparatuur zijn: vervanging werkplekken en opslagcapaciteit, netwerkbeveiliging en onderzoeksapparatuur.

In 2019 heeft zich een bijzondere waardevermindering voorgedaan bij de geactiveerde kosten in de bouwfase voorlopig ontwerp en schetsontwerp voor het Alliantie gebouw, een ontwikkelpotentie voor eigen groei of allianties/partners. De huidige omstandigheden geven niet voldoende aanleiding meer dat deze kosten in de nabije toekomst tot realisatie gaan komen, waardoor niet langer voldaan wordt aan de activeringscriteria. De bijzondere waardevermindering ten laste van het resultaat in 2019 bedraagt € 392K en is in de staat van baten en lasten onder de afschrijvingslasten verwerkt.

In 2019 is € 6,5 miljoen (2018: € 7,2 miljoen) rente over vreemd vermogen geactiveerd als onderdeel van de kostprijs. De rente wordt berekend op basis van de verschuldigde rente over de specifiek voor de vervaardiging opgenomen leningen voor de herontwikkeling van de Campus. De rente wordt toegerekend tot het tijdstip waarop het actief gereed is voor gebruik. De gehanteerde rentevoet bedraagt 5,98% .

1.3 Financiële vaste activa

Hieronder zijn opgenomen de investeringen in deelnemingen en verstrekte leningen aan verbonden partijen. Voor de leningen zijn geen zekerheden gesteld.

	Boekwaarde 01.01.2019	Investeringen en verstrekkingen	Desinvesteringen en aflossingen	Resultaat deelnemingen	Boekwaarde 31.12.2019
Deelnemingen					
ACTA Holding B.V.	161	-	-	-10	151
Overige deelnemingen	5	3	-	4	12
<i>Subtotaal</i>	<i>166</i>	<i>3</i>	<i>-</i>	<i>-6</i>	<i>163</i>
Leningen u/g					
Bio Detection Systems B.V.	221	-	-35	-	186
Stg. Bijzondere Tandheelkunde	66	-	-	-	66
Preseeds financiering	284	7	-97	-	194
Overige leningen u/g	8	48	-50	-	6
<i>Subtotaal</i>	<i>580</i>	<i>55</i>	<i>-182</i>	<i>-</i>	<i>453</i>
Vordering Ministerie OCW	2.046	-	-475	-	1.571
Totaal financiële vaste activa	2.791	58	-657	-6	2.187

De vordering op het Ministerie OCW betreft een eenmalige compensatie als gevolg van de invoering van de BaMA structuur die betrekking heeft op meerdere jaren. De resterende looptijd van deze vordering is vier jaar. De verwachte aflossing voor komend jaar bedraagt € 424k.

De leningen u/g hebben allen een resterende looptijd langer dan één jaar. Het aflossingsbedrag voor het komend jaar bedraagt € 35k.

1.4 Voorraden

Dit betreft de voorraad gebruiksgoederen, gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere opbrengstwaarde. De voorziening voor incourantheid is nihil (2018: nihil).

1.5 Vorderingen

	31.12.2019	31.12.2018
Debiteuren	17.436	12.678
Ministerie OCW - kasbeperking	224	435
Nog te factureren werk voor derden	16.040	17.467
Studenten / cursisten	1.469	2.246
Personeel	107	76
Overige vorderingen	1.570	2.105
Vooruitbetaalde kosten	5.841	7.944
Omzetbelasting	335	1.024
Nog te ontvangen bedragen	11.465	8.143
Af: voorziening vanwege oninbaarheid	-807	-839
Totaal vorderingen	53.680	51.279

De vorderingen en overlopende activa kennen een looptijd van maximaal 1 jaar. De kasbeperking OCW betreft de nog te ontvangen rijksbijdrage die in een volgend jaar wordt verrekend met het Ministerie. De vorderingen op studenten betreffen de nog niet vervallen termijnen in het kader van de gespreide inning van collegegelden.

Onder de vooruitbetaalde kosten is een afkoopsom van € 1,2 miljoen opgenomen inzake de aansluiting voor warmte/koude leveringen. Dit bedrag wordt met ingang van 2018 in tien jaar afgeboekt ten laste van de exploitatie.

Nog te factureren werk voor derden betreft met name de nog te factureren posten uit hoofde van niet voltooide onderzoeksactiviteiten voor rekening van derden, waarop een correctie van verwachte verliezen in mindering is gebracht.

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Specificatie Nog te factureren werk voor derden</i>		
Nog te factureren	16.161	17.796
Correctie verwachte verliezen	-121	-329
Totaal	16.040	17.467
<i>Specificatie Studenten/cursisten</i>		
Nog te ontvangen collegegelden	15.876	15.995
Aanpassing toerekening collegegelden *)	-14.407	-13.749
Totaal	1.469	2.246
<i>Voorziening wegens oninbaarheid</i>		
Stand per 1 januari	-839	-1.183
Onttrekkingen	74	320
Vrijval (dotatie) ten gunste van de exploitatie	-42	24
Totaal	-807	-839

* Vooruitgefactureerde collegegelden welke nog niet zijn ontvangen, zijn gesaldeerd met de nog te ontvangen collegegelden.

1.7 Liquide middelen

	31.12.2019	31.12.2018
Kasmiddelen	20	15
Banken	77.758	49.696
Totaal liquide middelen	77.778	49.711

De liquide middelen zijn direct opvraagbaar.

Het aandeel van VU Holding B.V. in de liquide middelen bedraagt € 2,2 miljoen.

De Vrije Universiteit heeft een rekening-courantfaciliteit van € 20 miljoen bij de Deutsche Bank en een rekening-courantfaciliteit van € 20 miljoen bij de BNG Bank.

2.1 Eigen vermogen

	Stand per 01.01.2019	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand per 31.12.2019
Algemene reserve	254.615	16.582	1.232	272.429
Bestemmingsreserve sectorgelden	-	3.491	-	3.491
Private bestemmingsreserve	2.615	-128	-	2.487
Wettelijke reserve				
ontwikkeling software	17.288	-	-1.232	16.056
Aandeel derden	141	5	-	146
Totaal eigen vermogen	274.659	19.949	-	294.609

Het eigen vermogen is conform de OCW verslaggevingsrichtlijnen (RJ 660) ingedeeld naar vrije algemene reserves en bestemmingsreserves. Op de bestemmingsreserves rust een door de organisatie zelf aangebrachte bestedingsbeperking. Dit zijn zowel centrale als facultaire bestedingsbeperkingen.

Op grond van RJ660 artikel 206 moet het eigen vermogen en de daarin opgenomen delen worden gesegmenteerd naar publieke en private middelen.

De private bestemmingsreserve komt overeen met het eigen vermogen van VU Holding B.V.

Vanwege het private karakter van deze activiteiten is het eigen vermogen als privaat aangemerkt.

Het aandeel derden heeft ultimo 2019 betrekking op het minderheidsaandelenbelang van 20% bij Taalcentrum-VU B.V., een meerderheidsbelang van VU Holding B.V. Vanwege de verplichting tot integrale consolidatie van een meerderheidsbelang leidt dit tot een verschil tussen de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening van Stichting Vrije Universiteit met de omvang van het aandeel derden in het eigen vermogen. Het verschil bedraagt per 31 december 2019 € 146k.

Het geconsolideerde resultaat van Stichting Vrije Universiteit over 2019 bedraagt € 19,9 miljoen positief en is toegevoegd aan de reserves.

2.2 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen is als volgt.

	Stand per 01.01.2019	Dotaties/ vrijval	Onttrekkingen	Stand per 31.12.2019	Kort < 1 jaar	Lang > 1 jaar
Personele voorzieningen						
Ontslaglasten	3.033	3.200	-3.193	3.040	1.914	1.126
Reorganisatielasten	2.932	1.108	-1.186	2.854	1.555	1.299
Transitievergoeding	1.519	1.564	-968	2.115	1.192	923
Ambts- en dienstjubilea	4.492	291	-291	4.492	191	4.301
Sabbatical leaves	1.782	-16	-	1.766	-	1.766
Eigen risico WIA	4.874	-965	-592	3.317	706	2.611
Langdurig zieken	310	540	-	850	850	-
Vitaliteitspact	-	219	-	219	219	-
Overige personele voorzieningen	142	7	-2	147	-	147
Subtotaal	19.084	5.948	-6.232	18.800	6.627	12.173
Materiële voorzieningen						
Milieuverplichtingen	7.870	100	-131	7.839	200	7.639
Claims en ongevallen	-	440	-	440	440	-
Overig	-	26	-	26	26	-
Subtotaal	7.870	566	-131	8.305	666	7.639
Totaal voorzieningen	26.954	6.514	-6.363	27.105	7.293	19.812

Personele voorzieningen

Voorziening voor ontslaglasten

In het kader van de Werkloosheidsregeling Nederlandse Universiteiten is een voorziening gevormd voor de uit hoofde van deze regeling te verwachte betalingen voor (voormalige) personeelsleden. Tevens heeft de voorziening betrekking op verplichtingen uit individuele ontslagregelingen en daaraan gerelateerde kosten voor outplacement en herscholing.

Voor het berekenen van de contante waarde is gebruik gemaakt van de 12 maands Euribor per 31 december van het boekjaar (2019: +/- 0,25%, in 2018: +/- 0,12%).

Voorziening voor reorganisatielasten

Voor de verplichtingen, die voortkomen uit reorganisatie van verschillende organisatieonderdelen van Stichting Vrije Universiteit waarvan de reorganisatieplannen in 2014 zijn bekend gemaakt aan betrokken medewerkers, is een voorziening gevormd. In 2019 is een nieuwe voorziening gevormd voor een reorganisatie bij de VU, de dotatie voor deze voorziening bedraagt € 1,3 miljoen.

Voorziening voor transitievergoeding

Voor de verplichtingen die voortkomen uit de transitievergoedingen is een voorziening gevormd. Transitiekosten zijn kosten in verband met (dreigend) ontslag van medewerkers die twee jaar of langer in dienst zijn geweest, met de doelstelling om werkloosheid te voorkomen of te bekorten. In de voorziening is rekening gehouden met de aanpassingen in de Wet Arbeidsmarkt in Balans.

Voorziening voor eigen risico WIA

Stichting Vrije Universiteit is eigen risicodragers voor de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). De voorziening voor eigen risico WIA dient ter dekking van het in de toekomst doorbetalen van werkgeverslasten aan personeelsleden die op balansdatum arbeidsongeschikt zijn.

Voor het berekenen van de contante waarde is gebruik gemaakt van de 12 maands Euribor per 31 december van het boekjaar (2019: +/- 0,25%, in 2018: +/- 0,12%).

Voorziening voor ambts- en dienstjubilea

Voor de werkgeversverplichtingen aan medewerkers ten aanzien van toekomstige ambts- en dienstjubilea is een voorziening gevormd, die als de best mogelijke schatting is berekend op basis van het personeelsbestand. Er is rekening gehouden met salarisstijgingen (boven inflatie correctie), arbeidsongeschiktheid en andere emolumenten met eventuele in- en uitdiensttreders.

Voorziening voor sabbatical leaves/meerjarensparen

De voorziening voor sabbatical leaves is gevormd voor toekomstige verplichtingen inzake werkgeversbijdragen ten behoeve van sabbatical leaves.

Voorziening voor langdurig zieke werknemers

De voorziening voor langdurig zieke werknemers is gevormd voor de verwachte salariskosten van langdurig zieke werknemers die waarschijnlijk niet meer (volledig) zullen terugkeren in het arbeidsproces.

Materiële voorzieningen

Voorziening voor milieuverplichtingen

De milieuvoorziening betreft de kosten voor sloop, afvoer en opslag van het Cyclotron. De sloopkosten zijn gebaseerd op een raming uit 2002 van een ter zake deskundig adviesbureau. Kosten voor de afvoer en opslag van (licht) radioactieve materialen zijn gebaseerd op de opgave van experts, waaronder een stralingsdeskundige. Deze opgave wordt jaarlijks herzien. In 2019 zijn de onderzoekskosten ten laste van de voorziening gebracht.

De voorziening zoals deze nu gevormd is betreft de best mogelijke inschatting, maar er is sprake van een onzekerheid in de omvang van de voorziening met een bandbreedte van +/- 25%.

Gedurende 2012 is een drietal scenario's voor afvoer en opslag onderzocht. In afstemming met Ministerie van Economische zaken en de stralingsdeskundige vindt over het voorkeursscenario overleg plaats met de beoogde afnemende partij. De voorbereidingsfase van het project loopt nog tot eind 2019; sloop, afvoer en opslag is gepland tussen 2021 en 2024.

Voorziening voor claims en ongevallen

De voorziening voor claims en ongevallen is gevormd voor de te verwachten betalingen naar aanleiding van ontvangen claims en ongevallen die zich hebben voorgedaan. De verwachte betalingen zijn gebaseerd op de verwachte juridische uitkomsten waarbij het financiële risico per casus is beperkt tot het eigen risico van de VU via de verzekering.

2.3 Langlopende schulden

Het verloop van de langlopende schulden is als volgt.

	Stand per 01.01.2019	Opnames in 2019	Overige mutaties	Aflossingen 2019	Stand per 31.12.2019	Looptijd 1-5 jaar	Looptijd > 5 jaar
Kredietinstellingen EIB	201.883	-	-	-10.744	191.139	70.680	120.459
Kredietinstellingen BNG	15.000	-	-	-	15.000	1.667	13.333
Ineffectiviteit derivaten	12.761	-	295	-	13.056	-	13.056
Vooruitontvangen erfpacht	880	-	-4	-	876	53	823
Totaal langlopende schulden	230.524	-	291	-10.744	220.071	72.400	147.671

Kredietinstellingen EIB en BNG

De schuld aan kredietinstellingen heeft betrekking op leningen van de Europese Investeringsbank (EIB) en de BNG Bank (BNG) voor de herontwikkeling van de campus.

De totale bovenstaande kredietfaciliteit bedraagt € 370 miljoen. Er zijn geen zekerheden verstrekt. In 2019 is totaal € 10,7 miljoen afgelost. De aflossingsverplichtingen voor 2020 bedragen € 14,1 miljoen.

Met de banken, de EIB, de Deutsche Bank (DB) en de BNG zijn vier financiële convenanten afgesproken. In 2019 is de VU ruim binnen deze gestelde normen gebleven. Onderstaande tabel geeft de waarden van de ratio's per 31 december 2019 en de norm van de banken weer.

Ratio ¹	VU	Banken
Solvabiliteit I	39,9%	>30%
Debt Service Coverage	3,1	>1,3
Loan to Value	36,3%	<50%
Investerings (in M€)	47,4	101,3 ²

¹ Solvabiliteit I = eigen vermogen / totaal vermogen

DSCR = EBITDA / totaal financiële verplichtingen m.b.t. lang vreemd vermogen

Loan to value = totaal kort- en langlopende bankschulden / totale materiële vast activa

Investerings = gerealiseerde investeringen / 110% gebudgetteerde investeringen

² 110% van investeringsbegroting 2019

Ineffectiviteit derivaten

De ineffectiviteit van de derivaten is in 2019 licht gestegen in vergelijking met 2018. Op basis van het geactualiseerde trekkingsschema (ultimo 2019) is de hedge effectiviteit van de derivatenportefeuille berekend met als resultaat een licht toegenomen ineffectiviteit en daarmee een toevoeging van dit deel aan de langlopende schuldverplichting.

Stichting Vrije Universiteit past kostprijshedge-accounting toe op haar derivatenportefeuille. Richtlijn RJ 290 schrijft voor dat het deel van de derivatenportefeuille dat ineffectief is, in de balans gewaardeerd moet worden als de waarde van de derivaten negatief is, en meer negatief is dan de waardeverandering van de onderliggende afgedekte leningen. Dit bedrag wordt onder de langlopende schulden gepresenteerd vanwege het langlopende karakter van de derivaten. Een vermindering in de ineffectiviteit komt ten gunste van de staat van baten en lasten, voor 2019 is de ineffectiviteit echter gestegen met € 295k (2018: vermindering van € 1,5 miljoen).

Voor het bepalen van de omvang van de ineffectiviteit wordt een vergelijking gemaakt tussen de waardeverandering van de zeer waarschijnlijke toekomstige externe financiering (welke wordt gemodelleerd als een zogenaamd 'hypothetisch derivaat') en de marktwaarde per eind 2019 van de bestaande derivatenportefeuille. Het verschil tussen de beide waarderingen betreft de ineffectiviteit.

De marktwaarde van de portefeuille varieert naar gelang de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt. Vanwege de huidige lage kapitaalmarktrenten en de lange looptijd vertoont de portefeuille een negatieve marktwaarde van ongeveer € 122,5 miljoen per eind 2019 (2018: € 110,6 miljoen). De marktwaarde is de actuele waarde van de in de toekomst verschuldigde verplichtingen.

Per 31 december 2019 is, zoals gedefinieerd in het derivatencontract (ISDA) met de Deutsche Bank, sprake van een overhedge. De overhedge bedraagt € 8,9 miljoen, waar maximaal € 25 miljoen is toegestaan. In de jaren 2020 en 2021 wordt geen overhedge verwacht. Zie onderstaande tabel voor het overzicht van de bestaande derivatenportefeuille.

Hoofdsom (* € 1.000)	Tegenpartij	Periode	Te betalen rente	Te ontvangen rente	Reële waarde 31.12.2019	Reële waarde 31.12.2018	
€ 15 000	BNG	2005 - 2020	5,07%	6 mnds Euribor	-417	-1.210	
€ 10 000	BNG	2010 - 2025	4,60%	6 mnds Euribor	-2.890	-3.008	
€ 10 000	BNG	2011 - 2026	4,65%	6 mnds Euribor	-3.364	-3.367	
€ 15 000	DB	2011 - 2025	5,53%	1 mnds Euribor	-5.097	-5.434	
€ 50 000	DB	2013 - 2035	5,23%	1 mnds Euribor	-37.614	-32.908	
€ 50 000	*	DB	2013 - 2035	5,37%	1 mnds Euribor	-32.988	-29.274
€ 65 000	*	DB	2014 - 2035	5,16%	1 mnds Euribor	-40.142	-35.369
Totaal					-122.512	-110.570	

* De hoofdsom varieert gedurende de looptijd. Dit betreft de gemiddelde hoofdsom gedurende de looptijd.

Vooruitontvangen erfpacht

Erfpachttermijnen die in een keer zijn geïnd worden verantwoord onder langlopende schulden. Jaarlijks valt een aan de looptijd evenredig deel van deze schuld vrij ten gunste van het resultaat.

2.4 Kortlopende schulden

	31.12.2019	31.12.2018
Crediteuren	12.603	14.583
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
- loonheffing	11.585	11.206
- premies sociale verzekeringen	3.466	3.167
- omzetbelasting	-	56
- vennootschapsbelasting	18	72
Schulden inz pensioenen	3.935	3.534
Voorschotten werk derden	70.624	60.897
Overige schulden	3.321	2.033
Overlopende passiva		
- vooruitontvangen college- en les gelden	32.042	28.837
- vooruitontvangen doelsubsidies OCW	766	911
- overige vooruitontvangen bedragen	16.233	5.965
- reserve vakantiegeld	9.989	9.383
- verlofdagen	8.726	9.357
- nog te betalen bedragen	20.265	23.639
- overige transitoria	2.785	3.218
Totaal kortlopende schulden	196.358	176.856

De voorschotten werk voor derden betreffen van opdrachtgevers ontvangen gelden die nog niet zijn besteed. De vooruitontvangen collegegelden worden gevormd door het aandeel (8/12^e) van het ontvangen collegegeld voor het collegejaar 2019-2020 dat wordt toegerekend aan het boekjaar 2019.

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Specificatie Vooruitontvangen college- en les gelden</i>		
Vooruitontvangen college- en les gelden	46.449	42.586
Aanpassing toerekening collegegelden	-14.407	-13.749
Totaal	32.042	28.837

Het overzicht van de vooruitontvangen doelsubsidies OCW luidt als volgt:

G2 Verantwoording van subsidie met verrekeningsclausules

(bedragen in €)

Omschrijving	Toewijzingsbrief kenmerk	datum	bedrag van de toewijzing	saldo per 01 01.2019	ontvangen in verslagjaar	lasten in verslagjaar 2019	(2013 t/m 2019) totale kosten per 31.12.2019	saldo nog te besteden
Begeleiding Startende Leraren	BSL-2013-04 MUO/2013/62506M	19-12-13	1.600.000	293.738	-	123.165	1.429.426	170.574
Begeleiding Startende Leraren	BSL-2013-04 MUO/2013/62506M	19-12-13	664.000	-8.004	-	22.000	694.004	-30.004
Professionele Leergemeenschappen Alfa	PLG 2013 05 MUO/2013/54352U	02-12-13	250.000	236.022	-	-	13.978	236.022
Professionele Leergemeenschappen Alfa	PLG 2013 05 MUO/2013/54352U	02-12-13	-	-15.600	-	-	15.600	-15.600
Professionele Leergemeenschappen Beta	PLG 2013 07 MUO/2013/54344U	02-12-13	250.000	186.422	-	-	63.578	186.422
Professionele Leergemeenschappen Beta	PLG 2013 07 MUO/2013/54344U	02-12-13	-	-91.000	-	-	91.000	-91.000
Professionele Leergemeenschappen denk en redeneervaardigheden in de mens en maatschappijvakken	PLG 2013 06 MUO/2013/54356U	02-12-13	250.000	232.879	-	-	17.121	232.879
Professionele Leergemeenschappen denk en redeneervaardigheden in de mens en maatschappijvakken	PLG 2013 06 MUO/2013/54356U	02-12-13	-	-34.000	-	-	34.000	-34.000
Het ontwerpen van praktische opdrachten voor de eigen leefomgeving voor het vmbo, havo en vwo	PLG 2013 08 MUO/2013/54345U	02-12-13	200.000	158.528	-	-	41.472	158.528
Het ontwerpen van praktische opdrachten voor de eigen leefomgeving voor het vmbo, havo en vwo	PLG 2013 08 MUO/2013/54345U	02-12-13	-	-48.000	-	-	48.000	-48.000
Saldo nog te besteden								765.821

Niet in Balans Opgenomen Rechten en Verplichtingen

De niet in de balans opgenomen verplichtingen zijn als volgt (bedragen x € 1.000).

	31 december 2019				31 december 2018			
	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Investeringsverplichtingen	7.170	-	-	7.170	5.949	-	-	5.949
Huurverplichtingen	1.173	4.190	1.216	6.579	1.079	3.726	2.005	6.809
Onderhoudscontracten	2.703	3.555	411	6.669	1.919	617	-	2.536
Schoonmaakkosten	5.811	4.600	-	10.411	5.587	4.423	-	10.010
Glasbewassing	318	252	-	569	286	227	-	513
Beveiliging	3.065	-	-	3.065	2.957	-	-	2.957
Automaten	232	888	-	1.119	1.355	6.559	1.366	9.281
Catering	121	366	-	487	121	366	-	487
Plaagdierbestrijding	103	26	-	129	-	-	-	-
Reprografie	149	206	-	356	-	-	-	-
ICT verplichtingen	4.165	10.650	-	14.815	4.326	3.931	-	8.077
Totaal verplichtingen	25.011	24.733	1.627	51.370	23.400	19.849	3.371	46.620

Overige verplichtingen

Stichting Vrije Universiteit heeft in 1996 samen met de Universiteit van Amsterdam garanties verstrekt ten aanzien van de kosten verbonden aan de rechtspositionele status van personeelsleden van de SURF/Stichting Academisch Rekencentrum Amsterdam (SARA) die op dat moment in dienst waren bij SURF/SARA.

Voor juridische geschillen is door de afdeling Juridische Zaken een inschatting gemaakt van lopende zaken. Voor de lopende geschillen is geen significant financieel risico geduid.

Toelichting op de geconsolideerde Staat van baten en lasten

(in duizenden euro's)

3.1 Rijksbijdragen

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Rijksbijdragen conform Prestatie Bekostigings Model	347.245	341.720	333.488
Rijksbijdragen sectorplannen	3.491	-	-
VUmc werkplaatsfunctie	76.203	76.000	75.305
<i>Totaal toewijzing rijksbijdrage</i>	<i>426.939</i>	<i>417.720</i>	<i>408.793</i>
Af : inkomensoverdrachten Vumc werkplaatsfunctie			
Rijksbijdrage Academisch ziekenhuis	-76.203	-76.000	-75.305
Overige bijdragen:			
- BaMa compensatie 2010	-475	-	-551
- Sofokles	-48	-	-48
- Diversen (kasbeperking en interne toewijzingen)	610	-	767
Totaal rijksbijdragen	350.823	341.720	333.656

De rijksbijdragen zijn toegenomen met € 17,2 miljoen. De toename is het gevolg van een hogere toekenning vanuit het Prestatie Bekostigings Model als gevolg van een stijging van het aantal studenten en de loon- en prijscompensatie en de toekenning van Sectorgelden ad € 3,5 miljoen.

3.2 Overige overheidsbijdragen

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Simodont	696	678	657
Totaal overige overheidsbijdragen	696	678	657

3.3 College-, Cursus-, Les- en examengelden

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Wettelijke collegelden	45.516	-	43.948
Bovenwettelijke collegegelden	10.056	-	7.223
Contractonderwijs collegegeld	386	-	309
Overige college-, les- en examengelden	141	53.665	153
Totaal college-, cursus-, les- en examengelden	56.099	53.665	51.633

De collegegelden zijn toegenomen met € 4,5 miljoen. De toename is het gevolg van een stijging van het aantal internationale studenten.

3.4 Baten werk in opdracht van derden

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Contractonderwijs	20.350	-	20.498
Contractonderzoek			
- Europese Unie	20.578	-	20.813
- Nationale overheden	4.294	-	1.734
- NWO	30.746	-	27.906
- KNAW	258	-	285
- Not for profit organisaties	15.783	-	17.664
- Bedrijven	1.410	-	2.389
<i>Subtotaal Contractonderzoek</i>	<i>73.069</i>	<i>-</i>	<i>70.791</i>
Overige baten werk iov derden en dienstverlening	75	89.217	2.342
Totaal baten werk in opdracht van derden	93.494	89.217	93.631

De baten werk in opdracht van derden zijn vrijwel gelijk gebleven in vergelijking met 2018.

3.5 Overige baten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
Verhuur onroerende zaken	14.613	-	14.755
Detacherings- en overige personele baten	7.257	-	6.465
Overige onderwijs- en onderzoeksbaten	7.801	-	6.103
<i>Overige :</i>			
Patientenbehandeling tandheelkunde	2.283	-	2.462
Studentenactiviteiten	4.227	-	5.052
Restauratieve voorzieningen	554	-	607
Drukwerk en reproductie	543	-	513
Bedrijfsmatige activiteiten	3.497	-	2.894
Netto opbrengst archeologie	1.147	-	1.268
Netto opbrengst taalopleidingen	1.159	-	1.121
Netto opbrengst parkeren	3.361	-	2.949
Netto opbrengst energieleveringen	4.678	-	5.569
BTW pro rata	2.804	-	2.429
Congresbaten	632	-	807
Subsidies en sponsoring	3.109	-	2.075
Diversen	2.651	56.260	2.753
Totaal overige baten	60.316	56.260	57.822

In de goedgekeurde begroting 2019 is een hoger aggregatieniveau gehanteerd waardoor uitsplitsing over de diverse categorieën niet mogelijk is.

De overige onderwijs- en onderzoeksbaten ad € 7,8 miljoen bestaan uit andere baten dan die van contractactiviteiten.

De Overige baten zijn toegenomen met € 2,5 miljoen. De stijging is met name het gevolg van het hogere onderwijs- en onderzoeksbaten.

In 2018 heeft de Goldschmeding Stichting voor Mens, Werk en Economie aan de stichting VU een schenking toegezegd ter grootte van € 325.500. Deze schenking betreft het VU-brede programma "A Broader Mind" en wordt in tranches uitbetaald.

In 2019 heeft de VU geen kosten voor fondsenwerving gemaakt. De VU heeft in 2019 geen inkomsten uit nalatenschappen ontvangen.

4.1 Personeelslasten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
Brutolonen en salarissen	260.597	258.093	250.060
Sociale lasten	31.106	32.670	29.448
Pensioenpremies	37.891	35.937	34.388
Totaal Lonen en salarissen	329.594	326.700	313.896
Overige personeelslasten :			
- dotaties personele voorzieningen	5.988	5.000	5.459
- uitzendkrachten, declaranten, ingehuurd arbeid	19.336	12.300	13.817
- diversen	4.793	5.575	2.589
Totaal Overige personeelslasten	30.117	22.875	21.865
Af : ontvangen uitkeringen	-1.253	-	-1.326
Totaal personeelslasten	358.458	349.575	334.435
Gemiddelde bezettingscijfer (in fte) *)	2019		2018
Wetenschappelijk personeel (WP)	2.147		2.126
Ondersteunend en beheerspersoneel	1.486		1.449
Totaal	3.633		3.575

* excl. VUmc

Het gemiddeld aantal personeelsleden van VUmc wat in 2019 is ingezet voor het onderwijs is 505,8 fte (2018: 505,0 fte).

Het aantal werknemers dat werkzaam is buiten Nederland is nihil.

De personeelslasten zijn toegenomen met € 23,2 miljoen. De toename is het gevolg van een stijging van de salarissen als gevolg de nieuwe CAO, toename van het aantal personeelsleden en een stijging van de externe inhuur.

4.2 Afschrijvingslasten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
Immateriële vaste activa	6.838	5.600	5.378
Gebouwen	34.531	36.000	33.918
Inventaris en apparatuur	6.705	7.963	6.035
Totaal afschrijvingslasten	48.074	49.563	45.331

De afschrijvingslasten zijn toegenomen met € 2,7 miljoen. De toename is het gevolg van de investeringen in inventaris en apparatuur en een hogere afschrijving door een schattingswijziging op de ontwikkelingskosten van in gebruik zijnde software ad € 1,6 miljoen.

4.3 Huisvestingslasten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
Huur- en servicekosten	4.362	-	7.061
Onderhoud	8.917	-	9.317
Energie en water	11.141	-	11.589
Schoonmaakkosten	6.527	-	6.098
Heffingen en wettelijke lasten	1.521	-	1.362
Beveiliging	3.109	-	2.776
Overige huisvestingslasten	118	33.500	496
Totaal huisvestingslasten	35.695	33.500	38.699

De huisvestingslasten zijn gedaald met € 3,0 miljoen in vergelijking met 2018. De daling is veroorzaakt door lagere huur- en servicekosten als gevolg van het verlaten van een huurpand eind 2018.

4.4 Overige lasten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
Administratie- en beheerslasten	6.564	-	7.284
Inkomensoverdrachten	9.717	-	10.733
Inventaris en apparatuur	7.926	-	8.039
Reis-, verblijf- en congreskosten	8.363	-	7.596
Specifieke kosten Onderwijs- en Onderzoek	19.273	-	19.151
Beoordelingen en adviezen	2.112	-	2.301
Automatiseringskosten	10.920	-	10.008
Collectievorming en abonnementen	6.920	-	6.133
Inkoopkosten bedrijfsmatige activiteiten	1.142	-	1.615
Materiele lasten Vumc	11.898	-	11.736
Vrijval (dotaties) materiële voorzieningen	49	-	56
Overige algemene kosten	7.345	88.390	4.708
Totaal overige lasten	92.229	88.390	89.359

De Overige lasten zijn toegenomen met € 2,9 miljoen, de stijging zit met name in de Overige algemene kosten.

In de goedgekeurde begroting 2019 is een hoger aggregatieniveau gehanteerd waardoor uitsplitsing over de diverse categorieën niet mogelijk is.

Accountantskosten

Onder de 'Beoordelingen en adviezen' als onderdeel van de overige lasten (paragraaf 4.4) zijn de hieronder vermelde honoraria van de onafhankelijke externe accountants begrepen. De controle ten behoeve van de jaarrekening is verricht door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

De accountantskosten zijn gebaseerd op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de onafhankelijke externe accountant en de accountantsorganisatie reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht. De onderbouwing van de kosten is als volgt.

	2019	2018
Controle jaarrekening	608	430
Overige controlewerkzaamheden	195	280
Adviesdiensten (fiscaal)	23	19
Overige dienstverlening (niet controle)	71	30
Totaal accountantskosten	897	759

De controle van de jaarrekening ad € 608k heeft voor € 520k betrekking op de controle van de jaarrekening 2019 en voor € 88k op de controle van de jaarrekening 2018.

De overige controlewerkzaamheden ad € 195k betreffen de kosten van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. voor de controle van projectafrekeningen.

5 Financiële baten en lasten

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Financiële baten			
Rentebaten leningen u/g	8	10	13
Overige financiële baten	-	-	-
<i>Totaal financiële baten</i>	8	10	13
Financiële lasten			
Rentelasten bancaire financiering	-999	-1.100	-986
Rentekosten derivaten portefeuille	-12.201	-12.650	-12.349
Waardeverandering ineffectief deel renteswaps	-295	-	1.464
Rentelasten overig	-16	-54	-7
Geactiveerde rentelasten	6.529	6.000	7.170
<i>Totaal financiële lasten</i>	-6.982	-7.804	-4.708
Totaal financiële baten en lasten	-6.974	-7.794	-4.695

De financiële baten en lasten zijn toegenomen met € 2,3 miljoen. De toename is het gevolg van een lagere waardeverandering in het ineffektieve deel van de renteswaps. De waardeverandering ineffectief deel renteswaps betreft de wijziging van de langlopende schuldpositie door de toegenomen ineffektiviteit van de renteswaps.

De gehanteerde rentevoet voor de geactiveerde rentelasten bedraagt 5,98% (2018: 5,98%).

6 Belastingen

Dit betreft de verschuldigde vennootschapsbelasting van VU Holding B.V. over het boekjaar.

7 Resultaat deelnemingen

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
ACTA Holding B.V.	-10	-	-37
Overige deelnemingen	4	-	-48
Totaal resultaat deelnemingen	-6	-	-85

Organisaties waarin Stichting VU beslissende zeggenschap heeft	Juridische vorm 2019	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen Vermogen 31.12.2019	Exploitatie saldo 2019	Art. 2:403 BW	Deelname %	Meegemeld ja/nee
Stg. Bijzondere Leerstoelen	Stichting	Amsterdam	4	22	35	nee	100%	nee
Stg. Skeletal Tissue Engineering Group Amsterdam (STEGA) *	Stichting	Amsterdam	2	-476	-1	nee	67%	nee
Totaal				-454	34			

* Dit zijn de jaarcijfers 2018, de jaarrekening 2019 is nog niet ontvangen.

1 = contractonderwijs, 2 = contractonderzoek, 3 = onroerende zaken, 4 = overige

De Vrije Universiteit heeft veel relaties met andere instellingen. Van belang zijn de duurzame relaties met rechtspersonen waarbij een financieel belang aanwezig is en de duurzame relaties met rechtspersonen die zich op het universitaire takenpakket richten en waarvoor de VU risico's loopt.

Twee deelnemingen zijn uit materialiteitsafwegingen niet verantwoord in bovenstaande overzicht. Dat zijn Stichting Kunstgeschiedenis VU en Stichting Biosalien. De omvang van deze stichtingen is ten opzichte van Stichting Vrije Universiteit dermate gering, dat het inzicht niet gebaat is bij de presentatie van deze cijfers.

Overige Verbonden Partijen

Onderstaande lijst bevat de belangrijkste organisaties waarin Stichting Vrije Universiteit geen beslissende zeggenschap heeft en die niet in de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening zijn verwerkt.

Organisatie	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten
ACTA Holding B.V.	B.V.	Amsterdam	4
Stichting Inkoop Energie Amsterdam e.o.	Stichting	Amsterdam	4
Amsterdam Institute for International Development	Stichting	Amsterdam	2
Postdoctorale Beroepsopleiding Geestelijke Gezondheidszorg Amsterdam	Stichting	Amsterdam	2
Bio Detection Systems B.V.	B.V.	Amsterdam	2
Instituut voor Toegepaste Neurowetenschappen	Stichting	Haarlem	2
Sea Spring Water B.V.	B.V.	Amsterdam	2
Stichting Botanische Tuin Zuidas	Stichting	Amsterdam	4

1 = contractonderwijs, 2 = contractonderzoek, 3 = onroerende zaken, 4 = overige

Resultaatbestemming

Het voorstel van het College van Bestuur houdt de volgende resultaatbestemming over 2019 in het eigen vermogen in.

Algemene reserve	16.582
Bestemmingsreserve sectorgelden	3.491
Private bestemmingsreserve	-128
Aandeel derden	5
Totaal	19.949

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2020 is Stichting VU geconfronteerd met de uitbraak van het COVID-19 (Corona) virus. Met de financiële gevolgen van deze uitbraak is in deze jaarrekening (op de waardering van schattingselementen) geen rekening gehouden omdat deze situatie zich heeft voorgedaan ná afloop van boekjaar 2019 en geen nadere informatie verschaft over de situatie op balansdatum. Het coronavirus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019. Het coronavirus heeft naar verwachting wel financiële gevolgen voor de jaarrekening 2020 en mogelijk ook voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu niet te bepalen.

Het coronavirus heeft geen invloed op de continuïteitsveronderstelling van Stichting VU. De belangrijkste batenstroom bestaat uit Rijks- en overige overheidsbijdragen, ook waar het gaat om baten van werk voor derden (NWO en EU). Tegenover de extra kosten die de alternatieve onderwijsvormen en andere manier van werken met zich meebrengen, staan ook kostenbesparingen en bijsturing van kosten. Stichting VU bewaakt voortdurend de liquiditeitspositie en neemt zo nodig maatregelen om de taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Enkelvoudige balans per 31 december 2019 (na verwerking resultaat)

	2019	2018
<i>(bedragen x € 1.000)</i>		
ACTIVA		
Vaste activa		
1.1 Immateriële vaste activa	16.056	17.288
1.2 Materiële vaste activa	587.148	586.856
1.3 Financiële vaste activa	4.815	5.602
<i>Totaal vaste activa</i>	<i>608.019</i>	<i>609.746</i>
Vlottende activa		
1.4 Voorraden	577	593
1.5 Vorderingen	54.595	50.371
1.7 Liquide middelen	75.594	47.449
<i>Totaal vlottende activa</i>	<i>130.766</i>	<i>98.412</i>
Totaal activa	738.785	708.158
PASSIVA		
2.1 Eigen vermogen	294.463	274.518
2.2 Voorzieningen	27.105	26.954
2.3 Langlopende schulden	220.071	230.524
2.4 Kortlopende schulden	197.146	176.162
Totaal passiva	738.785	708.158

Enkelvoudige Staat van baten en lasten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
BATEN			
3.1 Rijksbijdragen	350.823	341.720	333.656
3.2 Overige overheidsbijdragen	696	678	657
3.3 College-, cursus-, les- en examengelden	56.099	53.665	51.633
3.4 Baten werk iov derden	93.494	89.217	93.631
3.5 Overige baten	56.329	54.008	53.151
<i>Totaal baten</i>	<i>557.441</i>	<i>539.288</i>	<i>532.728</i>
LASTEN			
4.1 Personeelslasten	356.263	347.051	332.327
4.2 Afschrijvingslasten	47.972	49.458	45.276
4.3 Huisvestingslasten	35.054	34.342	37.836
4.4 Overige lasten	91.106	87.983	88.307
<i>Totaal lasten</i>	<i>530.395</i>	<i>518.834</i>	<i>503.745</i>
Saldo baten en lasten	27.046	20.454	28.983
5 Financiële baten en lasten	-6.963	-7.783	-4.682
7 Resultaat deelnemingen	-138	18	329
Resultaat na belastingen	19.945	12.689	24.631

Enkelvoudig Kasstroomoverzicht

	2019	2018
<i>(bedragen x € 1.000)</i>		
Kasstroom operationele activiteiten		
Saldo van baten en lasten	27.046	28.983
4.2 Afschrijvingen	47.972	45.276
2.2 Mutaties voorzieningen	151	-2.323
Mutaties vlottende middelen		
1.4 Voorraden	16	16
1.5 Vorderingen	-4.225	16.397
2.4 Schulden	20.980	-6.451
<i>Kasstroom bedrijfsoperaties</i>	<i>91.940</i>	<i>81.898</i>
5. Financiële baten	19	24
5. Financiële lasten	-13.216	-13.340
<i>Financieel resultaat</i>	<i>-13.197</i>	<i>-13.316</i>
Kasstroom operationele activiteiten	78.743	68.582
Kasstroom investeringsactiviteiten		
1.1 Investerings immateriële vaste activa	-5.606	-5.422
1.2 Investerings materiële vaste activa	-34.897	-44.234
1.2 Desinvesteringen materiële vaste activa	-	260
1.3 Mutaties leningen u/g	175	359
1.3 Vordering Ministerie OCW	475	551
Kasstroom investeringsactiviteiten	-39.853	-48.486
Kasstroom financieringsactiviteiten		
2.3 Nieuw opgenomen leningen / verplichtingen	-	15.000
2.3 Aflossing langlopende schulden	-10.744	-4.684
Kasstroom financieringsactiviteiten	-10.744	10.316
Mutatie liquide middelen	28.146	30.412
1.7 Liquide middelen per 1 januari	47.449	17.037
Mutatie liquide middelen	28.146	30.412
1.7 Liquide middelen per 31 december	75.594	47.449

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, Titel 9 Boek 2 BW, en Hoofdstuk 660 van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving en de stellige uitspraken van de overige hoofdstukken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving en met de bepalingen van de Wet bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector ('WNT').

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde in overeenstemming met de waarderingsgrondslagen van de geconsolideerde jaarrekening.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de op pagina 138 tot en met 148 opgenomen toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.

Toelichting op de enkelvoudige balans

(in duizenden euro's)

1.1 Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt.

	Software
Aanschafwaarde 01.01.2019	47.444
Cumulatieve afschrijvingen	-30.156
Boekwaarde 01.01.2019	17.288
Investerings 2019	5.606
Desinvesteringen 2019	-
Afschrijvingen 2019	-6.838
Aanschafwaarde 31.12.2019	53.050
Cumulatieve afschrijvingen	-36.994
Boekwaarde 31.12.2019	16.056

De belangrijkste investeringen in software betreffen migratie naar Windows 10, implementatie Skype for Business en kosten voor ontwikkeling van het toekomstig online landschap. Vanwege de overgang naar een nieuw ERP pakket heeft zich in 2019 een schattingswijziging voorgedaan zoals is toegelicht in de waarderingsgrondslagen. Dit heeft geleid tot een hogere afschrijvingslast van € 1,6 miljoen.

Voor de boekwaarde ultimo 2019 is in het eigen vermogen een wettelijke reserve gevormd (zie 2.1).

1.2 Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt.

	Terreinen	Gebouwen	In uitvoering	Inventaris en apparatuur	Totaal
Aanschafwaarde 01.01.2019	28.033	858.942	158.909	103.457	1.149.341
Cumulatieve afschrijvingen	-	-483.680	-	-78.805	-562.485
Boekwaarde 01.01.2019	28.033	375.262	158.909	24.652	586.856
Investeringen 2019	-	161	33.920	7.345	41.426
Desinvesteringen 2019	-	-	-	-	-
Overige mutaties 2019	4.280	51.926	-55.696	-510	-
Afschrijvingen 2019	-	-34.139	-392	-6.603	-41.134
Aanschafwaarde 31.12.2019	32.313	911.029	137.133	110.292	1.190.767
Cumulatieve afschrijvingen	-	-517.819	-392	-85.408	-603.619
Boekwaarde 31.12.2019	32.313	393.210	136.741	24.884	587.148

Als indicatie voor de actuele waarde wordt de herbouwwaarde van de gebouwen en de WOZ-waarde van de gebouwen en terreinen vermeld. De actuele herbouwwaarde is per 31 december 2019 getaxeerd op € 992 miljoen (2018: € 943 miljoen), dit is gelijk aan de verzekerde waarde. De WOZ-waarde van de gebouwen en terreinen is op 1 januari 2019 vastgesteld op € 409 miljoen.

Een deel van de grond aan de Laan van Kronenburg in Amstelveen is in erfpacht uitgegeven, dit betreft een bedrag van € 0,9 miljoen.

De investeringen in terreinen, gebouwen en in uitvoering en vooruitbetalingen betreffen in belangrijke mate de Campusontwikkeling aan De Boelelaan.

De investeringen in het gebouw NU.VU bedroegen in 2019 € 13,3 miljoen, waardoor de totale bestedingen aan NU.VU zijn gestegen tot € 95,9 miljoen. In april 2019 is de parkeergarage P3 in gebruik genomen en geactiveerd voor een bedrag van € 24,6 miljoen, en wordt in 30 jaar afgeschreven.

De belangrijkste investeringen in Inventaris en Apparatuur zijn: vervanging werkplekken en opslagcapaciteit, netwerkbeveiliging en onderzoeksapparatuur.

In 2019 heeft zich een bijzondere waardevermindering voorgedaan bij de geactiveerde kosten in de bouwfase voorlopig ontwerp en schetsontwerp voor het Alliantie gebouw, een ontwikkelpotentie voor eigen groei of allianties/partners. De huidige omstandigheden geven niet voldoende aanleiding meer dat deze kosten in de nabije toekomst tot realisatie gaan komen, waardoor niet langer voldaan wordt aan de activeringscriteria. De bijzondere waardevermindering ten laste van het resultaat in 2019 bedraagt € 392K en is in de staat van baten en lasten onder de afschrijvingslasten verwerkt.

In 2019 is € 6,5 miljoen rente over vreemd vermogen geactiveerd als onderdeel van de kostprijs. De rente wordt berekend op basis van de verschuldigde rente over de specifiek voor de vervaardiging opgenomen leningen voor de herontwikkeling van de Campus. De rente wordt toegerekend tot het tijdstip waarop het actief gereed is voor gebruik. De gehanteerde rentevoet bedraagt 5,98%.

1.3 Financiële vaste activa

Hieronder zijn opgenomen de investeringen in deelnemingen en verstrekte leningen aan verbonden partijen. Voor de leningen zijn geen zekerheden gesteld.

	Boekwaarde	Investerings en	Desinvesteringen	Resultaat	Boekwaarde
	01.01.2019	verstrekkingen	en aflossingen	deelnemingen	31.12.2019
Deelnemingen					
ACTA Holding B.V.	161	-	-	-10	151
VU Holding B.V.	2.615	-	-	-128	2.487
<i>Subtotaal</i>	2.776	-	-	-138	2.638
Leningen u/g					
VU-HBS B.V.	-	-	-	-	-
Bio Detection Systems B.V.	221	-	-35	-	186
Stg. Bijzondere Tandheelkunde	66	-	-	-	66
Preseeds financiering	284	7	-97	-	194
Overige leningen u/g	209	-	-50	-	159
<i>Subtotaal</i>	781	7	-182	-	606
Vordering Ministerie OCW	2.046	-	-475	-	1.571
Totaal financiële vaste activa	5.602	7	-657	-138	4.815

De vordering op het Ministerie OCW betreft een eenmalige compensatie als gevolg van de invoering van de BaMA structuur die betrekking heeft op meerdere jaren. De resterende looptijd van de vordering is vier jaar. De verwachte aflossing voor komend jaar bedraagt € 424k.

De leningen u/g hebben allen een resterende looptijd langer dan één jaar. Het aflossingsbedrag voor het komend jaar bedraagt € 45k.

1.4 Voorraden

Dit betreft de voorraad gebruiksgoederen, gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere opbrengstwaarde. De voorziening voor incourantheid is nihil (2018: nihil).

1.5 Vorderingen

	31.12.2019	31.12.2018
Debiteuren	11.436	10.298
Ministerie OCW - kasbeperking	224	435
Nog te factureren werk voor derden	16.040	17.467
Studenten / cursisten	1.469	2.246
Personeel	107	76
Overige vorderingen	1.377	1.172
Vorderingen op groepsmaatschappijen	8.833	5.076
Vooruitbetaalde kosten	5.080	7.617
Omzetbelasting	-	745
Nog te ontvangen bedragen	10.833	6.075
Af: voorziening vanwege oninbaarheid	-804	-836
Totaal vorderingen	54.595	50.371

De vorderingen en overlopende activa kennen een looptijd van maximaal 1 jaar. De kasbeperking OCW betreft de nog te ontvangen rijksbijdrage die in een volgend jaar wordt verrekend.

De vorderingen op studenten betreffen de nog niet vervallen termijnen in het kader van de gespreide inning van collegegelden.

Onder de vooruitbetaalde kosten is een afkoopsom van € 1,2 miljoen opgenomen inzake de aansluiting voor warmte/koude leveringen. Dit bedrag wordt met ingang van 2018 in tien jaar afgeboekt ten laste van de exploitatie.

Nog te factureren werk voor derden betreft met name de nog te factureren posten uit hoofde van niet voltooide (contract)activiteiten voor rekening van derden, waarop een correctie van verwachte verliezen is toegepast.

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Specificatie Nog te factureren werk voor derden</i>		
Nog te factureren	16.161	17.796
Correctie verwachte verliezen	-121	-329
Totaal	16.040	17.467
<i>Specificatie Studenten/cursisten</i>		
Nog te ontvangen collegegelden	15.876	15.995
Aanpassing toerekening collegegelden	-14.407	-13.749
Totaal	1.469	2.246
<i>Voorziening wegens oninbaarheid</i>		
Stand per 1 januari	-836	-1.180
Onttrekkingen	74	320
Dotatie (vrijval) ten laste van de exploitatie	-42	24
Totaal	-804	-836

1.7 Liquide middelen

	31.12.2019	31.12.2018
Kasmiddelen	20	15
Banken	75.574	47.434
Totaal liquide middelen	75.594	47.449

De liquide middelen zijn direct opvraagbaar.

2.1 Eigen vermogen

	Stand per 01.01.2019	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand per 31.12.2019
Algemene reserve	254.615	16.582	1.232	272.429
Bestemmingsreserve sectorgelden	-	3.491	-	3.491
Private bestemmingsreserve	2.615	-128	-	2.487
Wettelijke reserve ontwikkeling software	17.288	-	-1.232	16.056
Totaal eigen vermogen	274.518	19.945	-	294.463

Het eigen vermogen is conform de OCW verslaggevingsrichtlijnen (RJ 660) ingedeeld naar vrije algemene reserves en bestemmingsreserves. Op de bestemmingsreserves rust een door de organisatie zelf aangebrachte bestedingsbeperking. Dit zijn zowel centrale als facultaire bestedingsbeperkingen.

Op grond van RJ660 artikel 206 moet het eigen vermogen en de daarin opgenomen delen worden gesegmenteerd naar publieke en private middelen.

De private bestemmingsreserve komt overeen met de omvang van het eigen vermogen van VU Holding B.V., die in de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Vrije Universiteit is verwerkt als deelneming tegen netto vermogenswaarde. Vanwege het private karakter van de activiteiten van VU Holding B.V. is dit deel van het eigen vermogen aangemerkt als een private bestemmingsreserve.

Het aandeel derden in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Vrije Universiteit heeft betrekking op het minderheidsaandelenbelang van 20% bij Taalcentrum-VU B.V., een meerderheidsbelang van VU Holding B.V. Vanwege de verplichting tot integrale consolidatie van een meerderheidsbelang leidt dit tot een verschil tussen de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Vrije Universiteit met de omvang van het aandeel derden in het eigen vermogen. Het verschil bedraagt per 31 december 2019 € 146k.

Het enkelvoudige resultaat van Stichting Vrije Universiteit over 2019 bedraagt € 19,9 miljoen positief en is toegevoegd aan de reserves.

2.2 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen is als volgt.

	Stand per 01.01.2019	Dotaties/ vrijval	Ottrek- kingen	Stand per 31.12.2019	Kort < 1 jaar	Lang > 1 jaar
Personele voorzieningen						
Ontslaglasten	3.033	3.200	-3.193	3.040	1.914	1.126
Reorganisatielasten	2.932	1.108	-1.186	2.854	1.555	1.299
Transitievergoeding	1.519	1.564	-968	2.115	1.192	923
Ambts- en dienstjubilea	4.492	291	-291	4.492	191	4.301
Sabbatical leaves	1.782	-16	-	1.766	-	1.766
Eigen risico WIA	4.874	-965	-592	3.317	706	2.611
Langdurig zieken	310	540	-	850	850	-
Vitaliteitspact	-	219	-	219	219	-
Overige personele voorzieningen	142	7	-2	147	-	147
<i>Subtotaal</i>	<i>19.084</i>	<i>5.948</i>	<i>-6.232</i>	<i>18.800</i>	<i>6.627</i>	<i>12.173</i>
Materiële voorzieningen						
Milieuverplichtingen	7.870	100	-131	7.839	200	7.639
Claims en ongevallen	-	440	-	440	440	-
Overig	-	26	-	26	26	-
<i>Subtotaal</i>	<i>7.870</i>	<i>566</i>	<i>-131</i>	<i>8.305</i>	<i>666</i>	<i>7.639</i>
Totaal voorzieningen	26.954	6.514	-6.363	27.105	7.293	19.812

Personele voorzieningen

Voorziening voor ontslaglasten

In het kader van de Werkloosheidsregeling Nederlandse Universiteiten is een voorziening gevormd voor de uit hoofde van deze regeling te verwachte betalingen voor (voormalige) personeelsleden. Tevens heeft de voorziening betrekking op verplichtingen uit individuele ontslagregelingen en daaraan gerelateerde kosten voor outplacement en herscholing.

Voor het berekenen van de contante waarde is gebruik gemaakt van de 12 maands Euribor per 31 december van het boekjaar (2019: -/0,25%, in 2018: -/0,12%).

Voorziening voor reorganisatielasten

Voor de verplichtingen, die voortkomen uit reorganisatie van verschillende organisatieonderdelen van Stichting Vrije Universiteit waarvan de reorganisatieplannen in 2014 zijn bekend gemaakt aan betrokken medewerkers, is een voorziening gevormd. In 2019 is een nieuwe voorziening gevormd voor een reorganisatie bij de VU, de dotatie voor deze voorziening bedraagt € 1,3 miljoen.

Voorziening voor transitievergoeding

Voor de verplichtingen die voortkomen uit de transitievergoedingen is een voorziening gevormd. Transitiekosten zijn kosten in verband met (dreigend) ontslag van medewerkers die twee jaar of langer in dienst zijn geweest met de doelstelling om werkloosheid te voorkomen of te bekorten. In de voorziening is rekening gehouden met de aanpassingen in de Wet Arbeidsmarkt in Balans.

Voorziening voor eigen risico WIA

Stichting Vrije Universiteit is eigen risicodragers voor de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). De voorziening voor eigen risico WIA dient ter dekking van het in de toekomst doorbetalen van werkgeverslasten aan personeelsleden die op balansdatum arbeidsongeschikt zijn.

Voor het berekenen van de contante waarde is gebruik gemaakt van de 12 maands Euribor per 31 december van het boekjaar (2019: +/- 0,25%, in 2018: +/- 0,12%).

Voorziening voor ambts- en dienstjubilea

Voor de werkgeversverplichtingen aan medewerkers ten aanzien van toekomstige ambts- en dienstjubilea is een voorziening gevormd, die als de best mogelijke schatting is berekend op basis van het personeelsbestand. Er is rekening gehouden met salarisstijgingen (boven inflatie correctie), arbeidsongeschiktheid en andere emolumenten met eventuele in- en uitdiensttreders.

Voorziening voor sabbatical leaves/meerjarensparen

De voorziening voor sabbatical leaves is gevormd voor toekomstige verplichtingen inzake werkgeversbijdragen ten behoeve van sabbatical leaves.

Voorziening voor langdurig zieke werknemers

De voorziening voor langdurig zieke werknemers is gevormd voor de verwachte salariskosten van langdurig zieke werknemers die waarschijnlijk niet meer (volledig) zullen terugkeren in het arbeidsproces.

Materiële voorzieningen

Voorziening voor milieuverplichtingen

De milieuvoorziening betreft de kosten voor sloop, afvoer en opslag van het Cyclotron. De sloopkosten zijn gebaseerd op een raming uit 2002 van een ter zake deskundig adviesbureau. Kosten voor de afvoer en opslag van (licht) radioactieve materialen zijn gebaseerd op de opgave van experts, waaronder een stralingsdeskundige. Deze opgave wordt jaarlijks herzien. In 2019 zijn onderzoekskosten ten laste van de voorziening gebracht.

De voorziening zoals deze nu gevormd is betreft de best mogelijke inschatting, maar er is sprake van een onzekerheid in de omvang van de voorziening met een bandbreedte van +/- 25%.

Gedurende 2012 is een drietal scenario's voor afvoer en opslag onderzocht. In afstemming met Ministerie van Economische zaken en de stralingsdeskundige vindt over het voorkeursscenario overleg plaats met de beoogde afnemende partij. De voorbereidingsfase van het project loopt nog tot eind 2019; sloop, afvoer en opslag is gepland tussen 2021 en 2024.

Voorziening voor claims en ongevallen

De voorziening voor claims en ongevallen is gevormd voor de te verwachten betalingen naar aanleiding van ontvangen claims en ongevallen die zich hebben voorgedaan. De verwachte betalingen zijn gebaseerd op de verwachte juridische uitkomsten waarbij het financiële risico per casus is beperkt tot het eigen risico van de VU via de verzekering.

2.3 Langlopende schulden

Het verloop van de langlopende schulden is als volgt.

	Stand per 01.01.2019	Opnames in 2019	Overige mutaties	Aflossingen 2019	Stand per 31.12.2019	Looptijd 1-5 jaar	Looptijd > 5 jaar
Kredietinstellingen EIB	201.883	-	-	-10.744	191.139	70.680	120.459
Kredietinstellingen BNG	15.000	-	-	-	15.000	1.667	13.333
Ineffectiviteit derivaten	12.761	-	295	-	13.056	-	13.056
Vooruitontvangen erfpacht	880	-	-4	-	876	53	823
Totaal langlopende schulden	230.524	-	291	-10.744	220.071	72.400	147.671

Kredietinstellingen

De schuld aan kredietinstellingen heeft betrekking op leningen van de Europese investeringsbank (EIB) en de BNG Bank (BNG) voor de herontwikkeling van de campus.

De totale bovenstaande kredietfaciliteit bedraagt € 370 miljoen. Er zijn geen zekerheden verstrekt. In 2019 is totaal € 10,7 miljoen afgelost. De aflossingsverplichtingen voor 2020 bedragen € 14,1 miljoen.

Met de banken, de EIB, de Deutsche Bank (DB) en de BNG zijn vier financiële convenanten afgesproken. In 2019 is de VU ruim binnen deze gestelde normen gebleven. Onderstaande tabel geeft de waarden van de ratio's per 31 december 2019 en de norm van de banken weer.

Ratio ¹	VU	Banken
Solvabiliteit I	39,9%	>30%
Debt Service Coverage	3,1	>1,3
Loan to Value	36,3%	<50%
Investerings (in M€)	47,4	101,3 ²

¹ Solvabiliteit I = eigen vermogen / totaal vermogen

DSCR = EBITDA / totaal financiële verplichtingen m.b.t. lang vreemd vermogen

Loan to value = totaal kort- en langlopende bankschulden / totale materiële vast activa

Investerings = gerealiseerde investeringen / 110% gebudgetteerde investeringen

² 110% van investeringsbegroting 2019

Ineffectiviteit derivaten

De ineffectiviteit van de derivaten is in 2019 licht gestegen in vergelijking met 2018. Op basis van het geactualiseerde trekkingsschema (ultimo 2019) is de hedge effectiviteit van de derivatenportefeuille berekend met als resultaat een licht toegenomen ineffectiviteit en daarmee een toevoeging van dit deel aan de langlopende schuldverplichting.

Stichting Vrije Universiteit past kostprijshedge-accounting toe op haar derivatenportefeuille. Richtlijn RJ 290 schrijft voor dat het deel van de derivatenportefeuille dat ineffectief is in de balans gewaardeerd moet worden als de waarde van de derivaten negatief is en meer negatief is dan de waardeverandering van de onderliggende afgedekte leningen. Dit bedrag wordt onder de langlopende schulden gepresenteerd vanwege het langlopende karakter van de derivaten. Een vermindering in de ineffectiviteit komt ten gunste van de staat van baten en lasten, voor 2019 is de ineffectiviteit echter gestegen met € 295k (2018: vermindering van € 1,5 miljoen).

Voor het bepalen van de omvang van de ineffectiviteit wordt een vergelijking gemaakt tussen de waardeverandering van de zeer waarschijnlijke toekomstige externe financiering (welke wordt gemodelleerd als een zogenaamd 'hypothetisch derivaat') en de marktwaarde per eind 2019 van de bestaande derivatenportefeuille. Het verschil tussen de beide waarderingen betreft de ineffectiviteit.

De marktwaarde van de portefeuille varieert naar gelang de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt. Vanwege de huidige lage kapitaalmarktrente en de lange looptijd vertoont de portefeuille een negatieve marktwaarde van ongeveer € 122,5 miljoen per eind 2019 (2018: € 110,6 miljoen). De marktwaarde is de actuele waarde van de in de toekomst verschuldigde verplichtingen.

Per 31 december 2019 is, zoals gedefinieerd in het derivatencontract (ISDA) met de Deutsche Bank, sprake van een overhedge. De overhedge bedraagt € 8,9 miljoen waar maximaal € 25 miljoen is toegestaan. In de jaren 2020 en 2021 wordt geen overhedge verwacht. Zie onderstaande tabel voor het overzicht van de bestaande derivatenportefeuille.

Hoofdsom (* € 1.000)	Tegenpartij	Periode	Te betalen rente	Te ontvangen rente	Reële waarde 31.12.2019	Reële waarde 31.12.2018	
€ 15 000	BNG	2005 - 2020	5,07%	6 mnds Euribor	-417	-1.210	
€ 10 000	BNG	2010 - 2025	4,60%	6 mnds Euribor	-2.890	-3.008	
€ 10 000	BNG	2011 - 2026	4,65%	6 mnds Euribor	-3.364	-3.367	
€ 15 000	DB	2011 - 2025	5,53%	1 mnds Euribor	-5.097	-5.434	
€ 50 000	DB	2013 - 2035	5,23%	1 mnds Euribor	-37.614	-32.908	
€ 50 000	*	DB	2013 - 2035	5,37%	1 mnds Euribor	-32.988	-29.274
€ 65 000	*	DB	2014 - 2035	5,16%	1 mnds Euribor	-40.142	-35.369
Totaal					-122.512	-110.570	

* De hoofdsom varieert gedurende de looptijd. Dit betreft de gemiddelde hoofdsom gedurende de looptijd.

Vooruit ontvangen erfpacht

Erfpachttermijnen die in een keer zijn geïnd worden verantwoord onder langlopende schulden. Jaarlijks valt een aan de looptijd evenredig deel van deze schuld vrij ten gunste van het resultaat.

2.4 Kortlopende schulden

	31.12.2019	31.12.2018
Crediteuren	12.610	14.264
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
- loonheffing	11.524	11.140
- premies sociale verzekeringen	3.466	3.167
- omzetbelasting	6	-
Schulden inz pensioenen	3.935	3.531
Voorschotten werk derden	70.624	60.897
Overige schulden	639	1.435
Schulden aan groepsmaatschappijen	3.863	1.876
Overlopende passiva		
- vooruitontvangen college- en les gelden	32.042	28.837
- vooruitontvangen doelsubsidies OCW	766	911
- overige vooruitontvangen bedragen	16.382	5.920
- reserve vakantiegeld	9.807	9.205
- verlofdagen	8.726	9.357
- nog te betalen bedragen	19.971	22.578
- overige transitoria	2.785	3.044
Totaal kortlopende schulden	197.146	176.162

De voorschotten werk voor derden betreffen van opdrachtgevers ontvangen gelden die nog niet zijn besteed.

	31.12.2019	31.12.2018
<i>Specificatie Vooruitontvangen college- en les gelden</i>		
Vooruitontvangen college- en les gelden	46.449	42.586
Aanpassing toerekening collegegelden	-14.407	-13.749
Totaal	32.042	28.837

Niet in Balans Opgenomen Rechten en Verplichtingen

De niet uit de balans blijkende verplichtingen zien er als volgt uit (bedragen x € 1.000).

	31 december 2019				31 december 2018			
	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Investeringsverplichtingen	7.170	-	-	7.170	5.949	-	-	5.949
Huurverplichtingen	1.173	4.190	1.216	6.579	1.079	3.726	2.005	6.809
Onderhoudscontracten	2.703	3.555	411	6.669	1.919	617	-	2.536
Schoonmaakkosten	5.811	4.600	-	10.411	5.587	4.423	-	10.010
Glasbewassing	318	252	-	569	286	227	-	513
Beveiliging	3.065	-	-	3.065	2.957	-	-	2.957
Automaten	232	888	-	1.119	1.355	6.559	1.366	9.281
Catering	121	366	-	487	121	366	-	487
Plaagdierbestrijding	103	26	-	129	-	-	-	-
Reprografie	149	206	-	356	-	-	-	-
ICT verplichtingen	4.165	10.650	-	14.815	4.146	3.931	-	8.077
Totaal verplichtingen	25.011	24.733	1.627	51.370	23.400	19.849	3.371	46.620

Overige verplichtingen

Stichting Vrije Universiteit heeft in 1996 samen met de Universiteit van Amsterdam garanties verstrekt ten aanzien van de kosten verbonden aan de rechtspositionele status van personeelsleden van de SURF/ Stichting Academisch Rekencentrum Amsterdam (SARA) die op dat moment in dienst waren bij SURF/ SARA.

Voor juridische geschillen is door de juridische dienst een inschatting gemaakt van lopende zaken. Voor de lopende geschillen is geen significant financieel risico geduid.

Toelichting op de enkelvoudige Staat van baten en lasten

(in duizenden euro's)

3.1 Rijksbijdragen

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Rijksbijdragen conform Prestatie Bekostigings Model	347.245	341.720	333.488
Rijksbijdragen sectorplannen	3.491	-	-
VUmc werkplaatsfunctie	76.203	76.000	75.305
<i>Totaal toewijzing rijksbijdrage</i>	<i>426.939</i>	<i>417.720</i>	<i>408.793</i>
Af : inkomstenoverdrachten Vumc werkplaatsfunctie			
Rijksbijdrage Academisch ziekenhuis	-76.203	-76.000	-75.305
Overige bijdragen:			
- BaMa compensatie 2010	-475	-	-551
- Sofokles	-48	-	-48
- Diversen (kasbeperking en interne toewijzingen)	610	-	767
Totaal rijksbijdragen	350.823	341.720	333.656

3.2 Overige overheidsbijdragen

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Simodont	696	678	657
Totaal overige overheidsbijdragen	696	678	657

3.3 College- cursus-, les- en examengelden

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
Wettelijke collegelden	45.516	-	43.948
Bovenwettelijke collegegelden	10.056	-	7.223
Contractonderwijs collegegeld	386	-	309
Overige college-, les- en examengelden	141	53.665	153
Totaal college-, cursus-, les- en examengelden	56.099	53.665	51.633

3.4 Baten werk in opdracht van derden

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
Contractonderwijs	20.350	-	20.498
Contractonderzoek			
- Europese Unie	20.578	-	20.813
- Nationale overheden	4.294	-	1.734
- NWO	30.746	-	27.906
- KNAW	258	-	285
- Not for profit organisaties	15.783	-	17.664
- Bedrijven	1.410	-	2.389
<i>Subtotaal Contractonderzoek</i>	<i>73.069</i>	<i>-</i>	<i>70.791</i>
Overige baten werk iov derden en dienstverlening	75	89.217	2.342
Totaal baten werk in opdracht van derden	93.494	89.217	93.631

3.5 Overige baten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
Verhuur onroerende zaken	18.869	-	18.104
Detacherings- en overige personele baten	8.791	-	7.827
Overige onderwijs- en onderzoeksbaten	7.801	-	6.103
<i>Overige :</i>			
Patientenbehandeling tandheelkunde	2.283	-	2.462
Studentenactiviteiten	4.227	-	5.052
Restauratieve voorzieningen	554	-	607
Drukwerk en reproductie	543	-	513
Bedrijfsmatige activiteiten	3.497	-	2.894
Energiebaten	158	-	1.181
BTW pro rata	2.804	-	2.429
Congresbaten	632	-	807
Subsidies en sponsoring	3.109	-	2.075
Diversen	3.061	54.008	3.095
Totaal overige baten	56.329	54.008	53.151

De overige onderwijs- en onderzoeksbaten bestaan uit andere baten dan die van contractactiviteiten.

4.1 Personeelslasten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
Brutolonen en salarissen	258.788	256.118	248.178
Sociale lasten	30.778	32.420	29.137
Pensioenpremies	37.743	35.662	34.242
<i>Totaal Lonen en salarissen</i>	<i>327.309</i>	<i>324.200</i>	<i>311.557</i>
Overige personeelslasten			
- dotaties personele voorzieningen	5.988	5.000	5.459
- uitzendkrachten, declaranten, ingehuurd arbeid	19.284	12.300	13.739
- diversen	4.935	5.551	2.898
<i>Totaal Overige personeelslasten</i>	<i>30.207</i>	<i>22.851</i>	<i>22.096</i>
Af : ontvangen uitkeringen	-1.253	-	-1.326
Totaal personeelslasten	356.263	347.051	332.327
Gemiddelde bezettingscijfer (in fte) *)	2019		2018
Wetenschappelijk personeel (WP)	2.147		2.126
Ondersteunend en beheerspersoneel	1.448		1.408
Totaal	3.595		3.534

* excl. VUmc

Het gemiddeld aantal personeelsleden van VUmc wat in 2019 is ingezet voor het onderwijs is 505,8 fte (2018: 505,0 fte).

Het aantal werknemers dat werkzaam is buiten Nederland is nihil.

4.2 Afschrijvingslasten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
Immateriële vaste activa	6.838	5.600	5.378
Gebouwen	34.531	36.000	33.918
Inventaris en apparatuur	6.603	7.858	5.980
Totaal afschrijvingslasten	47.972	49.458	45.276

4.3 Huisvestingslasten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
Huur- en servicekosten	3.247	-	5.932
Onderhoud	10.156	-	10.753
Energie en water	21.371	-	19.797
Schoonmaakkosten	6.545	-	6.098
Heffingen en wettelijke lasten	1.521	-	1.386
Beveiliging	3.109	-	2.776
Overige huisvestingslasten	47	45.665	486
Doorbelaste inkoopkosten CCE B.V.	-10.942	-11.323	-9.392
Totaal huisvestingslasten	35.054	34.342	37.836

4.4 Overige lasten

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2019	2019	2018
Administratie- en beheerslasten	6.599	-	7.241
Inkomensoverdrachten	9.717	-	10.733
Inventaris en apparatuur	7.598	-	7.934
Reis-, verblijf- en congreskosten	8.346	-	7.581
Specifieke kosten Onderwijs- en Onderzoek	19.661	-	19.505
Beoordelingen en adviezen	1.949	-	2.897
Automatiseringskosten	10.957	-	10.028
Collectievorming en abonnementen	6.920	-	6.133
Inkoopkosten bedrijfsmatige activiteiten	1.142	-	1.138
Contributies en lidmaatschappen	945	-	887
Materiele lasten Vumc	11.898	-	11.736
Doorbelaste inkoopkosten CCE B.V.	-301	-	-1.162
Vrijval (dotaties) materiële voorzieningen	49	-	56
Overige algemene kosten	5.626	87.983	3.602
Totaal overige lasten	91.106	87.983	88.307

Accountantskosten

Onder de 'Beoordelingen en adviezen' als onderdeel van de overige lasten (paragraaf 4.4) zijn de hieronder vermelde honoraria van de onafhankelijke externe accountants begrepen. De controle ten behoeve van de jaarrekening is verricht door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

De accountantskosten zijn gebaseerd op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de onafhankelijke externe accountant en de accountantsorganisatie reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht.

De onderbouwing van de kosten is als volgt.

	2019	2018
Controle jaarrekening	608	430
Overige controlewerkzaamheden	195	280
Adviesdiensten (fiscaal)	23	19
Overige dienstverlening (niet controle)	71	30
Totaal accountantskosten	897	759

De controle van de jaarrekening ad € 608k heeft voor € 520k betrekking op de controle van de jaarrekening 2019 en voor € 88k op de controle van de jaarrekening 2018.

De overige controlewerkzaamheden ad € 195k betreffen de kosten van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. voor de controle van projectafrekeningen.

5. Financiële baten en lasten

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
Financiële baten			
Rentebaten leningen u/g	19	20	24
Overige financiële baten	-	-	-
<i>Totaal financiële baten</i>	<i>19</i>	<i>20</i>	<i>24</i>
Financiële lasten			
Rentelasten bancaire financiering	-999	-1.100	-986
Rentekosten derivaten portefeuille	-12.201	-12.650	-12.349
Waardeverandering ineffectief deel renteswaps	-295	-	1.464
Rentelasten overig	-16	-53	-5
Geactiveerde rentelasten	6.529	6.000	7.170
<i>Totaal financiële lasten</i>	<i>-6.982</i>	<i>-7.803</i>	<i>-4.706</i>
Totaal financiële baten en lasten	-6.963	-7.783	-4.682

De waardeverandering ineffectief deel renteswaps betreft de wijziging van de langlopende schuldpositie door de mutatie in de ineffektiviteit van de renteswaps.

De gehanteerde rentevoet voor de geactiveerde rentelasten bedraagt 5,98%.

6. Resultaat deelnemingen

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
ACTA Holding B.V.	-10	-	-37
VU Holding B.V.	-128	18	366
Totaal resultaat deelnemingen	-138	18	329

Organisaties waarin Stichting VU beslissende zeggenschap heeft	Juridische vorm 2019	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen Vermogen 31.12.2019	Exploitatie saldo 2019	Art. 2:403 BW	Deelname %	Meegeteld ja/nee
Stg. Bijzondere Leerstoelen	Stichting	Amsterdam	4	22	35	nee	100%	nee
Stg. Skeletal Tissue Engineering Group Amsterdam (STEGA) *	Stichting	Amsterdam	2	-476	-1	nee	67%	nee
VU Holding B.V.	B.V.	Amsterdam	4	2.633	-124	nee	100%	ja
Totaal				2.179	-90			

* Dit zijn de jaarcijfers 2018, de jaarrekening 2019 is nog niet ontvangen.

1 = contractonderwijs, 2 = contractonderzoek, 3 = onroerende zaken, 4 = overige

Twee deelnemingen zijn uit materialiteitsafwegingen niet verantwoord in bovenstaande overzicht. Dat zijn Stichting Kunstgeschiedenis VU en Stichting Biosalien. De omvang van deze stichtingen is ten opzichte van Stichting Vrije Universiteit dermate gering, dat het inzicht niet gebaat is bij de presentatie van deze cijfers.

Stichting Vrije Universiteit stelt een enkelvoudige jaarrekening op en de groepsonderdelen worden voor zover sprake is van een aandelenbelang gewaardeerd tegen netto vermogenswaarde onder de financiële vaste activa.

Overige Verbonden Partijen

Organisaties waarin Stichting Vrije Universiteit geen beslissende zeggenschap heeft:

Organisatie	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten
ACTA Holding B.V.	B.V.	Amsterdam	4
Stichting Inkoop Energie Amsterdam e.o.	Stichting	Amsterdam	4
Amsterdam Institute for International Development	Stichting	Amsterdam	2
Postdoctorale Beroepsopleiding Geestelijke Gezondheidszorg Amsterdam	Stichting	Amsterdam	2
Bio Detection Systems B.V.	B.V.	Amsterdam	2
Instituut voor Toegepaste Neurowetenschappen	Stichting	Haarlem	2
Sea Spring Water B.V.	B.V.	Amsterdam	2
Stichting Botanische Tuin Zuidas	Stichting	Amsterdam	4

1 = contractonderwijs, 2 = contractonderzoek, 3 = onroerende zaken, 4 = overige

Verantwoording uit hoofde van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) van kracht. Deze verantwoording 2019 is opgesteld op basis van de op de Stichting Vrije Universiteit van toepassing zijnde regelgeving. Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor de Vrije Universiteit is € 194.000.

Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Stichting Vrije Universiteit valt met 19 complexiteitspunten op grond van de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren 2016 onder klasse G.

Omschrijving	Complexiteitspunten
Driejaarsgemiddelde totale baten kalenderjaar (m€)	10
Aantal bekostigde studenten (aantallen *1)	4
Gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	5
Totaal complexiteitspunten	19

Het individuele WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum van € 194.000, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Bezoldiging College van Bestuur en Raad van Toezicht

College van Bestuur

Het College van Bestuur van de VU bestaat uit drie leden met een volledig dienstverband (1,0 fte).

Op 30 september 2019 is mevrouw drs. M.H.T. Jansen uit dienst getreden als vicevoorzitter CvB en op 1 oktober is de heer dr. M.J.W.T. Nollen benoemd als lid CvB.

De heer prof. dr. V. Subramaniam is per 1 september 2019 voor vier jaar herbenoemd als rector magnificus en lid CvB. Hij is in dienst getreden na 1 januari 2013 en voor 1 januari 2016 en valt daarmee onder de voorwaarden van de WNT overgangsbepalingen, die gelden voor aanstellingen in deze periode conform de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren 2016.

De hoogte van de bezoldiging is door de Raad van Toezicht vastgesteld binnen de WNT en de overgangsbepalingen die gelden voor aanstellingen in deze periode conform de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren 2016.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit vijf leden. Er hebben zich in de samenstelling en remuneratie van de Raad van Toezicht gedurende 2019 geen wijzigingen voorgedaan.

Op 1 oktober 2019 heeft de Raad van Toezicht besloten per 1 januari 2020 een beleidslijn in te stellen voor het bepalen van de hoogte van de remuneratie van voorzitter en leden van de Raad. Met het besluit is de remuneratie gekoppeld aan de WNT-klasse van de instelling, op basis waarvan ook de bestuurders worden bezoldigd. De remuneratie is gelijk aan het maximale toegestane percentage van deze WNT-klasse. De vaste onkostenvergoeding voor RvT-leden is afgeschaft en afgesproken is dat reguliere onkosten niet (meer) worden gedeclareerd.

Bezoldiging leden College van Bestuur 2019

Gegevens 2019				
bedragen x € 1	Mw. prof. dr. C.M. van Praag	Dhr. prof. dr. V. Subramaniam	Dhr dr. M.J.W.T. Nollen	Mw. drs. M.H.T. Jansen
Functiegegevens	Voorzitter CvB	Rector Magnificus	Lid CvB	Vice voorzitter CvB
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/10 - 31/12	01/01 - 30/09
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	170.979	204.386	40.749	153.943
Beloningen betaalbaar op termijn	21.010	22.047	5.262	16.258
Bezoldiging	191.989	226.433	46.011	170.201
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000	48.899	145.101
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0	0	0
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	1)	N.v.t.	1)
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018				
bedragen x € 1	Mw. prof. dr. C.M. van Praag	Dhr. prof. dr. V. Subramaniam		Mw. drs. M.H.T. Jansen
Functiegegevens	Voorzitter CvB	Rector Magnificus		Vice voorzitter CvB
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/03 - 31/12	01/01 - 31/12		01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1		1
Dienstbetrekking?	ja	ja		ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	133.268	204.386		195.028
Beloningen betaalbaar op termijn	16.139	20.404		20.033
Bezoldiging	149.407	224.790		215.061
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	158.449	189.000		189.000

1) Deze zittende leden van het College van Bestuur maken gebruik van het overgangsrecht van 3 jaar – dit recht gold tot en met 31 december 2019, waarna geleidelijke afbouw van de bezoldiging in 3 jaar plaatsvindt. Het bezoldigingsmaximum in het kader van deze overgangsregeling zijn de bestaande bezoldigingsafspraken.

In de berekeningen zoals in de tabel weergegeven voor mevrouw drs. M.H.T. Jansen is rekening gehouden met haar uitdiensttreding per 30 september 2019. Ook is in de berekeningen zoals in de tabel weergegeven voor de heer dr. M.J.W.T. Nollen rekening gehouden met zijn benoeming per 1 oktober 2019.

Bezoldiging leden Raad van Toezicht

Voor de Raad van Toezicht van de Stichting VU gold in 2019 de individuele WNT-norm van 15% (voorzitter) en 10% van het bezoldigingsmaximum van de sector. Dit is € 194.000 conform klasse G.

Vergoeding toezichthouders (in euro's):

Gegevens 2019							
bedragen x € 1	Drs. R. Teerlink	H.H.J. Dijkhuizen		Prof. dr. E.C. Klasen	Mr. drs. J.L. Burggraaf	Prof. dr. A.C.J. Hulk	
Functiegegevens	Voorzitter	Vice-voorzitter		Lid	Lid	Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12		01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	
Bezoldiging							
Bezoldiging	22.500	15.000		15.000	15.000	15.000	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	29.100	19.400		19.400	19.400	19.400	
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	
Gegevens 2018							
bedragen x € 1	Drs. R. Teerlink	H.H.J. Dijkhuizen	H.H.J. Dijkhuizen	Prof. dr. E.C. Klasen	Mr. drs. J.L. Burggraaf	Prof. dr. A.C.J. Hulk	Drs. R. Teerlink
Functiegegevens	Voorzitter	Vice-voorzitter	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/10 - 31/12	01/01 - 07/06 01/10 - 31/12	08/06 - 30/09	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/07 - 30/09
Bezoldiging							
Bezoldiging	5.625	10.291	7.063	15.000	15.000	15.000	3.750
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	7.146	12.945	8.932	18.900	18.900	18.900	4.764

Naast hun bezoldiging ontvingen de RvT-leden een onkostenvergoeding. Deze bedroeg in 2019 voor de voorzitter € 1.500 per jaar en voor een lid € 1.000 per jaar.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan leden College van Bestuur 2019.

Gegevens 2019	
bedragen x € 1	Mw. drs. M.H.T. Jansen
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Lid CvB
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2019
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	2.655
Individueel toepasselijk maximum	75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	2.655
Waarvan betaald in 2019	2.655
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

De in de bovenstaande tabel verantwoorde 'Overeengekomen uitkering wegens beëindiging van het dienstverband' vertegenwoordigt de transitievergoeding voor de eerdere einddatum van de arbeidsovereenkomst van 1 oktober 2019 ten opzichte van de oorspronkelijke einddatum van de arbeidsovereenkomst van 15 december 2019.

Bezoldiging niet-topfunctionarissen

Er waren in 2019 twee overige functionarissen in dienst met een honorering boven de geldende WNT-bedragen in 2019 ad € 194.000. Voor alle genoemde functionarissen geldt dat afspraken zijn gemaakt voor ingang van de WNT grens per 1 januari 2015.

Bij de onderstaande functionarissen bedraagt de totale bezoldiging meer dan de van toepassing zijnde WNT-norm.

Gegevens 2019		
bedragen x € 1	Directeur	Hoogleraar
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	186.359	173.090
Beloningen betaalbaar op termijn	21.469	21.117
Totale bezoldiging	207.828	194.207
Individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	194.000	194.000
Verplichte motivering van de overschrijding van het individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	1)	2)

Gegevens 2018		
	Directeur	Hoogleraar
Functiegegevens in 2018		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	181.780	180.544
Beloningen betaalbaar op termijn	19.870	19.626
Totaal bezoldiging	201.650	200.170

Toelichting overschrijding WNT:

1. In dienst 1-5-2013, bestaande arbeidsvoorwaarden
2. In dienst 1-7-2002, bestaande arbeidsvoorwaarden

Besteding van de Rijksbijdrage Geneeskunde

De rijksbijdrage Onderwijs en Onderzoek voor de faculteit Geneeskunde bedraagt in 2019 € 75,4 miljoen (2018: € 72,6 miljoen).

De indicatieve besteding van de rijksbijdrage wordt als volgt verantwoord.

Toelichting besteding van de rijksbijdrage geneeskunde

(bedragen x € 1 miljoen)	2019	2018
Totaal netto facultaire bijdrage	59,5	58,7
Inhoudingen op de facultaire rijksbijdrage	15,9	13,9
Totaal bruto facultaire bijdrage	75,4	72,6
Indicatieve besteding		
Personele besteding		
WP-staf onderwijs en onderzoek	32,8	30,9
Ondersteunend NWP	13,0	12,2
Indirecte kosten	9,3	8,8
<i>Subtotaal personele besteding</i>	<i>55,1</i>	<i>51,9</i>
Materiele kosten		
Dienstverlening VU	4,1	4,1
Overige O&O-kosten (incl bedrijfsbureaus onderwijs en onderzoek)	4,6	5,0
<i>Subtotaal materiele kosten</i>	<i>8,7</i>	<i>9,1</i>
Overig		
Huisvestings- en gebruikskosten	15,2	12,4
Diversen / andere financieringsbronnen	-3,6	-0,8
<i>Subtotaal overig</i>	<i>11,6</i>	<i>11,6</i>
TOTALE VERANTWOORDING	75,4	72,6

Personele lasten

De WP-staf formatie onderwijs, onderzoek en opleiding bedraagt circa 33% van de totale wetenschappelijke staf/medisch specialisten. De ondersteunende NWP formatie is gesteld op de verloonde formatie bij het onderwijsinstituut en onderzoeksdienst en overige ondersteunende NWP formatie O&O. Hierbij is rekening gehouden met wat is toegewezen aan de werkplaatsfunctie. De promovendi betreffen de promovendi in loondienst bij het VU medisch centrum.

De indirecte kosten vallen uiteen in algemene personele kosten binnen de bedrijfsbureaus O&O en de overige personeelskosten. Deze overige personele kosten ten behoeve van O&O bedragen 2% van de salarislaster. Dit percentage komt overeen met de verhouding van de overige personeelskosten ten opzichte van de totale salariskosten binnen het VU medisch centrum.

Materiële lasten

De materiële kosten bestaan uit dienstverlening vanuit VU en overige kosten die gemaakt worden ten behoeve van onderwijstaken en & onderzoekskosten.

De dienstverlening VU kent haar oorsprong in de afspraak dat VU en VUmc gezamenlijk de faculteit geneeskunde verzorgen. VU stelt hiervoor ruimte en ondersteuning ter beschikking. De inhouding is bestemd ter dekking voor het aandeel in de kosten dat de VU maakt voor dit gezamenlijke doel: het onderwijs en onderzoek van de faculteit Geneeskunde.

De overige onderwijs- en onderzoekskosten betreffen met name de kosten bij de O&O-bedrijfsbureaus.

Overig

Een onderdeel van de bruto-facultaire bijdrage wordt besteed aan huur- en overige huisvestingskosten. Hierbij kan worden gedacht aan de Medische Faculteit, medische bibliotheek en het O|2 gebouw. Ook het gebruik van snijzaal en radionuclidencentrum vallen hieronder.

Verder zijn er incidentele kosten die onder de overige kosten worden verantwoord. Vanwege de verantwoordingsmethodiek (gerelateerd aan de normatieve verantwoording Rijksbijdrage Werkplaatsfunctie) is er tenslotte een correctie toegepast voor de kosten die worden betaald uit andere financieringsbronnen zoals de BBAZ.

Toelichting 2^e en 3^e geldstroom VUmc

(bedragen x € 1.000)	Realisatie	Realisatie
	2019	2018
Baten 2e en 3e geldstroom	118.584	112.381
Lasten 2e en 3e geldstroom	116.139	113.237
Resultaat 2e en 3e geldstroom VUmc	2.445	856

De opbrengsten 2^e en 3^e geldstroom Geneeskunde van VUmc met betrekking tot medisch wetenschappelijke onderwijs en onderzoeks- en contractactiviteiten worden door het VUmc gerealiseerd en verantwoord en zijn geen onderdeel van de jaarrekening van Stichting Vrije Universiteit.

Resultaatbestemming

Het resultaat over 2019 is als volgt aan het eigen vermogen toegevoegd.

Algemene reserve	16.582
Bestemmingsreserve sectorgelden	3.491
Private bestemmingsreserve	-128
Totaal	19.945

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2020 is Stichting VU geconfronteerd met de uitbraak van het COVID-19 (Corona) virus. Met de financiële gevolgen van deze uitbraak is in deze jaarrekening (op de waardering van schattingselementen) geen rekening gehouden omdat deze situatie zich heeft voorgedaan ná afloop van boekjaar 2019 en geen nadere informatie verschaft over de situatie op balansdatum. Het coronavirus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019. Het coronavirus heeft naar verwachting wel financiële gevolgen voor de jaarrekening 2020 en mogelijk ook voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu niet te bepalen.

Het coronavirus heeft geen invloed op de continuïteitsveronderstelling van Stichting VU. De belangrijkste batenstroom bestaat uit Rijks- en overige overheidsbijdragen, ook waar het gaat om baten van werk voor derden (NWO en EU). Tegenover de extra kosten die de alternatieve onderwijsvormen en andere manier van werken met zich meebrengen, staan ook kostenbesparingen en bijsturing van kosten. Stichting VU bewaakt voortdurend de liquiditeitspositie en neemt zo nodig maatregelen om de taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Opgesteld namens het College van Bestuur van Stichting Vrije Universiteit

Amsterdam, 19 mei 2020

Prof. dr. C.M. van Praag, voorzitter

Prof. dr. V. Subramaniam, rector magnificus

Dr. M.J.W.T. Nollen, lid

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur en de raad van toezicht van Stichting VU

Verklaring over de in het jaarverslag van Stichting VU 2019 opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting VU te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het Jaarverslag 2019 Vrije Universiteit Amsterdam opgenomen jaarrekening 2019 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting VU op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening 2019 verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening 2019 bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
- de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting VU, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

6CH5TE6TQ6RM-859127148-226

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl

PwC is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51144436), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening als geheel bepaald op €5,6 miljoen. De materialiteit is gebaseerd op 1% van de totale baten. De materialiteit voor de financiële rechtmatigheid is bepaald op €13,9 miljoen, deze materialiteit is gebaseerd op 3% van de totale publieke middelen, zoals voorgeschreven in paragraaf 2.1.3 Materialiteitstabel van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019. In deze paragraaf van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 zijn tevens voor diverse posten/onderwerpen een specifieke materialiteit en een specifieke rapportagegrens opgenomen, die wij hebben toegepast.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht overeengekomen dat wij aan de raad van toezicht tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de €150.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen, die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole

Stichting VU staat als onderwijsinstelling aan het hoofd van een groep van organisaties die bestaat uit veertien juridische entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting VU.

De uitvoering van de activiteiten van de faculteit Geneeskunde in het kader van Onderwijs en Onderzoek (O&O) is ondergebracht in Stichting VUmc (VU Medisch Centrum). Conform de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, RJ 660.506, zijn de rijksbijdrage en de daaraan toe te rekenen lasten van de facultaire taken ten aanzien van geneeskunde verwerkt in de jaarrekening van Stichting VU. De faculteit Geneeskunde kwalificeert derhalve als aanvullend apart groepsonderdeel in onze controle.

De groepscontrole heeft zich met name gericht op de significante onderdelen Stichting VU, zijnde de onderwijsinstelling en de faculteit Geneeskunde. Bij Stichting VU is een controle van de volledige financiële informatie uitgevoerd omdat deze individueel een significante omvang heeft. Voor de werkzaamheden gericht op de getrouwheid en rechtmatigheid ten aanzien van de baten en lasten van de faculteit Geneeskunde hebben wij gebruik gemaakt van de controlewerkzaamheden van een andere accountant.

In totaal hebben wij met het uitvoeren van deze werkzaamheden de volgende dekking over onderstaande jaarrekeningposten verkregen:

Totale baten	94%
Balanstotaal	98%

De overige groepsonderdelen zijn individueel alsook tezamen op basis van omvang, aard en omstandigheden als niet significant aangemerkt. Deze vertegenwoordigen individueel geen van alle meer dan 4% van de geconsolideerde baten of 2% van het geconsolideerde balanstotaal. Voor deze groepsonderdelen hebben wij cijferanalyses uitgevoerd om onze inschatting, dat deze onderdelen geen significante risico's op materiële fouten bevatten, te bevestigen. Door bovengenoemde werkzaamheden bij (groeps)onderdelen hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten hebben wij met de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Kernpunten

Onze controlewerkzaamheden op de kernpunten

De kernpunten in de controle zijn gelijk aan voorgaand jaar en er zijn in 2019 geen nieuwe kernpunten bijgekomen, gezien de stabiliteit en lange-termijnaard van de activiteiten van Stichting VU.

Waardering van terreinen, gebouwen en activa in uitvoering

De toelichtingen op de terreinen, gebouwen en activa in uitvoering zijn opgenomen in de waarderingsgrondslagen en toelichting 1.2.

De vaste activa (€588 miljoen) is onder andere verdeeld in terreinen (€32 miljoen), gebouwen (€393 miljoen) en activa in uitvoering (€137 miljoen).

De waarde verandert voornamelijk door investeringen voor het bouwrijp maken van terreinen, door nieuwe investeringen voor ver- en nieuwbouw en door afschrijvingen. Het college van bestuur beoordeelt jaarlijks of indicaties voor duurzame waardevermindering aanwezig zijn.

Het college van bestuur stelt jaarlijks een notitie op, waarin haar beoordeling is vastgelegd ten aanzien van de indicatoren voor duurzame waardevermindering. Er wordt onder andere gekeken naar de verwachte studentaantallen en marktontwikkelingen aangaande de grondprijzen. Een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden voor de ontwerpkosten van het Alliantie gebouw van €0,4 miljoen, omdat de huidige plannen onvoldoende aanleiding geven om de huidige plannen als zodanig in de nabije toekomst te realiseren. Daarnaast heeft het college van bestuur geen indicaties voor duurzame waardevermindering geconstateerd.

Gegeven de omvang van de boekwaarde van terreinen, gebouwen en activa in uitvoering (76% van het balanstotaal), de hoeveelheid aan bouwactiviteiten en daarmee gepaard gaande omvang van activeringen, vinden wij de analyse van de waardering van terreinen, gebouwen en activa in uitvoering een kernpunt in onze controle.

Wij hebben kennisgenomen van de analyse van Stichting VU op basis waarvan zij concluderen dat er geen bijzondere afwaardering is, buiten de afwaardering inzake het Alliantie gebouw.

Wij hebben daarnaast kennisgenomen van de door het college van bestuur vastgestelde en door de raad van toezicht goedgekeurde meerjarenbegroting, evenals de voorgenomen plannen als onderdeel van de totale campusontwikkeling en de notitie inzake indicatoren voor duurzame waardeverminderingen. Deze stukken zijn besproken met de dienst Facilitaire Campus Organisatie en de dienst Financiën.

Wij hebben kennisgenomen van de feitelijke mutaties in 2019 in de terreinen, gebouwen en activa in uitvoering. Wij hebben de investeringen getoetst aan de hand van onderbouwende documentatie zoals facturen, contracten, aanbestedingsdocumentatie.

Als onderdeel van onze controlewerkzaamheden hebben wij de conclusie van Stichting VU, dat met uitzondering van de afwaardering aangaande het Alliantie gebouw er geen indicaties voor duurzame waardevermindering zijn, getoetst aan de hand van onder andere de grondprijzbrief van de gemeente Amsterdam en de kwaliteit van de prognoses van studentenaantallen uit het verleden afgezet tegen de realisatie.

Wij hebben bij deze werkzaamheden geen materiële uitzonderingen geconstateerd.

Kernpunten	Onze controlewerkzaamheden op de kernpunten
<p>Waardering van derivaten</p> <p><i>De toelichtingen op derivaten zijn opgenomen in de waarderingsgrondslagen en toelichting 2.3 en toelichting 5.</i></p> <p>Ter beheersing van het renterisico op het lang vreemd vermogen heeft Stichting VU in het verleden renteswaps afgesloten met een hoofdsom van €215 miljoen gekoppeld aan de financiering van haar vastgoedplannen. In 2019 hebben hier geen mutaties in plaatsgevonden. Stichting VU past kostprijs-hedge-accounting toe op grond waarvan de renteswaps, voor zover effectief, worden gewaardeerd tegen kostprijs (nihil).</p> <p>De marktwaarde van de totale renteswaps bedraagt eind 2019 €123 miljoen negatief (2018: €111 miljoen negatief). De marktwaarderingen en ineffectiviteitsberekeningen heeft Stichting VU uitgevoerd met behulp van externe deskundigen. De marktwaarde komt tot stand op basis van het verdisconteerde kasstroommodel en wordt onder andere bepaald op basis van het verwachte trekkingsschema en de verwachte renteontwikkelingen.</p> <p>Er is sprake van een ineffectiviteit van de hedge-relatie als gevolg van een mismatch tussen de aangetrokken financieringen en de startdatum van de renteswaps, door vertraging in de uitvoering van de vastgoedplannen. Het ineffectieve deel van de renteswaps is als verplichting verwerkt en bedraagt eind 2019 €13,1 miljoen. De toename van de ineffectiviteit in 2019 heeft tot €0,3 miljoen aan financiële lasten geleid.</p> <p>Gegeven de omvang van de ineffectiviteit, de negatieve marktwaarde en het schattingselement, alsmede de complexiteit van de ineffectiviteitsberekeningen vinden wij dit een kernpunt in onze controle.</p>	<p>Wij hebben de marktwaarderingen en ineffectiviteitsberekeningen van Stichting VU ontvangen en aangesloten met de jaarrekening. Wij hebben de waardering en berekening getoetst op basis van een zelfstandige herberekening. Hierbij hebben we onze interne specialisten met betrekking tot financiële instrumenten betrokken.</p> <p>De renteswaps hebben wij aangesloten met de opgaves van de banken. De aannames die ten grondslag liggen aan de (in)effectiviteitsberekeningen waaronder het trekkingsschema, zijn vergeleken met (de daadwerkelijke uitvoering van) het vastgoedplan en de meerjarenbegroting van toekomstige investeringen en de benodigde financiering hiervoor. Voor de marktwaarde is eveneens het getoetste trekkingsschema geëvalueerd. De verwachte renteontwikkelingen zijn getoetst aan actuele marktgegevens.</p> <p>Wij hebben bij de werkzaamheden geen materiële uitzonderingen geconstateerd.</p>
<p>Toerekening van baten contractonderzoek</p> <p><i>De toelichtingen op contractonderzoek als onderdeel van de baten werk in opdracht van derden zijn opgenomen in de waarderingsgrondslagen en toelichting 1.5, 2.4 en 3.4.</i></p> <p>De baten contractonderzoek bedragen €73 miljoen en zijn afkomstig uit meerjarige onderzoeksprojecten. De hieruit voortvloeiende balansposities per 31 december 2019 betreffen 'nog te factureren werk voor derden' van €16 miljoen en 'voorschotten werk derden' van €71 miljoen.</p>	<p>Wij hebben kennisgenomen van de processen, systemen en aansturing van het contractonderzoek. Daarnaast hebben wij in het kader van onze planning een cijferbeoordeling uitgevoerd met als doel, specifieke risico's in deze post te onderkennen.</p> <p>Vervolgens hebben wij op basis van een deelwaarneming van de projecten de juistheid van de toegerekende personele- en overige kosten getoetst. Wij hebben dit getoetst aan de hand van aanstellingsovereenkomsten, salarisgegevens, facturen en subsidievoorwaarden.</p>

<i>Kernpunten</i>	<i>Onze controlewerkzaamheden op de kernpunten</i>
<p>Bij Stichting VU ligt de uitvoering en beheersing van de onderzoeksprojecten bij de faculteiten, waaronder de periodieke herijking van de totale verwachte uitvoeringskosten en daarmee samenhangende toerekening van baten.</p> <p>De onderzoeksprojecten kennen vaak een looptijd van meerdere jaren waarbij verschillende subsidie-regelingen van toepassing zijn. De baten worden toegerekend aan jaren in lijn met de ontwikkeling van de (verwachte) uitvoeringskosten.</p> <p>Inherent kent het uitvoeren van onderzoek een onvoorspelbaar karakter. Dit vraagt periodieke herijking van de verwachte uitvoeringskosten, met name ten aanzien van de personele inzet, en daarmee samenhangend de toerekening van baten.</p> <p>Gegeven de omvang van de baten werk in opdracht van derden, het aantal onderzoeksopdrachten, het schattingselement omtrent de nog te maken uitvoeringskosten en de op faculteitsniveau ingerichte verantwoordelijkheid vinden wij dit een kernpunt in onze controle.</p>	<p>Voor de opslag indirecte personele kosten hebben we de consistente toepassing van de gehanteerde overheadpercentages en overeenstemming met de subsidievoorwaarden gecontroleerd. Daarnaast hebben we op basis van de begroting en voortgangsrapporten de volledigheid van de toegerekende kosten getoetst.</p> <p>Voor de geselecteerde projecten is ook de toerekening van de baten en de daaruit voortkomende balanswaardering en –presentatie geëvalueerd. De voortgang, gebaseerd op de gerealiseerde en de volgens de projectleider nog te verwachten uren en de hieraan gerelateerde kosten, is vergeleken met de subsidievoorwaarden en de in de projectbegroting opgenomen kosten.</p> <p>Bij onze werkzaamheden hebben wij geen materiële verschillen aangetroffen.</p>

Benadrukking van de onzekerheid in verband met de effecten van het coronavirus (COVID-19)

Wij wijzen op de paragraaf ‘gebeurtenissen na balansdatum’ in de toelichting op de jaarrekening, waarin het college van bestuur de mogelijke invloed en gevolgen van het coronavirus (Covid-19) op de organisatie en op de omgeving waarin de onderwijsinstelling opereert, alsmede de genomen en geplande maatregelen om met deze gebeurtenissen en omstandigheden om te gaan, heeft beschreven. In deze toelichting is ook beschreven dat het op dit moment redelijkerwijs niet mogelijk is om de toekomstige effecten op de financiële resultaten en de financiële positie in te schatten. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

Benoeming

Wij zijn door de raad van toezicht op 9 november 2018 herbenoemd als accountant van Stichting VU. Vanaf de controle van het boekjaar 2012 tot nu toe zijn wij de externe accountant.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag van stichting VU 2019 opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het Jaarverslag VU 2019 andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- bijlagen 1 tot en met 5.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 16 juni 2020
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door F.P. Izeboud RA

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's:
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude;
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn.
- Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Bijlagen

Toelichting besteding van de Rijksbijdrage werkplaatsfunctie

Besteding van de Rijksbijdrage werkplaatsfunctie

De Rijksbijdrage werkplaatsfunctie bedraagt in 2019 € 76,2 miljoen (2018: € 75,3 miljoen). De lichte stijging van de Rijksbijdrage volgt voornamelijk uit de verandering in het marktaandeel. De indicatieve besteding van de Rijksbijdrage werkplaatsfunctie wordt als volgt verantwoord.

(bedragen x € 1 miljoen)	2019	2018
RIJKSBIJDRAGE WERKPLAATSFUNCTIE	76,2	75,3
Indicatieve besteding		
Kosten gebouwen en terreinen		
Genormeerde rente en afschrijvingen cf. DHAZ (Bron: OCW)	10,5	10,4
Overige gebouwgebonden kosten	5,4	4,6
Dotatie voorziening Groot onderhoud	5,2	5,5
Indirecte kosten	1,7	1,6
Subtotaal kosten gebouwen en terreinen	22,7	22,1
Kosten medische en overige inventaris		
Afschrijvingen	6,2	6,4
Kosten van kapitaal	0,3	0,3
Huur, Lease	0,4	0,5
Verbruik, onderhoud en reparatie	4,0	3,7
Indirecte kosten	0,9	0,8
Subtotaal kosten medische en overige inventaris	11,9	11,8
Kosten personeel		
Medisch specialisten & ondersteuning	14,9	14,8
Overige wetenschappelijke staf & ondersteuning	14,0	13,2
Subtotaal kosten personeel	28,9	28,0
Vertragingskosten	18,1	17,6
Overige kosten		
Wachtgeld	3,8	4,4
TOTALE VERANTWOORDING	85,4	83,9
Verschil	-9,2	-8,6
Oververantwoording	12,1%	11,4%

De verantwoording over de besteding van de Rijksbijdrage Werkplaatsfunctie is opgesteld aan de hand van het "CapGemini model" waarover met het Ministerie van OCW is afgesproken dat het voor de verantwoording gebruikt kan worden. De methodiek van de verantwoording volgt de voorkeursverantwoording vanuit de Nederlandse Federatie Universitaire medische centra (NFU). VUmc heeft het afgesproken model conform toegepast.

Het CapGemini-model is een kostenverdelingsmodel.

Door de jaren heen is het verschil tussen het totaal van de bestedingen en de ontvangen rijksbijdrage groter geworden, omdat de post vertragskosten (te weten 10% van de kosten patiëntenzorg) stijgt door de voortdurende productiegroei. De groei van de rijksbijdrage voor de werkplaatsfunctie houdt daar geen gelijke tred mee en stijgt vrijwel alleen door de overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling en de prijscompensatie voor materiële kosten.

Toelichting besteding van de Rijksbijdrage werkplaatsfunctie

	2019	2018	2017	2016
Aantal graden (gemiddeld)	303	304	346	313
Aantal inschrijvingen (gemiddeld)	1.853	1.856	1.920	1.741

Het verdeelmodel voor de rijksbijdrage werkplaatsfunctie maakt onderscheid in enerzijds de infrastructuur en anderzijds de directe ondersteuning van onderwijs en onderzoek. Het verdeelmodel bevat drie componenten. De investeringscomponent heeft een directe relatie met de 'Planning Bouwvolumes Academische Ziekenhuizen' (PBA), welke voor 75% gefinancierd worden uit het budget patiëntenzorg en voor 25% uit de rijksbijdrage werkplaatsfunctie. De component basisvoorziening bestaat uit een vast bedrag, een gelijkelijk deel en een vast percentage per UMC. De onderwijs- en onderzoekscomponent is gebaseerd op de parameters studentaantallen en graden in de peilperiode.

Gebouw- en apparatuur gebonden kosten

De rente- en afschrijvingskosten bouw betreffen de vergoeding die als zodanig herkenbaar is opgenomen in de Rijksbijdrage. In deze vergoeding zijn behalve rente- en afschrijvingskosten voor goedgekeurde "grote" bouwprojecten, ook rente- en afschrijvingskosten voor de "kleine bouw" begrepen.

Onder de (overige) gebouw gebonden kosten vallen de personele en materiële kosten verbonden aan onderhoud aan gebouwen, installaties en terreinen, kosten van heffingen, verzekeringen en belastingen verbonden met gebouwen en energiekosten. De onderhoudskosten apparatuur hebben betrekking op personele en materiële kosten van onderhoud van medische inventarissen.

De afschrijvingskosten apparatuur hebben betrekking op investeringen in medische en overige inventarissen, ongeacht de financieringsstructuur. De rentekosten apparatuur hebben betrekking op rentekosten van het geïnvesteerd vermogen. Afschrijvings- en rentekosten over investeringen in artikel 2 WBMV apparatuur worden buiten beschouwing gelaten, aangezien deze geheel door het Ministerie van VWS worden vergoed.

Van de gebouw- en apparatuurgebonden kosten is 25% toegerekend aan de Rijksbijdrage.

Ter beschikking gestelde capaciteit

Het ziekenhuis geeft personele en materiële ondersteuning aan alle klinische WP-ers bij de uitvoering van hun onderwijs- en onderzoekstaak.

De ter beschikking gestelde capaciteit heeft enerzijds betrekking op de financiële bijdrage van het ziekenhuis in de (salaris)kosten van de onderwijs- en onderzoeksformatie wetenschappelijk personeel (O&O-WP), en anderzijds op de kosten van ondersteunend personeel ten behoeve van de O&O-WP formatie. De personeelskosten voor medisch specialisten wordt op basis van het relatieve aandeel van de werkplaatsfunctie in de overige opbrengsten (i.e. rijksbijdragen, beschikbaarheidsbijdrage medische vervolgopleidingen en BBAZ/O&I) toegerekend aan de onderzoek- en onderwijstaak.

Vertragingskosten

Hieronder worden verstaan de kosten die ontstaan in de patiëntenzorg door uitvoering van de werkplaatsfunctie i.c. de meerkosten van de patiëntenzorg ten gevolge van onderwijs en onderzoek. Geraamd wordt dat 10% van de totale kosten van de patiëntenzorg wordt veroorzaakt door de uitvoering van de werkplaatsfunctie. Als benadering voor de kosten patiëntenzorg is gekozen voor de opbrengst van het FB-model voor academische ziekenhuizen uit 2012 inclusief de toegestane productiegroei. De grondslag wordt jaarlijks aangepast aan zowel de groei in studentaantallen als de NZa-index.

Overige kosten

De post wachtgelden betreft de uitkeringen na ontslag en hieraan gerelateerde kosten welke betrekking hebben op de oude – bovenwettelijke – regeling.

Overzicht nevenfuncties leden College van Bestuur VU

Naam	Nevenfuncties
Prof. dr. C.M. (Mirjam van Praag) (1967)	<ul style="list-style-type: none"> • Professor of Entrepreneurship, Department of Innovation and Organizational Economics, Copenhagen Business School • Non-executive Board Member, Berlingske Media • Professor of Entrepreneurship and Organization, Faculty of Economics and Business, Universiteit van Amsterdam <p>Overige nevenfuncties</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lid Raad van Toezicht PharmAccess • Lid Raad van Toezicht Anne Frank Stichting (AFS) • Lid Raad van Advies Everyday Heroes • Lid Raad van Advies SEO Economisch Onderzoek • Advisory Board member Diversion • Advisory Board member Refugees Forward
Prof. dr. V. (Vinod) Subramaniam (1967)	<ul style="list-style-type: none"> • Lid Raad van Toezicht Rijksakademie van beeldende kunsten • Lid Raad van Toezicht stichting hDMT • Lid Advisory Board Cyclotron BV
Drs. M.H.T. (Marjolein) Jansen (1970) lid tot 1.10.2019	<ul style="list-style-type: none"> • Vicevoorzitter Stichting SAIL Amsterdam • Lid Raad van Toezicht Hout en meubileringscollege* • Lid Raad van Commissarissen Havenbedrijf Moerdijk <p><i>* De ontvangen inkomsten werden ingezet ter dekking van uitkeringen uit het Noodfonds Studenten</i></p>
Dr. M.J.W.T. (Marcel) Nollen (1963) lid per 1.10.2019	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurslid Feijenoord Foundation • Lid Raad van Toezicht Rotterdams theatergezelschap Babel • Lid bestuur Studielink

De nevenfuncties van de bestuurders zijn goedgekeurd door de Raad van Toezicht. Goedkeuring wordt verleend, of afspraken worden gemaakt, op basis van een vastgesteld toetsingskader.

Overzicht functies leden Raad van Toezicht Stichting VU

Naam	Functie	Benoemd	Termijn
Drs. R. Teerlink (1961)	Voorzitter Lid Remuneratiecommissie	01.07.2018	1
H.H.J. Dijkhuizen (1960)	Vicevoorzitter Voorzitter Audit- en Huisvestingscommissie	01.03.2017	2
Prof. dr. A.C.J. Hulk (1952)	Voorzitter Remuneratiecommissie Lid Kwaliteitscommissie Lid op voordracht van de medezeggenschap	01.09.2016	1
Prof. dr. E.C. Klasen (1949)	Voorzitter Kwaliteitscommissie	06.09.2017	2
Mr. drs. J.L. Burggraaf (1964)	Lid Audit- en Huisvestingscommissie	06.09.2017	2

Overzicht nevenfuncties leden Raad van Toezicht Stichting VU

Naam	(Neven)functies
Drs. R. (Ron) Teerlink (1961)	Nevenfuncties: voorzitter Raad van Commissarissen Coöperatieve Rabobank U.A., lid Raad van Commissarissen Just Eat Takeaway.com N.V.
H.H.J. (Herman) Dijkhuizen (1960)	Hoofdfunctie: Chief Financial Officer NIBC Bank N.V. Nevenfuncties: voorzitter Raad van Toezicht Unicef Nederland (tot 1.12.2019), lid bestuur Nationaal Fonds 4 en 5 mei, Lid Raad van Toezicht WWF Nederland en voorzitter Auditcommissie.
Prof. dr. E.C. (Eduard) Klasen (1949)	Nevenfuncties: adviseur Raad van Bestuur Leids Universitair Medisch Centrum, adviseur (op verzoek) van het Universitair Medisch Centrum Groningen, emeritus hoogleraar Management van Gezondheidsonderzoek bij de Universiteit Leiden, voorzitter Raad van Toezicht ONCODE, voorzitter ZonMw Commissie Bevorderen van Verantwoorde Onderzoekspraktijken, voorzitter Raad van Toezicht Hartstichting (tot 1.4.2019), voorzitter ZonMw commissie Personalized Medicine, voorzitter Raad van Toezicht NIVEL, voorzitter Raad van Toezicht Wilhelmina Ziekenhuis Assen, lid Raad van Toezicht Healthy Ageing Network Northern Netherlands, lid NWO commissie Replicatieonderzoek, lid Commissie Personalized and Customized Health Provincie Groningen.
Mr. drs. J.L. (Jan Louis) Burggraaf (1964)	Hoofdfunctie: Partner bij Allen & Overy LLP (tot 1.3.2019) Nevenfuncties: lid afdeling klachtbehandeling van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) (tot 1.4.2019), non-executive lid van de board van De Persgroep S.A., lid Raad van Toezicht Christelijke Hogeschool Ede (CHE).
Prof. dr. A.C.J. (Aafke) Hulk (1952)	Hoofdfunctie: emeritus hoogleraar Franse Taalkunde bij de Universiteit van Amsterdam Nevenfuncties: lid Conseil d'administration (=Raad van Toezicht) van de Réseau Français des Instituts d'Etudes Avancées (RFIEA), voorzitter Spinozacommissie NWO, voorzitter Zwaartekrachtcommissie NWO, lid Raad van Toezicht StichtingInnoord.

Reflectie medezeggenschap op de inzet van de studievoorschotmiddelen VU

In 2019 is het VU Kwaliteitsplan Onderwijs 2019-2024 vastgesteld. Voor de organisatie en de Gezamenlijke Vergadering (GV) was het een intensief proces met een constante zoektocht naar een optimum. Het jaar 2019, met doorloop in 2020, stond in het teken van de accreditatie van het Kwaliteitsplan door de NVAO en de monitoring van het plan. Nog steeds blijft dit proces soms onduidelijk en is het elke keer zoeken naar de optimale werkwijze met elkaar. Tot op heden verloopt de samenwerking hierbij goed. Zo is in 2019 in een werkgroep, waarin de GV ook deelnam, het laatste geld naar tevredenheid geoormerkt.

Op 15 januari 2020 vond de accreditatie plaats van het VU Kwaliteitsplan Onderwijs 2019-2024. Door de nauwe betrokkenheid van de medezeggenschap verliep het gesprek met het panel soepel en prettig. Helaas is er tot op de dag van vandaag geen uitsluitsel of het Kwaliteitsplan van de Vrije Universiteit (VU) is goedgekeurd.

In de reflectie van vorig jaar gaf de GV aan de kwaliteitsafspraken en de begroting met de bijhorende instemmingen van elkaar te willen scheiden. Ook dit jaar is gebleken dat er te weinig en soms geen scheiding zat tussen deze twee instemmingsverzoeken. Op faculteiten heeft dit bij de medezeggenschap (onnodig) voor onduidelijkheid en 'problemen' gezorgd. Bijkomend is de zittingstermijn van studentenraden, USR en FSR, een jaar. Hierdoor ontstaat er discontinuïteit in kennis maar ook in meningen. De medezeggenschap en met name de studentenraden hebben centrale ondersteuning nodig om de continuïteit te kunnen waarborgen. De GV is dan ook tevreden dat er een werkgroep is ingesteld, waarin mensen vanuit de facultaire en centrale medezeggenschap deelnemen. Hiermee hoopt de GV dat er gedurende het jaar nauw gemonitord en, waar nodig, snel geschakeld kan worden, zodat het aan het eind van het jaar niet verstrengheld raakt in de begrotingscyclus.

Over het algemeen is de GV tevreden over de inzet van de studievoorschotmiddelen in 2019. De VU heeft afgelopen jaar ruim M€ 6,5, meer dan de rijksbijdrage, besteed aan het Kwaliteitsplan. Daarmee zijn er onder alle thema's projecten gestart. Het is begrijpelijk dat projecten soms later van start gaan, zowel door onmacht als door bewuste keuzes. Hierdoor is er sprake van een geringe onderbesteding op thema 3, 5 en 6. Voorlopig ziet de GV daar nog geen problemen bij ontstaan, echter zal zij komend jaar erop letten dat deze onderbesteding wordt ingehaald. Bij sommige plannen, zoals taalbeleid, vindt de GV het merkwaardig dat er geen geld is ingezet. De GV vindt het nog lastig om na één jaar de effecten op de onderwijskwaliteit te beoordelen, omdat vaak het effect pas later merkbaar is.

In 2020 hoopt de GV meer te kunnen zeggen over de (lange termijn) effecten van de diverse projecten uit het Kwaliteitsplan. De werkgroep, met afvaardiging van de GV, zal dit monitoren. De GV ziet het begrotingsjaar 2020 met vertrouwen tegemoet en hoopt dat de inzet van de studievoorschotmiddelen ook in 2020 zullen leiden tot nieuwe kwaliteitsimpulsen.

Colofon

Ontwerp en concept

Vrije Universiteit Amsterdam

Vormgeving

Heleen ten Voorde

Fotografie

Caren Huygelen

Too van Velzen

Peter Valckx

Yvonne Compier

Riechelle van der Valk

Jacqueline de Haas

Productie

ReproVU

©Copyright Vrije Universiteit Amsterdam

Vrije Universiteit Amsterdam

De Boelelaan 1105

1081 HV Amsterdam

info@vu.nl

020 59 89898